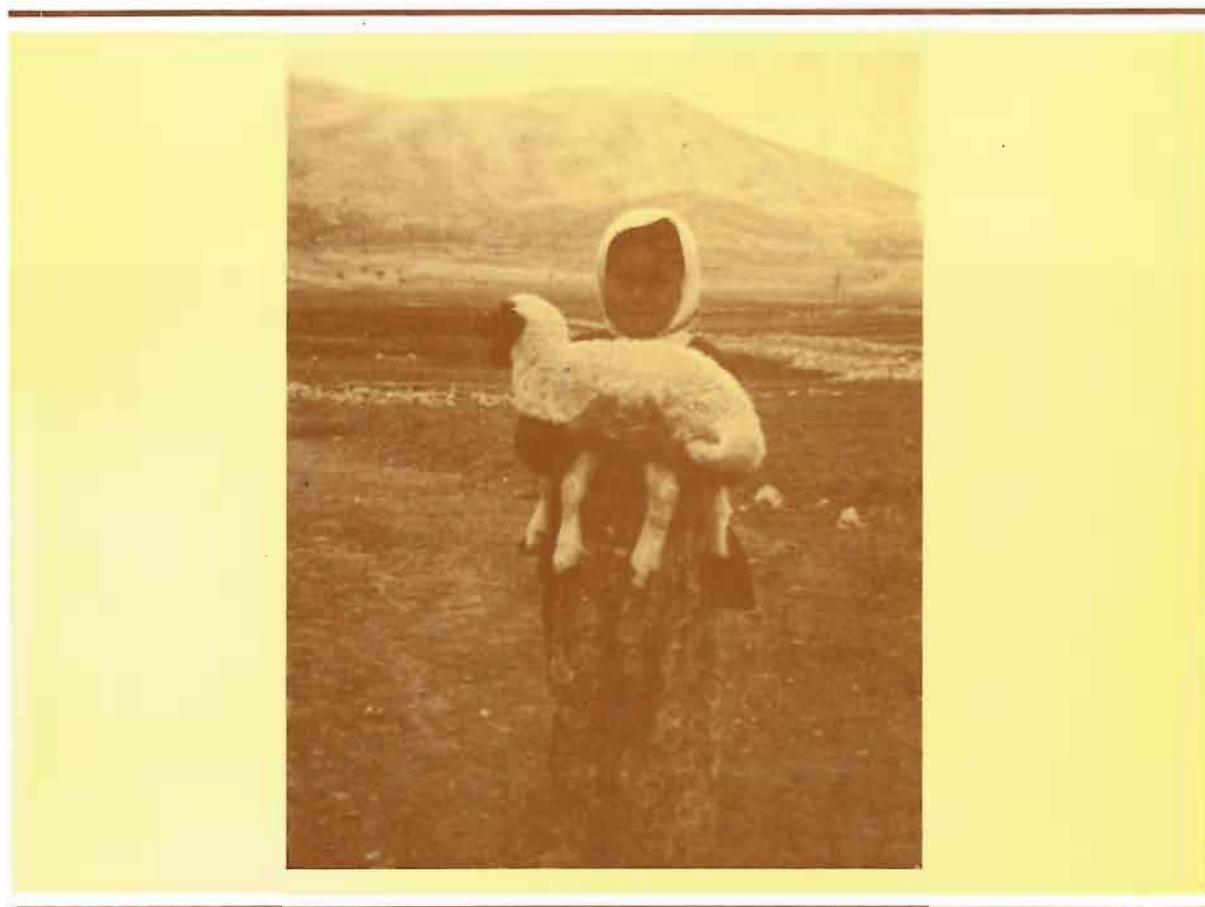

MŰHELYTANULMÁNYOK A MAGYAR ZENETÖRTÉNETHEZ 15

Sipos János

TÖRÖK NÉPZENE
II.

MTA ZENETUDOMÁNYI INTÉZET BUDAPEST

Sipos János

TÖRÖK NÉPZENE

II.

MŰHELYTANULMÁNYOK A MAGYAR ZENETÖRTÉNETHEZ

1. Szendrei Janka: A magyar középkor hangjegyes forrásai
2. Erdélyi Sándor: A hegedű (2. utánnyomás)
3. Karch Pál: Pest-Buda katonazenéje 1848-ban. — Regimentsmusik und Militärkapellmeister im Pest und Ofen im Jahre 1848
4. Szendrei Janka: Középkori hangjegyírások Magyarországon. — Mitteralterliche Choralnotationen in Ungarn
5. Berlász Melinda—Tallián Tibor: Iratok a magyar zeneoktatás történetéhez 1945—1956
6. Barcy Zoltán—Karch Pál: Hangászok — hangszerek — hangjegyek. Trombita- és dobjelek az osztrák—magyar hadseregben és haditengerészetnél (1629—1918). — Trompetensignale und Trommelstreiche in der österreichisch—ungarischen Armee und der Kriegsmarine (1629—1918)
7. Berlász Melinda—Tallián Tibor: Iratok a magyar zeneélet történetéhez 1945—1956. I. kötet
8. Berlász Melinda—Tallián Tibor: Iratok a magyar zeneélet történetéhez 1945—1956. II. kötet
9. Paksa Katalin: Magyar népzene kutatás a 19. században — Hungarian folk music research in the nineteenth century
10. Karsai Zsigmond—Martin György: Lőrincréve táncélete és táncai
11. Magyar zeneműkiadók és tevékenységük 1774—1867. Összeállította Mona Ilona
12. Tallián Tibor: Magyarországi hangversenyélet 1945—1958
13. Lissznyay Julianna hangszeres gyűjteménye. Közreadja Tari Lujza
14. Sipos János: Török népzene I.
15. Sipos János: Török népzene II.

MŰHELYTANULMÁNYOK A MAGYAR ZENETÖRTÉNETHEZ 15

Sipos János

TÖRÖK NÉPZENE
II.

MTA ZENETUDOMÁNYI INTÉZET BUDAPEST 1995

Készült a Magyar Könyv és a Nemzeti Kultúra alapítványok támogatásával

Lektorálta: Olsvai Imre

ISSN 0209 9454
ISBN 963 7074 51 1 Ö
ISBN 963 7074 57 0 II. k.

© SIPOS JÁNOS

Felelős kiadó: Falvy Zoltán

Fotókész anyagról a nyomdai kivitelezést végezte:
9522129 AKAPRINT Kft. F. v.: Dr. Héczey Lászlóné

B TÖMB. SZEKVENCIÁLIS DALLAMOK	75
B1) SZEKUNDSZEKVENCIA ÜTEMENKÉNT (A^3A forma) ...	75
B2) SORSZEKVENCIA, SORPÁRHUZAM	76
B3) EGYÉB SZEKVENCIÁS DALOK	76
C TÖMB. EGY- ÉS KÉTSOROS <i>GIUSTO</i> DALLAMOK	77
C1) 1-ES FŐKADENCIÁS KISAMBITUSÚ DALLAMOK ...	79
C2) 2-ES FŐKADENCIÁS <i>GIUSTO</i> DALLAMOK	81
C3) <i>b3-AS</i> FŐKADENCIÁS DALLAMOK	82
C4) 4-ES ÉS 5-ÖS FŐKADENCIÁS DALLAMOK	84
D TÖMB. KÉTSOROS <i>PARLANDO</i> DALLAMOK	87
D1) 1-ES FŐKADENCIÁS DALLAMOK	87
D2) 2-ES FŐKADENCIÁS KIS AMBITUSÚ NAGYMÉRETŰ DALLAMOK	89
D3) <i>b3-AS</i> FŐKADENCIÁS TRIPODIKUS DALLAMOK ...	90
D4) 4-5-7-ES FŐKADENCIÁS KÉTSOROS <i>PARLANDO</i> DALLAM- CSOPORTOK	91
E TÖMB. NÉGYSOROS DALLAMOK	91
F TÖMB. SPECIÁLIS EGY- ÉS KÉTSOROS DALLAMOK	93
AZ ADATKÖZLŐK ÉS A GYŰJTŐHELYEK LISTÁJA	95
A DALLAMOK SZÖVEGEI	99
BRIEF SUMMARY OF THE BOOK	128
DALLAMOK	130

Az Ankarai Egyetemen hallgatóim közül sokan segítettek a szövegek leírásában és ellenőrzésében. A szöveg végső ellenőrzéséért hálámat fejezem ki turkológus feleségemnek Csáki Évának valamint Nevzat Gözaydın professzornak, az Ankarai Egyetem Folklór Tanszéke vezetőjének. Ugyancsak köszönet illeti Ertuğrul Bayraktart és Ahmet Yürür professzort az Ankarai Konzervatóriumból, akik lehetővé tették a konzervatórium archívumában való munkát, támogatták gyűjtésemet, segédkeztek könyvem törökre fordításában, és a törökországi kiadáshoz támogató lektori véleményt írtak. A Török Kulturális Minisztérium és a Nemzeti Folklór Intézet pedig a kutatóútjaim egyes állomásainak megszervezésével és kísérő biztosításával járult hozzá munkámhoz.

Külön köszönet azoknak a magyarországi tudósoknak, akiknek megmutattam munkám különböző stádiumait, és akik tanácsokkal, buzdítással láttak el. Közülük is kiemelném Vikár Lászlót, Olsvai Imrét, Dobszay Lászlót, Vargyas Lajost, Voigt Vilmost és Róna Tas Andrást.

A könyv kiadásának felvállalásáért pedig köszönet az MTA Zenetudományi Intézetének.

ELSŐ FEJEZET

BARTÓK BÉLA TÖRÖKORSZÁGI GYŰJTÉSE

Kutatásom közvetlen előzménye Bartók Béla 1936-os törökországi gyűjtőútja. Erről a gyűjtésről különböző publikációk olvashatók², melyeknek részletes ismertetése meghaladná e könyv kereteit, ezért most csak a munkámat érintő legfontosabb tényeket és következtetéseket idézem.

Bartók fő célja az volt, hogy megtudja, van-e hasonlóság a török és a magyar népzene régi rétegei között. Rásonyi László tanácsára – aki ez időben az Ankarai Egyetem tanára volt – elsősorban a nomadizáló (ún. *yürük* ill. *yörük*) népesség körében akart népzenei gyűjtést végezni. Összesen hetvennyolc énekes és kilenc hangszeres dallamot vett fel, jegyzett le, s ebből a kicsiny anyagból a mai napig érvényes következtetésekre jutott. A dallamokat tizenkét osztályba sorolta, melyek közül különösen négyre hívta fel a figyelmet (Class-1, 2, 3, 4).

A *parlando izometrikus nyolcszótagos négysoros* török dallamok osztályát (Class 1) a megfelelő tulajdonságú magyar dallamosztállyal lényegében azonosnak találta. A dallamosztály dallamait a következők jellemzik:

“1. E dallamok nyolcszótagosak, ritmusuk *parlando*. Ezt a *parlando-t* feltehetőleg egy, eredetileg valószínűleg nyolc egyenlő nyolcad értékből álló $\square\square\square\square / \square\square\square\square$ ritmusból származtathatjuk. Az egyenlő értékek módosulása változatos, nem mindig rögzült ritmikai formákat hoz létre. Általános a sorok utolsó hangjának (de legalábbis a második és a negyedik sor utolsó hangjának) a meghosszabbodása;

2. Különféle, többé-kevésbé gazdag díszítéseket (melizmatikus csoportokat) tartalmaznak;

3. Skálájuk kisterces, főképpen dór módban. A második (és a hatodik) fok gyakran bizonytalan;

4. A főkadencia (*b3*) 4 esetben, (*4*) 3 esetben, (*5*) 7 esetben és (*8*) egyetlen egyszer... Az, hogy a sorok záróhangja a *b3.*, *4.*, *5.*, *7.* és *8.* fokokon, vagyis kizárólag a pentaton skála fokain helyezkedik el, elegendő bizonyítékát adja a dalokban rejlő pentaton szerkezetnek;

5. Az a tény, hogy az *5*) az első sorok és (*b3* a harmadik sorok leggyakoribb záróhangja, önmagában is jelzi az ún. ereszkedő szerkezetet, ami azt jelenti, hogy a dallam első fele többnyire az oktáv felső felében, második fele (de legalábbis az utolsó negyede) pedig az oktáv alsó felében mozog.”³

Ha összehasonlítjuk ezeket a tulajdonságokat a régi stílusú nyolcszótagos dallamok tulajdonságaival, látható, hogy szinte szó szerint megegyeznek. A török és a magyar dallamok közötti *különbségek* Bartók szerint a következők:

“1. A kérdéses török dallamok sohasem érintik a magyar dallamokban oly gyakori *VII.* fokot;

2. A magyar dallamok tisztábban mutatják a pentaton szerkezetet, nem csak a sorok záróhangjaiban, de a dallamívekben is;

3. Az ún. *kvintváltó szerkezet* nem mutatkozik a török dallamokban. Azon kívül, hogy a régi stílusú magyar és török dallamok általános jellemzői rendkívül hasonlóak, a *Class 1* kilenc török dallamának szinte mindegyikéhez lehet magyar variánst találni...”

Bartók a *Class 1*-hez hozzátett egy iker-dallamosztályt, a *parlando izometrikus négy soros tizenegyszótagos* dallamok *Class 2* osztályát. Erről a dallamosztályról így ír:

“Bár *Class 2* (az összegyűjtött anyag 23%-a) szoros rokonságban van *Class 1*-gyel, lényeges eltéréseket is mutat tőle. Ezek a következők:

1. Tizenegyszótagos dallamsorok, melyek ritmusát a / / // sémából lehet származtatni;

2. Általában 1½ oktávós, nagyobb ambitus;

3. A nagyobb ambitussal összhangban az első sor záróhangja magasabb... Ezzel szemben a második és a harmadik sor záróhangja általában alacsonyabb fokokon helyezkedik el... Végig a dallamon megfigyelhető a magasabb regiszterekhez való ragaszkodás tendenciája;

4. A melizmatikus csoportok sokkal kidolgozottabbak, mint *Class 1*-ben...

Class 1-ben és *Class 2*-ben közös a *parlando* ritmus, a skálák, a második sor záróhangjának pentaton fokokon való elhelyezkedése és az ereszkedő szerkezet. Ez az ereszkedő szerkezet *Class 2*-ben később ereszkedik le, mint *Class 1*-ben. A közös jegyek a két osztályt mintegy iker-osztállyá kötik össze...”

“*Class 3* (tempo giusto izometrikus négy soros dalok pontozott ritmussal) és *Class 14* (tempo giusto heterometrikus négy soros dalok pontozott ritmussal) jelentősége is nagy. Ezek – különösen pontozott ritmusukban – hasonlóak a megfelelő pontozott ritmusú magyar dallamosztályokhoz. Egy dallamnak magyar variánsa is van, míg három dallam nagyon hasonló magyar dallamokhoz, nemcsak ritmusában, de dallamszerkezetében is.”

Végül lássuk Bartók következtetéseit: "Az anyag alapos tanulmányozása a következő tényeket tárta föl:

1. Az anyag legrégebb, legjellegzetesebb és leghomogénebb része, mely az anyag 43%-át foglalja magába, *izometrikus négysoros nyolc- vagy tizenegyszótagos parlando* dallamokból áll. A dallamok hangneme dór, eol vagy fríg; szerkezetük pedig ereszkedő, a pentaton rendszer nyomaival;

2. A nyolcszótagos anyag *azonosnak tekinthető a magyar régi stílusú nyolcszótagos anyaggal*. A tizenegyszótagos anyag is közeli rokonságban van a régi stílusú magyar anyaggal. Mindez a magyar és a török anyag közös nyugat-közép-ázsiai eredetére mutat, és e szerint kora legalább 15 évszázados;

3. Az anyagnak ebben a részében a nyolc- vagy tizenegyszótagos szövegsorok *négysoros versszakokat* formálnak: egy versszak hangzik el egy dallam-szakaszra, sorismétlés nem fordul elő. A rímképletek *aaba* vagy *aaab*;

4. A magyar és a török lírai szövegek gyakran kezdődnek ún. díszítő sorokkal, melyek a szöveg fő részeivel nincsenek tartalmi összefüggésben. Ez a megoldás a két nép régies eszközének tűnik, és nem ismert a szomszédos népeknél;

5. Az anyag többi része heterogén, és úgy tűnik, hogy különféle forrásokból származik."

Bartók fenti következtetéseit viszonylag kicsi anyagból vonta le, ezért érdemesnek tűnt megvizsgálni nagyobb mennyiségű török népdalt, és újra átgondolni a dallamosztály-alkotó elveket. *Török Népzene I.* című munkámban a Bartók által felfedezett *Class-1* és *Class-2* dallamosztályok kiszélesítését, illetve további hasonló magyar és török dallamstílusok bemutatását végeztem el. A *Török Népzene II.* című könyvben pedig az általam gyűjtött és lejegyzett mintegy 1500 dallam valamint az átvizsgált további 3500 dallamból levont tanulságok segítségével kísérletet teszek a törökországi török népzene egy szélesebb körű áttekintésére, rendezésére.

A terepmunka leírása és az összegyűjtött anyag áttekintése a *Török Népzene I.* kötetben található meg, itt röviden csak annyit említek meg, hogy 1987-1993 között törökországi tartózkodásom alatt 1500 dallamot gyűjtöttem 233 adatközlőtől, 85 helyről. E dallamok közül lejegyeztem mintegy ezret, és közlésre kiválasztottam 500-at. Saját gyűjtésem kiegészítésére átanulmányoztam kb. 3500 dallamot a Török Televízió és Rádió (TRT) repertoárjából, Bartók Béla törökországi gyűjtéséből és Viktor M. Beliaev *Central Asian Music* könyvéből. Ez utóbbi anyagokra a továbbiak során *összehasonlító anyag* néven hivatkozom.

RÖVIDÍTÉSEK

- A kisterces skálát használó dallamokat közös *la* (*a*) záróhangra transzponáltam. Ez az *a* hang lesz az 1. fok, a *b* (illetve a *h*) hang és különböző intonálásai a 2. fok, stb. A kisterces 3. fokot *b3*-mal jelölöm, hogy fennmaradjon a jelölési egység a magyarok által használt *g* és a törökök által használt *a* záróhangú rendszerek között. A *mi-re-do* magú dallamokat *mi-re-do* = *e-d-c*-re transzponáltam, még ha *do-n*, *re-n* vagy *mi-n* végződtek is.
- Ha a skála egy hangját zárójelbe teszem, az azt jelenti, hogy az illető hang *pien*, vagyis nem játszik jelentős szerepet a dallamban; például (*szo*)-*mi-re-do* hangsorú dallamban a *mi-re-do* trichord hangjai fontos szerepet játszanak, míg a *szo* előfordul ugyan, de nem hangsúlyos szerepben.
- Speciális szimbólumokat használok bizonyos hiányos skálákra, pl. 5+ a *szo-mi-re-do-ti-la*; 5++ a *la-szo-mi-re-do-ti-la*; 3+ a *szo-mi-re-do* és 3++ a *la-szo-mi-re-do* hangsort jelöli.
- A_v az *A* zenei sor variánsát jelenti, ahol az *A* sorhoz képest az A_v a sor elején vagy a közepén tér el.
- A_k az *A* zenei sor olyan variánsát jelenti, ahol a két sor közötti eltérés a dallamsorok végén látható.
- *A zenei sor egy sávban recitál* kifejezés azt jelöli, hogy a sor egy szűkebb hangsávban minden különösebb koncepció nélkül, főként prim- vagy szekundlépésekkel mozog.
- *A töltelékszöveg, töltelékszótagok* kifejezés a dalok szövegében levő olyan szavakat, szótagokat jelöl, amelyek értelem nélküliek (*ay, oy, vay, da, de* stb.), vagy önmagukban értelmesek ugyan, de nincsenek összefüggésben a fő szöveggel (*aman, anam, gelin* stb.).
- *Belső kadenciának* nevezem azt a jelenséget, amikor egy négyütemes *a, b, c* és *d* ütemekből álló sor –rendszerint a dallam utolsó sora– a következő módon bővül ki: $a / b / c / d_k // c / d //$.

DALLAMTÍPUSOK

A *dallamtípusok* dallamait azonos zenei gondolat kissé eltérő megvalósulásainak tekintem. Minden dallamtípus jellemezhető egy-egy központi dallammal, melyek a típus egyedi dallamainak közös melodikus lényegét mutatják meg, s a típus idealizált dallamát képviselik.

A dallamok típusokba osztásánál a legfontosabb kérdés az, hogy mennyire és milyen szempontokból kell hasonlítani két dallamnak ahhoz, hogy ugyanabba a típusba kerüljenek. Ha túl sok tulajdonságot veszünk figyelembe, akkor szinte minden dallam önálló típust jelenthetne, ha pedig keveset, akkor egymásra nem is emlékeztető dallamok is egy típusba kerülhetnének.

A típusok megalkotásánál elsősorban a *közös vagy közeli kadenciák, a dallamsorok mérete, a dallamsorok száma és az első sor magassága* volt segítségemre. Azok a dallamok, melyeknek e jellemzői közösek, valóban hasonlítanak is egymáshoz, és őket egységes dallamtípusként lehet kezelni. Nézzük meg részletesebben a fenti kritériumokat.

Kadencia. Kétsoros vagy kétsorosra visszavezethető dallamoknál az első sor záróhangja VII., 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. vagy 8. fok lehet (a VII. fokra bizonyos esetekben 0. fokként is hivatkozom). A *mi-re-do* központú kétsoros dallamoknál, ha a dallam *do*-n végződik, akkor *d3, d4, d5, d7*; ha *re*-n végződik, akkor *r3, r4, r5*; ha pedig *mi*-n végződik, akkor *m4, m5* lesz a kadenciát jelző szimbólum, jelezve, hogy a záróhang most nem *la* (=a), hanem *do* (=c), *re* (=d) illetve *mi* (=e). Például *d4, k2* egy *do* végű 4 (*re*) főkadenciás kisméretű 2-soros dallamot; a *r5, k2* pedig egy *re* végű 5 (*mi*) főkadenciás kisméretű 2-soros dallamot jelöl. A négy soros dalok kadenciáját törtszámmal jelölöm; az egész a második sor kadenciáját, a tized az első sor kadenciáját, a százas pedig a harmadik sor kadenciáját jelöli, például 4.51 az 5(4)1 kadenciasort jelöli. Ez a szám a kadenciák fontosságát is tükrözi, miszerint döntő a második sor kadenciája, ezután következik az első, majd a harmadik soré. A kevéssé eltérő számok sokszor közeli dallamokhoz tartoznak.

Méret. Ez az adat a dallamsorok hosszúságát mutatja. A *k* kétütemes kisméretet (5-6-7-8 szótag), a *t* a tripodikus nagyméretet (rendszerint 11 szótag), az *n* négyütemes nagyméretet (11 szótag), a *b* pedig bővített nagyméretet (több, mint 11 szótag) jelent. A kisméretű hat-, hét- és nyolcszótagos dalok rendezésbeli szétválasztása nem szükséges, hiszen számtalan esetben ugyanazon a dalon belül hetes és nyolcas alakzatok is felbukkannak, pl. $\square\square\square\square$ $\square$ és $\square\square\square\square$ $\square\square\square\square$. Ugyanígy a hatos formák is közel vannak a heteshez, és szintén egy dallamon belül váltakozhatnak azokkal, ötös formából pedig nagyon kevés van. A fentiek miatt a dallamok *méretét* a szótag-számuknál jellemzőbbnek találtam.

Sorok száma. Kétsorosnak veszek minden olyan dalt, mely két különböző gondolatból építkezik úgy, hogy az első gondolatot és esetleges variációt a második gondolat és esetleges variációi követik, például: *AB, AAB, ABB, AABB, AAAB, ABBB* stb. valamint a zenei gondolatok változataival előálló

számtalan más lehetőség, pl. $AA_{\vee}B$, $AB_{\vee}B$, $AB_{\wedge}B$, $AA_{\vee}BB_{\vee}$ stb. Ez tulajdonképpen annak a felismerésnek a logikus kiterjesztése, mely alapján a magyar kutatók is négysorosnak veszik a harmadik és a negyedik sor megismétlése miatt igen gyakran $ABCD$ CD formában felhangzó dallamokat. A kétsorosokon kívül még négysoros illetve négysoros formákra visszavezethető dallamok vannak nagyobb számban. A valódi háromsoros illetve a négynél többsoros formák száma elhanyagolható.

Sor(ok) magassága. Ez az adat a kadenciával együtt a vizsgált anyag döntő többségét alkotó *sima* és *ereszkedő* dallamok esetében az első sorokat jól jellemzi. A *sima* és az *ereszkedő* fogalmak pontos leírása a *Török Népzene I.* kötetben található meg, most csak annyit jegyzek meg, hogy a *sima* dallammenetben az egymás utáni lépések rendszerint prím vagy szekund nagyságúak. Figyelembe véve a vizsgált török dallamok túlnyomó részének *nem emelkedő* jellegét, az első sorok magassága egyben az egész dalt is általában jól jellemzi, hiszen a második sor az elsőhöz képest rendszerint alacsonyabban helyezkedik el, és kisebb mozgásokat végez. Az alábbiakban megvilágítom, hogy a magasság-számok alatt mit értek. Az ambitusnál a zárójel azt jelenti, hogy az illető hang előfordulhat, de nem játszik döntő szerepet. Például 1[VII] - b3[4] jelentése az, hogy az illető dallamban az 1. fok a legalsó és a b3 a legfelső hang, ezen kívül alul a VII. fok, fölül pedig a 4. fok előfordulhat ugyan, de dallambeli szerepük nem jelentős.

<i>Magasság</i>	<i>Az első sor mozgása</i>
3	A b3. fokon vagy annak környékén mozog, emelkedő is lehet (1[VII] - b3[4] ambitus)
4	4. fokon vagy környékén mozog (1[VII] - 4[5] ambitus)
5	5. fokon vagy környékén mozog, a sor elején kis felfutás vagy leereszkedés is lehet. Ide sorolom azokat a pentatonos jellegű sorokat is, melyek a 6. fokot kihagyva az 5. és a 7. fokokon mozognak (1[VII] - 5+ ambitus)
1	Alaphangon indít, majd magasabbra, legalább a 4.-5. fokra felugorva folytatódik. Gyakran az 5. magasság szoros rokona (1[VII] - 5[7] ambitus)
6	Az első sorban a 6. fok fontos szerepet játszik (1[VII] - 6[7] ambitus)
7	A 7. fok környékéről ereszkedik (1[VII] - 7[8] ambitus)
8	A 8. fok környékéről ereszkedik (1[VII] - 8 ambitus)
9	A 8.-nál magasabb fokról ereszkedik (1[VII] - 9-10-11 ambitus)

A fenti magasságokkal – figyelembe véve a kadenciahangokat is – a sima, ereszkdő dallamsorokat jól jellemezhetjük. Azok a dallamok, melyek a fenti négy tulajdonságban, tehát a kadenciájukban, méretükben, soraik számában és első soruk magasságában közösek, egységes dallamtípusként kezelhetők. Az egyes dallamtípusokra most már könnyen hivatkozhatunk is, például a 4, k2, 5 képlet olyan dallamok típusát jelenti, melyeknek a főkadenciája 4, kisméretűek, 2-sorosak és első soruk magassága 5-ös. Ez a képlet más, bővebb dallamcsoportok azonosítására is alkalmas, például a 4-es ill. 5-ös kadenciás, kis- és nagyméretű, kétsoros 7-es ill. 5-ös magasságú dallamok csoportját 4-5, k2-n2, 7-5-tel jelölhetjük.

Ennek az első pillanatban kissé tömörnek tűnő névnek további előnye, hogy vele a dallamtípusoknak egységes, rövid és lényegüket híven tükröző nevet találtunk. Ezenkívül bárki rövid gyakorlás után megállapíthatja egy dal fenti jellemzőit, és ezzel meg is találta azt a dallamtípust, amelybe a dallam beletartozik, más szóval a dalt beosztotta a rendszerbe, rögtön meglelve a hozzá leginkább hasonló dallamokat is.

A magyar zenetudományban régóta használatos egy rendszer, melyben a zenei sorokat nagybetűvel jelöljük (A, B, A₁, A_x stb.), a sorzáró hangokat fokszámukkal, az ambitust pedig két összekötött számmal. Ebben a rendszerben a (b3), 1-6, AB-val jellemzett dallamról azt tudjuk meg, hogy két különböző sora van, ambitusa 1-6, első sora pedig b3-on zár. Ugyanezen dallam képlete a fenti elvek alapján b3, k2, 5. Ez is informál minket arról, hogy a dallam kétsoros és főkadenciája b3. Az ambitus helyett az első sor magasságáról értesülünk, valamint megtudjuk azt is, hogy a dallam kisméretű, itt tehát a dallamoknak egy szélesebb csoportjára történik utalás. További lényeges eltérés, hogy míg az első képlet mechanikusan leolvasott adatokat tartalmaz, a második képlet adatai elemzés során állnak elő. A dallamok bemutatása során mind a két jelölést használom.

Dallamosztályon egymással szoros zenei kapcsolatban álló dallamtípusokat értek, *dallamstílus* pedig akkor jön létre, ha több dallamosztályt vonunk össze, a bennük megnyilvánuló közös dallameszme, zenei lényeg alapján. *Dallamtömb*ről beszélek, ha több dallamosztályt valamely közös tulajdonságuk miatt (pl. kétsoroság, azonos kadencia...) fogok egybe. A dallamtömbök a típussal, osztállyal és a stílussal ellentétben zeneileg nem feltétlenül egyneműek. Minderről részletesen a negyedik fejezetben lesz szó.

MÁSODIK FEJEZET

Megvizsgáltam az anyagot egyes zenei jellemzők szerint, majd statisztikákat készítettem. E statisztikák mutatnak ugyan általános tendenciákat, és nagyon hasznosnak bizonyulnak az anyag áttekintésében, de nem tárnak fel minden lényeges összefüggést, sőt egyes jelenségeket alkalmasint el is fednek.

A teljes gyűjtött anyagot jól reprezentálja a belőle kiválasztott majd 500 dallam. A fontosabbnak ítélt dallamokból gyakran több variánst is lejegyeztem, ez okoz ugyan kisebb torzulást az arányokban, de lehetővé teszi a változatok tanulmányozását, és mennyiségileg is kiemeli a lényegesebb típusokat. A hangszeres darabokat egyenlőre nem vizsgálom, ellenben mindig utalok a többeszes *összehasonlító anyag*ból levont tanulságokra.

SKÁLÁK

Skálák és hangkészletek az összehasonlító anyagban

Az összehasonlító anyagban a következő négy alapvető skála-csoport mutatkozott:

a) *Alapvetően trichordon mozgó dallamok.* Az összehasonlító anyagban a dallamok 10%-ának magja valamilyen trichord. Ide sorolom azokat a dallamokat is, melyek döntően egy trichordon mozognak, de mellékesen vagy járulékosan lefelé illetve fölfelé is kiterjeszkednek. A trichord karaktere alapján a következő csoportok jönnek létre:

a1.1) Legnépesebb a pentatonos *szo- mi-re-DO- (ti)* és a *szo- mi-re-DO + ti-la* skálájú dalok *mi-re-do* trichordon mozgó illetve azt bővítő és *do* hangon záródó csoportja (13. ábra).

a1.2) Ezután következnek a *szo -mi-RE-do- ti-(la)* skálájúak. A központi mag most is *mi-re-do*, de a záróhang a *re* (14. ábra).

a1.3) *szo-fa -MI-re-do- ti* skálán alapul az anyag 2%-a. Ezek az ütempáros dallamok is főként a *mi-re-do* hangokat használják, de ezúttal a záróhang a *mi* (15. ábra).

a2. Eltérő, bár az a1.3-mal rokonságot mutat a *re -do-TI-la* hangkészlet, melyet *szo-fa-MI-re* nek is felfoghatunk. E dalok a fentiektől eltérő módon, egy kis terc körül forognak.

b) *Kisterces skálák*. E skálák 2. és 6. fokait sok dallamban hallhatjuk különböző, illetve speciális (negyedhangos) hangmagasságokon megszólalni. Mindenesetre az összehasonlító anyag és az általam gyűjtött anyag túlnyomó része is ilyen skálákat használ.

c) *Nagyterces skálák*. Nem mindig könnyű a *szo* és a *do* végű skálák szétválasztása sem, mert a két skálát megkülönböztető 7. fok egy-egy dalon belül is gyakran hallható mind módosítva, mind módosítás nélkül. Az összehasonlító anyagban a dallamok 3%-a ilyen.

d) *Bővített szekundos skálák*. Az esetek többségében a bővített szekund a 2. és a 3. fokok között van, és csak néhány dallamnál hallható a 3.-4., 4.-5., 5.-6. illetve a 6.-7. fokok között. Ha szolmizálva felírjuk ezeket a skálákat, rendszerint a ... *la-szi-fa-mi-re-do(di)* ... skálát kapjuk.

e) *Egyéb skálák*. Természetesen vannak egyéb skálák is az anyagban, de egyik speciális skála sem fordul elő két-három esetnél többször, ezeket tehát nem lehet jellemzőnek venni.

Skálák és hangkészletek a saját anyagomban

a) *Trichord*. Alapvetően kis terc ambitusú dalokat tartalmaz az 1, *k1-2*, 3 ütempáros dallamtípus (N^o269-273), és ugyancsak trichord a központja a *mi-re-do*-n mozgó illetve azt bővítő és *do* hangon záródó (*szo*)- *mi-re-DO*- (*ti*) és a (*szo*)- *mi-re-DO* + (*ti-la*) skálájú dallamoknak (N^o1-10) valamint a *mi-re-do* magú sirató dallamainak.

b) A dallamok döntő többsége *kisterces* skálát használ, mégpedig a negyedhangoktól most eltekintve: *la*-sor (48%), *re*-sor (20%), *mi*-sor (20%), összesen tehát 88%.

c) A dallamok 2%-a *dúr* vagy *mixolíd* jellegű (pl. N^o469-470).

d) Az anyagomban nincs sok *bővített szekundos* skálát használó dal (2.5%). A bővített szekund ezekben rendszerint a 2.-3. fokok között helyezkedik el (pl. N^o428).

e) Egyéb skálák is vannak, de kis számban, és csak egy-egy dallam esetén, például *fisz-disz(!)-gisz* (N^o475), *b-fisz* (N^o394). A 4# háromszor fordul elő, mindhárom esetben ugyanannak a dallamnak a variánsaiban (N^o472-474).

Összefoglalva tehát a saját gyűjtésemben levő dallamok többsége is *kisterces* skálát használ. Tisztán pentaton dallam nincs; a dallamok 14%-ában a 6. fok hiányzik ugyan, és ez bizonyos pentatonos jelleget kölcsönöz nekik, de a 2. fok lényegében minden dallamban előfordul, mégpedig főhangként.

A DALLAMSOROK MAGASSÁGA

A dallamok többsége autentikus jellegű, vagyis záróhangjuk egyben a legmélyebb hangjuk is. Saját anyagomban csak kilenc olyan, általában más tulajdonságai miatt is egyedi dallamot találtam, melyben hallható a #VI. fok (pl. N^o309, N^o317, N^o319, N^o321, N^o466, N^o473 és N^o475), ez alatti fokok pedig a dallamokban nem szerepelnek.

Mivel a dallamok 11%-ában a legmélyebb hang a VII. fok, 75%-ban pedig az I. fok, ezért a dallam legmagasabb hangja az ambitust általában jól meghatározza. A leggyakoribb legfelső hangok az 5. (22%) és a 7. fok (32%). Ezután következik a 8. (18%) valamint a 10. fok (5%), és csak jóval kevesebbszer a 4., 6. vagy a 11. fokok (6%, 6% ill. 4%). A b3., 9., 12. és 13. fokok a dallam legmagasabb hangjaként ritkán jelentkeznek (1%, 2%, 1% és 0.2%), módosított hangok és a 3. vagy ennél alacsonyabb fokok pedig a dallam legfelső hangjaként gyakorlatilag nem fordulnak elő.

Az ambitus sok mindent elárulhat egy török dallamról. E dallamokban a VII. fok megléte vagy meg nem léte általában nem okoz döntő dallami változást, mélyebb hangok pedig, mint láttuk, nemigen fordulnak elő. A legmélyebb hang tehát többnyire I-nek vehető, így az ambitust elég a magasabb hang felől vizsgálni. E szerint a következő csoportokat kapjuk:

- a) 1-b3 terjedelmű *legkisebb* ambitusok,
- b) 1-4 terjedelmű *kis* ambitusok,
- c) 1-5, 1-5+, 1-7 és 1-6 *közepes* ambitusok. Az 1-5 és az 1-5+ ambitusok között nincs jelentős különbség, és az 1-5+ -hoz hozzákapcsolható az 1-7. Kissé eltérő karaktert mutat a 6. fokot kiemelten használó 1-6 ambitus.
- d) Az 1-8 ambitusú daloknak határozottan *magas* jellegük van.
- e) Az 1-9, 1-10, 1-11 stb. ambitusú dalokat *nagy* ambitusúaknak veszem.

Megfigyelhető, hogy az *a)*, *b)*, *c)*, *d)* és *e)* ambitusú dallamok sok esetben –bizonyos további jelenségeket is figyelembevételével– egymástól zeneileg is elkülönülnek. Ambitus szempontjából külön kezeltem azokat a *mi-re-do* magú dallamokat, melyekben a domináns *mi-re-do* központ lefelé *la*,-ig (néha a *szo*,-ig is), felfelé pedig *szo'*-ig bővül.

A *sormagasság*, pontosabban az első sor magassága –különösen a kadenciahangokkal együtt– az ambitusnál többet árul el a dallamról. A sormagasságot a *fogalmak*nál magyaráztam meg, most csak a statisztikát közlöm.

magasság	5-ös	7-es	8-as	4-es	10-es	6-os	3-as.
%	35	20	13	8	8	4	4

A legfontosabb 5-ös és 7-es magasságok után következnek a kisebb 4-es valamint a nagyobb 8-as és 10-es magasságok. A 10-es magasság szerepe az anyagomban azért ilyen nagy, mert sok olyan *nagy ambitusú parlando* dalt jegyeztem le, melyek Adana környékére és keletebbre jellemzők. E dallamok az ország más részein nincsenek elterjedve, így a teljes török anyagban arányuk jóval kisebb. Ezzel szemben a kis ambitusú dalok aránya az összehasonlító anyagban nagyobb. A nagyon kicsi 3-as és a speciális 6-os magasságokból viszonylag kevés van, 11-esnél nagyobb magasság pedig lényegében nincs.

A *refrének* között több 3-as sormagasság is található. Ezt követik nem nagyon lemaradva a 4-es és az 5-ös magasságok, ezenkívül egy-két 6-os és 7-es magasság is előfordul. Ez a kép megfelel a refrének egyszerűbb jellegének.

FORMÁK

Nem mindig egyértelmű, hogy a dallam hány zenei gondolatot hordoz sor formájában, illetve hogy egy kétsoros dallam formáját A_1A , A_2A -val vagy AB -vel jellemezhetjük-e jobban. Ritkán ugyan, de előfordulhat az is, hogy két szövegsor hangzik el egyetlen zenei sorra, és a sorpárhuzamok sem mindig pontosak. Mindezek ellenére a formák vizsgálata során jellegzetes jelenségekre és tendenciákra bukkanunk.

1. *Egyetlen zenei gondolatot* tartalmaz a dallamok 10%-a. Ezek a dallamok szövegük szerint AA , AAA , $AAAA$ vagy akár $AAAAA$ formákba szerveződnek. Ugyanígy az A_1A , A_2A , A_2AA stb. megoldásokat is egysorosnak tekintem.

2. *Két zenei gondolatot* tartalmaz az anyagnak körülbelül a fele. Ez a két gondolat konkrét szerveződése szerint különféle formákat adhat. Noha az AB , $ABAB$, AB_2B ... formák kétsoros, az AAB forma háromsoros, az $AABB$, $AAAB$ formák pedig gyakran négysoros érzetet keltenek, a rendezés szempontjából mindezeket a formákat kétsorosnak veszem. Sokszor egy dal előadásfolyamatában többféle forma is elhangzik (pl. váltakozhat az AB és az ABB forma), ám ilyenkor is általában az egyik forma gyakoribb, s megállapítható a dal legjellemzőbb szerkezeti formája. A legegyszerűbb AB (vagy $ABAB$)

kétgondolatos formának számos változata létezik. Általában véve is a török népzene egyik jellegzetes vonása, hogy néhány alapvető forma köré rengeteg változat csoportosul.

<i>alapforma</i>	<i>%</i>	<i>hasonló formák</i>
AB	32	(A _v A, ABA _v B _v , ABAAB, AA _k , AB _k AB)
AABB	8	(AA _v BB _v , AAA _v A _v , AAB _k B)
ABB	4	(AB _v B, ABBB, AB _v BB; AB _k B)
AAB	2	(AA _k B, AA _v B, AAA _v , AAA _k)
AAAB	2	(AA _v AB, AA _k AB, AAAA _k)

3. *Három zenei gondolatot* tartalmaznak az ABC formájú, ténylegesen háromsoros dallamok. Ilyen dallam az anyagomban csak a N^o482, és az összehasonlító anyag sem bővelkedik bennük. Ugyancsak három zenei gondolatot tartalmaznak az AABC, ABBC, ABCC formák is, ezek négysoros jellege vitathatatlan. Közülük legjelentősebbek az ABBC, AB_vC és az AB_kC (az anyag 8%-a), melyek tipikus formái az ún. *pentaton recitativ* dallamoknak. Viszonylag gyakori az AABC forma is.

<i>alapforma</i>	<i>%</i>	<i>hasonló formák</i>
ABC	0.4	
ABBC	10	(AB _v C, AB _k C)
AABC	8	(AA _v BC, AA _k BC)
ABCC	1	(AB _v C, AB _k C)

4. *Négy különböző gondolatból* építkezik az anyag 12%-a. Alapvető formájuk ABCD, illetve az ezzel egyenértékű ABCD/CD vagy AB/AB/CD/CD. Egyéb, szabálytalan formák is találhatóak, ha kisebb számban is, pl. ABBCD, ABCD_kCD stb.

5. *'Rímes'* formák. Ezek a formák három zenei gondolatot tartalmaznak, de most az első vagy a második sor tér vissza egy-két eltérő sor után. A rímes formák ABAC, ABA_vC ill. ABA_kC (0.6%) és ABCB (1.5%). E rímes formák három eltérő soruk ellenére gyakran kétsoros érzést keltenek.

6. *Szekvenciák, párhuzamok.* Jelentős számú dallamban fedezhetünk fel valamilyen ismétlődést; egy-egy sor vagy ütem ismétlődhet változatlanul, illetve kisebb változással, transzponálva vagy szekvenciálisan is. A török szekvenciás dalok egyes csoportjai zeneileg is összetartoznak, ezért őket később, a zenei osztályoknál részletesen tárgyalom. Most csak annyit említek meg, hogy van egy nagyobb dallamcsoport, melyet lefelé tartó szekundszekvenciás ütemek jellemeznek. Ezen kívül, bár kisebb számban, találunk szekvenciás ütemekből más módon felépített dallamokat is. Előfordul az is, hogy nem az ütemek, hanem a sorok követik egymást lefelé tartó szekundszekven-

ciás sorrendben, máskor pedig a sorok szekundtól eltérő távolságban ismétlődnek.

KADENCIAELTÉRÉSES SOROK

A gyűjteményemben levő dalok 10%-ának formaképletében megjelenik az A_k vagy a B_k , vagyis e dalok olyan sorokat is tartalmaznak, melyek egymástól csak a végükön térnek el. E *kadenciaeltéréses formákat* öt osztályba soroltam, és az egyes osztályok dallamai bizonyos esetekben nemcsak a kadenciás sorok miatt formálisan, hanem lényegileg, zeneileg is összetartoznak.

1) Az A_kA és az AB_kB forma. Általában kisméretű táncdallamoknál fordul elő. Az A_k (B_k) sor úgy származik az A (B) sorból, hogy az utolsó hang megváltozik, s ezzel az egyszerű megoldással az egysoros dallam látszólag kétsorosra (A_kA), a kétsoros dallam pedig hámosorra (AB_kB) válik. Vannak esetek, amikor egy zenei folyamatban a dallamnak ABB és AB_kB formája is előfordul. Az AB_kB forma módosulhat AAB_kB formára is, sőt az $ABCD_kCD$ és AB_kAB formák is idetartoznak. Ilyen jellegű kadencia a dalok 3%-ában fordul elő. A kadenciahang hét esetben VII. fok, 3-3 esetben 3., 4. illetve 5. fok, és egyetlen esetben 2. fok. Tanulságos a N^o335-338 sorozat, ahol a N^o335-ös dallamnak kétféle kadenciás variációját is láthatjuk.

2) Az AAA_kB formájú 5(5)b3 kadenciás 'Kozandaği' dallamok. Ezen négysoros dallamok két azonos kezdősorát (AA) egy hasonló, de végén $b3$ -ra lefutó harmadik A_k sor folytatja, majd a lezáró B sor következik. E forma dallamai egyben a rendezés A tömbjének fontos zenei osztályát alkotják (N^o154-174).

3) A mi-re-do magú sirató dallamosztálya. Legtipikusabb formái az A_kA és az A_kA_kA . Itt a *mi-re* vagy a *szo-mi-re* hangokból építkező és *re* hangon záró A_k sorok után a *szo-mi-re-do* hangokon ereszkedő A sor *do*-n zárja le a dallamot (N^o29-43). Előfordulhat még egy függelékes, *do*-ról *la*-ra vezető leereszkedés is a dallam végén (N^o53-61).

4) Az ABB_kC formájú 5(b3)2 kadenciás dallamok. Az A tömbbe tartozó *pentaton recitativ* stílusban sok 5(b3)b3 kadenciás $ABBC$ formájú dallam található, melyeknek gyakran 5(b3)2 kadenciás ABB_kC formájú párjuk is van. A köztük levő fő különbség a B_k sorban van, mely a B -től csak a sor végén való $b3$ -ról 2. fokra való lecsúszásban tér el (pl. N^o78-79).

5) *AB + kadencia formák*. Itt a záró kadencia egy különálló motívum, mely töltelékszövegekkel vezet le a 2. fokról a záróhangra (N^o489).

No 343

1) AB-ből származtatható ABKB forma

No 158

2) AAAB formájú, 5(5)b3 kadenciájú *Kozandağlı* típus

No 59

3) Sírató típusú kadencia

No 87

4) ABBkC formájú, 5(b3)2 kadenciájú dallamok

No 489

5) AB+kadencia forma

1. ábra Kadenciaeltéréses sorok

RITMUS

Anyagomnak több mint fele *parlando* ritmusú. A *giusto* dallamok esetén a 2/4-es (22%) és a 4/4-es (6%) ritmusok együtt 28%-ot tesznek ki, ezután következnek a 9/8-os (8%) és a 9/16-os (8%) ritmusok, melyektől kilences beosztása ellenére eltér az ún. *ağır zeybek* dallamok igen lassú tempójú 9/2-es ritmusa (0.8%). Az utolsó fontosabb ritmuscsoport az 5/8-osoké (2%). Már most utalok rá, hogy a nálam elő nem forduló 6/8-os ritmus igen gyakori Sivastól keletre, a 7/8-os ritmus pedig a Fekete-tenger mentén. Az összehasonlító anyagban előfordul még a 10/8-os ritmus is, elsősorban 3+2 + 2+3 és 2+3 + 3+2 belső osztású alakban.

A ritmusok többségét vissza lehet vezetni néhány alapsémára. Miközben végighaladunk a ritmusokon, példákat hozok a ritmussémák konkrét megvalósulásaira is.

Öt szótag. Az 5_1 ritmus főleg az ún. *boğaz* dallamokban, míg az 5_2 szinte kizárólag refrénekekben hallható.

5_1 (0.2%) | □   / | | 9/16 (N^o284)

85_2 (0.8%)   □□□□ / | z   2/4 (N^o371 refrénje), 9/8 (N^o269)

Hat szótag (1%). Egyetlen formája van, s csak refrénekekben fordul elő.

6 (1%)   □□□□ / | | 9/16 (N^o479 refrénje).

Hét szótag. A hetes szótagszám igen gyakori a török népzeneben, elsősorban a *giusto* dalok között. Túlnyomó részüknek a belső osztása 4+3, de a 3+4 sem kivételes. E ritmusképletek három alkotóeleme a □ | , a | □ és

a □□□□ .

7_1 (15.8%)   □□□□ / □ | 2/4 (N^o291), 4/4 (N^o369), 9/16 (N^o277)

7_{11} □□□□ / : □ | : /   2/4 (N^o324)

7_2 (1.2%)   □□□□ / | | d   9/8 (N^o353), 9/2 (N^o373)

7_3 (3.7%)   □□□□ / | □   2/4 (N^o76), 9/16 (N^o75), 9/8 (N^o11)

7_4 (1.4%)   □ | / □□□□   2/4 (N^o368)

7^5 (0.2%) | □ / □□□□   9/19 (N^o14)

7^6 □□□□ / ♩ | ♩

7_7 (0.2%)   ♩ | ♩ / □□□□   9/4 (N^o310)

Nyolc szótag. A heteshez hasonlóan ez is nagyon gyakori szótagszám, leggyakrabban 4+4 belső osztással:

8_1 (17.6%)   □□ | / □□ | 5/8 (N^o89), *parlando* (N^o214)

9/16 (N^o85), 9/2 (N^o402)

8_{11} □□□□ / □□ | + □ | *parlando* (N^o392)

8_2 (0.2%)   □ | d / □ | d   *parlando* (N^o383), 9/8 (N^o208)

8_3 (1%) | □ d / | □ d   4/4 (N^o262)

8_4 (4%)   z □ | | / | | | 2/4 (N^o318), 9/8 (N^o444)

8_5 (1%)   □□□□ / | | | | 9/16 (N^o306), 5/8 (N^o308)

8_6 (1.4%)   ♩ | ♩ | / ♩ | ♩ | *parlando* (N^o446), 2/4 (N^o332)

A nyolcszótagosok között a fentitől eltérő belső osztás csak néhány dallamban van, pl.: 3+3+2 (8_8): □□ □□ / | | (N^o329), illetve 5+3 (8_9): □□□□ / □ | (N^o247).

Tizenegy szótag. A tizenegyes szótagszám főként *parlando* dalokra jellemző. Leggyakoribb képletei a 11_1 és a 11_2 , de kisebb számban sok egyedi formáció is előfordul.

- 11₁ (26%)   □□□□□ | / □□□□ | *parlando* (N^o182), 2/4 (N^o265),
9/16 (N^o128)
- ... □ | / □□□□ | *parlando* (N^o190)
- 11₃   □□□□ | | / □□□□ | 2/4 (N^o430), 9/8 (N^o10)
- 11₁₁   □□□□□ | / □□□□ | / □□ | *parlando* (N^o424)
- 11₂ (17%)   □□□□ | / □□□□ | / □□ | *parlando* (N^o53), 2/4 (N^o470)
- | / □□□ | / □□ | 4/4 (N^o403)
- ... □ | / □□ ... □ | / □□ | bővített forma
- 11₂₁   □□□□ | / □□□□ //: □□ | :// *parlando* (N^o198)

Szembeszökő a 7₁ (□□□□ / □□□), a 8₁ (□□□□ | / □□□□), a 11₁ (□□□□□ | / □□□□) és a 11₂ (□□□□ | / □□□□ / □□□) ritmusformák nagy száma. Összefüggést fedezhetünk fel a legnépszerűbb ritmusok között:

- 8₁   □□□□ / □□□□ /
- 11₂   □□□□ / □□□□ / □□□
- 7₁   □□□□ / □□□

A következő ritmusok között látható kapcsolat. Itt a legnépszerűbb tizenegyes ritmus második fele azzal az 5₂ formával egyezik, mely csak refrénekekben jelenik meg:

- 5₂   / □□□□ | //
- 11₁   □□□□ | / □□□□ | //
- 6   □□□□ | /

A dalok többségénél minden sor ritmusa azonos, vagy legalábbis hasonló jellegű, így az esetleges változások ellenére többnyire egyértelműen felismerhető az alapszótagszám és az alapritmus. A 7₁ ritmus azonban gyakran átvált 8₁-be, és éppen ez az egyik oka annak, hogy a rendezésnél nem a szótagszámot, hanem a dallam méretét veszem figyelembe. Más vegyes ritmúsú dallamok is vannak, például: 7₁ és 7₄ (N^o5); 7₁ és augmentációja (N^o350); 7₁ és 8₃ (N^o264); 7₁ és 11₂ (N^o349); 7₁, 8₁ és 8₆ (N^o245). Nem egy esetben a dallamnak és refrénjének a szótagszáma és az alapritmusa is eltér, pl. N^o371 ritmusa 8₁, refrénjének ritmusa pedig 5₂-es.

Ritmusok és belső osztásaik

Az összehasonlító anyag alapján a legfontosabb ritmusok a következők:

ritmus	belső osztás	%
4/4		23
2/4		14

9/8	(2+2+2+3)	21
	(3+2+2+2)	1
	(2+3+2+2)	1
	(2+2+3+2)	0.5
9/16	(2+2+2+3)	1.5
9/4		2.2
5/8	(2+3)	6.7
8	(2+3)	0.5
6/8	(3+3)	4.4
7/8	(3+2+2)	0.6
	(2+2+3)	0.7
8/8	(3+2+3)	0.3
10/8	(3+2+2+3)	1.8

Szórványosan egyes kottákban a fentiekől eltérő ritmust is találhatunk, de ha alaposan megvizsgáljuk a lejegyzést, általában kiderül, hogy az illető ritmust másképpen kellett vagy legalábbis lehetett volna írni. Például a tripodikus 2/4-es dallamokat a törökök gyakran jegyzik le 6/4-ben; 6/8-os dallamokat pedig 3/8, 12/8 vagy 18/8-ban írják le, stb. Az aszimmetrikus ritmusokat és belső osztásait a *Török Népzene I.* kötetben tárgyalom részletesen.

SZÓTAGSZÁM

A gyűjteményemben levő dallamok fele tizenegy-, 23%-a nyolc-, 20%-a pedig hétszótagos. 1% ötszótagos dallam van, a refrének között pedig 1%-nyi hatszótagost is találunk. Ezen kívül 1.5% kilencszótagos, 2% tízszótagos és 0.5% tizenkészótagos dallam van.

A dalok szövegét egyfajta rugalmas izometria jellemzi: csak kevés olyan szöveg van, melyet a *da, de, aman* stb. töltelékszövegek és a különböző ismétlések figyelmen kívül hagyásával ne lehetne izometrikus alakra hozni, vagyis a legtöbb szabálytalan szöveg alatt érezhető egy szabályos alap. Vizsgáljuk meg a szótagszám-módosulásokat részletesebben. Az idetartozó jelenségeket két részre osztottam, a *ritmikai módosulások* és a *valódi heterometria* eseteire.

1. *Ritmikai módosulások.* E jelenség lényege, célja egy monoton ritmus variálása, feloldása. Új, a fő szöveggel szerves kapcsolatban nem álló töltelékszótagok kerülnek a ritmikai módosulás folyamán megszületett új ritmusértékek alá. A jelenséget példákkal világítom meg, melyeket a létrejött új értékek száma szerint sorolok fel.

Nincs új szótag. Az egyik alapérték helyett szünet lesz, a másik érték pedig kettéosztódik. Nagyon gyakori dallamkezdéskor (pl. | | = x □).

Egy új szótag. Az egyik alapérték kettéosztódik. A keletkezett új érték alatti szótag rendszerint *da, de, vay, ay, oy*, és csak ritkán értelmes:

| | = | □ , ♪ | ♪ , □ |
ay -va da i -ki de gız-lar vay

□ | = □ □ , □ □ |
e-le- ği de Al k1-na - lı

| □ = □ □
A-man ka-ra-

| | | | = | □ | | , | | □ | | ,
yen-ge de yen-ge kay-nar ka-za - na

| | | | ♪ , □ | ♪ | .
ka- ra ta - vuk de E- mi- ne ğı - zı

Két új szótag. Most két alapérték is kettéosztódik az ütemen belül. A lehetséges tölteléksza vak többnyire *haydı, yavrum, yarım* vagy *aman*, ám néha maga a szöveg változik meg.

| | = □ □ , x □ ♪ | .
hay-di ğı-ra a-man a- ra

| | | | = □ □ ♪ | .
a-man ba-şın - da-ki

Három új szótag. Az egyik alapérték ketté, a másik pedig háromfelé osztódik: ♪ ♪ = | | □ | (Bak-tım ay a-nam). Idetartozik a □ | ritmusú *oy ge-lin* (vagy *güzelim, şekerim, mavilim*) szövegű sorzáró formula is.

Az *augmentáció* jelensége során egyes ritmusértékek a kétszeresükre hosszabbodnak, módot adva a további osztódásra, pl. a □ □ □ □ / □ | -ből létrejön a | | | | / | | ♪ , majd ebből a □ □ □ □ □ □ □ □ / | | ♪ . A dal és a hozzá kapcsolódó refrén szótagszáma eltérő lehet, előfordul például, hogy a dallam kezdősorai nyolcszótagosak, utolsó sora nyolc+ötszótagos, a hozzá kapcsolódó refrén pedig hétszótagos. Egy másik esetben a dallam nyolcszótagos, a hozzá kapcsolódó refrén sorai pedig rendre 6, 6, 7, 7 szótagosak.

2. *Valódi heterometria.* Vannak esetek, amikor a sorokat a fenti jelenségek figyelembevételével sem lehet izometrikussá tenni. Például 11-, 8- és 9-szótagosak a N^o246 sorai; 7+7-szótagosak a N^o485, valamint 11- és 7-szótagosak a N^o349 és a N^o337 dallamok sorai. Különlegesen bővített sorai vannak pl. a N^o62 és N^o55-ös dallamoknak.

Figyelembe kell vennünk azt is, hogy bizonyos esetekben a írásban heterometrikusnak tűnő szöveg előadva izometrikus. Ilyen eset fordul elő, ha egy szó magánhangzóval végződik, és az utána következő szó ugyanezzel a magánhangzóval kezdődik. Ilyenkor a két magánhangzó összeolvadhat pl. *in-ce e-lek-ten* = *in- ce^e - lek-ten*. Egy másik eset abból származik, hogy a török *ğ* az esetek többségében egy nagyon lágy hang, mely nem vágja szét a két szótagot, melyek között elhelyezkedik, így azok egynek hangzanak; például a négy szótagos *a -şa -ğ*i* -dan* szó három szótagosként hangzik el: *a- şa^ği -dan*.

Egy ritmikai jelenség

Ha egy sor hosszú hanggal vagy szünettel ér véget, és a következő sor szünettel kezdődik, akkor a két sor közötti szünet néha lerövidül, vagy akár el is marad. Ilyenkor egy negyed érték eltűnik, és a 4/4-es ütem helyett 3/4-es ütem jön létre (□ | | / | | |). A jelenséget többek között a *Gizik Duran* keservesében és a *Çek deveci* dallamokban szemlélhetjük meg.

KADENCIÁK SZERINTI ÖSSZESÍTÉS

Vessünk először egy pillantást a főkadenciákra és előfordulásainak gyakoriságára, most tekintet nélkül a dallamok méreteire és formáira.

Főkad.	b3.	4.	1.	5.	2.	7.	8.	VII.	6.
%	33	24	16	12	9	1.4	1	1	0.2

Kiugróan sok a b3-as és 4-es főkadencia, különösen ha figyelembe vesszük, hogy az 1-es főkadenciák számát az egysoros dallamok is növelik. Viszonylag sok a 2-es főkadencia is.

Kétsoros dalok kadenciái

A *mi-re-do* trichordon alapuló sirató dallamok esetén a *do*-t vettem 1. foknak, míg az ide csatlakoztatható *uzun hava* dallamoknál valamint azon dallamoknál, ahol a járulékos ereszkedés önálló sorral alakult, a szokott módon a *la* az 1. fok és a *do* a b3. A százalékos arány a teljes anyagra vonatkozik.

kad.	<i>b3.</i>	4.	1.	2.	5.	7.	VII.	8.	6.
%	18	13	7	6	5	1	1	0.2	0

A legfontosabb főkadencia-fokok most is a *b3.*, 4. és az 1. Jelentős számú 2-es és 5-ös főkadencia is van, ezzel szemben mindössze néhány VII-es, 7-es illetve 8-as főkadenciás dalunk van. A legfontosabb főkadenciák a következő skálát adják: *mi-re-do-ti-la (-szo)*.

Egy ereszkedő dallamvilágban nem meglepő, ha a főkadenciák zöme az 5-4-*b3* (*mi-re-do*) fokokon helyezkedik el. Ez azt is mutatja, hogy a kétsoros dallamok többsége az első sorban nem marad nagyon magasan, de nem is száll túlságosan alá.

A négysoros dallamok főkadenciái

A dallamok 35%-a négysoros. Először tekintsük át a főkadenciákat, a százalékos arány itt is a teljes anyagra vonatkozik.

kad.	<i>b3.</i>	4.	5.	1.	2.	8.	7.
%	13	9	6	3	1.6	0.5	0.5

Hasonló kép tárul tehát elénk, mint a kétsoros dallamoknál, de most kevesebb az 1. és 2. fokon levő főkadencia és több az 5. fokú. A négysoros dallamoknál a legtöbb főkadencia a *b3.*, 4. és az 5. fokokon helyezkedik el. Ugyanez igaz a másodlagos kadenciákra is, de az első sor végén a 7., a harmadik sor végén pedig a *b2.* fok nagyobb számban jelenik meg.

Nézzük meg részletesebben a négysoros dallamok kadenciáit, csak azokat feltüntetve, amelyekből legalább kettő van. A kadenciákat a következő sorrendben írom: 1. sor kadenciája, (főkadencia), 3. sor kadenciája, s a kadenciák nem mechanikusan a sor utolsó hangját, hanem az elemzés útján megállapított záróhangot jelentik.

1 (1) 4   N°241, N°437

4 (1) *b3*   N°235-239, N°367, N°417

b3 (2) 1   N°415

b3 (2) 2   N°416

4 (2) 2   N°260, N°264

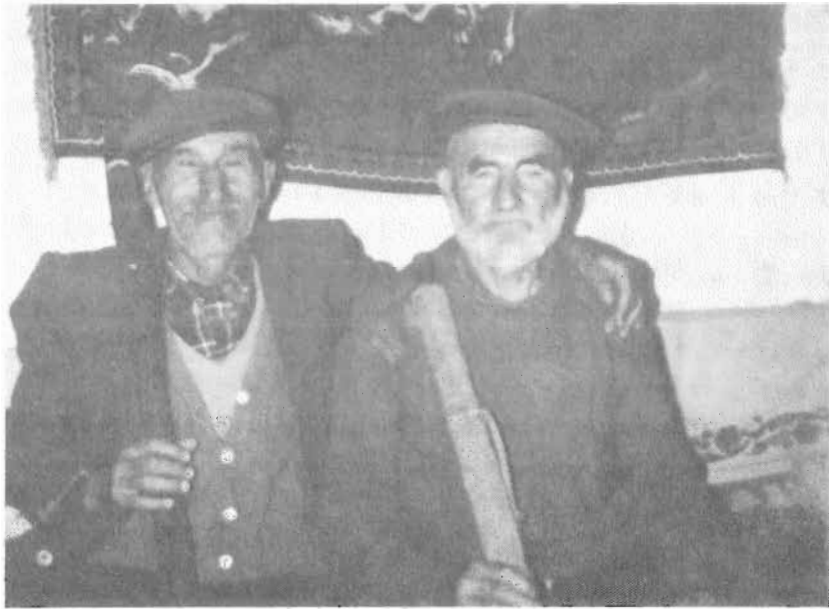
4 (2) b3	N ^o 230-231	(<i>Kız anası</i>)
b3 (b3) 1	N ^o 296, N ^o 478	
b3 (b3) 2	N ^o 252, N ^o 257	
b3 (b3) 4	N ^o 263, N ^o 326, N ^o 443	
4 (b3) 2	N ^o 88, N ^o 93	
4 (b3) 3	N ^o 72, N ^o 76, N ^o 94	
4 (b3) 4	N ^o 444, N ^o 450	
5 (b3) 1	N ^o 81-82, N ^o 102, N ^o 105-106, N ^o 255	(<i>pentaton recitativ</i>)
5 (b3) 2	N ^o 77-79	
5 (b3) b3	N ^o 74-75, N ^o 80, N ^o 83-92, N ^o 96-98, N ^o 100-101, N ^o 107-109	
5 (b3) 4	N ^o 451	
7 (b3) 1	N ^o 117, N ^o 126	
7 (b3) b3	N ^o 109-114, N ^o 119-120, N ^o 123	
5 (5) b3	N ^o 154-155, N ^o 157-160, N ^o 163-166, N ^o 168-174	(<i>Kozandağı</i>)
4 (4) 2	N ^o 226, N ^o 229, N ^o 233	(<i>Kız anası</i>)
4 (4) b3	N ^o 71, N ^o 73, N ^o 156, N ^o 223-225, N ^o 227-228, N ^o 265, N ^o 452	
4 (4) 4	N ^o 103, N ^o 376, N ^o 453	
5 (4) b3	N ^o 125, N ^o 162, N ^o 245, N ^o 248, N ^o 258, N ^o 440-441	
5 (4) 4	N ^o 447, N ^o 457	
5 (4) 5	N ^o 446, N ^o 448	
7 (4) 4	N ^o 188-190, N ^o 195, N ^o 449	
9 (4) 4	N ^o 191-193	
7 (5) b3	N ^o 115b, N ^o 459	
7 (5) 4	N ^o 118, N ^o 187	
08 (5) b3	N ^o 115a	

Bár a négysoros dallamok esetében sokféle kadenciaképletet látunk, szembeötlik három nagyobb kadenciacsoport: a *pentaton recitativ*, a *Kozandağı* és a *Kız anası* dallamoké. Megfigyelhető, hogy ha az első sor kadenciája magasabb, mint a 7. fok, vagy a második illetve a harmadik sor kadenciája

magasabb mint, az 5. fok, akkor a dallam valószínűleg a *nagy ambitusú parlando* dallamok osztályába tartozik, valamint az is, hogy #6 kadencia csak a szekvenciás dallamok között fordul elő.

Három-, öt- és hatsoros dallamok kadenciái

Gyűjteményemben csak egyetlen *ABC* formájú, vitathatatlanul *háromsoros* dallam van. A többi háromsorosnak tűnő dallam többnyire beillik a két- illetve négyesoros dallamok közé, például a N°108 *pentaton recitativ* példa a négyesoros formák mellett háromsoros változatot is tartalmaz, a N°116 dallam pedig a 7(b3)b3 kadenciás *nagy ambitusú parlando* dalok háromsoros változata. A szekvenciás dallamok között viszonylag gyakoribb a háromsorosság (N°251, N°259), bár e dallamokat ötsorosokként is értelmezhetjük $A^3A^2A^3A^2A$ illetve $A^3A^3A^4A^3A$ formáikkal. Hasonló a helyzet a háromsorosnak és ötsorosnak is vehető $(AB_k)(AB)(B_kCD)$ formájú N°483 dallammal. Egyértelműen *ötsorosak* a szekvenciális N°243, N°249, N°250, N°254 dallamok és *hatsoros* a N°244 és N°485.

Halil Yuvalı és Halil Çın, két *kavalos* barát *Esenyurt* faluból.

HARMADIK FEJEZET

REFRÉNEK

A gyűjteményekben levő dallamoknak mintegy fele tartalmaz különböző szabálytalanságokat és egyedi függelékeket. Most két ilyen jelenséget vizsgálok, a *refréneket* és a *függelékeket*. Előrebocsátom, hogy nem számítom refrénnek azt a jelenséget, amikor a négysoros dallam harmadik és negyedik sora (kétsoros dallam esetén a második sor) megismétlődik, még akkor sem, ha ismétléskor szövegrefrén is megjelenik. A megismételt sorok szövege egyébként többnyire ugyanaz, vagy csak kissé eltérő, mint a harmadik vagy negyedik soroké. Csak akkor tekintem refrénnek a szövegrefrént hordozó dallamrészletet, ha zeneileg is refrénszerű és a daltól elkülönülő jellege van.

Refrén-1 (R1)

A dallam után egy független, általában ütempáros jellegű egy- vagy kétsoros illetve motívumos zenei gondolat jelenik meg. Ezeknek az ütempáros *Refrén-1* dallamoknak a formája gyakran *ab*, mely azután nem ritkán tovább variálódik. A leggyakoribb formák *kadenciális* ($ab_{\kappa}ab$) típusúak: $aaa_{\kappa}a$ (N^o477, N^o321), $a_{\kappa}aa_{\kappa}a$ (N^o322) és $aaa_{\kappa}b$ (N^o362), de vannak *kérdés-felelet* jellegű (N^o67, N^o310, N^o376, N^o434), sőt *dallamszerű* négysoros *Refrén-1*-ek is (N^o76, N^o455). N^o477 esetében a dallam vége és *Refrén-1* összeépül. A *Refrén-1* dallamok ritmusa:

ritm.	7 ₁	7 ₃	8 ₁	7 ₄	6	5 ₁	5 ₂
db.	10	1	4	3	6	4	2

Ezenkívül a következő ritmusokból egy-két darab: $\square\square\square\square / \square\square\square\square / \square\square\square\square / d$; $\square\square\square\square / \square\square\square\square / \square\square / d$; $\square\square\square\square / \square\square\square\square / \square\square\square\square / \square$, és $\square\square\square\square / \square\square\square\square / d$. További hat refrén ritmusa teljességgel egyedi.

A *Refrén-1*-en belül megkülönböztetem a *forgó* és az *ereszkedő* dallamokat, bár ez a két típus nem válik mindig élesen szét, és vannak olyan motívumok, melyeknek forgó és nem forgó változata is megtalálható. Mivel ezek az egyszerű refrének önálló dallam képében is megjelennek, most a hasonló jellegű -alkalmasint nem refrénként szolgáló- ütempáros formákkal

együtt tárgyalom őket. A forgó illetve ereszkedő refréneket azután a hangnemük és a legfontosabb hangjaik alapján csoportosítom. A létrejött alosztályokon belül a dallamok sorrendje az egyszerűbbektől az összetettebbek felé halad. A forgó dallamok hangkészletében a záróhangot nagybetűvel jelölöm.

Ereszkedő Refrén-1 dalok

Belső kadencia nélküli ereszkedő ütempáros dallamok és refrének

a) *(re)-do-ti-la* hangsorú dalok. Legegyszerűbb formájuk kétütemes. Az idetartozó dalok többségének ambitusa 1-4, de találhatunk mindössze két illetve három hangból építkezőket is (N^o320 ill. N^o270). A kis terc ambitusú N^o271 dallam kadencia-változtatással bővíti ki az egysoros formát, a N^o440 pedig a 4. fokot is használja.

b) *(la)-szo-fa-mi* ereszkedésen alapuló egyszerű dalok. A legegyszerűbb ilyen refrén, a kis terc ambitusú N^o405 mindössze három hangot használ, míg N^o77 és N^o426 refréneknél a 4. fok is szerepel. A N^o467 dallam lényege az első sor bevezetése után egy *a₄a* ütempáros refrén, míg a N^o468 dallam a N^o467 variánsa, transzponált második résszel.

c) *Do* végű ereszkedő refrének. Ide két gyermekdal⁴, a N^o476 refrénje és a N^o8-10 dallamok tartoznak.

Belső kadenciás ereszkedő ütempáros dallamok és refrének. Ezt az osztályt a motívumok belső kadenciájának helye alapján osztom tovább.

a) *mi-re-do-ti-la* motívumok 5. fokú belső kadenciával. Elsőként a *boğaz* dallamok első típusát említem, jellemző *mi-do-la* motívumukkal, valamint N^o479, N^o67-68 és N^o362 is idetartozik.

b) *mi-re-do-ti-la* motívumok 4. fokú belső kadenciával. Idetartoznak N^o376, N^o483 és N^o444 refrénjei. A N^o407 refrénjét is itt említem meg a N^o444 dallam refrénjéhez való hasonlósága miatt.

Trichord körül forgó ütempáros dallamok és Refrén-1

E dallamokat a szerint a trichord szerint osztom fel, amely körül forognak, de a trichord hangjain kívül többnyire más hangok is szerepelnek bennük.

a) A *do-RE-mi* trichord körül forgó dalok között a legegyszerűbbek a gyermekdalok⁵. *Fa* belső kadenciája van N^o370-371 refrénjeinek és *ti* a belső kadenciája a N^o13 dallamnak. Idetartoznak N^o11-12 dallamok is.

- b) A *ti-DO-re* trichord körül forgó dallamok (N^o8-9, N^o322 refrénje).
 c) A *re-MI-fa* trichord körül forgó dallamok (N^o318, N^o321, N^o481 refrének).

Refrén-2 (R2) A második refréntípus egy kis független motívum a sor vagy a dallam végén (2. ábra). Ritmusa rendszerint □ □ □ , szövege pedig töltelék-szöveg, pl. *ben yandım, emmoğlu, eloğlu, ay gelin* stb. A *Refrén-2* szerepe a következő lehet:

a) Szünet kitöltése tölteléksszavakkal egy sor végén, ilyenkor az eredeti kadenciát is megváltoztathatja.

b) A sor végén egy-két ütem megerősítő megismétlése, ugyanazzal a szöveggel vagy tölteléksszöveggel.

c) Ha a *giusto* dallam még nem ért véget, de a szöveg már elfogyott, akkor a *Refrén-2* szerepe a dallam tölteléksszöveges lezárása.

a) Szünet kitöltése tölteléksszavakkal No 353

b) A sorvég megismétlése No 149

c) A dallam tölteléksszöveges lezárása No 489

No 309

No 324

No 298

2. ábra A *Refrén-2* megvalósulásai

Refrén-3 (R3)

A fenti *giusto* refrénektől eltérően a *Refrén-3* elsősorban *parlando* dallamok után hallható (3. ábra). Néha nehezen dönthető el, hogy egy dallam két- vagy négysoros-e, mert az első és a harmadik sort töltelékiszöveges zenei megoldások követik, melyeket külön sornak is, bővítésnek is lehet tekinteni. Én ezeket a régies dallamokat általában négysorosaknak veszem.

Ha e dallamokat mégis refrénesként értelmezzük, akkor szerkezetük *A + Ref / B + Ref'* formában írható le, ahol *Ref* szerepe a dallam első felében a *b3.* illetve a 2. fokra való leszállás (N^o331, N^o333 ill. N^o256). N^o433 esetén az *A* sor az 5. fokot éri el, és *Ref* ezt erősíti meg, egy esetben pedig *Ref* lemegy a záróhangra. *Ref'* is egy ereszkedés, mely a dallamot a 4. illetve a *b3.* fokról (N^o433, N^o333 ill. N^o331, N^o332, N^o334 és N^o256) ereszkedve zárja le.

No 331

No 333

No 334

No 256

A *Ref*

Ga - la - dan en - dim dö - ze Le, le le, le, le

B *Ref'*

Su bağ - la - dim ner - gi - ze Le, le le, le, le.

No 332

A *Ref*

Bu - gün ya - nı - na gel - sem Nin - no, Nin - no

B *Ref'*

Kar - yo - lan - da yer var mı Nin - no, Nin - no yav - nım, Nin - no.

3. ábra Peldák *Rejren-3*-ra

Refrén-4 (R4)

Néhány dallam magától a fődallamtól függetlennek tűnő formulával ér véget (4. ábra). E formulák három csoportra oszthatók.

a) A dallam sorai egymás melletti fokokon érnek véget a *mi-re*, illetve *re-do* hangokon, ezután következik egy töltelékszöveges és a dallamtól függetlennek tűnő leereszkedés a N^o71, N^o124, N^o448 és N^o457 dallamokban. E dallamok szerkezetileg hasonlatosak a *mi-re-do* sirató dallamaihoz.

b) A dallam alacsonyan, az 1. és a 4. fokok között mozog, és ezután következik a független, töltelékszavas leereszkedés, mely az 5. fokról ereszkedik le az alaphangra (N^o381).

c) Egy lezárt négy soros dallam után is következhet egy, az 5. fokról az alaphangra vezető ereszkedés (N^o189).

a) Kadenciák mi és re hangokon, majd leereszkedés

No 448

1. példa

Bül-bülün gey - di - ği ye-şil Kır - mı - zıgü - le do - laşır

Sen ağ - la-ma ben ağ - la-yım Ağ - la - mak ba - na ya - kışır

Ref-4
Bül - bül, bül - bül, bül - bül, gü-zel bül - bül.

No 457

2. példa

Yardan ayrıl-ması a-cıdır a - cı Çekeringurbet-lik bu - lun-maz u-cu

Dön-düm e-li-niz de bir gül a-ğ-a-cı Ye-ni a-çıl-mış gü - lü de ol-sam

Ref-4
Dön - dü - mün, Dön - dü - mün, Dön - dü - mün, Dö - ne - nin.

No 71

3. példa

Saçla - rısır - ma - lı ki-li - me benzer, Sa-le-nen bo-yu nagur-ban ol - du-ğum,

Ref-4
Çiçek - li yay-la-nın gülü - ne ben - zer, ney neyden ney, ney neyden ney.

4. példa

No 124

Yur-du-mu-zun a-dı Çi-ne gi-ne, Göğ-nüm bu-la - mı-yor gi-ne,

Ref-4
Ağ e-le-ri-ne el-van gı-na, Yakan dostum görünmüyor, ne bi-li - yim, ne bi-li yim.

b) A dallam az 1. és a 4. fokokon mozog, ezután jön a leereszkedés

No 381

Ref-4 Ka - ra bo - cu bağ - lar be - nim Türk - me - nim
E - le - ne dek yar yo - lu - nu bek - le - rim.

c) Egy lezárt négysoros dallamot követ a leereszkedés

No 189

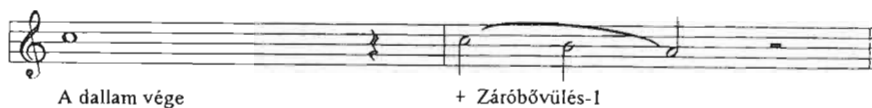
Dallam vége Ref-4
tor şa-hin göz-lü, Mu - zu-yu gör - düm bu-gün Ak-su'-da ye, ye, Ak-su'-da yo, yo.

4. ábra Példák Refrén-4-re

ZÁRÓBŐVÜLÉSEK

A *Záróbővülés-1* és a *Záróbővülés-2* parlando dallamok végén hallható, ahol szerepe a dallam levezetése a záróhangra. A *nagy ambitusú parlando* dallamok egy típusában a dallam megáll, mintegy megnyugszik egy alacsonyabb fokon (gyakran *b3-on*), majd onnan ereszkedik tovább. Ez a leereszkedés lehet egy lassú, szöveg nélküli lecsúszás (*ZB1*) vagy egy részletezőbb lemenetel a *b3-2-1* fokokon (*ZB2*). *Giusto* dallamokban kissé eltérő záróbővülés hallható, itt a sor illetve a dallam vége ismétlődik (*ZB3*).

Záróbővülés-1 (ZB1). Az anyagomban 42 esetben hallható ez a jelenség, mégpedig leggyakrabban az egyszerűbb siratók illetve a *nagy ambitusú parlando* dalok végén, de előfordul a vallási *samah* dallamokban és egyszerűbb *parlando* dalokban is (N^o53, N^o55, N^o193, N^o198, N^o315, N^o458). Ez a jelenség nem más, mint a dallam végén a *b3-2-1* fokokon egy szöveg nélküli lassú leereszkedés. Ez a leereszkedés néha el is maradhat, ilyenkor a dallam *do* hangon érvén véget dúros jelleget ölt (N^o21, N^o175, N^o190).

5. ábra Záróbövülés-1

Záróbövülés-2 (ZB2). A második záróbövülés szoros kapcsolatban van az elsővel, a fő különbség az, hogy most a leereszkedés részletesebb. Néhány jellegzetesebb forma:

- A dallam megáll *b3*-on, majd leereszkedik a záróhangra (N^o182),
- A dallam megáll *b3*-on, felugrik, majd leszáll az alaphangra,
- A dallam *b3*-ról a záróhangra megy, majd onnan egy kisebb, 4. vagy *b3*. fokra való felemelkedés után újra leszáll a záróhangra (N^o184),
- A dallam a *b3*-ról a VII. fokra megy, onnan egy kisebb, 4. vagy *b3*. fokra történő felemelkedés után újra leszáll a záróhangra (N^o183),
- A dallam a *b3*-ról az alaphangra száll, majd egy kisebb, *b3*-ra való emelkedés után újra leszáll az alaphangra (N^o173),
- A dallam megáll a 4. fokon, majd innen ereszkedik le a záróhangra (N^o188).

a) No 182

b)

c) No 184

d) No 183

e) No 173

f) No 188

6. ábra Záróbövülés-2

Az első sor végén 5 szótag No 372

Az első sor végén hat szótag No 232

A második sor végén 2-szer hat szótag No 316

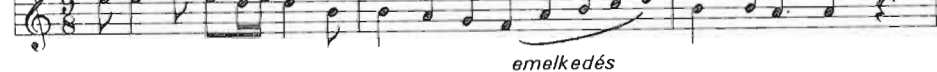
A dallam végén refrénként No 270

Minden sor végén No 425

Szokatlan emelkedés No 466

7. ábra Záróbővülés-3

Záróbővülés-3 (ZB3). A harmadik záróereszkesedés –a sor végének kissé variált formában történő megismétlése– igen gyakori *parlando* daloknál, de előfordul *giusto* ritmusban is. Mint a 7. ábrán láthatjuk, több sor végén is előfordulhat, különböző számú szótag ismétlődhet meg, sőt refrén is létrejöhet az ismétlésből.

Egy szótagra történő nagyívű leereszkedés

Ez a jelenség főként *nagy ambitusú parlando* dallamokban hallható, bár hasonló, de kisebb ambitusú leereszkedést hallhatunk az *1-es főkadenciás ereszkedő sirató* egyes dallamaiban is (N^o389). A leereszkedés a dallamvonalat a magas 8.-12. fokokról az alacsonyabb 4.-7. fokra hozza le, s nem egyszer egy oktáv távolságot is megtesz. A leereszkedés a 10. fokról a b3. fokra vezet le N^o121-ben és 10. fokról a 4. fokra a N^o178-ban. Gyakori a 10. fokról a 7. fokra történő leereszkedés is (N^o178). Történhet a leereszkedés a 7.-8. fokok

környékéről a 2.-b3. fokokra, például a 7. fokról a 2. fokra vezet a N^o195-ös, és a 8. fokról a 2. fokra a N^o187-es dallamnál.

A nagy ambitusú *parlando* dallamokban tehát két speciális leereszkedést is találunk. Az egyik a b3. fokon megáll, s onnan ereszkedik tovább a *la* záróhangra, a második pedig a most tárgyalt eset, amikor a dallam bizonyos hangokon recitál, majd a recitativ sávból egyetlen szótagon aláereszkedik.

8. ábra Egy szótagra történő nagyívű leereszkedés

NÉHÁNY VARIÁNSCSOPORT

A harmadik fejezet végén három variáncsoportot mutatok be, melyek jól illusztrálnak egyes fent tárgyalt jelenségeket, és szemléltetik azt is, hogy a dallamoknak a zenei lényegük szerinti osztályozása mennyire összetett feladat. A most következő dallamcsoportok dallamainál a szótagszám, az ambitus, a tonalitás, a refrén, a kadenciák, a ritmus stb. különböző lehet, együvé tartozásuk mégis kétségtelen. A későbbiekben tárgyalandó dallamtípusok dallamai általában nem mutatnak ilyen vegyes képet, ezt a három variáncsoportot, melyek dallamai ráadásul nem is a legértékesebbek közül valók, inkább az elgondolkoztatás végett mutatom itt be.

1. *Gizik Duran keservese* (9. ábra). A dalok szövege a nemzeti hős Gizik Duran halálát meséli el (N^o450-454). Ritmusuk *parlando*-szerű, különösen a második és a negyedik sor végén levő hangok hajlamosak a meghosszabbodásra. A dallamokat összetartja a hasonló dallamvonal és a $\surd \square |$ | / | | | | ritmus. Jellegzetes a 6. fok instabilitása. A harmadik és a negyedik sorok közötti szünet esetlegességét is megfigyelhetjük, ugyanitt a kadencia is bizonytalan, néha megállapíthatatlanná válik. A N^o451-ben a szokásos 4-es főkadencia b3-ra csúszik le, ez a 'kadencialebegtetés' rendszerint modorosabb énekeseknél figyelhető meg. A N^o454 dallam negyedik sora egy hanggal mélyebb, mint a N^o452 negyedik sora, így kadenciaképlete 4(4)b3 lesz (g-re transzponálva!), formája pedig $A^5A^5A^5A$. A többi variáns fényében

ez a kvintváltó szerkezet romlottnak tűnik, hasonlóan a *menekseli* dallamok között hallható egyetlen A^5A^5AA formájú dalhoz.

The image displays a musical score for four folk songs, numbered No 452, No 453, No 451, and No 454. Each song is presented with two variations, labeled '1. sor' and '2. sor'. The first two variations are grouped together, and the next two variations are grouped together. The score is written in treble clef with a common time signature. The notes are mostly quarter and eighth notes, with some accidentals (sharps and naturals).

9. ábra Gizik Duran keservese

2. *A Çek deveci dallamok* (10. ábra) népszerű lakodalmi dalok, melyeknek hét variánsát közlöm (N^o316-322). A funkciós, szöveg és a ritmusbeli hasonlóságok mellett az egyes dallamok között nagy különbségeket találunk. Itt is megfigyelhetjük a 4/4-es és 3/4-es ütemek váltakozását. A szöveg

tizenegy szótag + töltelékszavak alakú, és két, meglehetősen bővített zenei sor alatt hangzik el. A tonalitás változatos (frig, eol, mixolid, dūr és bővített szekundus skálák). A dallamok közötti hasonlóság felderítéséhez nemegyszer *a*-tól eltérő záróhangot kell használni. A főkadencia változatos: *1*, *b3*, *3* és *4*. A ritmus alapsémája: | | | | / | | | | / | | d, melyből az első sorokban a következők fejlődnek ki: x □ ♭ | . / ♭ | . ♭ | . / □ □ □ | / (+ □ □ □ |) valamint □ □ □ □ □ □ □ / □ | | d / □ | | d . A második sor ritmusa ugyanennek az alapritmusnak a variációja, de a negyedik ütem –mely az első sorban esetleges volt– most következetesen megjelenik, és belőle refrén fejlődik ki. A negyedik ütemnek a következő ritmusa lehet: a) | □ □ □ | ; b) □ | | x ; c) | □ | x ; d) | | □ | és e) □ | □

A *Çek deveci refrénje* (11. ábra) refrén-1 típusú egyszerű ütempáros forma. A refrének bichord (N^o320) vagy trichord alapúak és forgó jellegűek. Ez a trichord leggyakrabban *fa-Mi-re* (N^o317, N^o319, N^o318), de *re-Do-ti* is lehet (N^o322). A N^o321 és a N^o322 dallamokban hasonló módon fejlődik tovább ez az ütempár. A leggyakoribb szabályos *ab* formán kívül a következő szerkezeteket látjuk: //:ab://cab_xab (N^o322) és //:ab://ab_xab (N^o321). Itt is megfigyelhetjük a kadenciaváltásos variálódást (N^o321-N^o322). A *b_x*-beli új kadenciahang általában nem hangsúlyos, inkább csak egy sorvégi felugrás. Ez a fajta kadenciaképzés gyakori a török népzeneben, mégpedig nem csak a dallamsor végén, hanem néha az utolsó dallamsor közepén is. A ritmus leggyakrabban: □ □ □ □ □ | , de ♭ | ♭ | | és □ □ □ | | is előfordul.

3. A *Sille variáncsoport* (12. ábra) olyan lakodalmi dalokat tartalmaz (N^o145-146, N^o374-375), melyeknek a tonalitása megegyezik, ám a főkadenciák meghatározásánál néha zavarban vagyunk. A szöveg olyan jellegű, mint a *Çek deveci* dallamoké, de míg ott az első sor bővítettnek tekinthető, a *Sille* esetében a bővített sor határozottan kétfelé válik: egy nyolcszótagosra és egy három + töltelék-szótagosra. Nyilvánvaló, hogy az előadók ezt a második részt különállónak tekintik, hiszen gyakran meg is ismétlik. Az első sorok ritmusának alapja: | | | | / | | | | , melyből a x □ | | | / □ □ □ | | fejlődik ki. A második sor ritmusának alapja pedig: □ □ □ ♭ | . / ♭ | . ♭ | . / ♭ | . d . Egyedi a N^o375a, mert a VII. fokra ereszkedik a dallam vége felé, míg ugyanazon a helyen a N^o375b szünetet tart.

1. sor 2. sor No 319

1. sor 2. sor No 318

1. sor 2. sor No 320

1. sor 2. sor No 321

3. sor 4. sor No 317

3. sor 4. sor No 319

3. sor 4. sor No 318

3. sor 4. sor No 320

3. sor 4. sor No 321

10. ábra A Çek deveci dallamok

The image displays six staves of musical notation, each labeled with a number: No 317, No 319, No 318, No 320, No 321, and No 322. Each staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature (C). The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, rests, and slurs. The pieces are arranged vertically, with No 317 at the top and No 322 at the bottom.

11. ábra A Çek deveci dallamok refrénje

1. sor

No 145

1. sor

No 374

1. sor

No 375a

1. sor

No 375b

This section contains four musical staves, each labeled with a number and '1. sor'.
 - No 145: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.
 - No 374: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.
 - No 375a: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, with a slur over the last two notes.
 - No 375b: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, with a slur over the last two notes.

2. sor

2. sor

2. sor

2. sor

This section contains four musical staves, each labeled with '2. sor'.
 - Staff 1: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.
 - Staff 2: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.
 - Staff 3: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.
 - Staff 4: Treble clef, C major, 4/4 time. Notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4.

12. ábra A *Sille* dallamok

NEGYEDIK FEJEZET

Ha ezer meg ezer dallamot át akarunk tekinteni, rendeznünk kell őket. A rendezésnek jó módja, hogy a hasonló dallamokat dallamtípusokba tömörítjük, így a számtalan konkrét dallam helyett jóval kevesebb, kezelhető és áttekinthető *dallamtípussal* dolgozhatunk. Ha a dallamtípusok között összefüggéseket találunk, akkor nagyobb összetartozó egységeket, vagyis *dallamosztályokat*, sőt *dallamstílusokat* fedezhetünk fel, és az anyag erővonalai is elének tárnak.

A rendezéssel kettős célunk lehet. Egyik az, hogy a rendszerbe egy új dalt könnyen elhelyezhessünk, illetve ismert dalokat könnyen megtaláljunk. Ezt a célt a daloknak különböző –akár nem zenei– tulajdonságai szerinti rendezésével is elérhetjük, ilyenek lehetnek például a hangnem, ritmus, dallamív, származási hely, szöveg, sorok száma, előadási sajátosságok stb. Másik célunk az lehet, hogy a rendezés az anyag *zenei* természetét, a lényegi zenei összefüggéseket is feltárja. Ekkor természetesen el kell döntenünk, hogy mik a legfontosabb zenei jellemzők, és azok alapján kell elvégeznünk a rendezést.

Minden zenei anyag maga mutatja meg azokat az alapelveket, melyek alapján rendezni érdemes. Más elvek alapján rendezhetünk például nagy hangközökön ugráló dallamokat, mint a statikus vagy sima mozgású zenei sorokból építkezőket. A vizsgált török dallamok jelentős része ereszkedő, sima mozgású és kétsoros vagy arra visszavezethető, ezért a dallammenetet az esetek többségében a sorok száma, az első sor magassága, a kadencia és a dallamméret jól jellemzi. A rendezés szempontjából nem tartom mérvadónak a kisebb ritmikai és formai eltéréseket, sem a skálák 2. és/vagy 6. fokán hallható különbségeket. Külön kezelem viszont a nagyobb ambitusú *do* vagy *szo* végű dalokat és a *mi-re-do* központú ütempáros dallamokat.

A rendezést három menetben valósítom meg. Az *első menetben* az összehasonlító anyagból homogén dallamtípusokat hozok létre, melyek közös tulajdonságokkal rendelkező, lényegileg hasonló dalokat tartalmaznak. A *második menetben* e dallamtípusok között összefüggéseket keresek, kibővíttem a típus fogalmát, és elkezdem a dallamosztályok kialakítását. A *harmadik menetben* a saját anyagomat vizsgálom meg a fenti típusok és osztályok tükrében, és további összefüggéseket keresek. Bevonom az elemzésbe a *parlando* dalokat is, kiszélesítek egyes dallamosztályokat; valamint alkalmanként dallamtömbökre, dallamstílusokra is rámutatok.

DALLAMTÍPUSOK ELŐÁLLÍTÁSA

Az általam megvizsgált török anyag jelentős része egy- vagy kétsoros illetve ilyenre visszavezethető, ezért elsőként a kétsoros dalokat rendezem típusokba. Az itt kapott típusoknak nagy szerepe lesz a többi forma értelmezésénél is. Az *egy- és kétsoros* dalok típusokba osztása a következőképpen történik.

1) Először *főkadenciák* alapján válogatom szét az egy- és kétsoros dalokat, így az 1., 2., b3., 4. és az 5. főkadenciás dallamok nagy tömbjei adódnak. Sokkal kisebbek a 3., 6., 7. és 8. főkadenciás dallamok tömbjei.

2) A főkadenciák alapján kapott nagy dallamtömböket tovább osztom a *dallamok mérete* szerint: *kisméretű* (öt-, hat-, hét- és nyolcszótagos), *nagyméretű* (nyolc-, tíz-, tizenegy- és több szótagos) tripodikus és négyütemes valamint *bővített* dallamokra.

3) Az azonos kadenciájú és méretű dalokat azután tovább osztom homogénebb egységekre a *sormagasságok* szerint, így kapom meg a rendezés alapegységeit, a típusokat. A dallamtípusok dallamait tehát a közös vagy rokon kadencia, a méret és a sormagasság köti össze. (A típus részletes definícióját az első fejezetben, a *Dallamtípus* cím alatt adom meg).

Egy-egy dallamtípuson belül hangnemek szerint rakom sorba a dalokat, először a b^2 , b^3 , *fisz*, b^2 -*fisz* előjegyzésű ill. előjegyzés nélkülieket sorolom fel, ezeket követik a *b* és *b-esz* előjegyzésűek, majd a bővített szekundosak és végül az egyéb hangneműek. Egy-egy hangnemen belül a dallamok az első sor magassága szerint követik egymást, de a típusokon belül, a hasonló hangnemű dallamok sorrendje a rendezés szempontjából nem is igazán lényeges. Itt meg kell jegyezni, hogy az 5-ös magasságnál a *do-re-mi-mi*, *mi-mi-mi-mi* és *szo-fa-mi-mi* kezdetű dallamok között erős összefüggés van, tehát az emelkedő, vízszintes illetve süllyedő kezdés sokszor nem lényegileg, csak formailag választja el egymástól a dallamokat. Jól látható ez a *pentaton recitativ* valamint a *do* végű ütempáros dallamoknál is. A kisebb-nagyobb deformációkat, bővüléseket, a ritmust, a kisebb kadencia-eltéréseket stb. a rendezésnél nem tekintettem fontosnak, ezekre az egyes típusok elemzésénél, illetve az általános áttekintésnél mutatok rá.

A fentiek alapján a *kisméretű kétsoros dalok típusai* (ugyanígy természetesen a tripodikus vagy a négyütemes nagyméretű dalok is) egy mátrixban rendezhetők el. Igaz a bővített dalokra is, de ezekből nincs sok ráadásul

gyakran visszavezethetők tripodikus illetve négyütemes nagyformára. A bővített dalok hovatartozását rendszerint egyedileg kell megítélni.

<i>magasság</i>	1 kad.	2 kad.	b3 kad.	4 kad.	5 kad.
3	1, k2, 3	2, k2, 3	b3, k2, 3		
4	1, k2, 4	2, k2, 4	b3, k2, 4		
5	1, k2, 5	2, k2, 5			
1		^			
6	<	<i>rokon</i>	>		
7		v			

Ily módon homogén dallamtípusok három nagyobb mátrixát kaptuk: a *kisméretű*, a *nagyméretű tripodikus* és a *nagyméretű négyütemes* kétsoros dallamtípusok mátrixait. Egy mátrixelem csak akkor képvisel dallamtípust, ha benne elegendő számú dallam található, s tekintve az összehasonlító anyag 2500-as mennyiségét, a típushoz szükséges dallamok számának alsó határát tíz körül húzom meg. Mint látni fogjuk, ez a térbeli elrendezés nem öncélú, hanem a dalok közötti összefüggések egy rendszerét jól szemléltető módszer. Akármilyen irányban mozdulunk el ugyanis a mátrixban, hasonló daltípusokat találunk. Függőleges irányban lefelé haladva a kadencia marad azonos, és a sormagasságok emelkednek; vízszintes irányban jobb felé haladva a sormagasság nem változik, de a kadenciák emelkednek. A hasonlóság függőleges irányban karakterisztikusabb, mint vízszintesen, ezért nem ritkán össze is vonok egymás alatti típusokat. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a szomszédos típusok hasonlóak, és ahogy távolodunk, a hasonlóság egyre csökken. Még egyszer emlékeztetek rá, hogy a rendezés két dimenzióban történik, így egy-egy osztálynak nem két, hanem három vagy négy szomszédja is van. Noha a továbbiakban elsősorban azonos kadenciás dallamokat vonok egy osztályba, a térbeli elrendezés láthatóvá teszi, hogy sokszor az első sorok magassága is összetartó erőt képvisel, és valóban, a dallamok magasság szerinti osztályozása is elképzelhető lenne.

Néhány dallamtípus többé-kevésbé elválik a fenti típusoktól, ezeket külön vizsgálom:

a) *A szekvenciás dalok* típusait a bennük levő erőteljes szekvenciák miatt külön dallamtömbbe tettem. *A Kiz anasi* jellegű két- és négysoros dalo-

kat például a bennük végighaladó ütem-szekvencia jellemzi. A szekvenciáshoz soroltam azokat a dalokat is, melyeknek nem ütemei, hanem sorai ereszkednek szekvenciálisan; valamint azokat a kétsoros dalokat, melyeket egy hosszabb szekvenciális leereszkedés zár le. Végül idetartoznak olyan dallamok is, melyekben a sorok között ugyan nincs párhuzam, de a sorokon belül az ütemek között van.

b) *A mi-re-do trichordon alapuló ütempáros dallamok* típusai. Ezek a hét- és tizenegyszótagos ütempáros jellegű dallamok leggyakrabban *mi-re-DO*, ezenkívül *mi-RE-do* és ritkábban *MI-re-do* alapúak (a nagybetű a záróhangot jelzi). E kétsoros dallamok gyakran megegyeznek egyes négysoros dallamok első felével.

c) *A do (ritkábban szó) végű nagyobb ambitusú dallamok* típusai hangnemük miatt többnyire csak közvetve illeszthetők a döntő többségben levő, kisterces skálákon alapuló dallamok típusaihoz.

d) *Négysoros dallamok* típusai. A kis- és nagyméretű négysoros dallamoknál jellegzetes szerkezetek is kialakulhatnak (*ABBC*, *ABAC*, *AABC* stb.), melyek a kadenciákkal együtt a dallam jellegét is karakteresen meghatározhatják. A négysoros dallamok esetében egy dallamtípust elsősorban a kadenciák, a dallamméret és a forma alapján állítok össze, az első sor magassága most másodlagos szerepet játszik. A kadenciák közül legfontosabb a második sor végén levő főkadencia, ezután következik az első sor kadenciája, és lényegesen kisebb a harmadik sor kadenciájának a szerepe. A négysoros dallamok mérete, hasonlóan a kétsoros dallamokéhoz, lehet *kisméret* valamint három fajta nagyméret: *tripodikus*, *négyütemes* és *bővített*.

Az előbb bevezetett típus-elnevezések itt is alkalmazhatók, de a kadenciákat jelölő rész kissé eltérő formájú lesz. Például *3.54*, *k4*, *5* olyan négysoros dallamot jelöl, ahol a második sor kadenciája *b3*, az első sor kadenciája *5*, a harmadik sor kadenciája pedig *4*. A dallam *kisméretű 4-soros* és első sorának magassága *5*.

A sima ereszkedő dallamoknál a dallammagasság sokszor összefügg a kadenciával, mivel a magasabb kadencia gyakran jár együtt magasabb sorral. Az ereszkedő négysoros dallamoknál az első sor magassága a kadenciákkal együtt ugyanolyan beszédes, mint a kétsoros esetben. A ritkább *nem-ereszkedő*, például az alacsony sorral kezdődő, majd magasan folytatódó négysoros dallamoknál a típusba soroláskor az első sor magassága helyett több sor magasságviszonyait kell figyelembe venni.

Tekintsük át a nagyméretű, a kisméretű, a tripodikus és a *mi-re-do* magú kétsoros dalok típusai közötti összefüggéseket megmutató mátrixokat.

Észre kell vennünk, hogy az egyes típusok nem egyforma súlyúak, vagyis míg a mátrixok egyes elemei szinte vagy teljesen üresek, addig mások nagyon is sok dallamot foglalnak magukba. Tényleges zenei típust csak az a mátrixelem képvisel, amelybe elegendő (tíznel több) számú dallam tartozik.

A számok darabszámot, a # *pentaton recitativ*, a | pedig szekvenciás dallamokat jelölnek. A vastag és kétszer aláhúzott típusok harminc vagy több, a kétszer aláhúzott típusok húsz körüli, az egyszeresen aláhúzott típusok pedig tíz körüli dallamot tartalmaznak. A besatírozott mátrixelemek a legjelentősebbek. A pontosabb számok az ábrákon a dallamok mellett találhatóak meg.

Egy- és kétsoros nagyméretű négyütemes és más, ide csatlakoztatható dallamtípusok mátrixa

ma- gas.	<i>1-es kadencia</i>	<i>2-es kadencia</i>	<i>b3-as kadencia</i>	<i>4-es kadencia</i>	<i>5-ös kadencia</i>
3-as	1.1, n1 1.2-4,n1-2	2.2-3, n2 2.3, k4	<u>3.11-31, n2</u> 3.73-75: k4		
4-es	<u>1.1, n1</u> <u>1.2-4,n1-2</u> 1.41, k4	<u>2.4, n2</u> 2.31-41,k4	<u>3.33-42-52-54, n2</u> 3.-33-42, k4 1.13:n4	4.3, n2 4.3-42, k4 1.14, n4	5.3, n2
5-ös	1.1, n1 1.2-4,n1-2	2.3-5, k4	<u>3.5, n2</u> 3.42-44-51- 53-54: k4	<u>4.0-4-5,n2</u> 4.3-4-5,k4	<u>5.5, n2</u> 5.53-5, k4
1-es	1, n1-2	2.1, n2	3.11, n2	4.0-5, n2 4.0-11-21- 43, k4	4.4-5, n2
26- os			<u>3, n2</u>	4.6, k4	
7-es	1.51, k4		3.73-51-53, k4	4.6, k4 4.51, n4	5.7, n2 5.5, k4
8-as	<u>1.3-7,n1-2</u> 1.51, k4		<u>3.73-81-83, n2</u>	<u>4.8, n2</u> 4.4-5-8,k4	<u>5.5-7-8,n2</u> 5.53-8, k4 5.53-73, n4
9-es			3.73, n4		

Egy- és kétsoros kisméretű és egyéb ide csatolható dallamtípusok táblázata

Ma-gas.	1-es kadencia	2-es kadencia	b3-as kadencia	4-es kadencia	5-ös kad
3-as	<u>1, k1</u> <u>1, k2</u> 1.1, n1 1.1, n2 1.1, k4	<u>2, k2</u> 1.2, n1 1.1-2.21, k4	<u>3, k2</u> 3.11, n2 1.3-3.11-3.31, k4	<u>4, k2</u> 1.4, n1-2 1.41, k4	
4-es	<u>1, k1</u> <u>1, k2</u> 1.1, n1	<u>2, k2</u> 1.2, n1 2.21, k4	<u>3, k2</u> 1.3, n1-2 1.3-3.31, k4 1.14, n4	<u>4, k2</u> 1.4, n1-2 1.41, k4	5, k2
5-ös	<u>1, k1</u> <u>1, k2</u> 1.1, n1	 1.2, n1	<u>3, k2</u> 1.3, n1-2 1, n1 1.3-3.31, k4	<u>4, k2</u> 1.4, n1-2	<u>5, k2</u> 1.4, k4
1-es	1.1, n2		1.3, n2	1.4, n1-2	1.5, n2
7-es					<u>5, k2</u>
8-as			<u>3, k2</u> 1.3, n1-2	1.4, n1-2	1.5, n1-2 1.51, k4 4.7, n4

Egy- és kétsoros tripodikus dallamtípusok táblázata

magasság	1-es kad.	2-es kad.	b3-as kad.	4-es kad.	5-ös kad.	7-es kad.
3-as	<u>1.1, t1-2</u>	<u>2, t2</u>	<u>3, t2</u>			
4-es	<u>1.1, t1-2</u>	<u>2, t2</u>	<u>3, t2</u> 1.13, t4	<u>4, t2</u> 1.14, t4		
5-ös	<u>1.1, t1-2</u>		<u>3, t2</u>	<u>4, t2</u>	5, t2	
1-es	<u>1.1, t2</u>	2, t2	3, t2	<u>4, t2</u>	5, t2	7, t2
6-os			3, t2			

magasság	1-es <i>kad.</i>	2-es <i>kad.</i>	b3-as <i>kad.</i>	4-es <i>kad.</i>	5-ös <i>kad.</i>	7-es <i>kad.</i>
7-es			<u>3, t2</u>	<u>4, t2</u>	5, t2	7, t2
8-as	<u>1.1, t1-2</u>		<u>3, t2</u>	<u>4, t2</u>	5, t2	
9-es				<u>4, t2</u>		

Mi-re-do magú dallamtípusok *do, re* és *mi* véggel

magasság	<i>Do</i> vég	<i>Re</i> vég	<i>Mi</i> vég
3-as	<u>d3, k1</u> <u>d3, t1</u>	<u>r4, t1</u>	
4-es	<u>d3, k1</u> d3, n1	r4-5, n1 r4, t1	
5-ös	<u>d3, k1</u> <u>d3-5-4, k2</u> <u>d3, t1-2</u> <u>d3.5, n1</u>	<u>r4, k1-2</u> <u>r3-5, k2</u> <u>r4, t1</u>	<u>m5, k1</u> <u>m4-5, k2</u> <u>m5, t1</u>
6-os	<u>d4-5, k2</u>		
7-es	<u>d3-4-5-7, k2</u> <u>d4-5, t1-2</u>		
8-as			m5, n1

Végezetül a négysoros dallamokról közlök egy *főkadencia és az első sor kadenciája* szerinti áttekintést. A számok a dallamok előfordulásának számát jelzik, a # *pentaton recitativ* dallamra, a | pedig szekvenciás dallamra utal.

Négysoros kisméretű dallamtípusok az összehasonlító anyagban

első sor kad.	1-es főkad.	2-es főkad.	b3-as főkad.	4-es főkad.	5-ös főkad.
1.	22		5	12	
2.		5			
3.	12, 21	23	20	5	
4.	21, 18	11	#8	22, 30, #20	
5.	6	3	#71	#33	19, #10
6.				3	
7.			3		
8.				19	

Négysoros nagyméretű tripodikus és négyütemes dallamtípusok

1. sor kadenciája	1-es főkad.	2-es főkad.	b3-as főkad.	4-es főkad.	5-ös főkad.
1.	6				
2.					
3.					
4.				8	
5.			#12	#6	#16
6.					
7.			#12	18	5

AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ ANYAG TÍPUSAINAK KÖZPONTI DALLAMAI

Az eddig elvontan tárgyalt típusok sokkal kézzelfoghatóbbá válnak, ha központi dallamaikat is tanulmányozzuk. A következő oldalakon közlöm az összehasonlító anyagból kialakult típusok központi dallamait. Ezek részletes elemzésére most nincs hely, de a figyelmes szemlélő így is sok mindent felfedezhet. Ezekre a típusokra majd a saját anyag vizsgálatakor is gyakran hivatkozom. Az egyes típusokat a következő sorrendben közlöm:

Ütempáros dallamtípusok

- *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *do*, *re* és *mi* véggel (13., 14. és 15. ábra)
- *Mi-re-do* tripodikus dallamtípusok *do* véggel (16. ábra)
- Egyéb ütempáros dallamtípusok (17. ábra)

Kétsoros dallamtípusok

- 1-es kadenciás nagyméretű kétsoros dallamtípusok (18. ábra)
- 2-es kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros dallamtípusok (19. ábra)
- b3-as kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros dallamtípusok (kivéve a *pentaton recitativ* dallamokat - 20. ábra)
- 4-5-ös kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros dallamtípusok (21. ábra)
- 5-ös kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros dallamtípusok (22. ábra)

Négysoros dallamtípusok

- 1-es főkadenciás kisméretű négysoros dallamtípus (23. ábra)
- 2-es főkadenciás kisméretű négysoros dallamtípusok (24. ábra)
- b3-as főkadenciás kisméretű négysoros dallamtípusok (25. ábra)
- 4-5-ös főkadenciás kisméretű négysoros dallamtípusok (26. ábra)
- Nagyméretű négysoros dallamtípusok (27. ábra)

Speciális típusok

- *Pentaton recitativ* dallamtípusok (28. ábra)
- *Do* záróhangú, nem ütempáros dallamtípusok (29. ábra)
- Szekvenciás dallamtípusok (30. ábra)

A típusok dallamainál előfordulásuk számát is megadom. Például 9-5-7 +5 dűb. azt jelenti, hogy az illető típusban 9 darab előjegyzés nélküli (vagy 2./6. fokán negyedhanggal módosított), 5 darab *b* vagy két *b* előjegyzésű és 7 darab bővített szekundus dallam van, végül 5 darab speciális hangnemű dallam is tartozik ide.

A dallamvázakban a kettőshangok azokat a határokat jelölik, melyen belül az illető típusban levő konkrét dallamok mozoghatnak. Mint fentebb részletesen kifejtettem, a dallamtípusokat három adattal: a kadenciával, a

mérettel és az első sor magasságával adom meg. Ha pl. egy típusban 5-ös és 4-es főkadenciás dallamok is vannak, akkor a kadencia helyén 5-4 áll. Hasonlóan ha egy típuson belül egy- és kétsoros nagyméretű dallam is szerepelhet, akkor a méret helyén $n1-2$ szerepel; vagy ha a típuson belül nagyméretű és kisméretű kétsoros dallam is van, akkor a méret helyén $n2-k2$ látható. Ha egy típusképletben ? van, ez azt jelzi, hogy az illető adat nem lényeges a típus kialakítása szempontjából. Ha pedig üres ütem látható, akkor az üres ütem helyén több különböző megoldás is található, mégis a dallamok mindegyike a jelzett típusba tartozik. A típusfogalom illusztrációjára a *Török Népzene I.* kötet *Függelék C* részében közlök egy 38 dallamból álló típust.

Egy- és kétsoros plagális jellegű típus (d3, k1-k2, 3) 6 db.

Egysoros forgó és ereszkedő típusok (d3, k1, 4-5-6)

9 db.

Kétsoros do kadenciás típus (d3, k2, 5-7)

20 db.

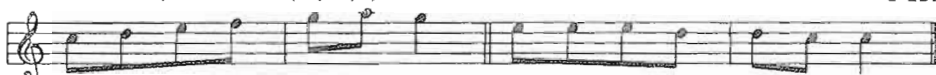
Kétsoros re vagy mi kadenciás típus (d5-4, k2, 3-4-5-1-7)

67 db.

Emelkedő kezdés, szo kadencia (d7, k2, 7)

6 db.

13. ábra *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *do* véggel

Kisméretű egysoros forgó típus (r4, k1-2, 5-7-8) 16 db.

Do kadenciás kisméretű kétsoros típus (r3, k2, 4-5)

7 db.

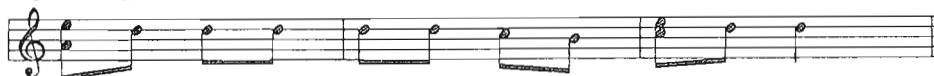
Mi kadenciás kisméretű kétsoros típus (r5, k2, 5)

14 db.

Tripodikus egysoros forgó típus (r4, t1, 4-5)

15 db.

Mi-re belső kadenciás négyütemes egysoros vegyes csoport (r4-5, n1, 4-7)

6 db.

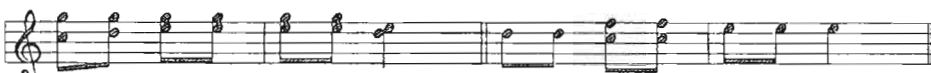
14. ábra *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *re* véggel

Kisméretű egysoros forgó típus (m5, k1, 5-7) 8 db.

Mi-re kadenciás kisméretű kétsoros forgó típus (m4-5, k2, 5)

14 db.

Tripodikus egysoros forgó típus (m5, t1, 5)

5 db.

Mi-re kadenciás négyütemes egy- és kétsoros típus (m5, n1-2, 6-8)

4 db.

15. ábra *Mi-re-do* ütempáros dallamtípusok *mi* véggel

Tripodikus egysoros forgó típus plagális jellel (d3, t1, 3)

5 db.

Do kadenciás tripodikus egy- és kétsoros ereszkedő típus (d3, t1-2, 5)

18 db.

Mi-re kadenciás tripodikus egy- és kétsoros ereszkedő típus (d5-4, t1-2, 5-7)

23 db.

16. ábra *Mi-re-do* tripodikus dallamtípusok *do* véggel

3-as magasságú típus (1, k1-2, 3)

27-7-2 db. egysoros, 13 db. kétsoros

4-es magasságú típus (1, k1-2, 4)

26-0-3 db. egysoros, 18-0-3 db. kétsoros

5-ös magasságú típus (1, k1-2, 5) és (VII-1-2, k1-2, 4-5)

11 db. egysoros, 14-0-1 db. kétsoros

VII-es főkadenciás típus (0, k2, 5)

9-0-1 db kétsoros

17. ábra Egyéb 1-es kadenciás kisméretű ütemparos típusok

Tripodikus 3-as magasságú típus 12-3 db. egysoros, 6-3-1+2 db. kétsoros

Tripodikus 4-es magasságú típus (1, t1-2, 4) 27-1-3 db. egysoros, 9-0-5 db. kétsoros

Tripodikus 5-ös magasságú típus (1, t1-2, 5) 8-0-1 db. egysoros, 8-1-3 db. kétsoros

Tripodikus 1-es magasságú típus (1, t2, 1) 5-2-2 db. kétsoros

Tripodikus 8-10-es magasságú típus (1, t1-2, 8-10) 4-1-1 db. egysoros, 2-1-0+1 db. kétsoros

Négyütemes 1-es belső kadenciás kis ambitusú típus (1.1, n1-2, 4) 10-2-1 db. kétsoros

Négyütemes 2-es belső kadenciás kis ambitusú típus (1.2, n1-2, 3-4-5) 9-2-3 db. kétsoros

Négyütemes b3-as belső kadenciás kis ambitusú típus (1.3, n1-2, 3-4-5) 7-3-0+3 db. kétsoros

Négyütemes 4-es belső kadenciás kis ambitusú típus (1.4, n1-2, 4) 15-3-5+3 db.

Négyütemes nagyobb ambitusú típus (1, n1-2, 7-8) 9-1-0+1 db.

18. ábra 1-es kadenciás nagymeretű egy- és kétsoros típusok

Kisméretű 3-as magasságú típus (2, k2, 4)

18 db.

Kisméretű 4-es magasságú típus (2, k2,4)

17-1-13 db.

Tripodikus 3-as magasságú típus (2, t2, 3)

3-1-0+1 db.

Tripodikus 4-es magasságú típus (2, t2, 4)

6-0-9 db.

Tripodikus 1-es magasságú típus (2, t2, 1)

3 db.

Négyütemes kétsoros kis ambitusú típus (2, n2, 3-4)

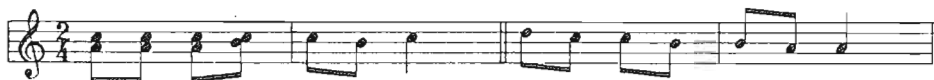
20-2-3 db.

19. ábra 2-es kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros dallamtípusok

Kisméretű 3-as magasságú típus (3, k2, 3)

25-9-0 db.

Kisméretű 4-es magasságú típus (3, k2, 4)

31-5-1 db.

Bővített fel-alá mozgó típus egy sora

6-1-0 db.

Tripodikus 3-as magasságú típus (3, t2, 3)

2-1-0+2 db.

Tripodikus 4-es magasságú típus (3, t2, 4)

3-3-0 db.

Tripodikus 5-ös magasságú típus (3, t2, 5)

26-2-0+1 db.

Tripodikus 1-es magasságú típus (3, t2, 1)

3-0-0+1 db.

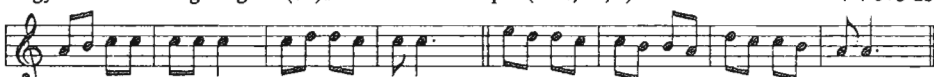
Négyütemes 3-as magasságú 1(b3)1 belső kadenciás típus (3.11, n2, 3)

8-6-0+2 db.

Négyütemes 3-as magasságú b3(b3)1 belső kadenciás típus (3.31, n2, 3)

4-4-0+3 db.

Négyütemes 3-4-es magasságú b3(b3)b3 kadenciás típus (3.33, n2, 3-4)

10-3-0+3 db.

Négyütemes 6-os magasságú típus (3, n2, 6)

2-14-0+3 db.

20. ábra b3-as kadenciás kis- és nagyméretű típusok (kivéve pszalmódikus)

Kisméretű 3-as magasságú típus (4, k2, 3)

12-0-1 db.

Kisméretű 4-es magasságú típus (4, k2, 4)

26-2-7 db.

Kisméretű 5-ös magasságú típus (4, k2, 5)

36-2-13 db.

Tripodikus 4-es magasságú típus (4, t2, 4)

13-1-1 db.

Tripodikus 5-ös magasságú típus (4-5, t2, 5)

28-2-15+2 db.

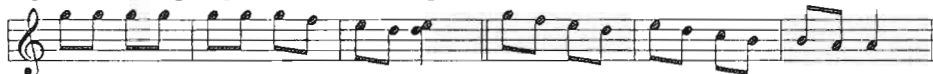
Tripodikus 1-es magasságú 4-5-7-es kadenciás típus (4-5-7, t2, 1)

30-1-4 db.

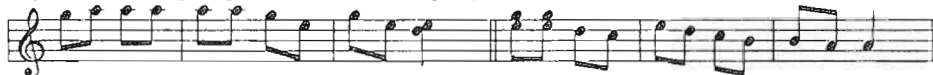
Tripodikus 7-es magasságú 4-5-7-es kadenciás típus (4-5-7, t2, 7)

16-1-2 db.

Tripodikus 8-as magasságú 4-5-7-es kadenciás típus (4-5, t2, 8)

9-5-7+5 db.

Tripodikus nagy ambitusú típus (4, t2, 9-11)

6-2-2 db.

Nagyméretű kétsoros típus vázlat (4.11, n2, ?)

10-0-0+2 db.

Nagyméretű kétsoros típus (4.3-5.3, n2, 5)

9-3-0 db.

Nagyméretű kétsoros típus (4.4-4.5, n2, 5)

19-0-6+1 db.

Nagyméretű 4-5 kadenciás 8-as magasságú kétsoros típus (4-5, n2, 8)

18-3-6+5 db.

21. ábra 4-5-ös kadenciás kis- és nagyméretű kétsoros típusok

Kisméretű 4-es magasságú típus (5, k2, 4)

4-0-0 db.

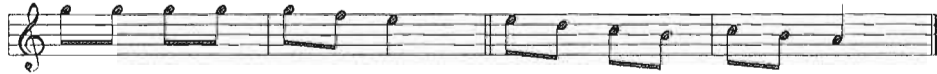
Kisméretű 5-ös magasságú típus (5, k2, 5)

10-3-6 db

Kisméretű 7-es magasságú típus (5, k2, 7)

2-1-2 db.

Nagyméretű 5-ös magasságú 5-4 kadenciás típus (5-4, n2, 5)

4-1-10 db.

Nagyméretű 7-es magasságú típus (5, n2, 7)

4-0-0 db.

22. ábra 5-ös kadenciás kis- és nagyméretű típusok

1(1)? kadenciás AABC formájú 3-as magasságú típus (1.1?, k4, 2-3) 9-3-2 db.

1(1)? kadenciás AABC formájú 4-es magasságú típus (1.1?, k4, 4) 5-1-1 db.

b3(1)? kadenciás 3-as magasságú típus (a 2., 3. és a 4. sor hasonló) (1.3, k4, 3) 2-2 db.

b3(1)? kadenciás ABCB formájú 4-es magasságú típus (1.3, k4, 4) 2-2 db.

b3(1)? kadenciás ABCB formájú 5-ös magasságú típus (1.3, k4, 5) 5 db.

4-5(1)2-1 kadenciás ABCD formájú 4-es magasságú típus (1.41-1.51, k4, 4) 4-2-3 db.

4-5(1)2-1 kadenciás 5-ös magasságú típus (1.4?, k4, 5) 8-1-3 db.

5(1)1 kadenciás 8-as magasságú típus (1.541, k4, 8) 4-0-1+1 db.

23. ábra 1-es fokadenciás kismeretű negysoros típusok

2(2)1 kadenciás AABC formájú 3-2 magasságú típus (2.21, k4, 3-4)

b3(2)1-2 kadenciás 3-as magasságú típus (2.3, k4, 3)

b3-4(2)1-2 kadenciás 4-5-ös magasságú típus (2.31, k4, 4-5)

5(2)? kadenciás 5-ös magasságú típus (2.5, k4, 5)

24. ábra 2-es főkadenciás kisméretű négysoros típusok

1(b3)1 kadenciás 3-as magasságú típus (3.11, k4, 3)

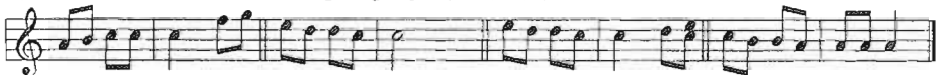
b3(b3)1 kadenciás 3-4-5 magasságú típus (3.31, k4, 3-4-5)

4(b3)b3-4 kadenciás 4-5-ös magasságú típus (3.33, k4, 5)

7(b3)b3-4-5 kadenciás emelkedő magasságú típus (7.35, k4, 3)

25. ábra b3-as főkadenciás kisméretű négysoros típusok

1(4)1-2-3 kadenciás 2-3 magasságú típus (4.1, k4, 2-3) 10-1-1 db.

b3(4)? kadenciás 5-ös magasságú típus (4.3, k4, 5) 5 db.

4(4)2-1 kadenciás AABC formájú 4-5-ös magasságú típus (4.42, k4, 4-5) 6-0-1 db.

4(4)? kadenciás 1 és 5-ös magasságú típus (4.4?, k4, 1-4) 4 db.

4(4)? kadenciás, 7-8-as magasságú típus (4.4, k4, 7-8) 9-0-0+2 db.

5(4)? kadenciás típus (4.5, k4) 0-0-2 db.

6-7(4)? kadenciás 1 és 7-es magasságú típus (4.6, k4, 1-7) 3 db.

8(4-5)? kadenciás 8-as magasságú típus (4.8, k4, 8) 15-1-3 db.

5-ös főkadenciás kisméretű négysoros dallamok

5(5)? kadenciás 5-7-es magasságú típus (5.5, k4, 5-7) 10-4-5 db.

26. ábra 4-5-ös főkadenciás kisméretű négysoros típusok

1(1)b3-4 kadenciás AABA formájú típusok (1.13-1.14, t4-n4, 7-8)

6 db.

4(4)b3-2 kadenciás AABC formájú típusok (4.4, t4, 4)

7-1-0 db.

7-8(4)4 kadenciás 8-10-es magasságú típusok (4.7-4.8, t4-n4, 8-10)

17 db.

7(5)b3 kadenciás 8-10-es magasságú típusok (5.73, n4, 8-10)

5 db.

27. ábra Nagyméretű négysoros típusok

Kétsoros kisméretű 5-ös magasságú típus (3, k2, 5)

6 db.

Kétsoros nagyméretű 5-ös magasságú típus (3, n2, 5)

16-8 db.

5(b3)b3-2 kadenciás ABBkC formájú kisméretű négysoros típus (33.53, k4, 5)

34-6 db.

5(b3)b3-2 kadenciás nagyméretű kétsoros emelkedő kezdetű típus (3.53, n2, 5)

3-2-0 db.

7-8(b3)b3 kadenciás 5-ös magasságú nagyméretű kétsoros típus (3.73, n2, 8-9)

4-4 db.

5(b3)1 kadenciás kisméretű négysoros ABBkC formájú típus (3.51, k4, 5)

15-1 db.

4(b3)2 kadenciás kisméretű négysoros ABCD formájú típus (3.42, k4, 5)

6-2 db.

5-4(4)b3 kadenciás kisméretű négysoros típus (4.53, k4, 5)

8 db.

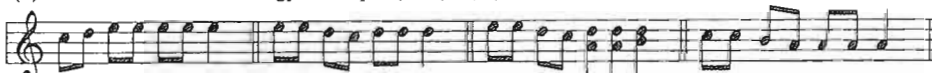
4(4)4-2 kadenciás négysoros típus (4.43, k4, 4)

12-3-4+1 db.

5(4)4-2 kadenciás kisméretű négysoros típus (4.54, k4, 5)

20-0-5 db.

5(5)b3-4 kadenciás AAAkB formájú kis- és nagyméretű típus (5.53, k4-n4, 5-8)

2-2-2 db.

28. ábra Két- és négysoros pszalmódizáló dallamtípusok

Kétsoros nagyméretű A5A kvintváltós típus (d5, t2-n2)

18 db.

Négysoros kisméretű típus (d5.7, k4, 8)

6 db.

Négysoros AABC formájú kisméretű típus (d8, k4, 8)

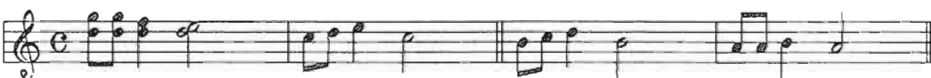
3 db.

29. ábra Do záróhangú nem ütempáros típusok

A Kız anası dallam kétsoros kisméretű formája (b3, k2, 4-7)

19-3-1 db.

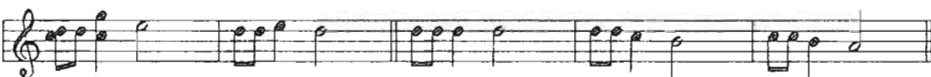
A Kız anası dallam négysoros nagyméretű formája (4.43, k4, AAB3B)

30 db.

17 db.

A Kız anası dallam négysoros formája (1.43-2.43, 44, 4)

30. ábra Szekvenciás dallamok

ÖSSZEFÜGGÉSEK A TÍPUSOK KÖZÖTT

Ha egyes típusok dallamai között erős hasonlóságot látunk, akkor az illető típusokból dallamosztályt alkothatunk. Kérdés, hogyan, milyen elvek alapján foghatunk össze dallamtípusokat *dallamosztályokká*. Míg a típusok esetén azonos vagy nagyon közeli volt a kadencia, a méret, a forma és a sormagasság, az osztályok esetében nagyobb szabadságot engedünk. Különböző kadenciás, méretű, formájú illetve sormagasságú dallamok is lehetnek azonos osztályban.

Azonos méretű és formájú dallamok összehasonlítása (mátrixok)

A rendezés első menetében a hasonló dallamokat azonos dallamtípusba helyeztem, a dallamtípusokat pedig két dimenzióban (mátrixos formában) rendeztem el. Mivel a típusmátrixok egymással érintkező dallamtípusai hasonlóak, a mátrixok szomszédos típusaiból osztályokat alakíthatunk ki. További zenei megfontolásokat igényel, hogy a lehetséges összevonásokból melyeket végezzük el ténylegesen. Elsősorban a közös főkadenciás, tehát a mátrixban egymás alatt elhelyezkedő típusokat vonom össze osztályokba, de elképzelhető a magasság szerinti osztályalkotás is. Sőt, ha nem is vonunk össze konkrétan típusokat osztályokba, a mátrixos elrendezés akkor is jól tükrözi a típusok közti fontos zenei összefüggéseket.

Az azonos kadenciájú, de különböző magasságú típusok összevonásánál különállónak vehetők az igen kis ambitusú 3-as magasságú dallamtípusok. Ezután következnek a 4-es magasságúak, melyek a 3-as magasságúaktól jobban, az 5-ös magasságúaktól pedig kevésbé válnak el. Az 1-es, az 5-ös, sőt a 7-es magasságú, egyébként hasonló dallamtípusok gyakran egy osztályba vonhatók. Eltérő jellegűek viszont a 6-os magasságú típusok a 6. fok erőteljes jelentkezése miatt és a 8-as magasságú típusok nagyobb magasságuk miatt. A 8-asnál nagyobb magasságokat *9-es magasság* néven egybevonhatjuk, hiszen se jellegzetesen a 9. és/vagy 10. fokon mozgó dallam nincs, se olyan, mely huzamosan a 10. fok fölött tartózkodna.

Különböző méretű és formájú dallamok összehasonlítása

A mátrixok csak azonos méretű, közeli kadenciás és sormagasságú dalok közötti hasonlóságok felderítésére szolgálnak. Észrevehetjük azonban,

hogy olyan dallamok is hasonlóak lehetnek egymáshoz, melyek a mátrixokban nincsenek egymás mellett. Ilyen esetek például a következők:

a) *1-es* főkadencia esetén az *egy- és kétsoros* formák összevethetők, ekkor ugyanis a kétsoros forma az első sor végén az alaphangon lezár, és eddig megegyezik a megfelelő egysoros formával. A második sor rendszerint nem hoz forradalmi újítást, sőt sokszor el sem dönthető, hogy egy *1-es* főkadenciás dal formája *AA*, *A,A* vagy éppen *AB*-vel írható-e le pontosabban. Ezért az *1-es* főkadenciás kis- és nagyméretű egysoros (*k1*, *t1-n1*) dallamokat a mátrixok megfelelő kétsoros (*k2*, *t2-n2*) típusaival azonos osztályba helyezem (31. ábra).

b) Bizonyos *négysoros* dallamok, melyeknek az egyik kadenciája *1*, visszavezethetők *kétsoros* formákra. Például három sorukban *1*, egy sorukban pedig *b3* kadenciás *négysoros* dallamok a *b3* kadenciás *kétsoros* dallamokkal egy osztályba tehetők, feltéve, hogy a három, alaphangra leszálló sor nem tér el túlzottan egymástól (32. ábra).

c) A kisméretek és a nagyméretek között elhelyezkedő *tripodikus* dalokat többnyire a megfelelő *nagyméretű* típusokkal vehetjük közös osztályba, de alkalmasint kisméretű dalokkal is összevethetjük őket (35. ábra).

d) Ha egy négyütemes nagyméretű sort középen elvágunk, két kisebb sorra esik szét, így a *nagyméretű egysoros* dalokat a *kisméretű kétsorosokkal* (33. ábra), a *nagyméretű kétsoros* dalokat pedig a *kisméretű négysorosokkal* vethetjük össze (28. ábra).

e) A *nagyméretű négysoros* dalokat összevethetjük a *kisméretű négysorosokkal*, ha kadenciáik, sorképletük és sormagasságaik meggyőző hasonlóságot mutatnak (28. ábra).

A fentiek alapján a *négysoros* típusok egy része visszavezethető *kétsorosra*, de nem szabad elfelejtkeznünk a *négysoros* dallamok jellegzetes szerkezeteiről (*ABBC*, *ABB,C*, *AABC*, *ABBA* stb.) és kadenciáiról, tehát őket külön, *négysorosokként* is meg kell vizsgálni. A mátrixok egy-egy eleme most már különböző formákat, méreteket és szerkezeteket is egybefoghat.

Ez a térbeli módszer bonyolultabb a síkbeli rendezésnél, de az anyag természetét és kapcsolódásait sokkal jobban tükrözi. A méretek és formák közötti összefüggéseket az alábbi ábrákon mutatom be.

Jelölések:

- ... *1-es* kadenciák esetén összefüggés azonos nagyságú, de eltérő sorszámú dalok között.
- ~~ Azonos formájú és kadenciás *négysorosok* közötti összefüggés.
- *** Kis- és nagyméret közötti összefüggés sorközépen való szétvágással.

kisméret nagyméretű nagyméretű
négysoros tripodikus

k1. . . . . n1. . . . . t1... k1 egysoros

. * .
 . * .
 . * .
 . * .
I-es főkadencia

k2.. . . . n2.. . . . t2.... k2 kétsoros

. * .
 . * .
 . * .
 . * .
 Két vagy három *I-es* kadencia,
ABCB forma *I-es* főkadencia

k4~ ~ ~ n4 ~ ~ ~ t4.... k4 négysoros

A fenti megfontolások alapján a dallamosztályok a következő méreteket, formákat tartalmazzák:

<i>kisméret</i>	<i>nagyméret</i>
<i>k1. . n1</i>	<i>n1</i>
. *	.
. *	.
<i>k2</i>	<i>n2</i>
.	*
.	*
<i>k4~</i>	<i>k4 ~ ~ n4</i>

Másképpen fogalmazva, a kisméretű kétsoros dallamok és a nagyméretű kétsoros dallamok *típusmátrixait* átalakíthatjuk *osztálmátrixokká*. A kisméretű kétsoros dallamtípusok mellé odavehetjük a hasonló nagyméretű egysoros dallamokat, sőt *I-es* kadencia esetén négysoros kisméretű dallamokat is ide sorolhatunk. A nagyméretű négyütemes kétsoros dallamtípusokhoz pedig odasorolhatjuk a hasonló kisméretű négysoros dallamokat, *I-es* kadenciák esetén pedig bizonyos egy- és kétsoros nagyméretű dalokat is. A tripodikus méreteket általában a megfelelő négyütemes nagyméretekkel tesszük azonos helyre.

Szemléltetésképpen bemutatom a kisméretű dallamok mátrixának öt szomszédos elemét; a 2-es, *b3*-as és a 4-es kadenciás 4-es magasságú dallamosztályokat, valamint a hozzájuk alulról és felülről csatlakozó *b3*-as kadenciás 3-as és 5-ös magasságú osztályokat. Ezeken tanulmányozhatjuk a különböző formák és méretek összefüggéseit és a szomszédos típusok rokonságát.

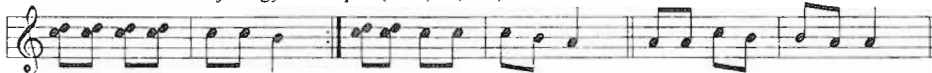
Kisméretű 2-es kadenciás kétsoros típus (2, k2, 4)

Nagyméretű 1-es kadenciás egy- és kétsoros típus első sora (1.2, n1-2, 3-4-5)

Kisméretű AABC formájú négysoros típus (2.21, k4, 3-4)

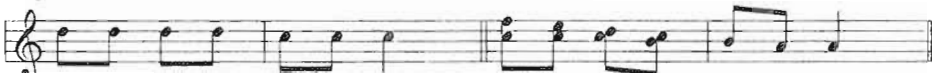

31. ábra A kisméretűek mátrixában a 2-es kadenciás 4-es magasságú elem

Kisméretű kétsoros típus (3, k2, 4)

Nagyméretű egy- és kétsoros típus (1.3, n1-2, 3-4-5)

Kisméretű négysoros ABBC formájú típus (1.3, k4, 4)

Kisméretű négysoros AABC formájú típus (3.31, k4, 3-4-5)

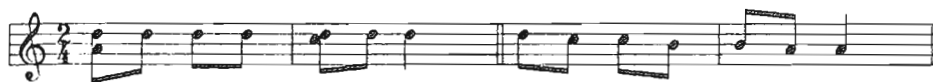

Nagyméretű négysoros AABA ill. AABC formájú típus (1.13-1.14, t4-n4, 7-8)

32. ábra A kisméretűek mátrixában a b3-as kadenciás 4-es magasságú elem

Kisméretű kétsoros típus (4, k2, 4)

Nagyméretű egy- és kétsoros típus első sora (1.4, n1-2, 3-4-5)

Kisméretű négysoros ABCD formájú típus (1.41, k4, 4)

33. ábra A kisméretűek mátrixában a 4-es kadenciás 4-es magasságú elem

Kisméretű kétsoros típus (3, k2, 3)

Nagyméretű kétsoros típus (3.11, n2, 3)

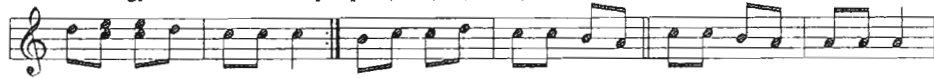
Kisméretű négysoros ABBC formájú típus (1.3, k4, 3)

Kisméretű négysoros típus (3.11, k4, 3)

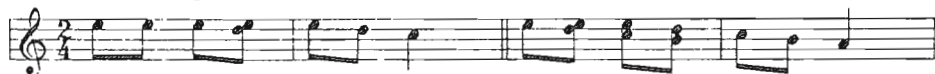
Kisméretű négysoros AABC formájú típus (3.31, k4, 3-4-5)

34. ábra A kisméretűek mátrixában a b3-as kadenciás 3-as magasságú elem

Kisméretű kétsoros típus (3, k2, 5)

Nagyméretű egy- és kétsoros típus első sora (1.3, n1-2, 3-4-5)

Kisméretű négy soros ABBC formájú típus (1.3, k4, 5)

Tripodikus és nagyméretű négy soros AABA ill. AABC formájú típus (1.12-1.14, t4-n4, 7-8)

Kisméretű négy soros AABC formájú típus (3.31, k4, 3-4-5)

35. ábra A kisméretek mátrixában a b3-as kadenciás 5-ös magasságú elem

Természetesen számos dallam marad ki a fenti osztályokból. Nézzünk néhányat:

a) A mozgékonyabb, ugrálósabb dallamok nem illenek bele a fenti rendszerbe, hiszen annak létrehozását éppen a török zenére annyira jellemző sima és ereszkedő dallammozgás tette lehetővé. Az 'ugrálósabb' dallamok természetesen nem jellemezhetők a sormagassággal, mely simán, egyenletesen süllyedő dallamvonalat feltételez.

b) Ha csak egy-két hasonló dal van, nem ésszerű számukra típust nyitni.

c) A kadencia vagy a szerkezet nem minden dal esetén dönthető el egyértelműen.

d) A bővített dallamok besorolása sokszor egyedi elbírálást igényel.

e) A plagális dallamokat külön kezeltem.

DALLAMTÖMBÖK

A rendezés harmadik menetében az osztályok közötti kapcsolatok alapján dallamtömböket hozok létre, és most kerül sor a saját anyagomban levő dallamtípusok és dallamosztályok részletes bemutatására is. Ez a harmadik menet mintegy szemléltetése annak, hogy az első és a második menetben kifejtett elvek segítségével hogyan lehet rendezni egy adott dallamgyűjteményt. Sok esetben dallamtípusokat és dallamosztályokat összevonok, illetve együtt tárgyalok, ha ezt a közöttük levő összefüggések kívánatossá teszik.

Míg az összehasonlító anyag főleg *giusto*, a saját anyagomnak a fele *parlando* ritmusú. A török népzeneben sok dallam él *giusto* és *parlando* változatban is, ám vannak jellegzetesen *parlando* dallamtípusok és dallamosztályok is. Látni fogunk *nagy ambitusú parlando* dallamokat, melyek jellegzetes szabad előadásban hallhatók, s melyeknek *giusto* változata nehezen képzelhető el. Ugyanígy az egyes *parlando* dalokban hallható finom, aprózó leereszkedés sem valósul meg ilyen módon *giusto* előadásban. Ezért azokat a *parlando* dallamtípusokat, melyek *parlando* voltukon kívül is határozottan eltérnek a *giusto* dallamoktól, külön típusként tárgyalom, azokat pedig, melyeknek *giusto* párja van, a megfelelő *giusto* típusba sorolom be. Hat nagy, eltérő jelentőségű dallamtömbbe (*A, B, C, D, E és F*) osztottam be a dallamokat.

A tömb. A *mi-re-do* dallammag különböző megvalósulásai és egyéb ide csatolható dallamok. Ez a tömb, mely összefüggő dallamosztályokat, a török népzene alapvető archaikus formáit tartalmazza, mennyiségileg és jelentőségében is kiemelkedik az anyagból. Az idetartozó dallamok szinte egy szerves fejlődés különböző stádiumait reprezentálják. A tömböt a *Török Népzene I.* kötetben ismertetem részletesen. Osztályai:

- 1) *Mi-re-do* magú ütempáros típusok (N^o1-15)
- 2) *Mi-re-do* magú sirató típusok (N^o16-73)
- 3) *Pentaton recitativ* dallamstílus (N^o74-153)
- 4) 5(5)b3 kadenciás, *AAA_kB* formájú típusok (N^o154-174)
- 5) *Nagy ambitusú parlando* típusok (N^o175-200)

B tömb. Szekvenciális dalok. E tömb mutat bizonyos összefüggéseket az *A* tömbbel, de ez esetben az összetartó alapelv a dallamokban mutatkozó határozott szekvencia. Osztályai:

- 1) *A Kız anası* féle ütemszekvenciás típusok (N^o201-242)
- 2) Sorszekvenciás típusok (N^o243-261)

3) *Kız anası* dallamoktól eltérő, szekvenciás motívumokból építkező dallamok csoportja (N^o262-268)

C és D tömb. *Kétsoros dallamtípusok, kadenciáik sorrendjében.* A *C* tömb az *A* vagy *B* tömbbe nem tartozó kétsoros *giusto*, a *D* tömb pedig az *A* vagy *B* tömbbe nem tartozó kétsoros *parlando* dallamtípusokat mutatja be, alapvetően kadenciájuk sorrendjében. A *C* tömb tehát *giusto 1-es* (N^o269-290), *2-es* (N^o291-309), *b3-as* (N^o310-334) és *4-5-ös* (N^o335-377) főkadenciás daltípusokat; a *D* tömb pedig *parlando 1-es* (N^o378-407), *2-es* (N^o408-418), *b3-as* (N^o419-426), *4-5-ös* (N^o427-435) és *7-es* (N^o436) főkadenciás típusokat tartalmaz.

E és F tömb. E tömbök *speciális* dallamokat tartalmaznak. *Speciálisnak* nevezek egy dallamot, ha valamelyik tulajdonsága a török dallamok zömének tulajdonságaitól eltér, például emelkedő jellegű sorokat tartalmaz, vagy valamelyik mátrix-típusba beleillene ugyan, de az anyag csak egy-két darabot tartalmaz belőle, stb. Az *E* tömbben (N^o437-463) különféle, helyüket máshol nem találó *négysoros* dallamok foglalnak helyet, kadenciák szerinti sorrendben. Az *F* tömb (N^o464-490) pedig egyedi, a többi dallamtól valamilyen tulajdonságuk miatt lényegesen elütő *egy- és kétsoros* dallamokat tartalmaz.

Egy dallam beillesztése a zenei rendbe

Ha van egy zenei rendünk, felmerül a kérdés, hogyan tudunk elhelyezni benne egy új dallamot. Előnyös, ha az új dallam beillesztését konkrét, a lehetőségekhez képest automatizálható lépésekre tudjuk lebontani. Hogy találjuk meg jelen rendben egy új dallam típusát és osztályát?

Legelőször el kell döntenünk, hogy a dallam az *A* vagy a *B* tömbbe tartozik-e, ehhez az *A* tömb esetén szükséges ismernünk a tömb egyes osztályainak jellegzetességeit, a *B* tömbhöz való tartozáshoz pedig a dallambeli erőteljes szekvenciák adnak fogódzót.

Ha a dallam nem tartozik az *A* vagy a *B* tömbbe, akkor meg kell állapítanunk a kadenciáit, a méretét, a sorok számát és első sorának magasságát. Ezen jellemzők segítségével megtalálhatjuk azt a *C* vagy *D* tömbbeli típust és osztályt, amelybe az illető dallam beletartozik. Ha a *C* vagy a *D* tömbbe sem illik bele a dallam, akkor a speciális dallamokat tartalmazó *E* illetve *F* tömbökben keressük a helyét.

Természetesen nem mindig automatikus egy típus helyének a megtalálása. Néhány speciális esetet alább felsorolok:

a) Egyedi tulajdonságaik miatt bizonyos *parlando* dallamoknak külön típust nyitottam:

a1) Az *1-es* kadenciás kétsoros (*1, n2, 5-6-7*) sirató *parlando* dallamai finom aprózó ereszkedésük és jellegzetes belső íveik miatt külön típust alkotnak. Vázlatuk: *ti-do-re-do-do ti (+la-szo-fa) / la-la-szo-fa mi // la-ti-la-la-szo / fa-szo-szo-fa mi //*.

a2) Hasonlóak a fenti dallamokhoz az *1-es* kadenciás kis ambitusú kétsoros *parlando* dallamok, azonban első vagy második soruk nem ereszkedő, hanem konvex. Vázlatuk: *la-ti-do-re re-do-ti-la / mi-re-do-ti-la //* vagy *re-re-re do-ti la / la-la-la re-do-ti-la//*.

b) A *mi-re-do* magot erőteljesen használó egyes négysoros formákat is a *mi-re-do* siratókhoz soroltam. E dallamok első, második és harmadik sora a *mi-re-do* sirató soraihoz hasonló, míg utolsó soruk a függelékes leereszkedést önálló sor formájában jeleníti meg. A dallamokat az *AAB+C* vagy *ABB+C* forma és a *//:do-re-mi-mi / mi-mi-mi-mi / mi-mi re :// do-re-re-re / re-re-re-re / mi-re do // + / re-do-do ti / do-ti-ti la //* dallamváz jellemzi.

c) Egyes dallamok nem a kadenciáiknak megfelelő típusba kerülnek:

c1) A *4-es* főkadenciás tripodikus kétsoros dallamok (*4, t2, 5*) közül azok, amelyeknek lényege a *mi-re-do* trichord + egy járulékos leereszkedés, a *mi-re-do* sirató dallamok közé kerülnek. Ezen dallamok váza: *mi-mi-mi mi / mi-mi-mi mi / mi-re re // mi-mi-mi mi / mi-mi-mi re / re-do do //+do-ti-la//*.

c2) Az *5-ös* főkadenciás dallamokat az esetek többségében a *4-es* főkadenciásokkal egybevettem, különösen ha magasságuk is azonos (pl. a *4-5, k2, 4-5-1 zeybek* dallamok). Önálló osztályt alkot viszont a szintén *5-ös* főkadenciás *5(5)b3* kadenciás *AAA_kC* formájú négysoros *Kozandađi* dallamtípus, bár ez is rokonítható a *b3-as* főkadenciás *pentaton recitativ* dallamokkal.

Miután megállapítottuk, hogy melyik típusba tartozik a dallam, meg kell keresnünk helyét a típuson belül. Az egyes típusok tárgyalásánál mindig kifejtem, hogy mi határozza meg a dallamok sorrendjét a típuson belül, és megadom az esetleges altípusokat is. Nézzük végig a konkrét dallamtípusokat és dallamosztályokat. Főként a saját anyag alapján szemléltethető típusokat mutatom be, de gyakran utalok az összehasonlítható anyagbeli típusokra is.

A TÖMB. A MI-RE-DO DALLAMMAG KÜLÖNBÖZŐ MEGVALÓSULÁSAI ÉS KAPCSOLÓDÓ DALLAMTÍPUSOK

A *mi-re-do* dallammag különböző megvalósulásait az anyagból kiemelve, a *Török Népzene I.* kötetben külön tárgyalom. Ennek az az oka, hogy a *mi-re-do* mag mindhárom megvalósulása jelentős, egymással is összefüggő archaikus osztályt alkot, és mindegyiknek vannak magyar illetve nemzetközi vonatkozásai.

Most röviden csak annyit, hogy az *A* tömbben a legegyszerűbb *mi-re-do ütempáros* dallamoktól, a nagyméretű ereszkedő *mi-re-do siratón* keresztül eljutunk a *pentaton recitativ stílushoz*, mely dallamainak magja szintén a *mi-re-do* trichord. A *mi-re-do* mag fenti három világán kívül itt tárgyalom a *pentaton recitativ* stílushoz csatlakozó egyéb, nagyobb ambitusú típusokat is. Ez utóbbiak már nem vehetők a *mi-re-do* szó szoros értelmében vett megvalósulásainak, de a *pentaton recitativ* dallamstílushoz való kötődésük miatt ide kapcsolódnak.

Az áttekinthetőség kedvéért idézzük itt a *Török Népzene I.*-ből az *A* tömb osztályainak központi dallamait:

36. ábra A1) *Mi-re-do* magú ütempáros dallamtípusok osztálya (N^o1-14)

E - vi - mi - zin   ö - nū dut - tur,   ke - çil - mez,

Yap - ra - ğı da   sık - tır a - man   se - çil - mez,

Bu gur - be - tin   gah - rı çok - tur,   çe - kil - mez.

37. ábra A2) *Mi-re-do* magú *sirató* típusok osztálya (N^o15-73)

De - re te - pe   düz   ol - sa,

Git - ti - ğin yer   düz   ol - sa,

Ço - ban - lık - tan   u -   san - mam,

Yol - da -   şım bir   gız   ol - sa.

38. ábra A3) *A 'pszalmódizáló'* dallamstílus (N^o74-153)

Baş - u-cum-dağ al - tı - patlar,
 İ - le - ş i - mi kut - lar at - lar,
 Da - yım se - fe - re ge - di - yor,
 Ar - zu-fal ve - ri - rim kut - la - yır.

39. ábra A4) 5(5)b3 kadenciás *AAAkB* formájú típusok (N^o154-174).

Kıs-met olup ben bu el-den gider sem,
 Sen de bu el-ler de kal kömür göz-lüm,

40. ábra A5) *Nagy ambitusú parlando* típusok osztálya (N^o175-200)

Miután az *A* tömbben a legkisebb *mi-re-do* ütempáros formától a török zenében fellelhető legnagyobb formáig, a *nagy ambitusú parlando* dallamokig jutunk el, a *B* tömbben újra kezdjük az elemzést a *nem mi-re-do* alapú típusokkal.

B TÖMB. SZEKVENCIALIS DALLAMOK

B1) SZEKUNDSZEKVENCIA ÜTEMENKÉNT (A^3A forma)

Az összehasonlító anyagban nagy mennyiségű szekvenciális dallam van, mégpedig a kétsoros típusból 23 db, a négysoros típusokból 70 db, transzponált sorúból 33 db, ütemszekvenciás jellegűből pedig 50 db (30. ábra). Vizsgáljuk meg őket részletesebben, kezdve legfontosabb csoportjukkal, az ún. *Kiz anası* dallamtípusokkal.

Ezt a daltípust szerte Törökországban lakodalmi dalként ismerik. Egyik jellemző központi formája kétsoros, a másik pedig négysoros. A dallamok ritmusa a $\square \quad | \quad \square$ képleten alapul, a dallamívet pedig egy ereszkedő szekundszekvencia határozza meg (41. ábra).

a) *A kétsoros típus (3, k2-n2, 1-4-5-7; A^3A)* dallamainak vázlata: *re-re mi re / do-re mi do // ti-do re ti / la-la ti la //*. Dallamai: N^o201-222. Itt is előfordul az 1. fokon való indítás (N^o203), s a típus a nyolcszótagos dalokon (N^o201-212) kívül tizenegyszótagosakat is tartalmaz (N^o213-222). Ide csatoltam azt a N^o210 négysoros dallamot is, melynek A^3ABC soraiból az első kettő (A^3A) megegyezik a fenti dallammal, és az 1. fokon záró B és C sora sem hoz látványos újítást az A sorhoz képest. Egyedi variáns a N^o212, mely szövegében, ritmusában, műfajában és dallammenetében is idetartozik, de első sora az alaphangon zár.

b) *Az első négysoros típus (4.42-43, k4, 5-7; AAB^3B)* dallamainak első két sora *re-re szo mi / re-re mi re* és 3.-4. soruk megegyezik a kétsoros *Kiz anası* dallammal (N^o223-229). A típust szépen reprezentálja a N^o223 dallam. Ez a négysoros típus szoros összefüggésben van az előbb látott kétsoros típusal, azonos a műfaj és a ritmus, ráadásul a négysoros dallamok második fele megegyezik a kétsoros dallamokkal. A 2. (és a 6.) fok gyakran bizonytalan. Ezt a négysoros típust az AAB^3B forma és a 4(4)b3 vagy 4(4)2 kadenciák jellemzik. Nagyterces skálája ellenére ide sorolom a hasonló műfajú, 4(4)2 kadenciás és $AABC$ formájú N^o229 dallamot is.

c) *A második négysoros típus (1.43, k4, 7; ABC^3C)* dallamainak első két sora *re-re szo mi / re-re mi re // re-re mi do / do-do do ti / (do-do ti la) //*, 3.-4. soruk pedig szintén megegyezik a kétsoros *Kiz anası* dallammal. Dallamai: N^o230-236, melyek közül a N^o230-232 dallamok kadenciája 4(2)b3. Kissé eltérők a N^o233 a 4(1)b3 kadenciasorozatú N^o234-236 dallamok.

d) *Második fele = kétsoros Kiz anasi (1.43, n4, 5; AAB+C³C)* típus. Ez a típus hasonló a c) típushoz, de itt a záró sorokat (melyek megegyeznek a kétsoros típussal) megelőzi egy, az 1. fokra három egymás utáni szekvenciával leereszkedő sor: *do-re re do / do-re do ti / ti-do ti la //*. A bevezető sor meg lehet ismételve. Az első sor rendszerint a 4. vagy az 5. fokon zárul, de N^o241 esetében a dallamot két alacsonyabb sor vezeti be. Ugyanennek a jellegnek mintegy torzóban maradt formája a N^o242.

B2) SORSZEKVENCIA, SORPÁRHUZAM

Egyes dallamokban a szekvenciák nem csak ütemek, hanem sorok között fedezhetők fel. A N^o258 és N^o245-246 négysoros 5(4)b3 kadenciás szekvenciás *parlando* dalok a *pentaton recitativ* és a *Kiz anasi* dallamcsaládok között mintegy hídként szolgálnak.

a) $A^5A^4A^3A^2A$, $A^5A^4A^3A$, $A^4A^3A^2$, A^3A^2A formájú dalok. A formákat lényegileg értem, tehát pl. az $A^3A^3A^2A$ -t az A^3A^2A -nál említtem meg. E dallamokban egyetlen sor ismétlődik szekvenciálisan, ezen kívül jellemző rájuk az ereszkedő kadenciasorozat, a négy- vagy többsorosság és a nagyobb ambitus (4.53, k4-n4,7). Az idetartozó dalok többsége hétszótagos, és van közöttük *giusto* valamint *parlando* előadású is. A következő formákat találhatjuk meg: $A^5A^4A^3A^2A$ (N^o243), $A^5A^4A^3A^2A^3A$ (N^o244), $A^5A^4A^3A$ (N^o245-249 - ahol a N^o247 a N^o246 variánsa, a N^o249 pedig tartalmaz egy eltérő zárósort is), $A^4A^3A^2A$ (N^o250) és A^3A^2A (N^o251-252). A tizenegyszótagos dalok formái: $A^5A^4A^3A$ (N^o258), $A^3A^4A^3A$ (N^o259), A^4A^2A (N^o260) és A^3A_kA (N^o261).

b) *Egy-két párhuzamos sor, több gondolattal*. Ilyen formák is főként hétszótagos táncdallamok esetén fordulnak elő: AB^3B^2B formája van a N^o253 és a N^o257 dallamoknak, AB^3BC látható N^o255-ben, és $A^4A^3A^2A_k$ a N^o256 dallam formája. Az összehasonlító anyagban is gyakori ez utóbbi forma, amikor az utolsó sor úgy halad, mintha a szekvenciát folytatná, de végül mégsem megy le a szekvencia által megkívánt hangra, mely rendszerint a VII. fok lenne, hanem az I. fokon zár.

B3) EGYÉB SZEKVENCIÁS DALOK

Ezeknél a *Kiz anasi*-tól eltérő dallamoknál a szekvenciák nem hangról hangra pontosak. Igen gyakori például az, hogy a szekvenciás motívum homorú jellegű (*mi-re-do-re* vagy *szo-mi-re-re*), ám az 1. és a 3. sor első üteme

emelkedő (*do-re-mi-mi*). Egy-egy motívumot *a* ill. *b* betűvel jelölve a dalok formái a következők:

$ABCD$ (ahol $B/C = a^5a^4a^3a$ - N^o262);

$AABC$ (ahol $A = ba^3$, $B = a^6va^4$ és $C = a^3a$, -N^o263);

B^2A^2BA (ahol $A = a^3a^2$, $B = ba^3$ -N^o264);

$ABBBCD$ (ahol $A = cc$, $B = a^3a^3$, $C = a^3a^2$ és $D = a,b$ -N^o265);

A^4A^4AB (N^o266) és

$ABCD$ (ahol $AB = a^3a^3a^2a$ és $CD = cb^3b^2b$ -N^o267).

Szekvenciás nyomokat még sok más dallamban, pl. a *pentaton recitativ* dallamok között is találhatunk.

Hangkészlet

Kiz anasi kétsoros típus

No 203

Egy hasonló típus

No 157

Kiz anasi négysoros típus

No 233

Példa egy más típusú szekvenciális dallamra

No 264

41. ábra Szekvenciás dallamok

C TÖMB. EGY- ÉS KÉTSOROS GIUSTO DALLAMOK

A *Török Népzene I.* kötetben a *mi-re-do* középpontú valamint a hozzájuk valamilyen szempont alapján kapcsolható dallamokat vizsgáltuk meg, és

így jutottunk el a legkisebb *mi-re-do* ütempáros daloktól a nagy ambitusú *pentaton dallamokig*, ezt a kötetet pedig a pszalmódizáló dallamokhoz részben köthető szekvenciális dallamok vizsgálatával indítottuk.

Most újra visszatérünk a legegyszerűbb ütempáros formákhoz, de ezúttal a *nem mi-re-do* magon alapulókat elemezzük. Ismét el fogunk jutni az egyszerű, trichordon alapuló ütempáros formáktól a nagyobb szabású négysoros dallamokig.

C1) 1-ES FŐKADENCIÁS KISAMBITUSÚ DALLAMOK

Az összehasonlító anyagban levő típusokat a 17. ábrán tekinthetjük meg. Vegyük őket sorra ambitusuk szerint.

a) *A trichord alapú kisméretű típus (1, k1-k2, 3)* az összehasonlító anyagban jelentős. Ezek az ütempáros dalok három-négy hangból, alapvetően a *(re)-do-ti-la* trichord hangjaiból építkeznek. Dallamvázuk *do-do-do-ti / la-ti - la* illetve *la-la-ti-la / do-ti la*. A dallamok N°269-273, ezek közül N°269 ötszótagos, mely szótagszám nagyon ritka a török anyagban, a N°272 és N°273 dallamokhoz pedig kissé nagyobb ambitusú refrén tartozik.

b) *A 4-es magasságú kisméretű típus (1, k1-k2, 4)* is jelentős az összehasonlító anyagban. Dallamainak vázlatai: *ti-do-re-do / ti-la la* illetve *re-re-re-do / do-ti la*. A 4. fok most erőteljesebb szerepet játszik. Az összehasonlító anyagban e dalok közül soknak a formája A_4A vagy A_4A . A főkadencia gyakran 4. fokú, de 2.-3. fokú is lehet. Dallamai: N°274-276, mindhárom dallam magassága határeset a 3-as és a 4-es magasság között, a N°275-nél kissé magasabb refrén is van, N°276-ot pedig egy magasabb bevezető sor előzi meg.

c) *Az 5-ös magasságú kisméretű és tripodikus típus (1, k1-2 és t2, 5)* dallamainak első felében az 5. fok jelentősebb szerepet játszik. E típusban is előfordulnak az A_4A és az A_4A -féle formai megoldások, de nem olyan gyakran, mint *b* típusban. Idetartoznak az ún. *boğaz havası* 9/16-os dallamai is, melyek leggyakoribb belső ritmikai beosztása $\square \cdot \square$, de megtalálható a $\square\square\square \cdot$ vagy ritkábban $\flat \cdot \square\square\square$ is. A *boğaz* dallamoknak sok hangszeres változatát is lejegyeztem, a hangszer többnyire *kaval* volt, de a dallamokat játszik *bağlama*-n és *kabak kemane*-n is. Míg a vokális *boğaz* dallamok rendszerint két + két ütemesek, a hangszeres előadás szétöri ezt a rendet, és a motívumokat nagy szabadsággal váltogatja, variálja. A hangszeres előadást gyakran egy hangszerpróba jellegű bevezető előzi meg, melyben döntő szerepet a 4., 5. fok és az alaphang játik (N°283, N°285). A dallamok hangkészlete pentatonos (*szo)-mi-re-do-(ti)-la-(szo)*. Most egy osztályba teszem a kisméretű és a tripodikus típust, a közöttük levő erős hasonlóságok miatt.

c1) *A kisméretű dallamtípus (1, k1-2, 5)* dallamai (N°277-286) többnyire kétsoros jellegűek, de egysoros is van közöttük (N°277, N°284-285). Némely esetben a sor vége a 4. fokról az alaphangra ugrik le, bár ez a fajta ugrálás nem gyakori a török népzeneben. Ide csatoltam egy nagyterces skálájú

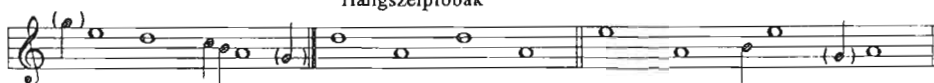
boğaz dallamot (N^o285) valamint egy VII-es főkadenciás dallamot is (N^o286 második része). A dallamok építőmotívumait a 42. ábrán mutatom be.

c2) A *tripodikus dallamtípus* (1, t2, 5). Az összehasonlító anyagbeli dallamok váza a 18. ábrán látható. E dallamok a c1 típus tripodikus formájának tekinthetők (N^o287-290), például N^o287-ben könnyű felismerni a N^o278 tripodikus formáját. A N^o288-ban megjelenik a 7. fok, N^o289 pedig VII-es főkadenciás, ily módon összevethető a c1 típusban említett N^o286-tal.

Az összehasonlító anyag 1-es főkadenciás *giusto* kétsoros dallamokban sokkal teljesebb, gazdagabb; és az ereszkedő, sima dallamelképzelésen belül szinte minden lehetséges formációt meggyőző bőséggel tartalmaz (17. és 18. ábra).

Hangkészlet

Hangszerpróbák

A legnépesebb csoport motívumai

Kissé más motívumuk

42. ábra A boğaz dallamok motívumai

C2) 2-ES FŐKADENCIÁS GIUSTO DALLAMOK

Míg az összehasonlító anyagban sok 3-as magasságú 2-es főkadenciás kisméretű kétsoros dal van, ilyenek az általam gyűjtött anyagban nem kerültek elő. A nálam előforduló típusok a következők:

a) *Kisméretű 4-es magasságú típus (2, k2, 1-4)*. Az összehasonlító anyagban 30 darab ilyen dallam van, ezekből 13 bővített szekundos. Többnyire $\square\square\square\square / \square \mid$ beosztású hétszótagos *giusto* előadású dallamai meglehetősen egységes típust alkotnak (N^o291-296). A hétszótagos N^o292 dallam 4-es magasságú, ám tizenegyszótagos refrénjének magassága 3-as. A típushoz alaphangról felugorva kezdődő 1-es magasságú dallamok is tartoznak (N^o292 és N^o294). A N^o294-ben a hetes és a nyolcas szótagszám váltakozását figyelhetjük meg, a N^o295 pedig *parlando*.

b) *Kisméretű 5-ös magasságú típus (2, k2, 5)*. Az összehasonlító anyagban nincs sok ilyen dallam. A típust *teke zortlatmasi*-nak nevezem; és a 2, t2, 1 képletű *Menekseli* dallamtípussal azonos dallamosztályba sorolom (N^o304-309). A dallamok ritmusa sokszor az imént tárgyalt *boğaz* dallamokéhoz hasonlóan 2+2+2+3 belső osztású 9/16-os. Míg a *teke zortlatmasi* dallamok ritmusa 9/16 ($\square\square\square\square$), a *Menekseli* dallamok rendszerint 5/8-os ($\square \flat \mid$), ritkábban 9/16-os előadásban hallhatók (pl. N^o306, N^o307). Hangkészletük (*szo'*-*mi-re-(do)-ti-LA* (-*szo*) pentatonos jellegű, ahol a b3. foknak *pien* jellege van. A 7. fok itt is az 5. fok helyettesítője lehet. Az építő motívumokat a 43. ábrán szemléltethetjük meg. A dallamokban gyakran látható egy *Refrén-2* jellegű $\square \mid$ ritmusú, *ay gelin, güzelim* szövegű lezárás. Dallamai N^o297-303, ezek közül a N^o297 és N^o298 hétszótagos variánsokat számíthatjuk alapformának. A N^o299 is ugyanez a dallam, melyet megelőz egy *parlando* bevezető. Kissé eltérő a kadenciavariánsos N^o300 dallam, melynek formája $//:AB:// CD_k / CD //$. Ennek a dallamnak egysoros nagyméretű (tizenegyszótagos) formája is van (N^o301). Ugyanezekből a motívumokból építkezik, és a jellegzetes *ay gelin* zárást is tartalmazza a N^o302 második fele. Szélesebb 4/4-es ritmusával és variánsos szerkezetével kissé eltérő, de idetartozik a férfiak által énekelt nyolcszótagos N^o303 lakodalmi dallam is.

c) *Tripodikus 1-es magasságú Menekseli típus (2, t2, 1)*. A hasonló hangkészlet, ritmus és dallamvonal a *Menekseli* dallamokat a *teke zortlatmasi* dallamtípus altípusává teszi. Eltérő viszont, hogy a *Menekseli* dallam az 5. fok helyett az alaphangon kezdődik, és onnan ugrik föl az 5. fokra. További sajtá-

tossága, hogy a viszonylag ritka nyolcszótagos tripodikus formák közé tartozik. A 43. ábrán megismerhetjük a *Teke zortlatmasi* és a *Menekseli* dallamok összefüggését. Dallamai: N^o304-309, melyek közül N^o304-307 variánsok. A N^o308-at egy kissé megbízhatatlan énekestől gyűjtöttem, így a benne előforduló kvintpárhuzam valószínűleg rontás következménye. A tizenegyszótagos N^o309-es dal nem tripodikus ugyan, mégis ide sorolom alaphangon való kezdése és a 2-es főkadenciája miatt.

Hangkészlet

Összefüggés a *Teke zortlatmasi* és a *Menekseli* dallamok között

43. ábra *Teke zortlatmasi* dallamok

C3) b3-AS FŐKADENCIÁS DALLAMOK

Nem meglepő, hogy az ereszkedő és az oktávnál kisebb ambitusú kétsoros dallamok közül a legtöbbször a főkadenciája b3 vagy 4, hiszen a 3.-4. fokok az 5.-7. fokokról az 1. fokra való ereszkedésnek körülbelül félútján vannak. A b3-as főkadenciás dallamok közül már láttuk a *pentaton recitativ* stílus többnyire négysoros dallamait és a *nagy ambitusú parlando* dallamok b3-as

főkadenciás típusát. Most vegyük sorra a többi *b3-as* kadenciás kétsoros dallamot (20. ábra).

Bevezetőül megemlítem, hogy nálam nem fordulnak elő azok a kis ambitusú *b3*, *k2*, *3* valamint a *4*. fokot is használó *b3*, *k2*, *4* dallamtípusok, melyeket az összehasonlító anyagban jelentős típus képvisel. Gyűjteményemben a következő típusok találhatók meg:

a) Az *első sorban* mi-re-do mi-re-do mozgás. Az összehasonlító anyagban is szerepel ilyen dallam. Két alakját különböztetem meg:

a1) A *kis- és nagyméretű*, mi-re-do hangokon ingadozó csoport dallamai hét-, nyolc- és tizenegyszótagosak, és azon túl, hogy első soruk a *mi-re-do* körül mozog, nem igazán egyneműek, ezért nem is veszem őket típusnak, csak dallamcsoportnak (N^o310-315).

a2) A *bővített méretű*, mi-re-do trichordon ingadozó típus (*b3*, *b2*, *5-7*) dallamainak első sorában a (*szo-fa-*) *mi-re-do* hangokon történő föl s alá mozgás bővített formákat hoz létre. Ez az ún. *Çek deveci* variáncscsoport, melyet korábban közelebből is megvizsgáltam (N^o316-322).

b) A *6-os magasságú típus* (*b3*, *t2-n2*, *6*) az összehasonlító anyagban öt, többnyire fríg dallammal képviselteti magát. E dallamok első sora határozottan a *6*. fokon mozog, majd a *b3*. fokra száll le. Dallamai (N^o323-326) a N^o323 kivételével tripodikusak. A N^o324 dallamnak több foka is ingadozik, időnként bővített szekundos érzeteket keltve, a N^o325-ben pedig az *5*. fok tiszta és szűkített kvintként is megjelenik.

c) *Vegyes tripodikus dallamok* (*b3*, *t2*, *4-5-8*). Az összehasonlító anyagban a *b3-as* kadenciás kétsoros tripodikus méretek közül *5-ös* magasságú több, *6-7-es* magasságú kevesebb van. Ilyenfajta tripodikus dallamok a gyűjteményemben főleg *parlando* ritmusban találhatók. *Giusto b3-as* kadenciás tripodikus dallamaim nem képviselnek egységes típust, ezért dallamcsoportba vonom össze őket (N^o327-330).

d) A *bővített jellegű parlandós típus* (*b3*, *b2-n2*) dallamai két- és négyesorosként is felfoghatók. Ezt a dallamcsoportot a *Refrén-3* pont alatt részletesebben tárgyaltam (N^o331-334).

Láthatjuk, hogy míg nálam a fenti *d* típuson kívül *giusto* nagyméretű *b3-as* kadenciás négyütemes dal a *pentaton recitativ* dallamokon kívül nemigen fordul elő, addig ilyen dallamok az összehasonlító anyagban szép számban találhatók (20. ábra).

C4) 4-ES ÉS 5-ÖS FŐKADENCIÁS DALLAMOK

A török népzeneben főkadenciaként a *b3.* fok mellett leggyakrabban a *4.* fokot láthatjuk, és csak jóval ritkábban fordul elő az *5.* fok (21. ábra). Hasonló dallammenet illetve dallamsormagasság mellett nem is igazán lényeges, hogy a sor az *5.* vagy a *4.* fokon áll meg, ezért ilyenkor az *5-ös* főkadenciás dallamok egy típusba vonhatók a *4-es* főkadenciásokkal.

a) A *kisméretű 4-es magasságú típus (4, k2, 4)* dallamait az összehasonlító anyagban is jelentős típus képviseli. E dallamok hangkészlete *la-szo-fa-mi* (ill. *mi-re-do-ti*), de bővített szekundos is van közöttük. Az első sor a *4.* fokon vagy annak közelében mozog, a második sor pedig egyenletesen ereszkedik le a záróhangra. A dalok többsége hétszótagos. Dallamai N^o335-341, ezek közül a N^o335-336 és a N^o341 bővített forma. A N^o335, N^o336, 337 és N^o338 dallamok szoros egybetartozása ismét arra mutat, hogy az AB_kB formát az AB formából származtathatjuk, és a B_k sornak az osztályozáskor való figyelembevétele nem fontos. A 44. ábrán mutatom be a dallamvázakat és a kadenciaeltéréseket.

A dallamok vázlat

The image shows two staves of musical notation in a single system. The top staff is labeled 'A dallamok vázlat' and contains a single melodic line with a treble clef and a key signature of one flat. It is divided into three sections: 'A' (starting with a whole note), 'B' (starting with a half note), and 'Kadencia' (starting with a quarter note). The bottom staff is labeled 'Kadenciavariációk' and contains two variations, 'K2' and 'K1', each starting with a quarter note and ending with a half note.

44. ábra 4-es főkadenciás 1-4 ambitusú AB formájú giusto dallamok

b) A *zeybek dallamosztály 5-4-1 főkadenciákkal (4-5-1, k2-t2-n2, 5)*, mely sok dallammal képviselteti magát az összehasonlító anyagban is, több típust foglal magába (21. ábra). A főkadencia a *4.-5.* fokon kívül az *1.* illetve a *VII.* fokon is lehet. Az osztály dallamai többnyire 9/8-os ritmusúak | | | | | beosztással, hangkészletük (*szo'*)-*mi-re-do-ti-la-(szo)*. Jellemző a hétszótagos szöveg (N^o342), de van hét+három szótagos (N^o352), nyolcszótagos (N^o351), tizenegyszótagos is (N^o360), sőt egyes dallamokban tizenegy- és hétszótagos sorok keverednek (N^o349). Az osztálynak két központi dallama van, az egyiket N^o342, a másikat pedig N^o355 reprezentálja. Az első sorok az *5.* fokon mozognak, és a sor végén különböző (*5., 4., 1.* vagy *VII.*) fokokon pihennek

meg, a második sorok pedig az 5. fokról szállnak le az alaphangra. Az 5. fokot határozottan követő dallamvonal miatt nem lényeges, hogy a sor a 4. vagy az 5. fokon áll meg, az első fokra való lecsúszás pedig járulékosan, töltelék-szövegekre történik. Szembeszökő a VII. fok szerepe a másodlagos kadenciák-nál. Ezek a VII. fokon záró kadenciavariánsos sorok legtöbbször beleilleszke-dnek a dallamba, és azt csupán bővítik az AB helyett AB_kB formát létrehozva; ám időnként az AB forma helyett önálló A_kB dallamformákat eredményeznek (N^o356). Itt is megfigyelhetjük, hogy felülről a 7. fok illetve alulról az 1. fok gyakran helyettesíti az 5. fokot a dallam elején.

b1) A 4-5 főkadenciás kisméretű típus (4-5, k2, 5) központi dallamai az AB , AA_kB_kB és $AABB/AAB_kB$ formájú N^o342-344 dallamok. A N^o345-348 boğaz dallamok kadenciája 5, egyébként megegyeznek az előző dallamokkal. A N^o349-350 dallamok második sora kissé kibővül, és megjelenik a VII-es kadencia.

b2) Az 1-es főkadenciás kisméretű típus (1, k2, 5) dallamai (N^o352-357) visszavezethetők a fenti 4-es kadenciás zeybek dallamokra. Különösen jól látszik ez a N^o352-354 dalok esetén, ahol az első sor megáll a 4. fokon, majd töltelék-szavakkal (*a canım, ay gelin, a yarım*) alászáll. Ugyanilyen a N^o355 dallamvonala, de itt az első sor végén levő leszállás beépül a dalba, a N^o356-357 dallamok első sora pedig a VII. fokra süllyed le. Különleges mixolid va-riáns a N^o354, és ide csatolom a kisméretű, nagyobb ambitusú N^o358-at is.

b3) A 4-5-ös főkadenciás tripodikus típus (4-5, t2, 5) dallamaiból az összehasonlító anyagban is jelentős mennyiség van (21. ábra). A szótagszám a tripodikus formának megfelelően tizenegyes. A fenti típusokhoz hasonlóan most is megtalálhatjuk a VII-es kadenciát (N^o359), és ide is kapcsolok 5-ös ka-denciás dallamot (N^o362). Dallamai: N^o359-364.

c) A 4-es főkadenciás nagyméretű dallamok csoportja (4, n2-b2) nálam kissé vegyes, de az összehasonlító anyagban meglehetősen sok hasonló dallam van. Dallamai: N^o365-367.

d) A nagyobb ambitusú kisméretű ereszkedő típus (4, k2, 8) az össze-hasonlító anyagból hiányzik, ezzel szemben nálam viszonylag jelentős (45. áb-ra). E dallamokban gyakran találhatók belső bővülések, kiszélesedések, s a dallamcsoport rokonságot mutat a zeybek osztállyal, ám most mindkét sornak (legalábbis az elsőnek) nagyobb az ambitusa. Főképp kisterces skálákat hal-lunk, de néha előfordul a bővített szekund a 2. és a 3. fokok között. A dallamok kétsorosak, vagy kétsorosra visszavezethetők. Az első sor a 7.-8. fokokon mozog, azután leereszkedik a 4. fokra, míg a második sor az 5.-7. fok közelé-

ből ereszkedik le az alaphangra. Dallamai: N^o368-377, ezek közül N^o369-371 közvetlen variánsok. Jellemző a kétsoros vagy arra visszavezethető hétszótagos forma (N^o368), de ide soroltam az egyedi N^o374-375 dallamokat is, melyekben a tizenegyes szótagszám (Keşke benim ciğeri oynarlar) tölteléksszával ki-bővül (*aman*), és a két zenei sor alatt a következőképpen oszlik el:

Keşke benim *aman* ciğeri

1. zenei sor:

oynarlar, *aman, aman, aman, aman, aman.*

2. zenei sor:

45. ábra A 4, k2, 8 képletű giusto dallamok váza

Hangkészlet

Az első dallam váza(i)

A második dallam váza(i)

46. ábra A 4-5-ös főkadenciás AB formájú zeybek dallamok és kapcsolataik

Miután végeztünk a kétsoros *giusto* dallamokkal, vizsgáljuk meg a kétsoros *parlando* dalokat. Az összehasonlító anyagban *parlando* dallamok nemigen szerepelnek, így a saját anyagomban levő *parlando* típusokat az összehasonlító anyagbeli *giusto* típusokkal vetem össze.

D TÖMB. KÉTSOROS *PARLANDO* DALLAMOK

D1) 1-ES FŐKADENCIÁS DALLAMOK

Az összehasonlító anyag megfelelő *giusto* típusait a 17. ábrán mutatom be, most kövessük végig a saját gyűjtésem ilyen dallamait.

a) A legegyszerűbb *parlando* típus (1, k2-n2, 3) dallamai kétsorosak, kis ambitusúak, mindkét soruk az 1. fokon záródik; első soruk domború, második soruk pedig a 4. fokról ereszkedik le a záróhangra. Ezen archaikus jellegű és műfajú dallamok között van sirató, altató és lakodalmi dal is (47. ábra). Az idetartozó dallamok többsége nyolcszótagos. Dallamai: N^o378-382.

b) A 4-es magasságú *parlando* típus (1, k2-n2, 4) dallamai is kis ambitusúak, de bennük a 4. fok fontosabb szerepet játszik. A dallamok első sora a 4. fokon mozog, majd leereszkedik az alaphangra, míg a második sor kissé felemelkedik –szinte csak azért, hogy újra leereszkedhessen. Az összehasonlító anyagban sok ilyen karakterű *giusto* dallam van (1, t2-n2, 4). Dallamai N^o383 és N^o384, mindkettő érinti a VII. fokot a második sorában. A dallamok vázait a 47. ábrán láthatjuk.

a típus

b típus

47. ábra Az 1-es kadenciás 1-4 ambitusú AB formájú dallamok vázai

c) Az *ereszkedő sirató* (1, k1-2 és n1-2, 6-7-8) dallamai alapvetően eltérnek a *mi-re-do + járulékos leereszkedés*-sel jellemezhető sirató dallamaitól. Most egy sima vonalú, bizonyos hangokon megpihenő egyenletes ereszkedést hallunk, és ebben a vonatkozásban a dallamok a *nagy ambitusú parlando* dallamokra emlékeztetnek. Az ereszkedés –általában egy kis fölüvelés után– a 7. fokon kezdődik, s onnan finoman, egyenletesen, kisebb hullámokat vetve tart az alaphangig. A leereszkedés közepe táján, egysoros dallamoknál a sor közepén, kétsoros dallamok esetén az első sor végén, gyakran látható egy (5)-4-b3-(b2) fokokon való, egy szótagra történő leereszkedés. A dallam a második sor elején felugrik a 4.-5.-6. fokra, s onnan ereszkedik le a záróhangra.

E dallamok szorosan összetartoznak annak ellenére, hogy található közöttük nyolcas, tizenegyes és bővített szótagszámú, valamint *AA* és *AB* formájú is. A nyolcszótagos dallamok (N^o392, N^o399 és N^o400) az alapformának tekinthető tizenegyszótagos ereszkedést valamelyest egyszerűbb módon való-sítják meg. A sok töltelékszavas bővítés miatt a tizenegyszótagos méret a va-lóságban több mint tizenegyszótagos. A tizenegyszótagos méret alapritmusa

□□□□□ | / □□□□□ | , a nyolcszótagos méreté pedig □□□□□ / □□□□□ | .

A dallamok műfajai: sirató, menyasszonybúcsúztató (*gelin okşamasi*), altató (*nenni*), lakodalmi dal hennázáskor (*kına yakarken*) és vallási dal (*nefes*) –vagyis archaikus műfajok, az adatközlők többsége pedig nő. Dallamait ambitu-suk alapján raktam sorba. Előre veszem a 4. fokról (N^o385-386), majd az 5. fokról ereszkedőket (N^o387-389). Ezután következnek a 6. fokról (N^o390-392) végül a 7. fokról leereszkedők (N^o393-400). Felhívom a figyelmet arra, hogy vannak igen hasonló megoldású, de más kadenciás dallamok is, mint azt a 48. ábrán láthatjuk.

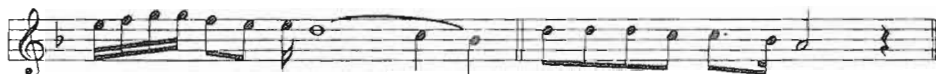
Tizenegyszótagos dallam, minden sorában nagy leereszkedéssel

Kétsoros tizenegyszótagos dallam

Kétsoros kiterjesztett nyolcszótagos dallam

Hasonló kétsoros tizenegyszótagos dallam 4-es kadenciával

Hasonló kétsoros tizenegyszótagos dallam b3-as kadenciával

Hasonló kétsoros nyolcszótagos dallam b3-as kadenciával

48. ábra A diatonikusan ereszkedő 'Köprübaşı' sirató

d) *A nagy ambitusú giusto jellegű dalok (1, n2-t2, 7-8)* az összehasonlító anyagban is megtalálhatók (18. ábra). Műfajuk szerint a *lassú zeybek* tánc dallamai, illetve énekelt dalok (*oturak havası*), sirató (*ağıt*) és a táncok szünetében énekelt dalok tartoznak ide. Közös ritmikai jellegzetességük, hogy mindegyik *giusto* jellegű, de egyik sem tartja szigorúan a feszes ritmust. A dalokban a 6. fok legfeljebb *pienként* fordul elő, első soruk a 7. vagy a 8. fokról ereszkedik le az 1. fokra, míg a második sor az 5. fokról. Az első sor nemegyszer csak az utolsó ütemében ereszkedik le az 5. fokról az 1. fokra (N^o401). A szótagszám az esetek túlnyomó többségében tizenegyes (49. ábra). Dallamai közül N^o401-402 kisméretű, N^o403-407 pedig nagyméretű.

A dallamok váza

49. ábra Az 1-es kadenciás 1-8 ambitusú AB formájú dallamok váza

D2) 2-ES FŐKADENCIÁS KIS AMBITUSÚ NAGYMÉRETŰ DALLAMOK

Az összehasonlító anyagban elég nagy számban szerepelnek ilyen *giusto* dallamok (19. ábra: 2, n2, 3-4 típus). Az általam gyűjtött dallamok túlnyomó többsége egyetlen adatközlőtől származik, aki számtalan szöveget tud, de azok mindegyikét –énekét a *cura* nevű pengetős hangszeren kísérve– az alább ismertetett zenei sémákra adja elő (50. ábra).

A dalok *parlando* ritmusúak, mégpedig a *nagy ambitusú parlando* dallamokban megszokott 'gyors recitativók és nagy lelassulások váltakoztatása' jelleggel, eltérő viszont az, hogy kicsi az ambitus, így hiányzik a dallamközbeni, egy szótagra történő nagyívű leereszkedés és a záró leereszkedés is. A dallamokat a nyolc- és a tizenegyszótagosak csoportjára osztottam. Ez a felosztás az alapvető hasonlóságok mellett nemcsak formai, hanem lényegi különbségeket is jelez. A hangkészlet (*mi-re-do-ti-la*, ahol a *mi* főleg a sorok kezdetén töltelékszótagos felkiáltás formájában fordul elő. A dallamok négy eltérő sorból állnak: A, B, C és D.

a) *A nagyméretű típus* dallamainak alapritmusa: $\square \square \square \square \mid \cdot \flat /$
 $\square \square \square \square \mid$ vagy $\square \square \square \square \mid \flat / \square \square \square \square \mid$, formája ABAB vagy AAAB. Dallamai közül ABAB formájú a N^o408-409, AAAB formájú a N^o410-412 és AAB_{bsv}.

formájú a N^o413-414. Még szabadabb előadású a N^o415, melynek első sorában egy ízben a szokott 2-es kadencia helyett *b3*-at hallunk.

b) A *kisméretű típus* első sorának kadenciája nem a tizenegyszótagosoknál megszokott 2. fok, hanem egy rövid, sokszor véletlennek tűnő hang. A második sorok –a tizenegyszótagos esethez hasonlóan– *A* vagy *B*, az egybeénekelte harmadik és negyedik sorok pedig a *B* sorbeli ereszkedés kétsoros megvalósulásai. Dallamai: N^o416-418. *A_kACD* a formája a N^o416-nek, és *A_kBCD* a N^o417-nek.

50. ábra A kis ambitusú *uzun hava* dallamok sorai

D3) *b3*-AS FŐKADENCIÁS TRIPODIKUS DALLAMOK

A *b3-as* főkadenciás kétsoros *parlando* dalok többsége a *pentaton recitativ* és a *Kız anası* dallamok között található meg, a *giusto* kétsoros dallamokat pedig az imént tárgyaltuk. A fentiekén kívül csak egyetlen *parlando b3-as* főkadenciás kétsoros típus van: a *b3, 12, 5-6-7*. Hasonló *giusto* dallamok az összehasonlító anyagban nagy számban fordulnak elő (20. ábra). Nálam e dallamok műfaja sirató (*ağıt*) illetve vallási dal (*samah* és *nefes*). A dallamok ugyanazt a fríges leereszkedést valósítják meg, mint a fentebb látott ereszkedő sirató, de most az első sor a 6.-7. fokról indulva nem az alaphangra, hanem csak *b3*-ig ereszkedik le. A második sor a 7. fokról az alaphangra vezet. Jellegzetes fordulat az utolsó három vagy öt szótag megismétlése, és a dallam ilyen módon való továbbvezetése. Dallamai: N^o419-426.

D4) 4-5-7-ES FŐKADENCIÁS KÉTSOROS PARLANDO DALLAMCSOPORTOK

Egy fontos 4-es főkadenciás *parlando* dallamtípus már az előzőekben a *mi-re-do* magú siratóhoz került. Most nézzük meg a többi magasabb kadenciás dallamot. Az összehasonlító anyag típusai a 21. ábrán láthatók.

a) A 4-es főkadenciás vegyes dallamcsoport kétsoros dallamai nem alkotnak egységes típust, ám az összehasonlító anyag fényében jól értelmezhetők. E dallamok (N^o427-432) közül a N^o427 és N^o428 kisebb ambitusú és bővített szekundos. A N^o429-432, melyekhez hasonló *giusto* dallam az összehasonlító anyagban elég sok található, nagyobb ambitusúak (4.8, n2, 8).

b) Az 5-ös főkadenciás vegyes dallamok csoportjának dallamai N^o433-435. A N^o433 képlete 5.44, n2, 7, a N^o434-435 *ağır zeybek* dallamoké pedig 5, i2, 8-10.

c) 7-es főkadenciás vegyes dallam(ok). A nagy ambitusú *parlando* dalokon kívül egyetlen kétsoros dallamnak, a N^o436-nak van 7-es főkadenciája, és ha eltekintünk emelkedő kezdésétől, ez is beleillene a nagy ambitusúak közé. Az összehasonlító anyagban is csak 23 darab 7-es kadenciás kétsoros dallam van, melyek ott sem alkotnak határozott típust.

E TÖMB. NÉGYSOROS DALLAMOK

Az A zenei tömbben már sok és egymással különböző módon összefüggő négysoros dallamot láttunk. Vizsgáljuk meg most az eddig nem tipizált négysoros dallamokat. Ezek a dallamok összességükben nem kevésbé értékesek, mint a már tárgyaltak, de vagy valamilyen egyedi tulajdonságuk miatt nem lehet beilleszteni őket a fenti típusokba, vagy egyszerűen csak nincs elég dallam ahhoz, hogy típust nyissunk számukra. Mint látni fogjuk, a *pentaton recitativ* és a hozzájuk csatlakoztatható *Kozandağı* dallamokon kívül a többi négysoros dallamból nem formálhatók igazán jelentős homogén dallamtípusok. Igaz ez az összehasonlító anyagra is, ahol általában kisebb, legfeljebb 5-10 dallamból álló csoportok (típusok) láthatók. Az összehasonlító anyagbeli jelentősebb csoportokat alább felsorolom, a dallamvázakat pedig a kevésbé gyakori négysoros dallamok vázaival együtt a 23.-27. ábrákon mutatom be. A négysoros dallamokat formák szerint tárgyalom kis-, tripodikus és végül négyütemes méretek szerint, először a *giusto* dalokat, azután a *parlandokat*.

Az összehasonlító anyagban a jelentősebb *kisméretű négysoros* dallamok kadenciáik szerinti sorrendben a következők:

1-es főkadenciás négysoros dallamtípusok (23. ábra).

1 (1) ? - 21 db. (Rendszerint a 3. sor kadenciája is alacsony).

b3 (1) ? - 13 db.

4 (1) ? - 21 db.

2-es főkadenciás négysoros dallamtípus (24. ábra).

b3 (2) 1 - 20 db. (Egybevonva a 4 (2) 1 kadenciásokkal).

b3-as főkadenciás négysoros dallamtípus (25. ábra).

b3 (b3)1 - 14 db. (Gyakran *AA_vBC* formában).

4-es főkadenciás négysoros dallamtípusok (26. ábra).

1 (4) 1 - 12 db. (Az első sor alacsony).

4 (4) ? - 11 db. (Magasról ereszkedő kezdés).

8 (4) ? - 19 db. (Magasról ereszkedő kezdés).

5-ös főkadenciás négysoros dallamtípus (26. ábra).

5 (5) ? - 19 db. (5-ös és 7-es magasságok).

A *nagyméretű* dallamok közül csak a 7-8 (4) 4 kadenciás nagy ambitusú dalokból van egy nagyobb, 17 dallamból álló csoport (27. ábra).

A saját anyagban levő *egyéb* négysoros dallamok a következők:

a) A 4-es főkadenciás hetes szótagszámú négysoros táncdallamok dallamai közül N⁴³⁷ a fent látott *I(1)?* kisformát képviseli. A N⁴³⁸ dallam olyan, mintha egy kétsoros *zeybek* dallamba beékelődött volna egy 2. fokon záródó második és harmadik sor. N⁴³⁹⁻⁴⁴¹-hez is találunk két hasonlót az összehasonlító anyagban, méghozzá szintén bővített szekunddal (26. ábra: 4.5, k4 típus).

b) *Kisméretű parlando* négysoros dallamoknak az összehasonlító anyagban sincs típusa. Dallamai nyolcszótagosak, a N⁴⁴³ b3(b3)4 kadenciás, 1-7 ambitusú, *AA_vBC* formájú; a N⁴⁴⁴ 4(b3)4 kadenciás 1-8 ambitusú, *AB-A_vC+Ref* formájú. és N⁴⁴⁶ 1(4)4 kadenciás, 1-8 ambitusú, *ABCD* formájú.

c) *Mi* és *re* végű sorok, majd ereszkedés. Ezen daloknak a sorai *mi*-n és *re*-n végződnek, majd járulékosnak tűnő leereszkedés következik, így emlékeztetnek a *mi-re-do* sirató dallamokra, illetve csatolhatók a pszalmodikus dallamokhoz is (N⁴⁴⁵⁻⁴⁴⁹).

d) A *Gizik Duran* keservese (N⁴⁵⁰⁻⁴⁵⁴) variánsorozatot fent elemezttem részletesebben.

e) *Egyéb* kisméretű négysoros dallamok a hétszótagos, 8(5)5 kadenciás 1- 10 ambitusú és *ABCD+Ref* formájú N^o455 valamint a nyolcszótagos, 1(7)4 kadenciás, 1-8 ambitusú és *ABCD* formájú N^o456.

f) *Nagyméretű* négysoros dallamok. Láttuk, hogy a jóval bővebb összehasonlító anyagban sem alakultak ki egységes típusok a nagyméretű négysoros dallamok között, nem meglepő hát, hogy az én gyűjtésemben szereplő hét dallam sem egységes:

	<i>szótagszám</i>	<i>kadenciák</i>	<i>ambitus</i>	<i>forma</i>
N ^o 457:	11,	5 (4) 4,	1-8,	ABBC+
N ^o 458:	11,	6 (4) 4,	1-7,	ABCD
N ^o 459:	11+5,	7 (5) b3,	VII-8,	ABCD
N ^o 460:	11,	7 (8) 5,	1-11,	ABCD
N ^o 461:	11+,	8 (8) 4,	1-10,	ABCD
N ^o 462:	11,	8 (4) 2,	1-9,	ABCD
N ^o 463:	11,	8 (4) 5,	1-10,	ABB _k C

F TÖMB. SPECIÁLIS EGY- ÉS KÉTSOROS DALLAMOK

Utoljára néhány olyan speciális egy- és kétsoros dallam bemutatása maradt, melyek valamilyen tulajdonságuk miatt kitűnnek az anyagból. Ilyen egyedi jellegzetesség lehet például, ha a dallam egyetlen túl hosszú sorból áll, ha szokatlan a hangneme, ha speciális szerkezetű (pl. refrén viszi le, vagy amorf első részt refrén követ), ha három vagy hat sora van, ha első sora emelkedő stb. Az összehasonlító anyagban az ilyen speciális dallamok száma 156, tehát elég nagy. Ezekből 24 darab három-, öt- vagy hatsoros, 31 dallamot refrén visz le az alaphangra, 21 dallam plagális jellegű, 13 dallamnál labilis a 3. fok, és teljesen egyedi 67 darab. Idevettem azokat a dallamokat is, ahol a szövegsor átnyúlik a következő dallamsorba, jóllehet ezek –ha a szöveget nem figyeljük– sokszor szépen beleillenek valamelyik típusba. Nézzük végig most az én anyagomban levő speciális dallamokat.

a) *Egyetlen hosszú sor.* Hosszú dallamsorok előfordulnak máshol is, ám ezen dallamokban további egyedi jelenség is látható. A N^o464-466 fel s alá libegő teljesen koncepciótlan és nagyon bővített dallamvonalukkal tűnnek ki, míg a N^o467-468 dallamok egyetlen szövegsoruk ellenére határozottan kétsoros jellegűek, amit az bizonyít, hogy a második nyolc ütem gyakran meg van ismételve. A két dallam variáns, transzponált második résszel.

b) *Rendkívüli hangnem.* Leszámítva azokat a *nagy ambitusú parlando* dallamokat, melyekben hiányzik a záróereszkedés, nagyon kevés nagyterces skálát használó nagyobb ambitusú dallam van (29. ábra). Ezek közül egyesek rokoníthatók kisterces skálát használó dallamokkal, míg mások pl. N^o469-475 egyedül állnak az anyagban. A N^o469 dallam egy nagyívű leereszkedés után zár *do*-n, a N^o470-ban pedig szokatlan a második sorában látható, oktávot átfogó ereszkedés, ezenkívül refrénje is egyedi. Szép, régies a N^o471-es lakodalmi dallam. A N^o472-474 speciális, *mi*-soron alapuló *Menekseli* dallamok, és egészen egyedi a N^o475 dallam *fisz-gisz-disz* előjegyzése, ahol a bővített szekund a 3. és a 4. fokok között helyezkedik el.

c) *Refrén viszi le a dallamot.* Mielőtt a dallam leérne a záróhangra, refrén kezdődik el, és az fejezi be a dallamot a N^o476-479 dallamokban.

d) *Amorf első rész, majd refrén.* A N^o480-481 dallamoknál a dallam tétova, inkább csak a refrén bevezetésére szolgál. Speciális kis refrénnel zár a N^o489 dallam is.

e) *Három-, öt- és hatsoros dallamok.* A két gondolatot tartalmazó háromsoros formájú dallamokat (pl. az AB_kB formájúakat) nem számítom igazi háromsorosnak. 'Igazi' ABC formájú, kettő- vagy négysorosra vissza nem vezethető háromsoros dal az anyagomban csak a N^o482. Öt- és hatsoros dallamokat már többet láttunk, de ezek egy része harmonikusan belesimul a négysorosok közé. Egyedi ötsoros az AB_kABB_kCD formájú N^o483, melynek *D* és *E* sorai refrénként is szolgálnak; valamint a N^o484, melynek formája $//:AB^d://B^dBC$, ahol *BC* szintén refrén. Hatsoros a $//:AB://CDD_kE$ formájú N^o485 dallam.

f) *Emelkedő első sor.* Kis felfutással (pl. *do-re-mi-mi*) vagy hirtelen felugrással (*la-la-mi'-mi'*) sok dal kezdődik, és míg a domb alakú sor nem szokatlan, az emelkedő sor ritka (N^o486-487, N^o488).

A N^o490 esőimát is itt említem meg a teljesség kedvéért.

HANGSZERES DALLAMOK

Kétfajta hangszeres darab van. Az egyik valamely énekes dallam hangszeres előadása, s ezeket ugyanabba az osztályba sorolhatjuk, mint az eredeti vokális darabot. A másik fajta hangszeres darabnak nincs, vagy már nem ismerhető fel énekelt változata. A hangszeres darabokat nem vizsgáltam meg részletesen, noha kb. 300 darabot lejegyeztem belőlük. Most csak azt említem meg, hogy –hasonlóan a magyar szokásokhoz– a törököknél is léteznek tánc-

párok (*halay*), azaz egymás után meghatározott sorrend(ek)ben táncolt táncfűzések, melyekhez tételekből felépülő zenei folyamatok kapcsolódnak. Néhány példa a hangszeres dallamokra: N^o491 ütempáros darab *zurnán*, 6/8-os ritmusban; N^o492 szvitt *zurnán*, melyben a *parlando* részek 6/8-os, 9/16-os és 9/8-os ritmusokkal váltakoznak; N^o493 *kaval*-on játszott darab váltakozó lassú és gyors részekkel, a *parlando* rész nagy *ambitusú parlando* dallam. Hasonló jellegű dal a magyar anyagban is van, a *Juhait kereső pásztor* névvel; N^o494 nagy *ambitusú parlando* dallam *kavalon*; N^o495 *zeybek* dallam *zurnán* dobkísérettel; N^o496 *zeybek* dallam hegedűn; N^o497 *ağır zeybek* dallam *zurnán* dobkísérettel; N^o498 *giusto* jellegű keserves *bağlamán*, hangszerütögetéssel.

AZ ADATKÖZLŐK ÉS A GYŰJTŐHELYEK LISTÁJA

Mindegyik sor egy adatközlőt ír le. A sorok egy azonosítóval kezdődnek, melynek első három betűje a megyét jelöli, ahonnan a felvétel származik, az ezt követő szám pedig a megyén belül az adott gyűjtőhely sorszámát. A pont (.) után az adatközlő sorszáma következik, ezt követi a gyűjtőhely neve (megye.központ.falu formában) majd az adatközlő neve és kora (családi név, keresztnév; kor formában). A + női adatközlőt jelöl. A felvétel dátuma a sor végén következik. Például IÇE6.5 jelentése: İçel megyéből a 6. gyűjtőhelyről az 5. adatközlő. Ha egy azonosítóval több név függ össze, ez vagy azt jelenti, hogy többen együtt énekeltek, vagy a felvételkor ők énekeltek, de nem lehet teljes bizonyossággal eldönteni, hogy az illető dalt melyikük közölte.

Ebben a kötetben a következő törökországi megyékből szerepelnek dallamok: Adana (ADA), Afyon-Karahisar (AFY), Amasya (AMA), Ankara (ANK), Antalya (ANT), Burdur (BUR), Denizli (DEN), Eskişehir (ESK), İçel (IÇE), Muğla (MUG), Yozgat (YOZ).

ADANA

ADA1.1	.Karataş.Sırınsı	Koç, Huriye; 55	38
ADA2.1	.Karataş.Veysiye	Tekin, Hasan; 42	38
ADA3.2	"	Yediaylık, Mehmet; 33	41
ADA3.3	"	Türkmen, Hasibe +	41
ADA4.1	.Kadirli.Avluk	Torun, Ahmet; 44	38
ADA5.1	.Kadirli.Çoyanlı	Yılmaz, Yusuf; 19	41
ADA6.1	.Kadirli.Kızılömerli	Alpdoğan, Mehmet; 38	41
ADA7.1	.Feka.Kızılyer	Akçam, Memiş; 39	41

ADA8.1	.Feke.Kırıkşağı	Cuma, Hüsam Ali; 39	41
ADA9.1	.Feke.Bekirhacılı	Sert, Hüseyin;	41
ADA11.2	"	Atasever, Halil; 21	41
ADA12.1	.Saimbeyli.Hayvacık	Kurt, Kâmil; 24	88.12
ADA14.1	.Saimbeyli.Kayarcık	Çemrek, Ahmet; 28	41
ADA15.2	"	Özgüner, Veli; 53	88.12
ADA15.3	"	Özgüner, Ali; 19	88.12
ADA15.4	"	Özgüner, Nuriye; 50 +	88.12
ADA15.5	"	Özgüner, Mustafa; 26	88.12
ADA16.1	.Düziçi.Gökçayır	Demirci, Mehmet; 67	88.9
ADA16.2	"	Güngör, Kır İsmail; 53	38
ADA18.2	"	Özarslan, Yasin; 34	41
ADA18.4	"	Bayrakçı, Mehmet; 50	88.12
ADA20.1	.Kozan.Faydalı	Dağlı, Hayri; 41	41
ADA22.1	.Kozan.Alapınar	Arık, Ömer; 42	41
ADA23.1	.Kozan.Düzağaç	Yılmaz, Mehmet; 36	41
ADA24.1	.Kozan.Yassıçalı	Çabuk, Nafiye; 27 +	88.11
ADA24.2	"	Bozkurt, Ramazan; 51	88.12
ADA25.1	Kozani vár	Oruç, Sadiye; 50 +	88.12

AFYON-KARAHISAR

AFY1.1	.Sincanlı.Akçaşar	Şemsi, Ümmühan; 62 +	
--------	-------------------	----------------------	--

AMASYA

AMA1.1		Demirbağ, Gül; 27 +	91.
--------	--	---------------------	-----

ANKARA

ANK1.2	.Çubuk.Ovacık	Kolay, Satı; 60 +	89.5
ANK1.3	"	Çan, Fetiş; 40	89.5
ANK1.4	"	Koç, Şerife; 35 +	89.5
ANK1.5	"	Güneş, Susam; 20 +	89.5
ANK1.6	"	Kesen, Hüseyin; 27	89.5

ANTALYA

ANT1.1	.Antalya.Akkoç	nök +	88.10
ANT2.1	.Korkuteli.Esenyurt	Yavrucu, Emine; 12 +	89.3
ANT2.2	"	Güler, Ayşe; 11 +	

ANT2.3	"	Aksakal, Osman; 33		89.3
ANT2.4	"	Kara, Ayşe; 85	+	89.3
ANT2.5	"	Kaplan, Huri; 21	+	89.3
ANT3.1	.Korkuteli.Kargın	Kara, Ramazan; 28		89.3
ANT3.2	"	Mehmet; 12		89.3
ANT4.1	.Korkuteli.İmecik	Sahil, Süleyman; 25		89.3
ANT5.1	.Kumluca.Büyükalan	Okur, Turan; 24		89.5
ANT5.2	"	Azcan, Azem; 44		89.5
ANT30.2		Havutçu, Emine ; 80	+	91.4

BURDUR

BUR1.1	.Aziziye	folklor csoport		
--------	----------	-----------------	--	--

DENİZLİ

DEN1.1	.Acıpayam.Alaattin	Subakan, Kadriye; 31	+	90.2
DEN1.2	"	Kaymak, Ramazan; 73		89.5
DEN1.3	"	Konur, Ali; 59		89.5
DEN1.4	"	Ok, Hüseyin; 60		89.5
DEN1.5	"	Duran, İsmail; 24		89.5
DEN1.6	"	Ok, Uman; 72	+	89.5
DEN2.1	.Akşer	Erkan, Hasan; 60		89.5
DEN3.2	"	Oğuz, Salim; 55		89.5

ESKİŞEHİR

ESK1.1	.Mihalcık	Nurşah, Aşık; 35	+	91.
--------	-----------	------------------	---	-----

İÇEL

İÇE1.1	.Mut	Vural, Süray; 46		89.2
İÇE2.1	.Mut.Alaçam	Tiryaki, Mehmet; 53		89.9
İÇE3.1	.Mut.Çukurbağ	Say, Hatice; 60	+	89.9
İÇE3.2	"	Sağ, Mehmet; 74		89.9
İÇE4.1	.Mut.Dağpazarı	Tuncer, Ayşe; 60	+	
İÇE4.2	"	Taş, Ayşe; 65	+	89.9
İÇE5.2	"	Yıldız, Fatma; 72	+	89.1
İÇE5.3	"	Eroğlu, Selman; 22		89.1
İÇE6.1	.Mut.Köprübaşı	Cılız, Abidin; 70		89.2
İÇE6.2	"	Kütük, Fadime; 61	+	89.2
İÇE6.3	"	Oysal, Fatma; 51	+	89.2

IÇE6.4	"	Çoban, Durdu; 44	+	89.2
IÇE6.6	"	Kütük, Hasan; 61		89.2
IÇE6.9	"	Cılız, Sabriye; 45	+	89.2
IÇE6.11	"	Bulut, Mehmet; 62		89.2
IÇE6.12	"	Aksul, Ali; 56		89.2
IÇE7.1	.Mut.Kumaçukuru	Yıldız, Hüseyin; 30		89.1
IÇE9.1	.Mut.Sınamiç	Yıldırım, Ali; 52		89.9
IÇE9.2	"	Taç, Ali; 62		89.9
IÇE9.3	"	Yıldırım, Fatma; 28	+	89.9
IÇE10.1	.Mut.Yapıntı	Evrendilek, Emin; 64		89.2
IÇE11.1	.Mut.Yalnızcabağ	Uçar, Kübra; 55	+	89.9
IÇE11.3	"	Soysal, Davut; 26		89.9
IÇE11.4	"	Kuş, Emin; 31		89.9
IÇE11.7	"	Şimşek, Salim; 42		89.9
MUĞLA				
MUG1.1	.Ula	Ari, Şaban; 22		89.5
YOZGAT				
YOZ1.1	.Sorgun.Halıfakı	Ergüllü, Nezaket; 56	+	91.

A DALLAMOK SZÖVEGEI

E helyen csak a szövegek magyar fordításait közlöm, a szövegekről készült tanulmány a *Török Népzene I.* kötetben olvasható, a török szöveget pedig a dallamok alatt láthatjuk. Minden török szövegsor után megadom, hogy az illető sor melyik zenei sorhoz tartozik. Ha egy sor után több zenei sort jelölő nagybetű található, ez azt jelenti, hogy a sor többször hangzott el, az illető dallamsorokra. A tulajdonképpeni szöveghez nem tartozó töltelékszavakat (*ey, oy, anam, vay...*) dőlt betűvel jelzem. A töltelékszavakból csak a fontosakat veszem figyelembe, tehát ha pl. *oy, oy, oy* hangzik el, azt egyetlen *oy*-jal jelzem. A török szövegben szögletes zárójelben [...] adom meg azokat a szavakat, amelyek a török irodalmi normát mutatják, például a dőltbetűs *g*-vel jelölt hang az irodalmi törökben 'k'-nak felel meg (*gız=kız*).

201.

Összeütötték a szabadtéri tűzhelyet
Összeállították a lakodalmi ételt
Hívd, jöjjön a testvére
Kenje fel a lányra a hennát.
Néném, a hennád áldott legyen
A beszéded édes legyen.

202.

Esik az eső, zavarosodik a víz
Szemen a hegyi ösvényeket járja
Az anya táplálja, idegen élvezi
Lány, Allah így akarja.

Arany karperecet a karjára
Cukros mandulát a nyelvére
Szerencsét az újtához
Lány, Allah így akarja.

203.

Odamentem a hamu-gödörhöz
Hívjátok a beszélgetőtársát
A jövő hónap tizenötödikéjére.
Lányom áldott legyen a hennád
Az otthonod édes legyen.

Ezen a hegyoldalon sétál egy ló
Zuborog a lány kávéja
Az anyja neveli, idegen élvezi
Lányom, áldott legyen a hennád.

204.

Anya is vagyok, dalnok is
Török lány, török hang
Magam írom a törökségemet
Török lány, török hang.

Török lány, török lány
Törökországom és a törökök hangja
Mi Atatürk lányai vagyunk
Szabad világon a törökök hangja.

205.

Tente, tente mi baja
A bölcsőben hangja van
Szerencsétlen anyja van
Aludj kicsim tente, tente.

Tente, tente, mire gondol
A bölcsőben hangicsál
Kiskorában táplálják
Tente bárányom, tente.

206.

Behennázták a kezét
Menyasszony, legyen áldott a hennád
Ma elmégy közülünk
Kicsim boldog vagy-e.

Behennáztam a menyasszony kezét
Hozzátok, rikassátok meg az anyját
Elveszíti báránkját.
Menyasszony, áldott legyen a hennád
Meghitt legyen az otthonod.

207.

Álmomban láttam, álmoniban
Fekete kalpag van a fején
Hilmi uramat lelőtték
Esepinar mellett
Hilmi uramat megölték
Esepinar mellett.

A házuk előtt földkupacok
Nem tudom, mely sátánnak engedelmesked-
tek
Megölték Hilmi uramat
A szép fekete bajuszost.

Szobájában táncol a fiú
Hilmi uram, mint egy csokor virág
Szembeszegül a golyókkal
Ilyen örültet még nem láttam.

208.

Azon a hegyoldalon járkaál egy ló
A lány kávéja megzavarosodik
Az anyja táplálja, idegen élvezi
Lányom, jól sikerüljön az esküvőd.

A hegyoldalról folyik egy csatorna
Nosza, folyjunk mi is
Egy lány most hennázza be a kezét
Mi is behennázzuk magunkat?

209.

Felállították a szabadtéri tűzhelyet
Előkészítették a lakodalmi ételeket

Hívjátok a lány testvérét
Ébredj fel piros arcú menyecske
Ha nem ébredsz fel, rózsapárnának dőlj.

A házak előtt igde van
Ágai a földre hajlottak
Árnyéka magas házra vetődik
Ébredj már fel piros arcú menyecske
Ha nem ébredsz fel, rózsapárnának dőlj.

A házak előtt mocsár van
A mocsárban csalogányok dalolnak
Kiment az imám, ezant énekel
Ébredj már fel piros arcú menyecske
Ha nem ébredsz fel, rózsapárnának dőlj.

210.

Sok-sok házat építtettem
Szép lányt szerettem mindenfelé
Az idegen rózsája kinyílt
Az én rózsám bimbó maradt.

Amikor megérik az árpa
Amikor elvándorolnak a nomádok
Amikor kivirágognak a fák
Akkor jön el az én szőke Fatmám.

211.

Messzire mentem, láttam egy helyet
Én (...) egy kőrőhöz
Messzire mentem, láttam egy völgyet
Hozzákötöttem magam egy kőrőhöz.

212.

Elment a menyasszony a szülői házból
Menyasszony, áldott legyen a hennád
Az asztalon maradt a kanala
A lány az anya legfontosabb segítőtársa.

Otthonának borostyánja
Menyasszony, áldott legyen a hennád
A kezeden lévő henna áldott legyen.

213.

Fenyőfából bölcső, viaszpálmából cső
Tente fiam, tente, aludj el a térdemen
Allah a térdemen megnöveszt
Tipegve-tipegve járj.

214.

A mi falunkba való a zarándok Mestan
Selyem ruhát visel
Patak partján kertet
Ültetett de az árvíz elvitte.

Kárba veszett a munkája
A faluba jött, pásztor lett
Nem ölelhetett eleget
Mert elvitte kedvesét az idegen.

215.

Ablakból kinéző menyecske
A szívemet lángra lobbantó menyecske
Szerencsétlen bolond szívét
Lángra lobbantó, elégető menyecske.

Olyan vagy, mint egy idegen
Te lennél az egyik angyal?
A férjed rút, te meg szép vagy
Te lennél a méltó társa?

216.

Elment Reyhani is, híre sem maradt
Sem ünnepnap, sem ez a nap nem maradt
Három-négy napos életemből kevéske ma-
radt
Kacér kedves, számolod-e a napjaimat?

217.

Amikor átment Dzsebedzsin, megfűjták a
sípot
Ah testvérem, az ankarai síp
A kenyeres tarisznyát a fejem alá tettem
Csak később tudtam meg, katona lettem.

Ahogy felszálltam, a vonat ringatott
Kegyetlen ellenség megkínzott
A faluba vivő útra tett téged.

218.

Én is világra jöttem
Mielőtt megszülettem, már halott voltam
Az Istenre sok átkot szórtam
Olyan vagyok, mint Medzsun, aki elvesz-
tette a barátait.

Annyit szenvedtem e világon, csak zokogok
Véres könnyet hullatok
Azt hittem, hogy Husszein az én barátom
Elszáradt rózsá vagyok Kerbelában.

219.

Zeynel fia Abidin, vele nagyon megbarát-
koztam
A csevegés italából egy teli korsóval ittam
Sokáig engedték, hogy ott legyek, beleme-
rültünk a beszélgetésbe
Remélem, hogy innét máshova nem megyek.

220.

Szőke hajad kötél legyen a karomra haj,
kötél legyen szépségem, kötél legyen
Ha meghalok kedvesem, éljenek egészség-
ben, akik engem szerettek
Bizisten megégettek engem a melleden levő
gombok, szép gombok.

221.

Tövises tarlónak nem találni útját
Az anyjától nem lehet elvenni a lányát
Víz nélküli völgyben megnő-e a nyárfa
Fiatlan házban lehet-e füstölni
Anyátlan lányoknak befellelgez-e?

222.

A tanyám aljáról felmentem a hegyre
Piros golyót kaptam, elborított a vér
Méltó-e hozzád menyecske ez a halál?
Bizisten jövök, és elviszlek téged.

223.

Felrakták a szabadtéri tűzhely köveit
Előkészítették a lakodalmi ételeket

Ne rikassátok meg a lánytestvérét
Törüljétek le a könnyét.

Lányos anya, lányos anya
Égnek a gyertyák a fejednél
Lány a hennát nem keni föl
Hol az édesanyja.

224.

Lányos anya, lányos anya
Hol van az édesanyja
Felrakták a szabadtéri tűzhely köveit
Előkészítették a lakodalmi ételeket.

Lám eljöttem, el is megyek
Békében haladjatok útítársak
Lányos anya, lányos anya
Hol az édesanyja.

226.

Behennáztad a szürke lovat
Ugrattál-e vele át a Dunán
A lány menyasszony lett, elmegy
Ne rikassátok meg a szegény anyát.
Lányos anya, lányos anya
Kezedben a piros henna.

227.

Mindenféle baj szálljon rád
Lehetetlen a kedvestől elválni, barátom
Egy órán belül kilenc helyen
Operálják meg.

Nézd, nincs ki a sebemet bekösse
Amit mondtam, idd meg a gyógyírt
Bár a csontja a tbc-től
Nem menekülne meg, s belehalna.

228.

Szétszaggattad a szívemet
Sem a kert, sem a szőlő nem terem
Az anyádat sírva hagytad
Szerencsétlen, szerencsétlen távolodó utak.

Állandóan hull a könnyem
Sírok, nem nevet az arcom
Elment, s már nem is jön vissza a bárányom

Mint a folyó, csobognak
Ömlenek a könnyeim.

229.

Az apám jól kösse meg a lovunkat
Nyerítsen a ló, szegény anyám, te maradj
Anyámnak lánya van, mihez kezdjen velem?

Apámnak fia van mihez kezdjen velem?
Megyek, szegény anyám, te maradj
Ha nem találsz társat, egyedül búslakodj.

Szomorkodjon, panaszkodjon az üres háznak
Szőke hajam rózsavízzel locsolja
Anyám engem idegennek neveljen?
Apám engem idegennek neveljen?
Megyek, szegény anyám, te maradj
Ha nem találsz társat, egyedül búslakodj

230.

Régen meghalt a develi fia
Bánatot árasztott közénk
Ne adjatok Develibe valósihoz
Anyám, apám elhagyott engem.

A develi fiának hite
Kalitkába költözött a fogolymadár
Ne adjatok Develibe valósihoz
Az egész világ elítél érte.

231.

Úton járó vándor apó
Hátadon zöld posztó
Oszmánzsikban tegyen ki apám
Hogy az Isten nekem erőt adjon.

Dühöngj Fekete-tenger, hullámozz
Van a hajókon vitorla
Iztambulban van Eyüp szultán
Bár a teremtmő életre keltené.

232.

A dohányos a dohányt de nagyon kívánja,
de nagyon kívánja
Egyik köhögés a másik után
Lélegzete kifogy, nem jön hang a torkán

Egy mély lélegzetet tud-e venni vajon
Lélegzete kifogy, nem jön hang a torkán
Egy mély lélegzetet tud-e venni vajon.

233.

Selyem zsebkendőket egyenként
Kimosták, s kiterítették egy rózsára
Megtalálták-e az édesanyját, aki
A fejénél jár körbe-körbe?
Aludj Dzselál, kicsim aludj.

A házuk eleje lóherés
Lóhere kelt ki a ház mentén
Ki vágja le ezt a lóherét
Ha nincs már Dzselál?
Aludj Dzselál, kicsim aludj.

234.

Tente, tente {.....}
Lokummal és cukorral táplálják
Tente báránym tente, tente
Altassuk el, hogy majd járjon
Mondjunk Allahot, hogy nőjön
Tente báránym tente, tente.

235.

Bolond szív szörnyetege, sárkánya
Bár én lennék a vándorút karavánja
Míg lehet, forgassátok a szerencsekereket
Ha megöregedtek, nem lesz már alkalmatok.

236.

A barátomékhöz menjek
Aki szerelmes a kedvesébe, nem fáradozik
Mindenki maga mellé vette a kedvesét
A szerencsétlennel senki sem törődik.

237.

Almavirágot ne tűzz a hajadba
Szemfestéket ne tégy a szemöldöködre
Ha engem megrikatsz kedvesem, inkább ne
maradj életben
Barna szemed könnyét törölgesd örökké.

238.

Olvadjon meg a hegyek hava
Árvíz árassza el a síkságot, borítsa el
Türkmén lány menjen a nyári legelőre
Fehér bárányok mekegjenek, gyertünk.
Három napja vándorol a törzsünk
Öt napja keltünk át a Dzsihán patakon.

239.

Ha a sors formálja a szív bánatát
Háromszázhatvanhat nap van a kezében
Ősanya ha tudná, mi van Pirrel
Őv van a derekán, fénykorona a fején.

Hatezer hatszázhatvanhat áyetet énekelnek
Hétemeletes föld, hétemeletes ég
Huszonnyolc lélekből lévő helyes út
A {.....} is benned van.

240.

Sziklák, sziklák, sárga sziklák
A sziklák mögött a kedvesem útjai
Kedvesem, ugye egy sírba tesznek minket
Anyád el kell-e vigyen.

241.

Minden szépet megszerető bolond szív
Szenvedélyes szeretőt kér tőled Ali
Te hoztad létre a mi barátságunkat
Kedves Ali, nem ér véget ez a szívből jövő
barátság
Te vagy az én kedves hittestvérem, lelkemet
édesítő
Nem ér véget ez a szívből jövő barátság.

242.

Mindenható teremtőm, van egy kérésem
Ne add, hogy Mohamedet nélkülöznöm
kelljen
Ha Mohamedet nélkülöznöm kell
Jobb, ha fekete földbe teszel engem.

243.

Két fogolymadár ugrándozva
A mi házunk felé röpköd

Én nem tudtam madáryelven
A kedvesem csalóánnyá tett.

Pirossal-e, vagy kézzel
Az aranyaid megvédésével
Kértem, de nem adták
Szöktessem meg erőszakkal?

244.

Hold kél, lemegy
A lányok Marasba mennek
Az egyik kezem a kedves vállán
A másik kezem üres.

245.

Tente, tente mi baja van
Nénikéje messze van
Jöjjön, altasson el, tente anyukám, tente
Tente bárányom tente, tente.

Ha tentét mondok, a hegyek elalszanak
Tetejükön tulipánok nyílnak
Elalszik az én picikém, tente kicsim
Tente, tente kicsim, tente, tente.

246.

Áldás a hennára, áldás
Hívjátok, jöjjön az anyja
Vörös, zöld hennád áldott legyen
Boldogságod édes legyen.

247.

Ma éjjel hennázzák be a menyasszonyt
Égnek kezében a gyertyák
Hol van az édesanyja
Égnek kezében a gyertyák.

Átugrott a küszöbön, elment
Az asztalon maradt a kanala
A lány az anya segítője.

248.

Cipőt veszek
Ha szép a feje

Szeretem az anyósom
Ha szép a fia.

249.

Szél fújt odalentről
Az ágaimat újra letörte
Tán mondtam valamit, amiért megharagudtál
Miért nem beszélsz velem.

R:Menj rózsám a szőlőbe
Sötét árnyékban menj
Szemben az ellenséggel
Egy lépéssel közelebb gyere hozzám.

250.

Gyere a forráshoz, hogy lássalak
Nyújtsd ide a kezed, hadd adjak egy rózsát
Állj, állj, állj már meg
Állj meg, adj valami hírt.

Három napig árpát arassak?
Három napig búzát arassak?
Az idén itt maradok
Hogy feleségül vegyelek.

251.

A szegénység miatt Medzsnunhoz hasonló
lettem
Tán én találtam ki a távollétet
Mindenemet magával vitte
Tán én találtam ki a távollétet.

Sem hírt, sem levelet nem kaptam
Hazámtól, szülőföldemtől elváltam
Honvágyam van a falum után
Tán én találtam ki a távollétet.

252.

Jemenből jön a kávé
A pázsit fűből van
A fehér sarkú menyecske
Naponta jár a fürdőbe.

253.

Olyan a fekete tyúk, mint a lúd
Vigadj szép sudár termetűm

Szármayai, mint a sás
Táncolj szépem, odavagyok érted.

Forrjon a kávé a kávéfőzőben
Emeld fel az üveget, táncoljon
Bűnt kedvelő fiú
Ne érje meg a fiatalságát.

254.

Átment a hídon a menyecske
Átment a hídon a menyecske, kedves Hay-
dar
Kiesett a hajgumija.

R:Dilój, dilój, dilój, dilój, loj
Nem érti, hogy mi a helyzet
Nem ért a szóból, mi haszna.

255.

A bazárban a henna okkáját tízért mérik
Isten hozott menyasszonyom
Menyasszonyom, te hozzám jöttél
Menyasszonyom, terített asztalhoz jöttél.

A bazárban atlaszszövet, tû nem fogja
Menyasszonyom, vőlegény nélkül nem fek-
szel le
Menyasszonyom hányszor jöttél
Menyasszonyom, nem üzentél.

256.

Lejöttem a várból a síkságra
A jácinthoz vizet vezettem
Hét évig szolgáltam
Az előljáró lányát.

Jövök le a várból
Ha hívsz, visszatérek
Gyufa lettem a fényedtől
Akkor is égek, ha elfűjsz.

257.

Hegyről lefelé jövő menyasszony
Pirosba és zöldbe öltözz menyasszony

A férjed rút, te meg szép vagy
Igyekezz elválni tőle.

R:Könyörgöm mézemet, tégy velem, amit akarsz
Az a helyes, ha te itt vagy, én a másik olda-
lon.

258.

A kicsim lázas, hogy bírjam ezt ki
Aki jó hírt hoz róla, annak ötszáz lírát adok
Atatürknek táviratot küldök
Elveszítettem a kicsimet, senki sem látta.

Nem kövek alá tettem, nem is bokor alá
Bőgtem, mint a szarvasok
A kicsim lázas, hogy bírjam ezt ki
Aki jó hírt hoz róla, ötszáz lírát adok.

259.

Kire haragudtál meg, és öltöztél pirosba
Amikor közel voltál, eltávolítottad az uta-
kat?
Elhervasztottad a rózsákat a bánatoddal
Elmentél mással, egy senkivel.

260.

Reggel elmentem egy csokor rózsához
Nevetek, de félve megyek
Tudja a világ, hogy a kedvesemtől elváltam
Gyere ide hozzám, jól megnézzük egymást,
járunk egyet.

A hold és a nap a magasból leszáll
Akárhol is lássak szép lányt, mind kedvemre
van
Attól félek, a kedvesem túl kicsi, megijed
Ezért is szeretnék vele mielőbb találkozni.

261.

A Kába-kő teteje szegletes
Az én szívem csupa luk
Csak egy árnyék, amit világnak neveznek
Lelkem Kábám, ha elvonnék
Szép Kábám, bár megölelhetnék.

262.

Nézz Ankara kövére
Nézz a könnyeimre

Az ellenség ellenáll nekem
Nézz erre az átkozott sorsra.

263.

Pörkölik a jemeni kávét
A füstje föl száll az égbe
Hozzá közeledem, ő pedig
Mindenkinek a fejét elcsavarja.

264.

Sárga gombolyag összekötve
A lány dalol, a menyecske sír
Miért, tán én haltam meg
Asziyém feketébe öltözik.

Lüberde oberde
Hajfürtöd elfüggönyözi az arcod
A rendőrség bekerített minket
Már csak ez az én sorsom.

265.

Alim, kössünk alkut
Két világ legyen a tiéd, te meg az enyém
A vallásodban, a hitedben csak jót találj
Tied legyen az isteni bizonyíték, te meg az enyém.

266.

Az idén ezerháromszáznegyvenegy ösztön-
nek engedelmeskedtem
Az ösztönömnek engedelmeskedtem, ezt az
életet kioltottam
Fogtam a puskámat, s bevettem magamat az
erdőbe.

267.

Ahogy kiért a sima fennsíkra, felágaskodott
Perzsa lány, olyan szép vagy, hogy sokan
elpusztulnak érted
Aki beléd szeret, mit is tegyen a vagyonával
Gyöngyöt, korállt önthet eléd.

Az orrod mogyoró, a szád kávéscsészécske
Olyan jólnevelt vagy, tudd meg perzsa lány
Az orrod mogyoró, a szád kávéscsészécske
Sokan elpusztulnak érted.

268.

Kadirliből indultam el, hosszú volt az út
Sírnak a fák, gyászolnak az ágak
Borzasztó nehéz a megélhetés
Kérdeztétek meg a vajköpülőtől, mily nyo-
morú az élete.

Mehmetliből indultam éjfélkor
A földön dolgozik a lánya és a felesége
Az ellenséget is ez az öröm érje
Kérdeztétek meg, Zendzsirli útja is borzasz-
tó.

269.

Bús a vitézem
Mekérdeztem, hová valósi
Iszkenderumi
Hoh-hoh.

270.

Tevehajcsár, tevehajcsár
A tevéid fel vannak díszítve
Nincs lisztem, sóm
Hozzád adandó lányom sincs.

271.

A vár előtt szabadtéri tűzhely
Büntesd meg őket Allahom
Engem madárrá változtass, {mely}
A kedves keblére leszáll.

A fecske a repüléssel
Szárnya kitarásával
Az ember elválík-e a kedvesétől
Ha elvándorol otthonról.

272.

Egy húsz éves kedvest szerettem
Cédrus termetűt, fekete szemöldökűt
Azt kérdezte, hol találkozunk
Azt kérdezte, hol legyen találkánk

Azt mondtam, reggel gyere a forráshoz
Azt mondta, ne kérsd magad, gyere
Álljunk meg egy helyen mindketten
A csontjaim belemerevedtek.

Azt mondtam, hogy fésülgesd a hajam
Megkérdezte, melyik faluban lakom
Ahová út sem vezet, mondtam
Azt mondta, hogy szerelmes lett belém.

273.

Te vagy a szél a nyári legelőnkön
Gülperi, Gülperi lány
Kertünk rózsája vagy
Gülperi, Gülperi lány
Falunknak szépe
Gülperi, Gülperi lány.

274.

Sudár termetűm fordulj, forduljunk
Dőljünk egymás hátának
Tedd a kezed a kezembe
Tedd a kezed csípőre
A menyasszony áldozata lesz
Anyám áldozata legyen
A dobverőt tartó jövevényeknek, sudár ter-
metűm.

275.

Kilenc hónapig hordtalak téged
Aludj kicsim, nőj, tente
Hogy ember legyél
Aludj kicsim, nőj, tente
Hogy férfi legyél
Aludj kicsim, nőj, tente.

Altatót mondok, tanuld meg
Lépesmézem vagy, tudd meg
Járj iskolába, tanulj tudományt
Aludj kicsim, nőj, tente.

Fehér homlokonra szégyent ne hozz
A rózsámon tövist ne hajts
Ne rontsd el, amit apád tanácsol
Aludj kicsim, nőj, tente.

276.

Elfárad-e az ölelő kar valaha
Odavalósihoz nem megyek
Idevalósihoz meg ottani nem jön
Téged az anyád hozzáad
Ahhoz a davul-zurnáshoz.

277.

Fekete szín van a zsebkendőmben
Seb van a tüdőmben.

278.

Ha száz fehér báránym lenne
Ha sima lenne az a hely, ahol legeltek
Én birkát legeltetnék
Ha útitársam egy lány lenne.

279.

Elindultam fenyőt kivágni
Baltával vágtam a száraz ágára
A lenti falu halottjáért
Odavagyok a daláért.

280.

Elindultam fenyőt vágni
Baltával kivágtam a száraz részét
A kertben uborka és tök van
A kertekben uborka és tök van
Tányérműi levelük van.

281.

Fekete tyúk szárnya
Csalogány szállt rá
Mi ennek a hite, hogy
Széttépte, aztán befoltozta.

Hatalmas tarló megvan szántás nélkül
Gazdag lány is sokat tud beszélni
Ha szépen beszél, csak beszéljen
Holnap este minden kiderül.

282.

Rágógumit Damaszkuszban vettem
Az ökröt az erdőbe vittem
A szegfűs menyecske illata
Kedvesem, beléd szerettem, ah.

Gülszün néven szólítottam
Hogy a nyomomba szegődjön
Fatmának szólítottam
Nehogy összerántsa a szemöldökét.

283.

Megállt a fekete alsónadrágos
Megállt a kendős ...

284.

Négy világosszürke varjú
Egy ágra telepedett
Az ág a földre hajlott
Ág ágra hajlott
Gyere barna szeműm
Mehalt az anyósd.

285.

A tarka varjú / Rátelpedett egy ágra.

286.

Nyári legelő útjait járó menyecske
Vörös sálvárja a földet söpri, aj, haj
R:Én nem megyek a teheneshez feleségül
Olyanhoz, akinek légy van a yoghurtjában
Allah adjon nekem
Egy vállán fegyvert hordozót.

287.

Megtöltöttem a puskámat, de nem lő
A kedvesem átment a túloldalra, nem néz
rám
Mindketten egy magasak vagyunk, egy pár
Ha ölelkezünk, be tudunk-e telni egymással.

288.

Hatidzsem, Hatidzsem, szeplős Hatidzsem
Nem jöttél el mihozzánk, miért
Most már ha jössz is, szomorúan jössz
Nem kacagsz harsányan, miért?

Armutcsuk miatt megváltoztatom a szavam
Fehér kebleden maradt az átkom
Ne tegyétek nagy út mellé a síromat
A kedvesem ha ott elhalad, én is szomorú
leszek.

289.

Amikor egy lány tíz éves lesz
Bimbó rózsához hasonló
Tizenegy éves korában hold arcára néznek

Tizenkét évesen bármit tesz, el kell fogadni.
Tizenhárom évesen pálmaág, kinyílik
Tizennégy évesen mindene mézzé válik.

290.

Már három napja tart a bajom Dzsemilém
Aj-haj Dzsemilém, mi lesz ebből
Memis hodzsa adjon össze minket, jöjjön
nagyanyád is.

291.

Aysének van egy báránya
Fel van tekeredve a szarva.

292.

Folyik a víz, zuhog
Fekete kígyó van benne
Mikor lesz enyém
A göndörhajú fiú?
R:Zúgjon a házunk kútja
Szép a kedvesem, igazán nem tudok meg-
válni tőle.

293.

Fenyvesben van a kertem
Piros bársonyból a ruhám
Nagyon rossz álmot láttam
Tán beteg a kedvesem?

Hej kertész, kertész
Lehet-e sötét a kert
Add gyorsan a kedvesem
Takaró, matrac nem is kell.

294.

Rózsa menyasszony dalocskája
Rózsa menyasszony dalocskája
Hol voltál régebben
Hol voltál régebben.

Akárhol legyen is, szeretik
Akárhol legyen is, szeretik
A magadfajta szépet
A magadfajta szépet.

295.

A bokrod lennék a szántóföldeden?
A te tulajdonod vagyok?
Birtokba vett, elnyűt vagy
Elvegyelek-e?

296.

A háztetőn víztároló edény
Csilingel a túloldala
Engem nem adnak hozzád
Jöjjön rád a csuklás
R:Aj-haj, legény mit szólsz ehhez.

297.

Jön a patak, a patak
Kiteríti finoman a homokját, szépségem
Vigyél el engem is patak
Oda, ahol a kedvesem van, szépségem
Vigyél el engem is patak
Oda, ahol a kedvesem van, cukrom.

298.

Ez a tarló a mi tarlónk
Ragyogj kedvesem, ragyogj
Ha nem tudsz hozzám jönni
Távolról ints a zsebkendőddel.

299.

Igazán, igazán, de igazán
Lecsúszott a hétszeplőjűnek a copfja
Arany tányérban
Hadd csókollak meg, hajolj ide menyecske.

Amikor azt mondtam, hogy hadd csókolom,
megharaptam
Bocsásd meg a bűnömet, ó menyecske
Nézd a kígyót, nézd a kígyót
A tekeregve kúszót, ó menyecske.

300.

Kacsa jött a hajóra
Szégyelltem megmondani
A nővérem elterelte a figyelmemet
Egy kanál bulamával.

301.

A forrásfőnél a lány megtölti a korsót
A korsó fülére rózsákat helyez
R:Cukorral kínáltam, tejföllel kínáltam
Hogy jöjjön ez a kedves, mi mindennel meg
nem kínáltam.

302.

A citromom bőlevű lett
A gyomrom újra felfordult
Bár eltört volna a karon, jaj menyecske
Amelyik a válladat átölelte.

303.

Felállították a szabadtéri tűzhely kövét
Előkészítették a lakodalmi ételeket
A születő hónap tizenötödikén
A jövő hónap tizenötödikén
Lányom, áldott legyen a hennád
Édes legyen a beszéded.

304.

Ibolyát találtam a völgyben
Mégkérdeztem, hogy hol lakik
Három-öt szépség egy helyen
Gyere ibolyásom, te gyere
Térj vissza utadról.

305.

Ibolyát találtam a völgyben
Mégkérdeztem, hol lakik
Három-öt szép lány egy helyen
Térj vissza ibolyásom, térj vissza
Az útról, amire keitél.

306.

Az ibolyája lehajtotta a fejét
A levélkéje beleért a vízbe
Még halt a fiú, aki téged szeretett
Te gyere ibolyásom, te gyere
A nyári legelő útjairól térj vissza.

307.

Sokféle formájú ibolyája van
Sírok a kedvesem után
Te gyere kedvese, te gyere
Gyere menyecske közénk.

308.

Az ibolyája lehajtotta a fejét
A szirmai a vízbe értek
Lány, meghalt a legény, aki téged szeretett
Gyere ibolyásom, gyere
Akadály állt közénk.

309.

Megint felment a tetőre az, akinek szeretem
a természet
Így, ahogy jár, a rabja lettem
Ha a világ virág lenne is, te vagy a kedve-
sem
A pokolba kerülök, elégek aj.

Ne dőlj a boróka ágának
Ne tetszen neked az a szépség, akit meglátsz
A kis ügyetlen segédnek, akit idcgennek
neveztél
A szavát el ne hidd ám.

310.

Miattad szomorú lettem
Havonta egy levelet küldj
Havonta egy üdvözlötet.
R: Szépségem, tetszett a táncod
Odalettem, nem tudtam megkérdezni, be-
csaptál
Na szépségem, a táncodra masallah
Masallah, hátha nem fog az átok.

311.

Ne köss meg engem kötelekkel
Elmegyek a fiúkhoz
Ajaj hentes, átkozott hentes
Gyere el hozzánk, számoljunk le.

Ne láncolj meg
Elmegyek a gazdagokhoz
Ajaj hentes, átkozott hentes
Gyere el hozzánk, számoljunk le.

312.

Száraz bokor levele
A tövéről vettem földet

Te vagy az, szép néni?
Gyönyörűm, gyönyörűm, lelke gyönyörűm
Hennáskezű szép lány
Kifestett szemű szépség.

Ibolyája kilyuggatva
Be lehet-e telni azzal a szeretővel
Cukor a szája, tejszín a nyelve
Meg lehet-e ünni egy ilyen szeretőt
Gyönyörűm, gyönyörűm.

313.

Menyasszony érkezett a kapunkhoz
Ajándékot hozott mindnyájunknak
Isten hozott menyasszony, isten hozott
Egy legény párjának jöttél?
Isten hozott menyasszony, isten hozott.

314.

Odakötöttem a vízbivalyt a jászol közelébe
Megnúgott engem a vízbivaly kora reggel
Jön a menyasszonyom, nézzétek természet
Átkozott vízbivaly, elpusztítottál engem
Rózsámat bimbóként elhervasztottad.

Ma a napok közül vasárnap van, vasárnap
Nem hajtom fel a takarómat, begyulladnak a
sebeim.

315.

Urumból aj, seregestül özönlött a vitéz nép
Azt a jó embernek elfogadott Yuszufot meg-
látogatni
Megnézte szülőfaluját
Az arcát a földhöz szorította, ezért jött.

316.

Nem megyek hozzá teheneshez, hej me-
nyecske, hej rózsám
Akinek légy van az ayranjában
Ha a teremtmény úgy akarja, hej menyecske,
hej rózsám
{Inkább olyanhoz}, akinek a vállán puská
van.

R: A vajköpülő rázza a vajasedényét
Meghalok, küldd a bátor kedvesemet.

317.

Tágas helyre vezesd a tevét tevehajcsár
Most a szépnek és gazdagnak van divatja.

R:Ajjaj tevés

Megkérdeztem, hová valósi
Ne riszáld nagyon a hasad
Kipottyantod a babát.

318.

Vezesd tevehajcsár a tevéket föl az emelke-
dőn, föl az emelkedőn
Női ujjak fűződjenek össze egymásba, haj
egymásba.

R:Vezesd hajcsár a tevét.

319.

Vezesd tevehajcsár a tevéket az emelkedőre,
az emelkedőre
Fehér keblek egymáshoz ütődnek, ej-haj.

R:Teve, tevés

Szeretnek csavargó
Kinek a kedvese vagy te, hogy
Mindened így táncol?

320.

Vezesd tevehajcsár a tevéket az emelkedőre
Fehér keblek összeverődnek egyik a másiká-
hoz

R:Tevés tevecsikó

Mindened ring.
Ha elmegy a tevés, megyek én is
Vért folytatok a tevés útjára

R:Neveletlen tevés

Anyajegy nincs a nyakán
Nélküled maradok
Te pedig nélkülem.

321.

Vezesd a tevéket tevehajcsár az emelkedőre
Egymásba ömlenek a patakok, aj haj.

R:Tevehajcsár, tevehajcsár

Megkérdeztem, hogy hová valósi
A tevéjébe beleszerettem
Azt hittem, te az enyém vagy.

322.

Tevehajcsár, vezesd a tevéket Urumba
Fölmálházták a hathónapos csikómat.

R:A tevéje csikó

Szeretnek csavargó
Te kinek a kedvese vagy
Minden porcikád izeg-mozog.

323.

Vékony kis tű vagy-e, tente
Tudsz-e a bajomról, tente

R:Ajjaj, tente, tente

Hadd altassalak el téged.

324.

A nagybátyám fia idegenre hasonlít, nagy-
bátyám fia

A termete friss hajtáshoz hasonlít, nagybá-
tyám fia

Akit a nagybátyám fiának neveznek, nagy-
bátyám fia

Füvet legel, nagybátyám fia.

325.

Köveket szorítok a szívemre

Megríkatál

A fiókát nevelő madár

Mind visszatér a hazájába.

Nem értik meg tevéi már a hívó szót

Emberei nem fogadják a köszöntést

Hitetlen kurdok nem imádkoznak

Ne adjatok hozzá a Develibe valósihoz.

326.

Fogolymadár voltam, eltörték a szárnyam

Nem vagyok idevalósi, csapdát állítottak
nekem.

327.

Esik az eső, fényesednek a nagy sziklák

Elvándorolnak, elvadulnak a csikók

Űde menyecske a vitéz játéka

A menyecskét megunta, lányt kíván a szív.

328.

Esik az eső, minden patak zavarossá válik
Mindenfelé folyik, beleömlik a tengerbe
Egy szép lány, ha keresi a párját, s nem találja
Az a szép lány átkot szór ennek okozójára.

329.

Kőből faragják a csészét
Bort töltenek bele
Ti ne gyertek el hozzánk, mert meghallják
Te kinek vagy a kedvese
Újra töltsd meg a csészét.

330.

Mindenen keresztül vezet a nyári legelőre
vezető út
A hó a nyári legelőn nem bírja el a nézést
Állandó a vándorlás a nyári legelő útjain
Egy párjától elszakított madár dalol.

Kicsi madár ne dalolj, elkapnak téged
Elkapnak, és szűk kalitkába zárnak.

331.

Menyasszonyom a csizma, amit viselsz, a
csizmád, amit viselsz
A sarkát ne taposd le, a sarkát ne taposd le
Ne járj a szomszédhoz, ne járj a szomszéd-
hoz
Isten hozott menyasszonyom, szerencsés le-
gyen az érkezésed.

332.

Van-e a kertekben rózsa, Ninnó, Ninnó
Van-e a rózsatőnél hely Ninnó kicsikém
Ha ma eljövök hozzád Ninnó
Van-e az ágyadban hely Ninnó kicsikém.

333.

Elmaliban keltem útra gyalog, ajjaj baba
Tartsatok ki lábaim, hej tartsatok ki, ajjaj
Az egyik nagybátyád lovon jár, a másik
gyalog, ajjaj baba
Megőrijtett engem ez a baba, tente ajjaj.

334.

Felrakták a szabadtéri tűzhely köveit
Elkészítették a lakodalmi ételt
Behennázták a lány haját
Anyukám, kedves lányod, áldott legyen
Az életed méznél is édesebb legyen.

Anyukám voltál-e a fürdőben
Azt a részt, amit megmostam, láttad-e
Tudtad-e, hogy mennyit ér ez az út
Elváltam tőletek, elmegyek
Elhagyom a szülőföldemet.

335.

Nem ég-e a lámpa üveg nélkül
A belsejében meg lehet-e találni a kedvest
Gyermekem, nekem nem lehet szeretőt
találni?
Ha belehalok ebbe a bajba
Találni-e nekem szeretőt.

336.

Nem ég-e a lámpa üveg nélkül is
Anyám nem található-e nekem kedves
Kedves anyám, nekem nem található-e sze-
rető
Ha belehalok e bajba
Lesz-e aki engem sajnál.
R: Gyere feketeszeműm le a nyári legelőről
Jegyezz el engem, mielőtt férjhez adnának.

337.

Gyere feküdjünk le összeölelkezve
Az én bőröm gyógyszer
A mi hegyeink birsalmásak
Kacér kedvest csendes helyen kell ölelgetni.

338.

Sárga virágom, sárga
Sárgára száll a méhecske.

339.

Repülnek a repülők, hennás a keze
Kitárják szárnyukat, fekete a szeme

A menyasszonyok megszöknek, fekete a szeme.

Van nekem karkötőm, hennás a keze
Szűk a karomra, fekete a szeme
Azokban a falvakban, hennás a keze
Vastag karú kedvesem van, fekete a szeme.

Az asztalon pekmez van, hennás a keze
Ez a pekmez kevés nekem, fekete a szeme
Az a pénz, amit a kedves ad, hennás a keze
Teára, kávéra sem elég, fekete a szeme.

340.

Elmegyek messzire
Csupdába estem
Téged ki szült
Téged ki nevelt
Nem ülsz ölbe.

341.

Mindenkinek a világon otthona van, hazája van
Én meg csak idegenben vagyok, mit is tehetnék,
haj, mit tegyek, ó mit tegyek, felhőbe burkolt hegyek.

342.

Érj meg dinnyém, érj meg
Az árvák lehajtják a fejüket
Ha panaszkodik, hogy árva lett
Aki látja, megveri.

A szántóföldön dinnyém van, aj kedvesem
A szabónál ruhám van
Verd a dobot dobos, aj kedvesem
Szemben ellenségem van.

343.

Nézz a holdra, nézz a csillagokra
Nézz a vízért menő lányra
Lány, ha Allahot szereted
Kedves, ha Allahot szereted
Fordulj egyet, nézzél ránk.

344.

Aydnból birsalmát vettem
A hófödte hegyek mögül
Kicsi gyermek mit is tudhat
A fehér nyak ízéről.

345.

Köjcseiznek útjai
Emeld fel Aysém a karodat
Nekünk építették
Múla háztetőit.

346.

Burdur házai
Azok a burduri házak
Szönyeg van a tetejükön
Karton salvart viselnek
A faluból jövő szép lányai.

347.

Vörös a tevéje, barna a tevecsikója
A nagybátyám fia kendőt tekert a derekára
Megy a nomád a nyári legelőre
Kilimet terített a tevecsikó hátára.

348.

Megy a nyári legelőre a nyájjal
Kilimet terített a tevecsikóra
Keveset adtam, de sokat könyörögtem
A kedvesem anyjának.

349.

Abból a te Csavdirodból ki nem hallatszik
Haj, a szeretőnek a beszéde
Adjátok gyorsan a puskámat
Lelőttek, mielőtt felnőhettem volna.

350.

Ebben a Csalgirban a házaknak
Haj, ragyog az ablaka
Nekünk építették
Burdur háztetőit.

R:Töltsd meg, töltsd meg te Kara falubéli,
igyunk
Engedjétek, hadd menjünk Burdurból
máshová.

351.

Tölgyesek a hegyek, tölgyesek
A tövére szőnyeget, kilimet terítettek
Rég beleestem én e bajba
Rég beleestem én e szerelembe
Csábító fekete kedves
Szeretőm nyomába szegődtem.

352.

Házat építettem az alapjától, ó kedvesem
Jön a menyasszony idegen földről
Emine rózsát kapott, ó kedvesem
Vegyen a rózsákból a pásztoroktól.

Budzsa forrására kutat raktak, ó kedvesem
A kútjából kell inni
Emine újtára, ó kedvesem
Rakit, bort kell inni.

353.

Házat építettem az alapjától
Jön a birka a mezőről
Eminém tán állapotos lett
Elmegy a birka a pásztoroktól.
Tücsök ugrása
A menyasszony izgatottsága.

354.

Befestettem a seprőt, ej kedvesem
Kapu mögé támasztottam
Kapu mögé támasztottam.
Hátha Dzsemile eljön, ej kedvesem
Befestetted a bajsodat
Befestetted a bajsodat.

355.

Dirmilli hangszere
A hegyekre verődött a visszhangja
Az ott közeledők közt
Melyik az én kedvesem.

Van énnekem aranygyűrűm
Szűk az ujjanra
Az ott közeledők közt
Középtermetű az én kedvesem.

356.

Dirmilnek hangszere, jaj menyecske
A hegyekre verődött a visszhangja
Az amott közeledők közt
Melyik az én szeretőm.

357.

Dirmilnek a hangszere, jaj lelkem
A hegyekre verődött a visszhangja
Az amott közeledők között, jaj lelkem
Melyik az én szeretőm.

358.

Nádas van a szikla tövében
Nyár van, amikor nyílik a rózsza
Nem hívom a kedvesem rózsának
Rövid a rózsza élete.

Úgy van kedves, úgy van
A szerelem az embert dalra fakasztja
A térdére vette a kedvest
Csalogányként dalolattja.

359.

Megkérdeztem szép lány, ki kedvese vagy
Felgyúrted az inged, ölelj meg, mondtad
Karaköylüm tölts, tölts, igyunk
Engedjete, hadd menjünk Csaldirból más-
hová.

360.

A keszi kerteket járom
Elvesztettem kedvesemet, aj, keresem a bajt
Arra várok, hogy köszöntsük egymást
Ne kényszerítsetek a havas hegy mögé
Nincsen anyám, ki sajnáljon engem.

361.

Egy éjszaka ...
A szememből véres könnyet hullatok
Te elmész, nekem hiányzol
Hiányzol nekem szépségem, mit tehetek.

Haladj lovam, mozgalmás napunk van
Amint megjövök, kezdődik a lagzi

Mögöttünk az ellenség hangja
Rossz ellenség, öl meg engem.

362.

Bár én lennék a matracon fekvő beteg
Arányos termetedért elpusztulok
Vizet tettem az edénybe, a kedvesem az
ablakhoz jött
Az ablak nem ellenség, gyere be kedvesem.
R:Hoppa singil...

363.

Szőke vitéz ezekben a hegyekben kószál
Esik az eső, megázik a fegyvere.
R:Erre gyere kedvesem, nem eszek embert
Idegenek kedvesét nem akarom szeretőnek.

364.

Szőke vitéz jön lefelé a lejtőn,
lángra lobbantam
A sok ezüsttől nem látni minden oldalát,
lángra lobbantam
Azokat a hegyeket fekete füst borította,
lángra lobbantam
Háromszáz lovas, ötszáz gyalog közeledett,
lángra lobbantam.

365.

Nagy hegyre ne építsenek házat
Távoli vidékre ne adjanak lányt
Ne nézzék le az anyja szemefényét
A repülő madarak is tudják, hogy hiányzik
az anyám
Anyám is, apám is, hiányzik a falum is.

366.

Rövid a kecske szarva
Bement a lyukba, nem látta Musza.
R:Gyere csak vissza, gyere vissza
Emeld a karod, ölelj át.

367.

Este lett, megjött az apósom
Azt mondta, menyecske, készíts ennivalót
Lelkem, apósom, rózsá apácskám
Megették a májat a fekete macskák.

Estefelé megérkezett apósom
Azt mondta, menyecske készíts ennivalót
Lelkem anyácskám, rózsám anyácskám
Megették a májat a fekete macskák.

368.

Ez a völgy egy mély völgy
Árnyékos hús völgy
Lányom, neked csapdát állítottam
Lány, neked csapdát állítottam
Attól tartok, jön a menyasszony.

369.

Arany palotát építettem
Scj, ezüstből lépcsőt
Haj, ezüstből lépcsőt.

370.

A zsenge füvet levágják-e
A hideg vizet megisszák-e
R:Agám odavagyok
Pasám odavagyok
Idegenek falujában
Letelepedtem.

371.

Levágják-e a friss füvet
Hidegen isszák-e a vizet
Azt mondják, hagyjam el a kedvesemet
A kedves édes, el nem hagyom.
R:Agám, beleszerettem
Pasám, beleszerettem
Aludtam, felébredtem
Azt hittem, melletted vagyok.

372.

Ahogy ennek a pataknak, haj
Aj, nem tudtam betörni a jegét
Aj, nem tudtam betörni a jegét
Falusi lányt vettem én el, jaj
De nem bírtam ki szeszélyeit
Ajhaj, nem bírtam ki.

373.

Piros kendőmet hajtsam össze
Gyere elé, hadd nézlek meg

Ébredj fel, öleld meg a nyakamat
Hadd tudjam meg, a kedvesem vagy-e.

374.

A bab közepén táncolnak
Bár az én kedvesemet is megtáncoltatnák.
R:Fekete kendősöm indulj, indulj, menj.

A bab hüvelye még nem telt meg
Ejhaj, nem telt még meg
Szilléből éjszaka jöttem el
Nem láttam, ejhaj, ejhaj, ejhaj.

375.

Serife asszony vizet merít a patakából a
patakából, haj a patakából
Mégkínozták, s egyetlen oldala sem látszik a
sok sebtől, jaj
Sej, a konyai lányok ujjá csupa ezüst, sej-haj
ezüst, aj kedvesem
Szillén éjszaka mentem keresztül, nem
láttam, ajjaj.

376.

Dalamant bejárod
A szépeket kiválasztod
Tejeskávét iszol
Képviselő lettél néném.
R:Néném, néném méltóságos néném
Beléd szerettem Kezban néném.

377.

A szilvaág ropogós
Haj, nem azért jön a
Kedvesem, hogy letörje.

378.

Halburnak hívják ezt a hűs nyári legelőt
Így sírok én naponta
Mégkérdezni jöttem: hogy vagy,
Hol vagy kedvesem.

379.

Amikor mentem, tehenet fejt
A tehen nyakon rúgott téged
Verdes a kis arany fülbevalód

Aludtam asszony anyám, de még nem
aludtam ki magamat
Nem is vettem észre, hogy már reggel van.

380.

Kicsikém, kicsikém, te voltál házunk lánya,
kicsim
Itt hagytál, elmész kicsim, kicsim
Te voltál e nagy ház vízfordója kicsim,
kicsim
Jönnek a vizesek, üresen találják a vizeskan-
nát.

Fogom a korsót, az is üres kicsim, kicsim
Mindenhol a te nyomodra bukkanunk ki-
csim, kicsim
Nincs, aki a helyedbe léphetne
Ne hagyj itt, ne menj el kicsim, kicsim.

381.

Az én szép türkmén kedvesem fekete fátylat
köt
Halálomig várom kedves, hogy jöjjön a
kedves
Ha azt mondja nekem a kedvesem, hogy ne
ne vess
Esküszöm, hogy abbahagyom a nevetést.

Jön, jön Döndüm jön
A nyelve nem szól, de az arca nevet
A kedvesem nélkülem akar-e boldog lenni
Istenem ne engedd, hogy ez megtörténjen.

382.

Lányos anya, lányos anya
Behennázták már a menyasszonyt
Elmegyek, elmegyek
Egyedül marad az anyja.

Anyám én téged meg nem talállak
Idegenek etetek búzakásával
Egy idegen öleléséért
Lám itt hagylak, és elmegyek.

383.

A nagyapám majd belehalt bánatába
Aludj fiam Poyraz, aludj
Megölnek minket báránykaim
Régóta gonoszak hozzánk.

A házunk eleje fel van szántva
Emelkedj fel öregapám, kelj fel
Megpróbálok nem sírni
Közel az ellenségek háza.

384.

Mint a fogoly madár, kőről kőre szökellve
Szeretem, ha nyitott ingben érkezel
Jobbra-balra elválasztott copfod
Tíz-tíz fonás mindkét oldalon szeretöm.

385.

Itt maradt a kanalad az asztalon, bárányom
A küszöbön maradt a lábnyomod, bárányom
Itt maradt a tekinteted, bárányom, elmentél
idegenekhez, ajjaj.

Ha bemegegyek a szobádba, az ágyad üres
A szívembe, anyukám követ tettem
Te voltál a nyár minálunk, elválásod telet
hozott
Hogy is bírod elviselni a honvágyat bárá-
nyom.

386.

Ha a házatok előtt halad el a koporsóm
Dobd rá a keszkenőd a koporsóra
Tudtam én, hogy nem vagy az enyém
Azt is, hogy ezzel nem ért még véget a
bajom.

387.

Elvette a fekete föld, elvitte
Sír, könnyezik anyám
Égeti szívét a fájdalom, elvesztette gyerme-
két
Ez az elválás a világot omlasztja rám
Jaj fekete föld vitte el, elemészt a vágy
utánad
Bimbóként hervasztottad el a rózsámat.

388.

Aludj kisanyám tente, tente
Aludjon és nőjön meg a kicsim tente
Babácskám tente, kisanyám tente.

389.

Szultán háza a hegyek közt van
Szultán rózsát szed a kertjében
Nem volt méltó párod a faluban
Tégy, amit akarsz velem, de mondd meg az
igazat Szultánom.

390.

Amit akartam, tettem, gyereket szültem
Mint a látomás, eltűnt
Mindig azt mondtam, hogy a gyermekemet
szem előtt tartom
De hiábavaló volt a fáradozásom.

391.

Messze földet bejártam
Téves szó hagyta el a számat
Favázás, puha nyereg és farmatring nélküli
lóra
Míg fel nem ül, a gondolat a baráttól, csa-
ládtól nem tud elválni.

392.

Kilimet szőttem, különböző mintájút
Ránktört a lakodalom
Hét év alatt egyetlen hír
Gonosz sors neked ez sok?

Egyetlen szikla szikla-e
Szól a daluk
Elragadta kisbabámat
A sas karma.

393.

Fölment az ára tizenkilencre a mérő lisztnek
Az idegenek ették meg, ránk nem került sor
Átkozott élet, nem volt még elég, amit ve-
lem tettél
Megríkattad a barátomat, az ellenséget meg-
nevettetted.

394.

Hosszúak a tanult ember dalai
Hosszúak az apák útjai
Mit tegyék, sírok, ez az én sorsom
Reggel, ahogy felkeltem, a nyomába szegőd-
tem
A takaró a haját az arcába sodorta.

395.

Hárman mentünk szarvasra vadászni
A szarvas elszökött a saját hegyére
A fene egye meg szarvas, nem megyek még
egyszer a vadászatra
Ne menj testvér, ne menj, én a sziklán ma-
radtam.

A fegyverem a sziklán maradt felakasztva
A ruháim a ládában összenyomva
Menyasszonyom idegen karjában, megtá-
madva
Ne menj testvér, ne menj, én a sziklán ma-
radtam.

396.

Én is hazug világra jöttem
Én sem találtam meg a szép részét
Fehér húsos pufók keze hennás
Milyen sok lány van benned fekete föld.

397.

Milyen furcsán szól az idegenek nyelve
Engem kibeszélnek, a nyelvükön vagyok
Egy este titokban megkérdezte, hogy hogy
vagyok
Felhős kopár hegytetőn maradtam.

398.

A lapos tetőn járkál a kedves
Megírják a végrendeletemet
Legyen a vagyonom Tufan beyé
Megnyúznak engem is, mint egy kecskét
Bátor agám, hős vitézem.

399.

Két fa közé bölcsőt kötöttem
Árnyékot álltam

Megtetszett egy név, azt adtam neked
Tente kisanyám, aludjál.

400.

Kozan hegyének sziklái
Szólanak a dalai
Azelőtt, hogy ezt lenyelte volna, nem volt
baja
A sas karmai.

Kozan hegy füve, szárított trágyája
A rossz hír ért el bennünket
Nidád is elmegy
Fehér szoknyában elporlad.

401.

Menjetelek felhők, menjetelek
Köszönsétek kedvesemet
Ha épp alszik a kedvesem
Ébresszétek fel.

402.

Ej, haj a füstöd, mi lett énelem
Nem is ittam, mégis részeg lettem.

403.

Keresztül-kasul halad a nyári legelő útja
Parttalan a nyári legelő tava
Felettöbb gyönyörű a vitéz kedvese
De annak is ötvenezet, s még egy-két ra-
vaszsága van.

Esik egyre, s átázik mindene
Elkóborol, elvadul a kiscsikó
Piros ruhás menyecske a hős vitéz játé-
szere.

404.

Olajbogyónyi derekú
Lányom férjhez adtam
Férjhez adtam a lányom ahhoz
Akinek ragyog a kengyele.

A lányom a lányok közt van
Jemeni henna van a haján
Úgy ring a lépte, mint a gyerek tevekancáké
A lányok közt az olajbogyóderekú.

405.

Vad vidékeken ha én lennék a hó, oroszlán-
nom, hej
Ennek a kurvának ha én lennék a kedvese.

R:Aj haj / Feketeszeműm

Jaj, jaj / Aranyos beszédűm.

Idegenből gyere vissza, hej fekete szemű
menyasszony

Megkaptam az üzenetedet egy szegény
pászortól oroszlánom.

R:Aj indulj, haladj / Oroszlánom haladj

Hosztak haladj.

406.

Adjátok a lőporomat s a töltényeimet
Már csak három napig maradok Múlában.

407.

Éjszaka a hold kelt-e fel vagy nap
Elment a babám a kéményen keresztül
Eltávolítottak menyecske az uradtól.

408.

Miért hívsz bácsinak, harminc éves vagyok
Egy idő óta nem szabadul fejem a bajtól
Nincs párod neked errefelé
Barna szemedbe kacsinthatok-e.

Van-e párod a marhalegelőn
Szép szeplőket festett az arcára
Így a városi lányok öltöznek
Vegyél magadra pirosat, zöldet inkább.

409.

Antep népe eljött, újjáéledt
Hét helyen tört el csontom
Felolvasták a törvényt, meghozták az ítéletet
Könyörgöm Tahszin pasa, ne öless meg
engem.

Este megszököm, reggel elkapnak
Börtönbe vetik, akit megbüntettek
Ha megöletsz, eladják a menyasszonyom
Könyörgöm Tahszin pasa, ne öless meg
engem.

410.

Bár ne láttalak volna meg a lagziban
Olyan szépet mint te, nem láttam még
másikat

Tavaszhavában nyári legelőre kell költözni
Szóljon a szaz, meg kell téged táncoltatni.

Dalnokok éneklik meg a szépek jogait
Könyörgöm, véd meg magad a bajoktól
Jobbról-balról hamailt kössetek rá
Hej, megront téged ez a nép, ha sokat néz
téged.

411.

Düldül hegye felhőkbe burkolódzott
Elviselhetetlenek a hóviharai, telei
Nézd meg testvér a teremtó művét
Mire jön a nyár, elfogy a hó is.

Karós, deszkás Kuscsu falu haragszik
A (nép) egy része a hóforráshoz megy
Elbeylit és Karakuzt egy falunak tartják
Az ország gazdag, még sok ilyen hely van.

412.

Csercsiólu faluban láttam egy kutat
Érezni, hogy titka Isten mindenhatóságából
fűj
Minden élőlény belőled iszik vizet
Minden kövedre ezeregy jótettet írnak fel.

E síkság madarainak is szüksége van rád
Összedőlt a kút, kövei a tövéhez estek
Ezért ne sírj, töröld le a könnyeidet
Megvannak szívemben a terveim.

413.

Gyere találj az én bajomra is valami gyógy-
írt
Sah, ki gyógyír vagy a világ bajára
A szóbeli parancsokat írasd le
Sah, ki gyógyír vagy a világ bajára.
Trón fényessége, ez az a hely, amit bejártam
Düldül a lova Kamber hodzsának.

414.

Mózes pálcáját sárkánnyá változtató
Jézushoz hasonlatos, a holtat is feltámasztó
Yedirmez hodzsám.

415.

Esteledik, lefekszem az ágyamba
Rózsaaágymba mint egy tövis beleszúródok
Gonosz kedvesem nem jött el, nézem az
utat, aj idegenek
Lerombolta tűzhelyemet egy gonosznak a
lánya, gyaúrnak a lánya.
Nincs az éjszakának se vége, se hossza,
elmegek kedvesem
Vad idegenek nem értik, hogy mi a bajom,
elmegek kedvesem
Idegenben szenvedés az életem kedvesem
Lerombolta a tűzhelyemet egy gonosz lánya
Elmege, nem tér vissza a kedvesem.

416.

Egyszer benéztem hozzátok
Elementem Fekébe, Fekébe
Ej, Fekében egy szép lányt láttam
A neve Zekiye, Zekiye.

417.

Azt mondom jöjjenek a szomszédjai
Lássuk, milyen kedve van a meny-
asszonynak
Az anyjától kérjetez engedélyt
Hennázzuk be a lányt.

Aleppóból minden úr jöjjön
A remek lagzit látni
Az apja is engedje meg, hogy
A lányt behennázzuk.

418.

Merülj a vízbe, és gyere kacsa
Ha nem jön a kedvesem
Könyörögjél, és hozd el erővel.
A: Aj, zöld kacsa, zöld kacsa
Szárnyával ki-becsapkodó kacsa.

419.

Valaha magasból beszélt, s azt szerettem, a-
hogy beszélt
A legújabb eseményekre alacsonyabbra
süllyedt az életünk
Nem mondtuk azt, hogy messze van, átkel-
tünk a patakon, s ott jártunk-keltünk
Fekete zsebkendőből osztották az életet ne-
künk.

420.

Ez kaland volt vagy álom, vagy álom
Bahlak beteg volt, jaj nekem, jaj nekem
Elvették tőlem jó kis madaram életét
Vagy az is csak látomás lett volna?

Nem bírok megmaradni e világon gyerme-
kem nélkül
Egy szülő nem lehet kőszívű fekete sze-
műm, nem lehet kőszívű
Vágytam rá, és világra hoztam a kicsinye-
met
Vagy az is csak álom lett volna?

Azt mondtam, hogy nem tudom levenni a
szemem a kicsinyemről
Lehetséges lenne, hogy hiába fáradoztam
volna?

421.

Vágytam rá, és világra hoztam a kicsinye-
met
Vagy az is csak képzelődés, álom volt
Azt mondom, hogy már a kicsim nem látha-
tom
Elrepttettem a kicsinyemet, már nem látha-
tom.

422.

A baj, ami megtámadott, csak egyre nő
A szívem kedve elfogyott, elolvadt
A fennsíkon csak egyetlen kedvesem volt
Mi történt, miattad búsulok.

423.

A semmihez nem hasonló trónra dőltem,
lefeküdtem
Amikor jött a vég, elborított a vér, verejték

Anyám, ezt a lelket eladtam idegenbe
Mondd meg doktor, meghalok-e
Halálom előtt látom-e még a gyermekem.

424.

Gyere, és a bajomra találj gyógyírt
Az egész világ bajára a sah a gyógyír
A parancsaidat frasd le
Az egész világ bajára parancsot irató sah.

425.

Atyám Iszmail gyere gyorsan
Elromlott a világ, nem lehet elrendezni
Van, aki előre húz, van aki hátra
Köztünk az ellenségeskedés nem ér véget.

Ha két testvér összejön
Összevesznek, ha azt kérdezik, ki a bűnös
Muhammet, Ali (próféta) útját követve
Innét elment, nem látható.

426.

Hálás vagyok az anyának, aki téged szült
Az ilyen szép természetnek tejet adnak, aj.
R: Aj haj szépségem
Te csak riszáld magad, én meg majd nézlek
Fehér nyakadra hadd kössek öt arannyal dí-
szített láncot.

427.

Hennás Kerimtől vettem egy ökröt
Hogy felszántsa a földjeinket
Lefeküdt, s ott evett és ivott
Hogy a teste el ne fáradjon, egyél bárány-
kám.

Ne fuss el előlem szürke tehén
Elsütöm a puskám, aztán a töltény utolér
lány téged
Haragodban a szikláról ne ugorj le
A pányvádat ne tedd le a földre szürke te-
hén, gyerünk kedvesem.

428.

A síromat mélyre ássátok, szűk legyen
Körülötte kék jácintok legyenek
Ha meghalok kedvesem, téged ki öleljen
Ne szállj le pacsirta, ne szállj le, én elváltam
az ágtól.

429.

Gyere szépségem, hadd dicsérjelek
A karod sima, mint egy fonal
A fogaid gyöngyök, ajkad kihívó
Játszottál-e valaha is egy kreol szépséggel.

430.

Mudzsuk falvából indultam, öt óra volt
Gesztenyebarna lovon kacér kedvesemmel
Fegyveremet, késemet a fiam kötötte magára
Rajta barátaim, én kiéltem a vágyam
Eltört a karom, és itt maradtam a kedvesem
nélkül.

Egyszer majd elmúlik a tavasz, eljövök
Felkutatom az ellenségeimet
Fordul az idő, s bosszút állok érted
Bizisten nem adom föl ezt a tervem kedve-
sem.

431.

Lehozzák a tűzfát a magas hegyről
Kiskorától tanítják a lányt
Nem tudhatom a menyasszony nevét
Lány, érted jöttünk
Vőfélynek jöttünk hozzád, hogy a sógornőd
legyünk.

432.

Ilyen nyári legelőt lehet-e nyári legelőnek
nevezni
A tetején egy szem hó sincs
Az ilyen széplányokat lehet-e szépségnek
hívni
Ha nincs köztük az én kedvesem
Ne számúzz engem menyecske a távoli
hegyek közé.

433.

Ritka szitával szűrtem ki Degant, aludjál
Homokos földbe pelenkáztam a kicsimet,
aludjál

Degannak neveztelek el, aludjál
Adjon neked a teremtő életet bárányom,
aludjál.

Bepólyáztalak, és hazajöttem Degan .
Nagyapád után adtam a nevedet kicsinyem
Adjon neked a teremtő életet, bárányom.

434.

Tizenkét hitem van, hadd tekerem fel a
sálad szép természet
Nem tudhattam, hogy melyik a barátom,
melyik a kurvám

R:Nosza, menjünk zeybeket táncolni
A lányok rendőrnek álltak, adjuk meg ma-
gunkat.

435.

Meghúztam a ravaszt, de nem sült el
A gyaur lányának sokat beszéltem, de nem
tudtam rábeszélni.

436.

Vízért menő kipirosított menyecske
Kinek a menyasszonya vagy?
Adj egy kis vizet gyönyörűm, hadd igyak
Meghalok, miattad elpusztulok.

Te nem mész a nyári legelőre?
Lányok, nem isztok hideg vizet?
A szépek után fogsz járni?
Miért nem sajnálsz meg engem?

437.

Hej, forralják a bulgurt
Nyáron magas {hegyekben} legeltetnek
Hej, magasán legeltetnek.
R:Sej-haj ankaraim, sej-haj
Havonta ötszáz lírába került nekem a kosztja
Elment, vissza nem jön, mi haszna
Anyám, szálljon rá baj e szerelem miatt.

438.

Az asztalon hagyma
Fiút nem szültem
Amikor a fiam doktor lesz
Akkor fogom kiházásítani.

Jaj, haj végem van
Azt hittem, a kedvesem vagy
Maffa voltam, becsaptak
Azt hittem, én vagyok az idegen kedvese.
439.

A kertekben barna birka
Csavart a szarva
Te juh legyél, én meg bárány
Kapjuk meg ezt a lányt.

Kertben sétáló fiú
Tudsz olvasni és írni
Az apám hozzád is adna, csak
Legyen kereseted fiú.

440.

Piros kövű gyűrűm van
Fogj egy kék követ
Elment a kedvesem, nem jött meg
Miatta könnyes a szemem.

441.

Hajolj meg nyárfám, hajolj meg
Ez a nyárfa a mienk
Kedvesem, más szeretőt ne szeress
A kisujjamig sem ér fel.

Kínéztem az ablakon
Hadd adjak aranyat neked kedvesem
Arany nem kell
A kedvesem kell nekem.

442.

Antalya bordó szőlője
Szeretik a magas természeteket
A tanító kicsi lányát
Mikor ölhetnek meg.

443.

A nagybátyám magas háza
Kible felé néz a bejárata
Amikor lelőtték Kerim mollát
Az egész Tarszusiz kiszaladt az utcára.

Az adanai síkságon
Nyulat űznek az agarak
Árván hagyta Kerim molla
A bölcsőben levő bárányokat.

444.

Dobtam egy követ a sárga nád közé
Beleesett lassan
Barna, beszédes lányhoz
Azért mentem, hogy máshová már ne tudjak
elmenni.

445.

Az ember részekből áll, a föld erekből
Szép szemű kedvesem cédrus termetű
Hadd legyenek ön a derekán
Jól fog illesni karcsú derekára, ölelj engem,
szeretlek téged, te is szeress engem.

446.

Nem tűztem zászlót az ajtóra
Nem fogadtam be menyasszonyt
Duran uram könnyen ment el
Meg sem foghatta a hennás kezét.

Bontsatok vörös zászlót
Cserkesz lovasat válasszatok
Én a fiam megházasítom
Jól szabjátok ki az ágyneműt.

447.

Fiam, fiam a játékos
Vajas zsemle az ölében
A fiamat keresem
A fiam menyecske ölében.

448.

Zöldbe öltözött a pacsirta
Odasétál a piros rózsához
Te ne sírj, majd én sírok
A sírás hozzám illik.
R:Pacsirta, pacsirta, szép pacsirta.

449.

Kutat ástam a szántó földbe
Amíg ástam, írtam egyet

Fehér kebeledre
Borultam, úgy írtam, aj.

450.

Magasak Fekete hegyei
Híre járt egyik csúcstól a másikig
Halálhíred meghallotta Aleppó
Éjjel-nappal vigadozik.

A kacsát a tóra engedtem
Megkopsztottam
Kelj fel Oszmán, megjött Merszinből
Duran, s folyton felöled kérdez.

451.

A kacsámat vízre engedtem
Kitépitem egy idegennel a tollát
Oszmán bíró Merszinből jött
Folyton rólad kérdez Duran.

A hátát a sziklának vetette
Piros véred ráfolyt a kőre
A halálhíred meghallotta
Ankarában Kemal pasa.

452.

A szépség Allah parancsa
Elfogyott a dalnok élete
Adanában búgó galamb
A barátom rád hasonlít.

Esik az eső, szűnik a jégeső
Ahová ment, onnét visszatér
Nyári legelőn barna őz
A barátom rád hasonlít.

453.

Éljen az én hős oroszlánom
Hát ennek is meg kellett történnie?
Halálhíred most hallotta
Musztafa Kemál pasa
Ankarában most hallotta
Musztafa Kemál pasa.

454.

Magas az Alpu hegye
Az ellenségek éjszaka vándorolnak
Mikor Aleppóba eljutott a halálhíred
Tizenöt éjszakán át vigadoztak.

455.

Hirtelen elröppent a galamb
A szárnyát kitarta, odavagyok kedvesem
Mit is várhat az ember egy idegentől
Aki szeretett és megszőkött.

R: Szűk, szűk utcácskák
{Ott} golyóznak a lányok
Nem ad férjet a lányoknak
Sok kilencven éves banya.

456.

Kútágasok, kútágasok
Lenn magas kútágasok
Elmegyünk harcos vitézek
Legyen tietek a kín.

457.

Keserves a kedvestől elválni
Honvágyam van, véget nem érő
Döndüm, nálatok egy rózsafa lennék
Frissen nyílt rózsája lennék, Döndünek.

Keserves a kedvestől megválni
Honvágyam van jó ideje már idegenben
Döndüm, nálatok szép mező lennék
Gökberdili tava lennék Döndünek.

458.

Szent barátok, találtam egy madarat
Aki azt meglátja, kitér a hitéből
Kérdést tett fel, megkérdezte, hogy mit
tevékenykedik
Ahogy beszélt, minden szavából fény szűrődött ki.

Barátom, háromszáz szája van, háromszáz a
nyelve is
Mind a háromszáz tudja az illemet

Maga kicsi, de a szárnya nagy
Az utolsó ítélet ideje ránkvetíti árnyékát.

459.

Köroğlu beült a kapitány helyére
Üdvözli a szülőföldjét, barátait, hej, barátait
A fehér sarok e világon a tömeg felett ült
De urak, nem vagyok én Köroğlu, dehogyan
vagyok.

Jött az ellenség, csapatokba rendeződve
Jó sorsom elkomorult
Feltalálták a puskát, már nem erény a bátorság
De urak, nem vagyok én Köroğlu, dehogyan
vagyok.

460

A karacsali parasztok ásója
A szép nők bánata magával ragadott
Hét éve már, hogy véres nyálkát hányok
De már felhagyok vele, neked ez sem elég,
menyecske.

461.

Ankarából jött a halálos ítélet
Katonával tele lett az izmiri síkság
Ha meghallja anyám, belevakul
Nehéz volt az út, meredek.

Ezt a parancsot hallva megfájdult a fejem,
megfájdult a fejem
Hazug világra születtem, nem is szórakoztam
Mondják meg a parancsot, én végrehajtom
Bármi legyen is a parancsuk uraim, én azt
teljesítem
Mondják meg az utasítást, én végrehajtom
Bármi legyen is a parancsuk uraim, én azt
teljesítem.

462.

Elegem lett miattad szegénység
Elestem és béklyó lettél a lábamon
{Régen} tizenennyolc tevét vezettem
Most csak egy számárra ülhetek fel.

Elegem lett belőled szegénység
Kancáimat legeltetted kis és nagy csikókkal
együtt
Ötszáz pár ökrömet tereltesd haza a legelőről
Most pedig csak egy fatuskóra ülhetek.

463.

Barna szemű szeretett kedvesem
Félresiklanak köztünk a szavak
Az a legény, ki nem szeret szép lányt
A világ barma, ahogy jött, úgy megy el.

464.

Diófák közt van a házunk, kedves
Lány, veled így állapodtunk-e meg, kedve-
sem.

465.

Fekete madárnak magasan van a játéka
Elszökött, elment a birkája, nem láttam.

466.

Hej ha felmehetnék, lelkem, ha felmehetnék
a kedvesnek a palotájába, aj a palotájába
Te tölts, te csak tölts lelkem, én meg csak
igyak a szerelmére, aj a szerelmére.

467.

Két őz egy patakból iszik, ajjaj iszik
Iszik, s bejárja Szartabul hegyét
R:Ajjaj mogyoró, de szép mogyoró
Egy mogyoró miatt pórul jártunk.

468.

A tető mögé felakasztotta
Ayse asszony a szitát ajjaj
A szitát, Ayse asszony a szitát
Anyjának a fekete szemű
Angyala, Ayse asszony angyala, aj haj
A hegyekbe Ayse asszony, a hegyekbe
Kelj fel, gyerünk olyan faluba, ahol nincs
zsandár.

469.

Lentről jön a rojtos kendős menyecske
Pajtás, lenről jön a rojtos menyecske

Szedd össze a selyemgubókat rojtos me-
nyecske

Ha ma eljönnek hozzátok, kibeszélnek me-
nyecske

Bizisten pajtás, bajt hoz rám ez a menyecs-
ke.

470.

Nem látszik a nap a pisztácia ágától
Senki nem tud bús életemről, rajta, rajta
R:Rajta, rajta, lehet-e ez így
Gyere hozzám, s minden bajod mondd el.
Kertekbe fehér rózsát ültettem, hátha megnő
Hátha az én időm a tiednél hamarabb letelne
Ha házatok előtt elhaladnak a koporsómmal
Rajta, dobd a kendőd a koporsómmra.

471.

Lentről jövő kérő
Hogy szerencsés légy, éles kardot tartanak
föl
Mi is tudjuk, hogy az idegené leszél
Azért jöttünk lány, hogy elvigyünk
Rózsát szedni jöttünk, rózsát szedni.

Lentről zajosan vándorolnak fölfelé
Jönnek, de hangjuk csak későn érkezik
Nehéz a lánynak az anyjától elválni
Azért jöttünk lány, hogy téged elvigyünk
Fogunk, és már viszünk is.

472.

Ibolyát leltem a völgyben
Mégkérdeztem, hogy hol lakik
Három-négy szépség egy kupacban
Gyönyörűm, gyönyörűm, lelkem gyönyörűm
Lelkem nyári legelője, gyönyörűm
Szívem üdve gyönyörűm.

473.

Ibolyát találtam a völgyben
Mégkérdeztem, hol lakik
Három-négy szép lány egy helyen
Gyönyörűm, gyönyörűm, lelkem gyönyörűm
Lelkem nyári legelője, gyönyörűm.
Ibolya marokszámra

Közibe rózsát tűzök
Micsoda dolog, hogy egyedül alszom

Gyönyörüm, gyönyörüm, lelkem gyönyörüm
Lelkem nyári legelője, gyönyörüm.

474.

Ibolyát találtam a völgyben
Megkérdeztem, hogy hol lakik
Három-négy szép lány egy helyen
Szép lány, szép lány, csábos szépség
Lelkem nyári legelője, szépség
Szívem nyári legelője, szépség.
Ibolyája csokorszámra
Közé hadd tegyek rózsákat.

475.

A seprűje lóheréből
A dereka nagyon karcsú
Én téged jobban sajnállak
A földön {mászó} hangyánál.

476.

A vízibivaly fészket rakott a fűzfára
A légy elvitte a fiát, láttad-e.
R:Odavagyok érte, odavagyok érte
Ingyen gondoltad, pénzért megszereztem
Az utolsó cseppig kiélveztem.

477.

Megérett-e a csipkebogyó
A kosarakat teleszedték-e
A zokni, amit küldtem
Jó lett-e a lábadra.
R:Zsebkendője a kezébe
Zsebkendőt adtam a menyasszonynak
Fekete hennát küldött
Szeretöm a kezemre.

478.

Elkopott-e a nadrág térde
Ne fújj rám szél, várok valakit, aki úton van
Nem tudtam lefeküdni a bánattól, a várakozástól
A szerelem tüze kihúny-e a szívből.

R:Így van ez anyám, így van
A szercelem az embert beszélteti
A baj az embert megríkatja.

479.

Odaértem a folyóhoz, a folyó zavaros
Odaértem a folyóhoz, aj a folyó zavaros
Hazaértem, ébren volt a kedvesem
Hazaértem, aj a kedves ébren volt.

R:Párom, ajjaj

Lelki társam, aj
Ne éjjel gyere, hanem nappal
Beszélgeszünk, aj.

A folyóhoz értem, nem lehet rajta átmenni
A folyóhoz értem, nem lehet rajta átmenni
A kacér kedvestől nem lehet megválni
Aj, a kacér kedvestől nem lehet megválni.

R:Párom, ajjaj / Lelki társam, aj

Ne éjjel gyere, hanem nappal / Beszélgeszünk, aj.

480.

.. könyörgöm menyecske, menyecske, jaj
A sólyom a pusztában él.

R:...Csendesen, csendesen gyere vissza

Pinar lányom maradj hátra
Vak növel boronálj össze.

481.

Kávét voltam, megpörkölődtem
Por, füst lettem, nyugton maradtam
R:Gyere ide hozzám, gyere ide hozzám
Szép termetűm, ölelj meg engem
Fonj körbe a karoddal, ölelj meg engem.

Elváltam egy szép barna szemű kedvestől
Sóhajtozom, vérzik a lelkem.

R:Gyere ide hozzám, gyere ide hozzám

Szép termetűm, ölelj meg engem
Fonj körbe a karoddal, ölelj meg engem.

482.

Átkeltem az Araráton
Mezőre, rétre jutottam

Mennyi bajom van nekem
Hűtlen kedvesre találtam.

483.

A fogadó fölött verebek
Lábukon patkó dobog
Ne éjjel gyere, hanem nappal
A kutyánk széttép
Mebánod Yasar.

R: Szép volt, sokat beszélt
De amikor a rendőrségre ment, csak nézett.

484

Köszikláról lenéző fiú
A frufrud előrehull
Ne éjjel gyere, hanem nappal
Kakastól félő legény.
Könyörgöm, cukor fiú
Mesterem, nőtlen ifjú
Aki az anyjára megharagudott
S ezért a tetőn alszik.

A polcra raktam a bögrét
Beleraktam a korallt
A menyecskék süteményt egyenek
Az anyós sóskát

R: Ó, cukor fiú
Mesterem, nőtlen fiú
Estére gyorsan gyere.

485.

Ezsdén patakjait
Nem tudom, hogy merre vannak
Hullámos fekete bajuszát
Mijét simogassam.

486.

Barna birka mekegve jön
A kedvesem a hegyen is átfúrja magát, jön
Barna birka bárányáért
Én meg odavagyok másért
Jaj, odavagyok másért.

487.

Ha igazi szerető vagy
Átfúrod magad a hegyen is
A szeretőm a hegyen is átverekedi magát.

488.

A tenger partján eszik a datolyát
Küldtem egy darut, az mutassa az utat
Fehér keblén az ezüst gombot
Ringatózva közeledve kigömbolja.

489.

Már jól beesteledett
Lecsukódik a szemem, aj idegen fia
Szenvedve a szerelemtől
A derekam is megvékonyodott, aj idegen fia.

Már jól beesteledett
Becsukódik a szemem, aj idegen fia
Az idegen fia miatt
Bánatos a szemem, aj idegen fia.

Este borul az ösvényre
Egy kedvest szerettem távolról, aj idegen fia
Ha messze van, legyen messze
A fontos, hogy szívből szeresse idegen fia.

490.

A kocsiban sár van
A teknőben tészta
R: Adj Allahom bővizű esőt
A föld alatt hangya
Amint a faluba érek
A fronton a vitézek
Sorbanálló fűzek
R: Adj Allahom bővizű esőt.

Jegyzetek

1. Sipos János *Török Népzene I.*, Műhelytanulmányok a Magyar Zenetörténethez 14, MTA Zenetudományi Intézet, Budapest 1994.
2. Ahmet Adnan Saygun *Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey*, Budapest - 1976; *Turkish Folk Music from Asia Minor*, Princeton egyetem - 1976; Az amerikai kiadás török fordítása: Béla Bartók *Küçük Asya'dan Türk Halk Musikîsi*, Isztambul - 1991.
3. A Bartók idézetek A. Adnan Saygun *Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey* (Budapest - 1976) kötet angol nyelvű Bartók szövegeinek fordításai.
4. Lásd a *Török Népzene I.* kötet *Egyéb hasonlóságok* fejezetében az *e.* és az *f.* török gyermekdalokat.
5. Lásd a *Török Népzene I.* kötet *Egyéb hasonlóságok* fejezetében az *a.*, *b.*, *c.* és *d.* török gyermekdalokat.

BRIEF SUMMARY OF THE BOOK

While in the first volume of the Turkish Folk Music I examined mainly the melody classes and styles which are in connection with the nucleus *mi-re-do*, in this volume I give an overview of my whole collected material.

In the *first section* I present the antecedents of my research, and I explain the concepts and categories (e.g. melody type, melody class etc.).

In the *second section* I analyze the material according to certain musical phenomena (scales, form, number of syllables, cadences, rhythm, connection between music and text, etc.). These considerations and the statistics help discovering several important relations and melody types and this way melody classes begin to take shape.

In the *third section* I discuss the different refrains and special complements, and I show three variant groups as well.

In the *fourth section* I review the three steps of the musical systematization. In the first step I form musically homogen melody types, and in the second step I form melody classes from these types on the basis of the con-

nection between the types. In the third step of the systematization I present the melody types and classes of my own material.

The main novelty in the first volume of the Turkish Folk Music was the presentation of two similar Hungarian and Turkish melody styles. In this volume I make an attempt at creating a comprehensive systematization of the Anatolian folk musik with the aid of a new melody type concept. I identify melody types, classes and styles and I explore the connection existing between them.

In this volume I do not have the opportunity to give the English translation of the study. However I call attention to the fact that in the first volume I made the main aim of my research known in English, the principles of the systematization and the method of forming melody types. Finally I give a small vocabulary to make the understanding of the text of the figures possible.

<i>dallam</i>	'melody', <i>dallamok</i> 'melodies'
<i>elem</i>	'element'
<i>forma</i>	'form', AB <i>formájú dallam</i> 'melody with the form AB'
<i>kadencia</i>	'cadence', 5-ös <i>kadenciás</i> 'having the cadence 5'
<i>kétsoros</i>	'two sectioned'
<i>kisméret</i>	'small size', <i>kisméretű</i> 'having small size'
<i>magasság</i>	'height', 4-es <i>magasságú</i> 'having the height 4'
<i>nagyméret</i>	'large size', <i>nagyméretű</i> 'having large size'
<i>négyesoros</i>	'four sectioned'
<i>összefüggés</i>	'connection'
<i>szekvencia</i>	'sequence'
<i>típus</i>	'type'
<i>váz</i>	'structure'

E.g. *2-es kadenciás 4-es magasságú kisméretű dallamtípus* means melody types of small size melodies with cadence 2 and height 4.

No 201

♩ = 144

Audio

Çat-tı-lar çat - ma da - şı - nı,
Vur - du - lar dü - ğün a - şı - nı.

N°201 (İÇE-9.3)

Çattılar çatma daşını	A
Vurdular düğün aşını	B
Çağır, gelsin kardeşini	A
Yaksın kızın kınasını.	B
Kız bacım gınan gutlu olsun	B
Söyledillerin [söylediklerin] datl' [tatlı] olsun.	B

No 202

♩ = 104

Audio

Yağ - mur ya - ğar, su bu - la - nır

Se - men ge - di - ği do - la - nır

A - na bes - ler el gö - ne - nir

Gız, Al - la - h'ın em - ri böy - le.

N°202 (ADA-3.3)

Yağmur yağar, su bulanır	A
Semen gediği dolanır	B
: Ana besler, el gönenir	A
Gız, Allah'ın emri böyle. :	B
Altın burma gollarına	A
Badem şeker dillerine	B
Uğur olsun yollarına	A
Gız, Allah'ın emri böyle.	B

No 203

♩ = 116

Audio

Şu ya-maç - tan at do - la - nır

Kı - zın cez - ve - si bu - la - nır

A - na - sı bes - ler, el gö - ne - nır

Kız a - nam kı - nan gutl' ol - sun.

N°203 (İÇE-6.9)

Çıktım küllüğün başına	A
Çağırın dudu guşuna	B
Doğan ayın onbeşine	A
Gız anam kınan gut'olsun [kutlu olsun]	B
Baktığın evler datl'olsun [tatlı olsun].	B
Şu yamaçtan at dolanır	A
Kızın cezvesi bulanır	B
Anası besler el gönenir	A
Kız anam kınan gut'olsun [kutlu olsun].	B

No 204

♩ = 120

Audio

Hem a - na - yım, hem de o - zan
Tür - k'ün gı - zı, Tür - k'ün se - si
Türk - lü - ğü - mü ben de ya - zam
Tür - k'ün gı - zı, Tür - k'ün se - si.

N°204 (ESK-1.1)

Hem anayım, hem de ozan	A
Türk'ün gızı, Türk'ün sesi	B
: Türklüğümü ben de yazam [yazarım]	A
Türk'ün gızı, Türk'ün sesi. :	B
Türk'ün gızı, Türk'ün gızı	A
Türkiye'm ve Türk'ün sesi	B
Bizler Atatürk'ün gızı	A
Hür dünyada Türk'ün sesi.	B

No 205

♩ = 120

Audio

Nen - ni de nen - ni, ne - si var

Sa - lan - gaç - ta da se - si var

Bir ga - rip deñ a - na - sı var

Nen - ni yav - rum de, nen - ne.

N°205 (İÇE-3.1)

Nenni *de* nenni nesi var A
Salangaçta [salıncakta] *da* sesi var B
Bir garip *de* anası var A
Nenni yavrum, *de* nenne. B

Nenni *de* nenni ne senir [sanır] A
Salangaçta *da* seslenir B
Kuçucukden [küçükken] *de* beslenir A
Nenne guzum *da* nen, nen. B

No 206

♩ = 112

Audio

E - li - ne gı - na - yı vur - muş

Kız ge - lin gı - nan gutl' ol - sun

Bu - gün a - ra - mız - dan gi - de - cek - sin

Yav - rum mut - lu mu - sun.

Ref.

Yu - van da yav - rum dat - lı ol - sun.

N°206 (ESK-1.1)

Eline gınayı vurmuş	A
Kız gelin gınan gutl'olsun [kutlu olsun]	B
Bugün aramızdan gideceksin	A
Yavrum mutlu musun.	B
Yuvan da yavrum datlı olsun	Bv
Gelinin eline vurdum gınasını	Av
Getirin ağladın [ağlatın] anasını	B
Gaybedecek kuzusunu	A
Gız gelin gınan gutlu olsun	B
Yuvan da yavrum datlı olsun.	B

No 207

Audio

O - da - sun - da oy - nar kö - çek

Helm e - fen - di - yim bir top çi - çek

Gur - şun - la - ra gö - ğüs ge - ri - yor

Ben gör - me - dim böy - le ga - çak.

N°207 (ADA-15.3)

Düşümde gördüm, düşümde	A
Gara galpak var başında	B
Helm [Hilmi] efendimi vurmuşlar	A
Eşepınarı'nın başında.	B
Helm [Hilmi] efendimi öldürmüşler	A
Eşepınarı'nın başında.	B
Evlerinin önü höyük	A
Bilmem nasıl şeytana uyu	B
: Öldürmüşler Helm [Hilmi] efendimi	A
Gaytan gibi gara bıyık :	B
Odasında oynar köçek	A
Helm [Hilmi] efendim bir top çiçek	B
: Gurşunlara göğüs geriyor	A
Ben görmedim böyle kaçak :	B

No 208

♩ = 116

Audio

Şu ya - maç - ta at do - la - nır

Gı - zın cez - ve - si bu - la - nır.

A - na - sı bes - ler el gö - ne - nır

Kız a - nam kı - nan gutl' ol - sun.

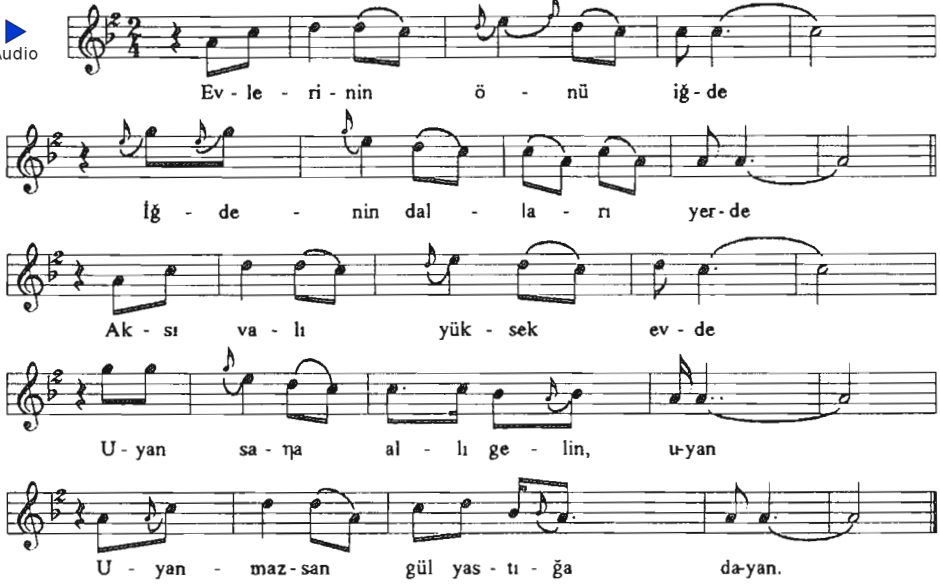
N°208 (İÇE-6.6)

Şu yamaçta at dolanır	A
Gızın cezvesi bulanır	B
Anası besler el gönenir	A
Kız anam kınan gut'olsun [kutlu olsun]	B
Şu yamaçtan ark akıyor	A
Haydi biz de akalım mı	B
Bir gız kınasın [kınasını] yakıyor	A
Haydi biz de yakalım mı?	B

No 209

♩ = 120

Audio

Ev - le - ri - nin ö - nü iğ - de
İğ - de - nin dal - la - rı yer - de
Ak - sı va - lı yük - sek ev - de
U - yan sa - rı al - lı ge - lin, u - yan
U - yan - maz - san gül yas - tı - ğa da - yan.

N*209 (İÇE-3.1)

Çattılar ocak taşını	A
Vurdular düğün aşını	B
Çağırın kız gardaşını [kardeşini]	A
Uyansana allı gelin uyan	B
Uyanmazsan gül yastı ğa dayan.	B
Evlerinin önü iğde	A
İğdenin dalları yerde	B
Aksı [ahsı] valı [var] yüksek evde	A
Uyansana allı gelin uyan	B
Uyanmazsan gül yastı ğa dayan.	Bv
Evlerinin önü kepir	A
Kepirde bülbüller şakır	B
İmam çıkmış ezen [ezan] okur	A
Uyansana allı gelin uyan	B
Uyanmazsan gül yastı ğa dayan.	B

No 210

♩ = 204

Audio

Ev - ler yap - tır - dım bu - cak bu - cak

Gü - zel sev - dim bu - cak bu - cak

E - lin gü - lü aç - mış

Be - nim gül - ler gal - dı do - mur - cak.

N°210 (IÇE-4.1)

Evler yaptırdım bucağ bucağ	A
Güzel sevdim bucağ bucağ	B
Elin gülü açmış	C
Benim güller galdı domurcak.	Bv

Arpaların biçimiyle	A
Yörüklerin göçümüyle	B
Ağaçların açımında	A ²
Sarı Fatmam gelir.	A

No 211

♩ = 126

Audio

U - zak - la - ra git - tim, gör - düm bi ye

Ben ken - di - mi bağ - la - dım bi gö - rüm - ce - ye.

Nº211 (ANT-1.1)

Uzaklara gittim / gördüm bir yer	A
Ben kendimi bağladım / bir görümceye	B
Uzaklara gittim / gördüm bir vade	A
Ben kendimi bağladım / bir görümceye.	B

No 212

♩ = 84

Audio

At - la - dı ge - lin e - şik - ten

Gız ge - lin gı - nan gutl' ol - sun.

Nº212 (ESK-1.1)

Atladı gelin eşikten	A
Gız gelin gınan gutl'olsun [kutlu olsun]	B
: Sofrada galdı gışığı	A
Gız anasın [anasının] yan eşığı :	B
Yuvasının sarmaşığı	Ak
Gız gelin gınan gutlu olsun	B
Elindeki kınan gutlu olsun.	B

No 213

Audio

Şam' dan da be - şik, mum - dan da sibek
Hı, nen oğ - lum da nen - ne, nen-ne, nen-ne di-zim-de u-yu.

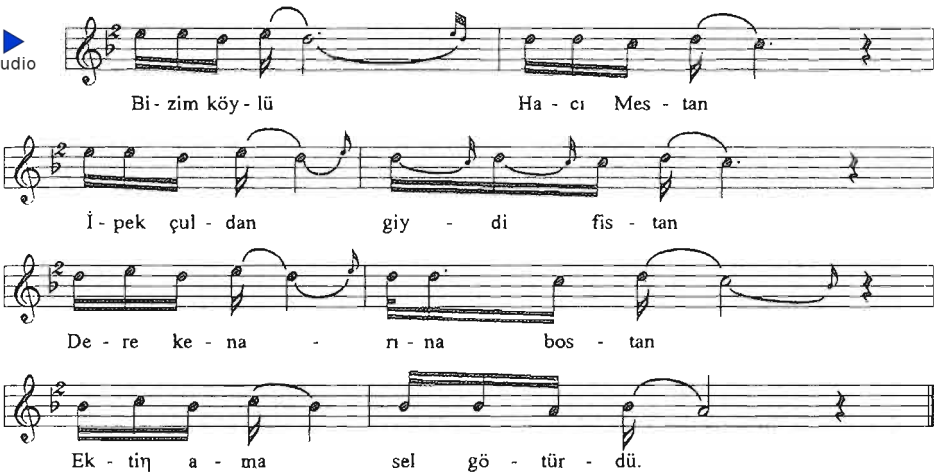
N°213 (ANT-4.2)

Şam'dan da beşik, mumdan da sibek	A
Nen oğlum da nenne, nenne, nenne dizimde uyu	B+
Allah dizimde büyür	C
Tıpış, tıpış de yürü.	D

No 214

♩ = 128

Audio

Bi - zim köy - lü Ha - cı Mes - tan
İ - pek çul - dan giy - di fis - tan
De - re ke - na - rı - na bos - tan
Ek - tiñ a - ma sel gö - tür - dü.

Nº214 (IÇE-5.3)

Bizim köylü Hacı Mestan	A ³
İpek çuldan giydi fistan	A ³
: Dere kenarına bostan	A ³
Ekti ama sel götürdü. :	A
Emekleri gitti suya	A ³
Vardı çoban, oldu köye	A ³
: Saramadı doya doya	A ³
Sevdiğini el götürdü. :	A

No 215

♩ = 144

Audio

Pen-ce-re-den ba-kan ge-lin

Yü-re-ği-mi ya-kan ge-lin

Ga-ri-bin de-li gön-lü-nü

A-teş o-lup ya-kan ge-lin.

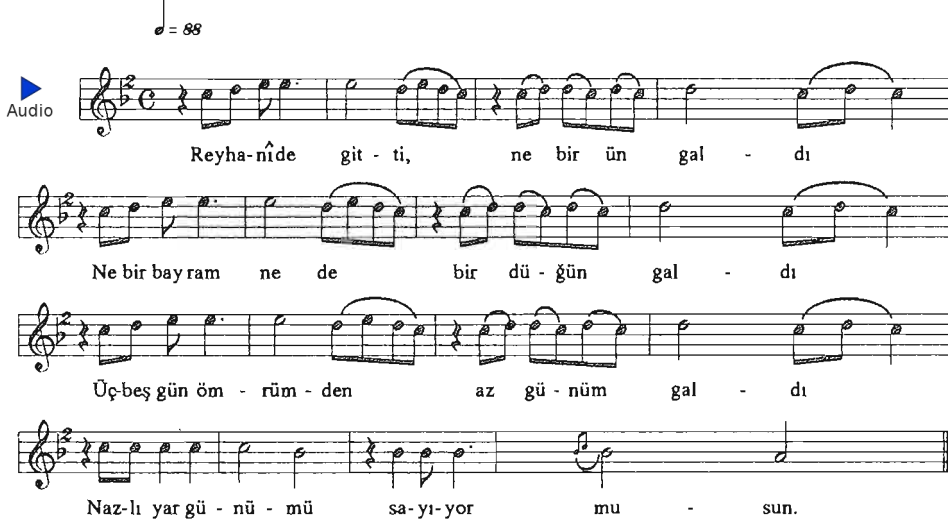
Nº215 (IÇE-6.12)

Pencereden bakan gelin	A ³
Yüreğimi yakan gelin	A ³
Garibin deli gönlünü, oy	A ³
Ateş olup yakan gelin.	A
Alinin deli gönlünü, oy	A ³
Ateş olup yakan gelin.	A
El gibisin, el gibisin	A ³
Meleklerden biri misin?	A ³
: Gocan çirkin, sen güzelsin, oy	A ³
Sen de onun dengi misin? :	A

No 216

♩ = 88

Audio

Reyha-nîde git - ti, ne bir ün gal - dı

Ne bir bayram ne de bir dü - ğün gal - dı

Üç-beş gün öm - rüm - den az gü - nüm gal - dı

Naz-lı yar gü - nü - mü sa-yı-yor mu - sun.

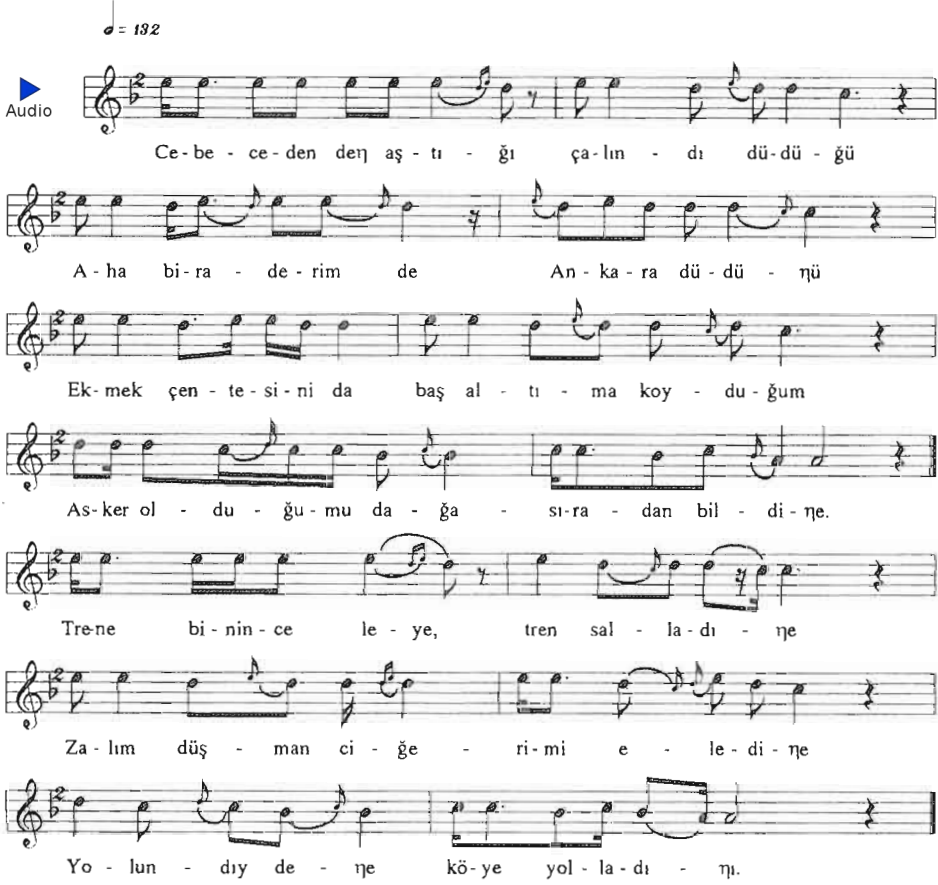
№216 (ESK-1.1)

Reyhanî de gitti, ne bir ün galdı	A ³
Ne bir bayram ne de bir düğün galdı	A ³
Üç-beş gün ömrümden az günüm galdı	A ³
Nazlı yar günümü sayıyor musun?	A, A

No 217

♩ = 132

Audio

Ce-be - ce - den deri aş - tı - ğı çalın - dı dü - dü - ğü

A - ha bi - ra - de - rim de An - ka - ra dü - dü - ğü

Ek - mek çen - te - si - ni da baş al - tı - ma koy - du - ğum

As - ker ol - du - ğu - mu da - ğa - sı - ra - dan bil - di - ğe.

Trene bi - nin - ce le - ye, tren sal - la - dı - ğe

Za - lım düş - man ci - ğe - ri - mi e - le - di - ğe

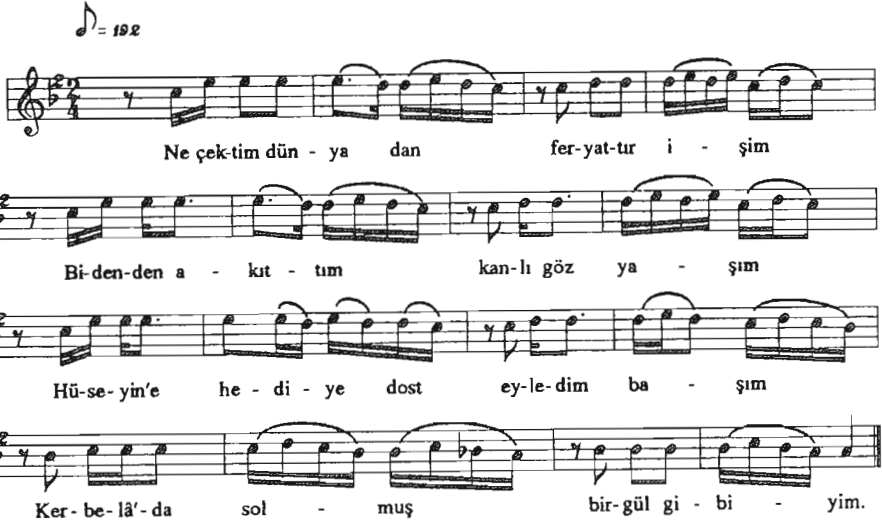
Yo - lun - dıy de - ğe kö - ye yol - la - dı - ğı.

N°217 (ANT-1.4)

Cebeceden [Cebeci'den] *de* aşığı [aşığında], çalındı düdüğü [düdük] A³
Aha biraderim *de* Ankara düdüğü [düdüğü] A³
Ekme çentesini [çantasını] *da* baş altıma koydum A³
Asker olduğumu da sıradan [sonradan] bildin [bildiniz]. A

Trene binince tren salladı A³
Zalım [zalim] düşman ciğerimi eldi A³
Yolundiy [yolundur] dene [diye] köye yolladı. A

No 218

Audio

Ne çek-tim dün - ya dan fer-yat-tur i - şim
Bi-den-den a - kıt - tım kan-lı göz ya - şım
Hü-se-yin'e he - di - ye dost ey-le-dim ba - şım
Ker - be - lâ' - da sol - muş bir-gül gi - bi - yim.

N°218 (ANT-1.4)

Gelmişim ben de dünyaya	A ³
Anadan doğmadan ölmüş gibiyim	A ³
Benim kahri felam oldu Mevla'ya	A ³
Dostlarım [dostlarını] kaybetmiş Mecnun gibiyim.	A
Ne çektim dünyadan feryattır işim	A ³
Bidenden [bedenden] akıttım kanlı gözyaşım	A ³
Hüseyin'e hediye dost eyledim başım	A ³
Kerbela'da solmuş bir gül gibiyim.	A

No 219

♩ = 144

Audio

Zey - ne - l'in A - bi - din i - le
Gay - na - dım, coş - tum
Mu - hab - bet ba - kır - dan, ba - kır - dan
Bir do - lu iç - tim
İz - ni - ÷iz ço - ğu - muş, ço - ğu - muş,
Laf a - ra - mı aç - tı
Bu yol - dan baş - ka - ı yo - la dı - ey
Sal - maz in - şal - lı.

N°219 (İÇE-6.1)

Zeynel'in Abidin ile gaynadım, <i>coştum</i>	A ³
Muhabbet bakırdan, <i>bakırdan</i> bir dolu içtim	A
İzniniz çoğumuş [çokmuş], <i>çoğumuş</i> laf aramı açtı	A
Bu yoldan başka yola da salmaz inşallı [<i>inşallah</i>].	A

No 220

♩ = 192

Audio

O sa rı saç-la-rın da kol-la - rı-ma bağ ol-sun
Aman bağ ol - sun, gü-zel bağ ol - sun
Val-la ben ö lür sem de yav rum, se-ven dost-lar sağ ol - sun
Aman sağ ol - sun, gü-zel sağ ol - sun
Val-la yak - tı be - ni gök - sün - de - ki düğ - me
ler, gü - zel düğ - me - ler.

Nº220 (ANT-5.2)

O sarı saçların da kollarıma bağ olsun, *aman bağ olsun, güzel bağ olsun* A3, A
Valla ben ölürsem de yavrum, seven dostlar sağ olsun, *aman sağ olsun* A3, A
Valla yaktı beni göksündeki [göğüsündeki] düğmeler, *güzel düğmeler.* A3, A

No 221

 = 204

Audio

Di - ken - li tar - la - nın yolu bu - lun - maz

A - na - sı - nın e - lin - den gı - zın a - lın - maz

Su - suz de - re - ler - de ka - vak mı bi - ter

Oğ - lan - sız ev - ler - de du - man mı tü - ter.

Nº221 (DEN-3.1)

Dikenli tarlanın yolu bulunmaz

A

Anasının elinden gızı alınmaz

B

Susuz derelerde kavak mı biter

A

Oğlansız evlerde duman mı tüter

B

Anasız kızların işi mi biter.

B

No 222

♩ = 180

Audio

Çif - te - miñ a - sın - dan

Do - lan - dım da - ğa

Ye - dim al kur - şu - nu,

Bo - yan - dım ga - nay.

Nº222 (DEN-1.5)

Çiftemin asından dolandım dağa
Yedim al kurşunu, boyandım gana
Layık mi gelin *de* bu ölüm sene [sana]
Vallahi de gelir alırım seni.

A⁴, A³
A², A^k
A⁴, A³
A², A^k

No 223

♩ = 192

Audio

Çat - tı - lar o - cak ta - şı - nı
Gur - du - lar dü - ğün a - şı - nı
Ağ - lat - man gı - zın gar - da - şı - nı
Si - lin gö - zü - nün ya - şı - nı.

N°223 (ADA-15.4)

Çattılar ocak taşını	A
Gurdular düğün aşını	A
Ağlatma[yı]n gızın gardaşını [kardeşini]	B ³
Silin gözünün yaşını.	B
Gız anası, gız anası	B ³
Başında mumlar yanası	B
Gız gınayı yaktırmıyor	B ³
Hani bunun öz anası.	B

No 224

♩ = 100

Audio

Gız a - na - sı, gız a - na - sı

Ha - ni bu - nun öz a - na - sı

Çak - tı - lar dü - ğün ta - şı - nı

Gur - du - lar dü - ğün a - şı - nı.

İş - te gel - dim, gi - di - yo - rum

He - lal - la - şıp çık yol - daş - lar

Gız a - na - sı, gız a - na - sı

Ha - ni bu - nun öz a - na - sı.

N°224 (ADA-24.1)

Gız anası, gız anası	A
Hani bunun öz anası	A
Çaktılar düğün taşını	A
Gurdular düğün aşını.	A
İşte geldim, gidiyorum	B ³
Helallaşıp [hélalleşip] çık yoldaşlar	B
Gız anası, gız anası	B ³
Hani bunun öz anası?	B

No 225

Audio

$\text{♩} = 148$

The image displays six staves of musical notation for No 225. The notation is written in a single system, with each staff containing a different melodic or rhythmic line. The music is characterized by complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and various rests. The notation includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature (C). The tempo marking is $\text{♩} = 148$. The notation is presented in a clean, black-and-white format.

(ADA - zuma)

No 226

♩ = 92

Audio

Gır a-ta vur - duñ gı - na - yı

At-la-dın geç - tin mi Tu - na - yı Gız

ge - lin ol - muş, gi - di - yo - ruñ

Ağ-lat - ma - yın ga-rib a-na - yı.

Gız a - na - sı, gız a - na - sı

E-lin - de - dir al gı - na - sı.

№226 (ADA-15.2)

Gır ata vurdun gınayı	A
Atladın geçtin mi Tuna'yı	A
Gız gelin olmuş, gidiyor	B
Ağlatmayın garib anayı.	C
Gız anası, gız anası	D ³
Elindedir al gınası.	D

No 227

♩ = 116

Audio

Tür - lü dert - ler gel - sin bir - den
Vaz - ge - çil - mez dos - tum yar - dan
Bi sa - hat - ta do - kuz yer - den
A - ma - li - yat o - la - sı - ca.

Nº227 (ADA-15.5)

Türlü dertler gelsin birden A
Vazgeçilmez dostum yardan [yarden] A
Bi [bir] sahatta [saatte] dokuz yerden B³
Amaliyat [ameliyat] olasıca [olsun]. B

Saranım yok bak yarımı A
O dediğim iç dermanı A
Vücuttan kemik veremi B³
Kurtulmayıp ölesice. B

No 228

♩ = 112

Audio

Yü - re - ği - mi dağ - lar goy - dun
Ne bah - ça - lar bağ - lar goy - dun
Şu a - na - nı ağ - lar goy - du - ğun
Gar - rip, ga - rip gi - den yol - lar
Göz - le - ri - min ya - şı din - mez
Ağ - lı - yo - rum, yü - züm gül - mez.

№228 (ESK-1.1)

Yüreğimi dağlar goydun	A
Ne bahçalar [bahçeler], bağlar goydun	A
: Şu ananı ağlar goydun	B ³
Garip, garip giden yollar. :	B
Gözlerimin yaşı dinmez	B ³ v
Ağlıyorum yüzüm gülmez	B ³ v
Gider, daha yavrum gelmez	Bk
İrmak gibi çağlar goydun	B
Gözyaşımla ağlar goydun.	B

No 229

Audio   The image shows the musical score for No 229. It consists of four staves of music in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as 112. The lyrics are written below the notes. The first staff has the lyrics 'Ba-bam a - tı - mı - zı i - yi bağ - la - sın'. The second staff has the lyrics 'Ba-bam a - tı - mı - zı i - yi bağ - la - sın'. The third staff has the lyrics 'At kiş-ne-sin se-fil a-nam ağ-la - sın'. The fourth staff has the lyrics 'A - na - mın kı - zı var be - ni ney - le - sın.'

N°229 (ADA-3.3)

Babam atımızı iyi bağlasın A, A
At kişnesin sefil anam ağlasın B
Anamın kızı var beni neylesin C

Babamın oğlu var beni neylesin A, A
Ben gidiyorum sefil anam, kal anam B
Eş bulamazsan var yalnız, yan anam. C

Yaslasın da büyük evi yaslasın A, A
Sarı saçım gül suinan [su ile] ıslasın B
Anam beni el için mi beslesin? C

Babam beni el için mi beslesin? A, A
Ben gidiyorum sefil anam kal anam B
Eş bulamazsan var yalnız, yan anam. C

No 230

♩ = 176

Audio

De - vel - oğ - lu dün - den göç - tü

İ - çi - mi - ze ya - lım saç - tı

Ver - men be - ni De - ve - li - ye

An - nem ba - bam ben - den geç - ti.

N°230 (ADA-24.2)

Develoğlu [Develi oğlu] dünden göçtü	A
İçimize yalım saçtı	B
: Vermen [vermeyin] beni Develi'ye	C ³
Annem babam benden geçti. :	C
Develoğlu'nun [Develi oğlu'nun] inadı	A
Keklik kafese dündedi	B
: Vermen [vermeyin] beni Develi'ye	C ³
Cümle âlem bizi gınadı. :	C

No 231

♩ = 100

Audio

Yol - dan gi - den yol - cu ba - ba
Sır - tın - da var ye - şil a - ba
Os - man - cık da go - yun ba - ba
Mev - lâm bu - na bir can ver - sin.

Nº231 (ADA-15.2)

Yoldan giden yolcu baba	A
Sırtında var yeşil aba	B
: Osmancık da goyun baba	C ³
Mevlâm buna bir can versin. :	C
Çalkan [çalkalan] Garadeniz, çalkan	A
Gemilerde olur yelken	B
: İstanbul'da Eyüp sultan	C ³
Mevlâm buna bir can versin. :	C

No 232

♩ = 102

Audio

Tir-ya-ki tü-tü-nü ga-yet pek çok is-ter, ga-yet pek çok is-ter

Ök - sü - rük bir bi - ri - ne ar - dı - nı gös - ter

Ne - fes ke - si - lir çık - maz o - lur ses - ler

Ser - best bir so - luk oy, oy, a - lı - nur m'o - la.

N°232 (ADA-15.2)

Tiryaki tütünü gayet pek çok ister	A+
Öksürük bir birine ardını göster	B
Nefes kesilir çıkmaz olur sesler	Bv
Serbest bir soluk oy alınır m'ola [mı acaba]	C
Nefes kesilir çıkmaz olur sesler	Bv
Serbest bir nefes oy alınır m'ola [mı acaba].	C

No 233

♩ = 108

Audio

İ - pek men - dil, da - ne da - ne

Yu - du - lar ser - di - ler gü - le

A - na - cı - ğı - nı mı bul - du - lar

Baş u - cun - da dö - ne dö - ne

Ce - lâl u - yu, yav - rum u - yu.

Nº233 (ANT-3.2)

İpek mendil <i>dane dane</i>	A
Yudular, serdiler güle	A
Anacını [anacığını] mı budular [buldular]	Ak
Baş ucunda döne döne	B
Celâl uyu, yavrum uyu.	C
Evlerinin önü yonca	A
Yonca kalkmış dam boyunca	A
Bu yoncayı kim biçecek	Ak
Celâl ola [oğlan] olmayınca	B
Celâl uyu, yavrum uyu.	C

No 234

♩ = 152

Audio

Nen - ne, nen - ne nes - le - ne - si

Lokum o - la şe - ker i - leñ bes - le - me - si

Nen - ne gu - zum nen - ne, nen - ne, a gu - zum, nen - ne.

Nen - ne di - ye - lim de yü - rü - sün

Al - lah di - ye - lim de bü - yü - sün

Nen - ne gu - zum nen - ne, nen - ne.

Nº234 (IÇE-11.1)

Nenne nenne neslenesi	A
Lokum ola şeker ile beslemesi	B
Nenne guzum nenne, nenne <i>a guzum nenne</i>	C
Nenne diyelim de yürüsün	Cv
Allah diyelim de büyüsün	Bv
Nenne guzum nenne, nenne.	D

No 235

♩ = 80

Audio

Er - va - nı da de - yi - li, gö - nül er - va - nı

Ben o - lay - dım gö - çü - yü - ðü - zün kev - ra - nı

Fır - sat el - de - ye - ken sü - rün dev - ra - nı

Ko - ca - yın - ca dev - ran sü - rül - mez i - miş.

N°235 (İÇE-6.11)

Ervanı [evranı] da deli gönül, ervanı	A
Ben olaydım göçünüzün kevranı [kervanı]	B
: Fırsat elde eken [iken] sürün devranı	B ³
Kocayınca devran sürülmez imiş. :	B

No 236

♩ = 80

Audio

Gi - de - yim, gi - de - yim dos - tun e - li - ne

Yar aş - kı - na dü - şen yo - rul - maz ı - mış

Her - kes sev - di - ği - ni al - mış ya - nı - na

Ka - ri - bin ha - tı - rı so - rul - maz ı - mış.

N°236 (IÇE-6.3)

Gideyim, gideyim dostun eline	A
Yar aşkına düşen yorulmazmış	B
Herkes sevdiğini almış yanına	B ³
Garibin hatırı sorulmazmış.	B

No 237

♩ =

Audio

El-ma çiçek - ler-den tak-ma ba - şı - ına

Kudret kale - mi-niň çek-me ka - şı - na, çek-me kaşı - na

Yâr be - ni ağ - la-tır - san doy-ma ya - şı - na

E-lâ göz - ya - şı-nı sil me-lül, me - lül.

Nº237 (ANT-5.2)

Elma çiçeklerden takma başına	A ⁴ , A ⁴
Kudret kalemini çekme kaşına, <i>çekme kaşına</i>	A+
: Yâr beni ağlatırsan, doyma yaşına	A ³
Elâ gözyaşını sil melül, melül. :	A

No 238

♩ = 138

Audio

E - ri - sin dağ - la - rın ka - rı, e - ri - sin
Sal - ler en - sin düz o - va - yı bü - rü - sün, he - le bü - rü - sün
Türk - men gı - zı yay - la - sı - na yü - rü - sün
Ak ku - zu - lar me - le - sin de gi - de - lim.

N°238 (IÇE-2.1)

Erisin dağların karı erisin	A ⁴
Seller insin düz ovaı bürsün, <i>hele bürsün</i>	A ⁺
Türkmen gızı yaylasına yürsün	A ³
Ak kuzular melesin de gidelim.	A
Üç gün oldu bizim eller geçeli	A ⁴
Beş gün oldu Cihan suyu geçeli, <i>hele geçele.</i>	A

♩ = 144

No 239

Audio

Ka-der teh-min e-der - se, gö-nül çe-h-ri - ni
Üçü-yüz-alt-mış al-tı hı-za-man sen - dedir, za-man sen - de - dir
E-vel a-na Pi-r'in ha-lı bi - lir - se
Nur-dan taç ba - şın - da ke-mer sen - de - dir
O-ku-nur al - tı bin al - tı-yüz-alt-mış al - tı â - yet
Ye-di gat yer ye-di gat se - mâ - ver
Si-ti-re-ti mûm - tü-ha-min bâ-bi da sen - de - dir
Si-ti-re-ti mûm-tü-ha-min bâ-bi da sen - de - dir, sen - de-dir, sen - de-dir.

№239 (ANK-1.6)

Kader tehmin ederse gönül çehrini	A
Üçyüz altmış altı zaman sendedir, <i>zaman sendedir</i>	B
Evel ana Pir'in halı bilirse	C ³
Nurdan taç başında kemer sendedir.	C

Yirmi sekiz ruhtan ola hidâyet.
Okunur altı bin altı yüz atmış altı âyet
Yedi gat yer yedi gat semaver
Sitireti müntühamin bâbi da sendedir

No 240

♩ = 144

Audio

Ka - ya - lar, ka - ya - la - rı, sa - rı ka - ya - la - rı

Ka - ya - lar, ka - ya - la - rı, sa - rı ka - ya - la - rı

Ka - ya - nın ar - dın - da ya - rı - min yol - la - rı, ya - rı - min yol - la - rı

Yar i - ki - miz de bir de mi ga - bi - re ko - yar - la - rı

A - nan al - ma - lı ce - yar - sa al - ma - lı mı.

N°240 (İÇE-3.1)

Kayalar, kayalar, sarı kayalar	A, A
Kayanun ardında yarimin yolları, <i>yarimin yolları</i>	B+
Yar ikimiz de bir değil mi gabire koyarlar	B ³
Anan almalı ceyarsa [cayarsa] almalı mı.	B

No 241

♩ = 144

Audio

Di-va-ne gö-nül geç-mez mey - dan ey

Mih-ri yar is - ter - e sen-den ey A - li

Sen-sin benim mu-hab - be tir-i var e - - den

Çık-maz muhab-be - tim can-dan yar A - li, can-dan yar A - li

Sensin benim muhab-be-tim gurban ca - nı-mı bal lı- e-den

Çık-maz muhab - be-tim can-dan yar A - li

Nº241 (İÇE-6.1)

Divane gönül geçmez meydan, ey	A
Mihri yar ister senden ey Ali	A
Sensin benim muhabbetim var eden	B
Çık-maz muhabbetim candan yar Ali, <i>candan yar Ali</i>	C+
Sensin beni [benim] muhabbetim gurban, <i>canımı ballı eden</i>	C ³
Çık-maz muhabbetim candan yar Ali.	C

No 242

♩ = 132

Audio

Ka - dir Mev - lâm sen - den bir di - le - ğim var

Be-ni Mu-ham-me - t'e muh-taç ey - le - me, muh-taç ey - le - me.

Nº242 (DEN-3.2)

Kadir Mevlâm senden bir dileğim var	A
Beni Muhammet'e muhtaç eyleme	B+
Eğer Muhammet'e muhtaç eylersen	A
Kara topraklara gark eyle beni.	B+

No 243

Audio

İ - ki kek - lik se-ke se-ke
Bî-zim e - vi yol ey - le - di
Ben-ğuş di - li bil-mez i - dim
Yar be-ni bül - bül ey - le - di.
Yar be - ni bül - bül ey - le - di.

N°243 (İÇE-6.3)

İki kekklik seke, seke	A ⁵
Bizim evi yol eyledi	A ⁴
Ben-ğuş dili bilmez idim	A ³
Yar beni bülbül eyledi	A ²
Yar beni bülbül eyledi.	A
Alınan [al ile] mı, morunan [mor ile] mı	A ³
Altınların korunan mı	A ²
İstedim, de vermediler	A ²
Kaçırayım zorunan [zorla] mı.	A

No 244

♩ = 112

Audio

Ay do - ğar a - çar gi - der
Kız - lar Ma - ra - ş'a gi - der
Bir e - lim yar boy - nun - da
Bir e - lim bo - şa gi - der.
Bir e - lim yar boy - nun - da
Bir e - lim bo - şa gi - der.

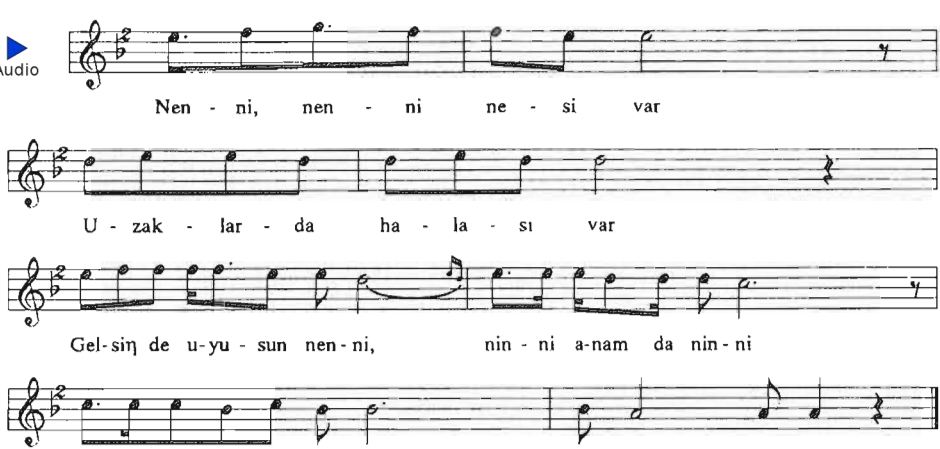
№244 (ANT-2.1)

: Ay doğar, açar gider	A ⁵
Kızlar Maraş'a gider :	A ⁴
Bir elim yar boynunda	A ³
Bir elim boşa gider.	A ²
Bir elim yar boynunda	A ³
Bir elim boşa gider.	A

No 245

♩ = 152

Audio

Nen - ni, nen - ni ne - si var

U - zak - lar - da ha - la - sı var

Gel-sin de u-yu - sun nen-ni, nin - ni a-nam da nin - ni

Nen - ne gu - zum da nen - ne, nen - ne. nen - ne.

N°245 (IÇE-9.3)

Nenni nenni, nesi var	A ⁵
Uzaklarda halası var	A ⁴
Gelsin de uyusun nenni, ninni anam da ninni	A ³
Nenne guzum da nenne, nenne, nenne.	A
Ninni desem dağlar uyur	A ⁵
Dağlarda lâleler büyür	A ⁴
Benim yavrum şimdi uyur	A ³
Nenne yavrum, nenne, nenne yavrum nenne, nenne.	A

No 246

♩ = 90

Audio

Kız a - na - sı - nın
tat - lı ta - nı - şı
Al ye - şil kı - nan
kutl' ol - sun
Bun - da dir - li - ğin
tatl' ol - sun.

N°246 (ANT-1.2)

Kız anasının / tatlı tanışı

A⁵, A⁴

Al, yeşil kınan / kutlu olsun

A³, A

Bunda [burda] dirliğin / tatlı [tath] olsun.

A³, A

No 247

Audio

At - la - dın, çık-tın e - ši - ği
At-la - dın, çık-tın e - ši - ği
Suf - ra - da gal - dı ga - şı - ğı
Gız a - na - sı - nın da - nı - şı - ğı.

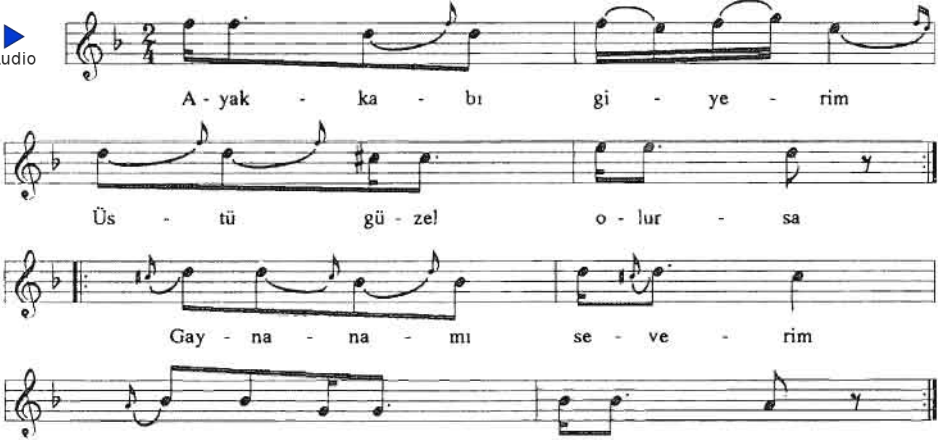
N°247 (ANT-1.2)

Bu gece ana kınası	A ⁵⁺ , A ⁴⁺
Elinde mumlar yanası	A ³⁺
Hani bu kızın anası	A ⁵⁺ , A ⁴⁺
Elinde mumlar yanası.	A ³⁺
Atladı çıktı eşiği	A ⁵⁺ , A ⁴⁺
Sufrada [sofrada] galdı gaşığı	A ³⁺
Gız anasının danışığı.	A ³⁺

No 248

♩ = 112

Audio

A - yak - ka - bı gi - ye - rim
Üs - tü gü - zel o - lur - sa
Gay - na - na - mı se - ve - rim
Oğ - lu gü - zel o - lur - sa.

N°248 (ANT-2.5)

||: Ayakkabı giyerim
Üstü güzel olursa :||
||: Gaynanamı severim
Oğlu güzel olursa. :||

A⁵
A⁴
A³
A

No 249

♩ = 152

Audio

A - şa - ğı - dan bir yel es - ti
Yi - ne kır - dı dal - la - rı - mı
Ne de - dim de ni - ye küs - tün
Ni - ye kes - tin dil - le - ri - ni
Ni - ye kes - tin dil - le - ri - ni.
Yö - rü gö - lüm bağ - da yü - rü
Ko - yu da göl - ge - de yü - rü
Düş - man - la - rın ı - na - dı - na
Bir a - dım be - ri - den yü - rü.

N°249 (ANT-3.2)

Aşağıdan bir yel esti	A ⁵
Yine kırdı dallarımı	A ⁴
Ne dedim de niye küstün	A ³
Niye kestın dillerini.	A, B
R: Yörü [yürü] gölüm [gülüm], bağda yürü	
Koyu da gölgede yürü	A ³
Düşmanların ınadına	A ²
Bir adım beriden yürü.	A
	B

No 250

♩ = 116

Audio

Pı - na - ra gel ki gö - rem
Pı - na - ra gel ki gö - rem
E - lin u - zat gül ve - rem
Dur, dur, dur - sa - na
Dur bir ha - ber ver - se - ne.
Üç gün ar - pa mı de - rem
Üç gün buy - dan mı de - rem
Bu yıl - lık bur - da ka - lam
Yi - ne se - ni ben a - lam.

N°250 (ANT-3.2)

Pınara gel ki görem [göreyim]

A⁴, A⁴

Elin uzat gül verem [vereyim]

A³

Dur, dur, dursana

A²

Dur bir haber versene.

A

Üç gün arpa mı derem [dreyim]

Av⁴

Üç gün buydan [buğday] mı derem

A³

Bu yıllık burda kalam [kalayım]

A²

Yine seni ben alam [alayım].

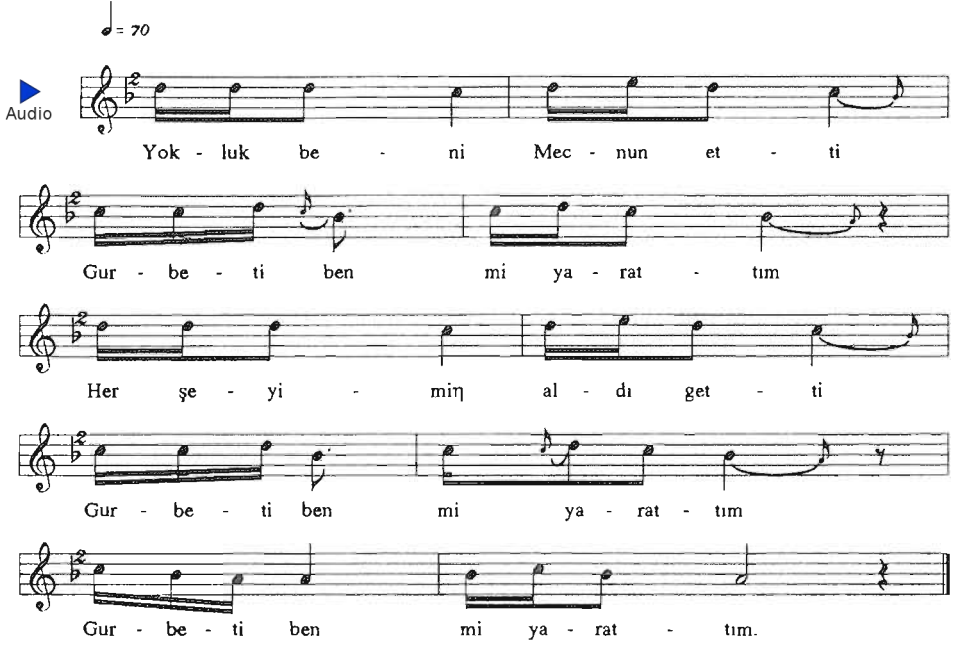
A

No 251

♩ = 70

Audio

Yok - luk be - ni Mec - nun et - ti

Gur - be - ti ben mi ya - rat - tım

Her şe - yi - miñ al - dı get - ti

Gur - be - ti ben mi ya - rat - tım

Gur - be - ti ben mi ya - rat - tım.

N°251 (İÇE-6.9)

Yokluk beni Mecnun etti A^3
Gurbeti ben mi yarattım A^2
Her şeyimi aldı getti [gitti] A^3
Gurbeti ben mi yarattım. A^2, A

Ne mektup ne haber aldım A^3
Yurdumdan, yuvamdan oldum A^2
Köyüme hasret [hasret] galdım A^3
Gurbeti ben mi yarattım. A^2, A

No 252

♩ = 92

Audio

Ağ to - puk - lu bir ge - lin

Ağ to - puk - lu bir ge - lin

Gün - de ha - mam - dan ge - lir

Gün - de ha - mam - dan ge - lir.

N°252 (ADA-9.1)

Kayfe [kahve] Yemen'den gelir
Çayır çimenden gelir
Ağ [ak] topuklu bi [bir] gelin
Günde [her gün] hamamdan gelir.

A³, A³
A², A
A³, A³
A², A

No 253

♩ = 96

Audio

Ga - ra ta - vuk gaz gi - bi
Ey - len su - nam, ey - len
Ga - nat - la - rı saz gi - bi
Yan - dım su - nam ey - len.

Nº253 (ANK-1.6)

Gara tavuk gaz gibi	A
Eylen sunam eylen	B ³
Ganatları saz gibi	B ²
Yandım sunam eylen.	B
Cezveler gaynasın	B ²
Galdır camı oynasın	B
Haramı seven oğlan	B ²
Geçliğine [gençliğine] doymasın.	B

No 254

♩ = 88

Audio

Köp - rü - den geç - ti gelin

Köp-rü - den geç - ti ge - lin, yar Hay - dar

Saç ba - ğı düş - tü ge - lin

Hal - dan bil - mez ne fay - da

Söz an - la - maz ne ça - re.

Di - loy, di - loy, di - loy, di - loy loy

Hal - dan bil - mez, ne fay - da

Söz an - la - maz, ne ça - re.

Nº254 (ANK-1.6)

Köprüden geçti gelin	A
Köprüden geçti gelin, yar Haydar	Ak+
Saç bağı düştü gelin	B ³
Haldan bilmez ne fayda	B ²
Söz anlamaz ne çare.	Bk

R: Diloy, diloy, diloy, diloy loy	B ³
Haldan bilmez ne fayda	B ²
Söz anlamaz ne çare.	Bk

No 255

♩ = 120

Audio

Çar - şı - da k ı - na, ok - ka - sı o - na
Ge - li - nim sen se - fa gel - din
Ge - li - nim sen ba - na gel - din
Ge - li - nim suf - ra ya gel - din.

N°255 (İÇE-3.1)

Çarşıda kına okkası ona	A
Gelinim sen sefa geldin	B ³
Gelinim sen bana geldin	B
Gelinim sofraya [sofraya] geldin.	C
Çarşıda atlas, iğneler batmaz	A
Gelinim güveysiz yatmaz	B ³
Gelinim kaç defa geldin	B
Gelinim habersiz geldin.	C

No 256

♩ = 70

Audio

Ga - la - dan en - dim dö - ze

Le, le le, le, le

Su bağ - la - dım ner - gi - ze

Le, le le, le, le.

Nº256 (ADA-2.1)

Galadan [kaleden] endim [indim] döze [düze], *le, le, le, le* A⁴ A³
Su bağladım nergize, *le, le, le, le* A² Ak
Yedi yıl hizmet [hizmet] ettim *oy, oy, oy, oy* A⁴ A³
Hünkâr'ın gızına *le, le, le, le.* A² Ak

Kaleden iniyorum, *le, le, le, le* A⁴ A³
Çığırsan [çağırsan] dönüyorum, *le, le, le, le* A² Ak
Işığından kiprit [kibrit] oldum, *le, le, le, le* A⁴ A³
Üfürsen yanıyorum, *le, le, le, le.* A² Ak

No 257

♩ = 129

Audio

Şu dağ - dan a - şan ge - lin, Al ye-şil ku - şan ge - lin,
Şu dağ - dan a - şan ge - lin, Al ye-şil ku - şan ge - lin,
Ko - can çi - kin sen gü - zel Gay - ret et, po - şan ge - lin.
A - man, a - man, ba - lım a - man, gur - b'ol - sun
Sen bi yan - dan, ben bi yan - dan doğ - ru - su.

N°257 (DEN-1.6)

: Şu dağdan aşan gelin	A
Al yeşil kuşan gelin :	B ³
Kocan çikin [çirkin] sen güzel	B ²
Gayret et, poşan [boşan] gelin	Bk
R: Aman, aman, balım aman gurbolsun [kurban olayım]	B ² , Bk
Sen bi [bir] yandan, ben bi yandan doğrusu.	B ² , B

No 258

♩ = 108

Audio

Yav - rum a - te - şin - den ne hal du - ra - ın - ın - yım
Müj - de - si - ne beş - yüz li - ra vi - re - yim
A - ta - türk' - e tel - graf - lar vu - ra - ın - ın - yım
Yi - tir - dim yav - ru - yu da gö - ren ol - ma - dı.

N°258 (ANT-1.2)

Yavrum ateşinden ne hal durayım	A ⁵
Müjdesine beşyüz lira vireyim [vireyim]	A ⁴
Atatürk'e telgraflar vurayım	A ³
Yitirdim yavruyu da gören olmadı.	A
Ne taşlar dibi koydum, ne çalılar dibi	A ⁵
Meledim geyikler [geyikler] gibi	A ⁴
Yavrum ateşinden ne hal durayım	A ³
Müjdesine beşyüz lira vireyim.	A

No 259

♩ = 78

Audio

Ki - me kin et - tin giy - din al - la - rı

Ya - kın i - ken ı - rak et - tin yol - la - rı

Nih - me - tin - le yi - tir - di - ğin gül - le - ri

Va - rıp git - tin bir soy - su - za yol - dur - dun

Va - rıp git - tin bir soy - su - za yol - dur - dun.

N°259 (ANT-5.1)

Kime kin ettin giydin alları	A ³
Yakın iken ırak ettin yolları	A ³
Nihmetinle [mihnetinle] yitirdiğin gülleri	A ⁴
Varıp gittin bir soysuza yoldurdun.	A ³ , A

No 260

♩ = 138

Audio

Ay i - le gün do - ğar yü - ce - den a - şar
Ner - de gü - zel gör - sem hat - ri - me dü - şer
Gor - ha - rım sev - di - ğim güç - çük - dür, şa - şar
O - nun i - çin arz ey - le - rim si - la - yı.

Nº260 (ADA-5.1)

Sabahilen [sabahleyin] bir top güle uğradım	A _k
Gülerim de goha [korka] goha giderim	A ²
: Alem bilir ben yarımden ayrıldım	A ²
Gel yanıma baha [baka] baha giderim. :	A
Ay ile gün doğar yüceden aşar	A ⁴
Nerde güzel görsem hatrime[hatırıma] düşer	A ²
: Gorharım [korkarım] sevdiğim güççükdür, şaşar	A ²
Onun için arz eylerim silayı [sılayı]. :	A

No 261

♩ = 152

Audio

Kâ - be - nin dam-la - rı bö - lük, bü - lük tür
Kâ - be - nin dam - la - rı bö - lük, bö - lük - tür
Be - nim ci - ğe - rim de - lik, de - lik - tir
Be - nim ci - ğe - rim de - lik, de - lik - tir.

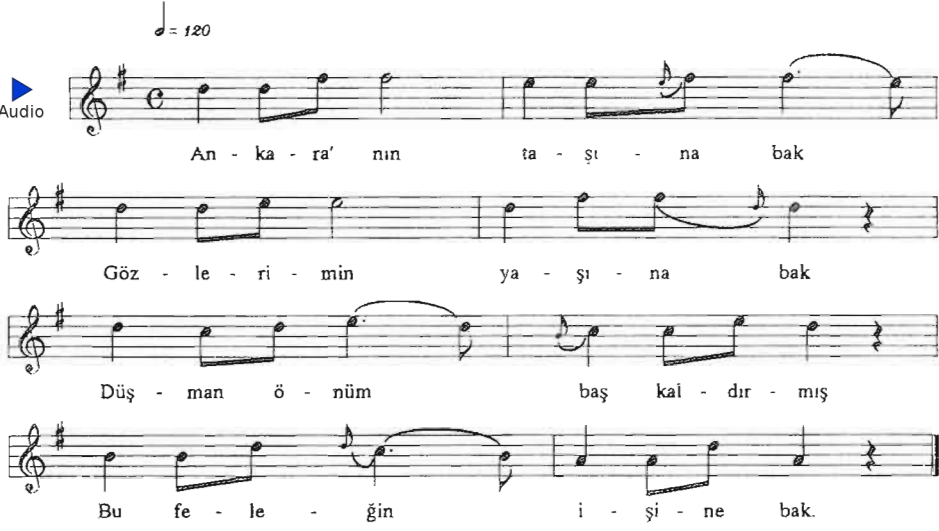
N°261 (DEN-1.4)

Kâbe'nin damları bölük bölüktür
Benim ciğerim delik deliktir
Dünya dedikleri bir gölgelikdir
Canım Kâbe alsam sana
Güzel Kâbe'm sarsam sana [seni].

A³, A³
Ak, A
A³, A³
Ak
A

No 262

Audio $\text{♩} = 120$

An - ka - ra' nın ta - şı - na bak
Göz - le - ri - min ya - şı - na bak
Düş - man ö - nüm baş kal - dır - mış
Bu fe - le - ğin i - şı - ne bak.

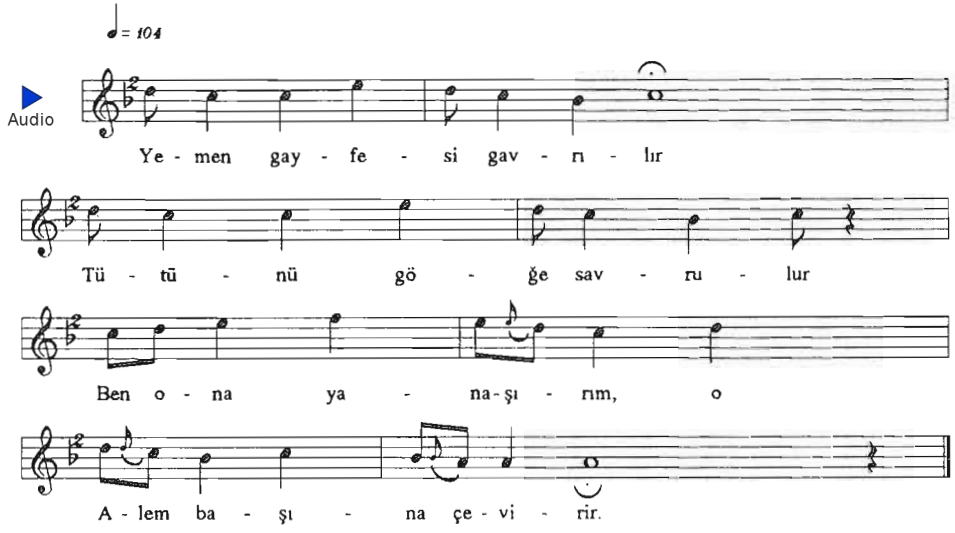
N°262 (IÇE-4.1)

Ankara'nın taşına bak	A
Gözlerimin yaşına bak	B
Düşman önüm baş kaldırmış	C
Bu feleğin işine bak.	D

No 263

♩ = 104

Audio

Ye - men gay - fe - si gav - rı - lır

Tü - tü - nü gö - ğe sav - ru - lur

Ben o - na ya - na - şı - rım, o

A - lem ba - şı - na çe - vi - rir.

N°263 (ADA-8.1)

Yemen gayfesi [kahvesi] gavrılır [kavrulur]

A

Tütünü göğ'e savrulur

A

Ben ona yanaşırım, o

B

Alem başına [başını] çevirir.

C

No 264

♩ = 160

Audio

Ma - ka - ram sa - rı bağ - lar - la
Gız söy - ler ge - lin ağ - lar
Ni - ye ben öl - müş mü - yüm de
A - şem ka - ra - lar bağ - lar.
Li - ber - de o - ber - de
Zül - fün yü - zü - ne per - de
Dev - ri - ye - ler sar - dı da bi - ze
Me - ğer ka - de - rim böy - le.

N°264 (ANT-5.2)

Makaram sarı bağlar	B ²
Gız söyler gelin ağlar	A ²
: Niye ben ölmüş müyüm de	B
Aşem [Asiye'm] karalar bağlar. :	A
Liberde oberde	C
Zülfün yüzüne perde	Bv ²
Devriyeler sardı da bize [bizi]	Bk
Meğer kaderim böyle.	A

No 265

♩ = 92

Audio

Pa-zar-lık e - de-lim A-lim se - nin - le

İ-ki ci-han se-nin, se - nin - ol-sun, sen be-nim

Hay - rı - nı gör i-ma - nın - da di - nin - de

Hak-ki bur-han se - nin, se nin, ol-sun, sen be-nim

Hak-ki bur- han se-nin, se - nin ol - sun, sen be-nim.

N°265 (ANK-1.6)

Pazarlık edelim Ali'm seninle	A+
İki cihan senin <i>senin</i> olsun, sen benim	B
Hayrını [hayırını] gör imanında dininde	B
Hakki <i>burhan</i> senin senin olsun, sen benim.	C, D

No 266

♩ = 178

Audio

Se-ne bin üç - yüz kırk bir nef - si-me uy - dum

Nef-si-me u - yup - ta bu ca - nı kıy - dım

Nef-si-me u - yup-ta bu ca - nı kıy - dım

Al - dım mav - ze - ri - mi gir-dim or - ma - na.

N°266 (DEN-1.3)

Sene bin üçyüz kırk bir nefsi-me uydum	A
Nefsi-me uyup ta bu canı kaydım [kardım]	B
Nefsi-me uyup ta bu canı kaydım [kardım]	C
Aldım mavzeremi [mavzeremi] girdim ormana.	D

No 267

♩ = 70

Audio

Şah-la - nıp ta düz o - va - ya çı - kın-ca
Can te - le - fi e-di-yor bil A - cem gı-zı
Bur - nun fın-dık, ağ - zın gah - ve fil - ca - nı
O ka - dar ki - bar - sın bil A - cem gı - zı.

N°267 (IÇE-11.3)

Şahlanıp ta [da] düz ovaya çıkınca	A
Can telefı ediyor <i>bil</i> Acem gızı	B
Seni seven aşık neylesin [ne eylesin] malı	A
Döker gözlerinden inci mercanı	B
Burnun fındık ağzın gahve filcanı [fincanı]	C
O kadar kıbarsın bil Acem gızı	D
Burnun fındık ağzın gahve filcanı [fincanı]	C
Can telef ediyor bil Acem gızı.	D

No 268

♩ = 62

Audio

Ga - dir - li' den çık - tım u - za - dı yol - lar

A - ğaç - lar ağ - lı - yor, yas çe - ker dal - lar

Ge - çim da - va - sın - da - ına pe - ri - şan hal - lar

So - run yağ ba - sa - nın ha - li pe - ri - şan, ha - li pe - ri - şan.

N°268 (ADA-2.1)

Gadirlî'den çıktım, uzadı [uzaktı] yollar	A
Ağaçlar ağlıyor, yas çeker dallar	B
Geçim davasında perişan hallar [haller]	C
Sorun yağ basanın hali perişan, <i>hali</i> perişan.	D
Memmetli'den [Mehmetli] çıktım gece yarısı	A
Tarlada çalışır gızı, garısı	B
Düşmanlar başına olsun dartsı	C
Sorun, Zencirli'nin yolu perişan, <i>yolu</i> perişan.	D

No 269

♩ = 92

Audio

E- fem be-lâ - li.

N°269 (ANT-5.2)

Efem belâli

Sordum nereli

İskendere'li, hoh-hoh.

A

A

A+

No 270

♩ = 138

Audio

De - ve - ci, de - ve - ci

De - ve - le - rin go - şan - mış

Gıv - gı - dı gu - şak gu - şan - mış.

N°270 (DEN-1.1)

İ: Deveci deveci	A
Develerin goşanmış [kuşanmış] :İ	A
R: Gıvgıdı guşak guşanmış	Av
Unum yok, tuzum yok	A
Sana vercek [verecek] gızım yok	A
R: Gıvgıdı guşak, guşanmış.	Av

No 271

♩ = 126

Audio

Ka - le - nin ö - nü tan - dır

Yan - dır Al - la - hım, yan - dır

Be - ni bir guş ey - le de

Ya - rim gök - sü - ne gon - dur.

N°271 (ANT-1.1)

: Kalenin önü tandır	A
Yandır Allah'ım yandır :	B
: Beni bir guş eyle de	A
Yarım[in] göksüne [göğüsüne] gondur.:	B
: Garlangaç uçmayınan	A
Ganadı açmayınan :	B
: Adam yarden geçer mi	A
Evleri göçmeyinen [göçmesiyle]. :	B

No 272

♩ = 88

Audio

Yir - mi - sin - de bir yar sev - dim

Ner - de gö - rü - şe - lim, de - di

Ner - de bu - lu - şa - lım de di.

N°272 (ESK-1.1)

: Yirmisinde bir yar sevdim	A
Boyu selvi, kaşı kara :	A
Nerde görüşelim, dedi	B
Nerde buluşalım, dedi.	B
Dedim sabah gel pınara	A, A
Dedi gel bu nazı bırak	A
İkimiz bir yerde durak [duralım]	A
Kemiklerim oldu tarak.	B, B

No 273

♩ = 82

Audio

Yay - la - mı - zın ye - li - sin

Gız Gül - pe - ri, Gül - pe - ri

Bah - çe - mi - zin gü - lü - sün

Gız Gül - pe - ri, Gül - pe - ri.

N°273 (ESK-1.1)

Yaylamızın yelisin	A
Gız Gülperi, Gülperi	A
Bahçemizin gülüsün	A
Gız Gülperi, Gülperi	A
Köyümüzün dilberi	B
Gız Gülperi, Gülperi.	A

No 274

♩ = 98

Audio

Koy el - le - ri el - le - re
Cı - bı - cık ça - lan el - le - re.

N°274 (YOZ-1.1)

Narinim, dön, dön, dönelim

Sırtı sırta verelim

Koy elleri ellere

Elleri koy bellere

Gelin gurban oluyo [oluyor]

Annem kurban olsun

Cıbıcık [çubukçuk] çalan ellere, narinim.

A

A

A

A

A

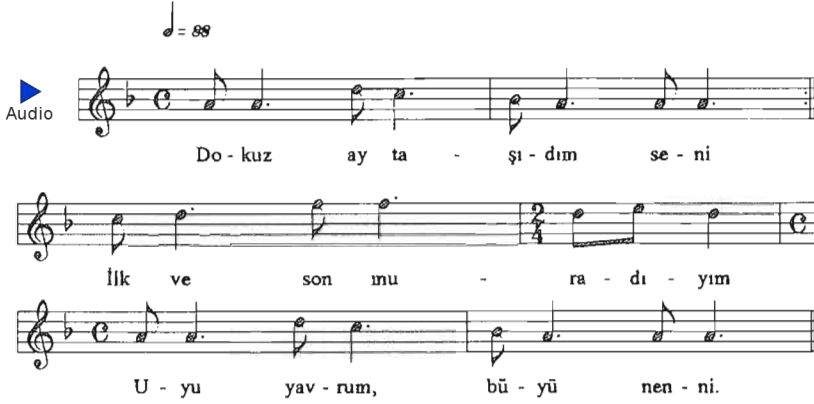
A+

No 275

♩ = 88

Audio

Do - kuz ay ta - şı - dım se - ni

İlk ve son mu - ra - dı - yım

U - yu yav - rum, bü - yü nen - ni.

N°275 (ESK-1.1)

Dokuz ay taşıdım seni	A
Uyu yavrum büyü, nenni	A
İnsan olacaksın diye	A
Uyu yavrum, büyü, nenni	A
İlk ve son muradım	B
Uyu yavrum, büyü, nenni	A
Adam olacaksın diye	A
Uyu yavrum, büyü, nenni.	A
Nenni söyler dilim öğren	A
Peteğimsin, balım öğren	A
Okula git, ilim öğren	A
Uyu yavrum, büyü, nenni.	A, A
Ak alnıma kir getirme	A
Gülümde diken bitirme	A
Baba öğüdün yitirme	A
Uyu yavrum, büyü, nenni.	A

No 276

♩ = 68

Audio

Sa - ran gol - lar yo - ru - lur mu bir za - man

Ben var - mam o - ra - lı - ya

O - ra - lı bu - ra - lı - ya

A - nan se - ni ve - re - cek şu

Da - vul - lu zur - na - lı - ya.

Nº276 (IÇE-5.3)

Saran gollar yorulur mu bir zaman	A
Ben varmam oralıya	Bk
Oralı buralıya	B
Anan seni verecek şu	Bk
Davullu zurnalıya.	B

No 277

♩ = 96

Audio

Men - di - lim - de ga - ra var

Men - di - lim - de ga - ra var

Ci - ge - rim - de be - re var

M ne - ha e, η ne - he e - ya

M ne - ha e, η ne - he e - ya.

Nº277 (ANT-2.4)

Mendilimde gara var	A, A
Cigerimde [ciğerimde] bere var.	A
R: M-ne ha e, nehe e-ya	B
M-ne ha e, nehe e-ya	B

No 278

♩ = 116

Audio

Ak ko - yu - num yüz oi - sa

Güt - tü - ğüm yer - ler düz oi - sa.

O, o.

Nº278 (BUR-1.1)

Ak koyunum yüz olsa

A, A

Güttüğüm yerler düz olsa

B, B

Ben koyunu güderim [giderim]

A, A

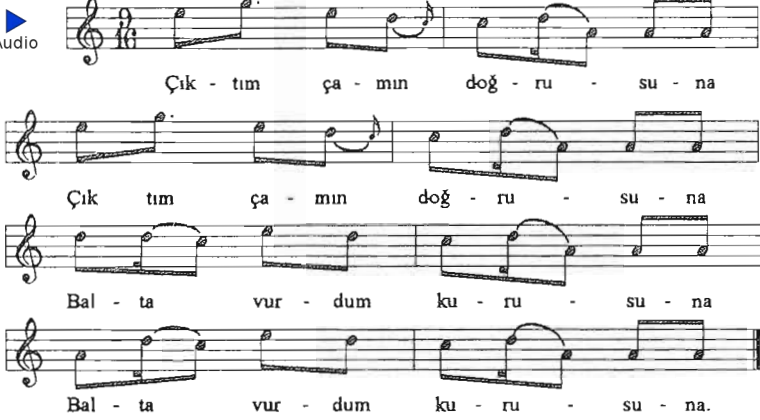
Arkadaşım kız olsa.

B, B

No 279

♩ = 98

Audio

Çık - tım ça - mın doğ - ru - su - na
Çık tım ça - mın doğ - ru - su - na
Bal - ta vur - dum ku - ru - su - na
Bal - ta vur - dum ku - ru - su - na.

N°279 (ANT-3.1)

Çıktım çamın doğrusuna
Balta vurdum kurusuna
Aşağı köyün ölüsüne
Ben vurgunum türküsüne.

A, A
Av, Av
A, A
Av, Av

No 280

♩ = 110

Audio

Çık - tım çam - ın doğ - ru - su - na

Pal - ta vur - dum ku - ru - su - na

Pal - ta vur - dum ku - ru - su - na

Bah - ça - lar - da hı - yar, ka - bak

Yap - ra - ğı var ta - bak, ta - bak.

N°280 (ANT-2.2)

Çıktım çamın doğrusuna
Palta [balta] vurdum kurasuna
Bahçalarda hıyar kabak
Yaprağı var tabak, tabak.

Av, Av
A, A
A
A, A

No 281

♩ = 92

Audio

Ga - ra ta - vuk de ga - na dı

Üs - tü - ne bül - bül de dü - ne - di

Ney - miş bu - nun da i - na - dı

Yurt - tı, yurt - tı da ya - ma - dı.

N°281 (ANT-2.3)

Gara tavuk <i>de</i> ganadı	Ak
Üstüne bülbul <i>de</i> dünedi	Av
Neymiş [ne imiş] bunun <i>da</i> inadı	A
Yırttı, yırttı <i>da</i> yamadı [yamaladı].	Av

Goca tarla <i>da</i> gen m'olur [mi olur]	Ak
Zengin gızı <i>da</i> dill'olur [dilli olur]	Av
Dill'olursa <i>da</i> dill'olsun [dilli olsun]	A
Yarın akşam <i>da</i> bell'olur [belli olur].	Av

No 282

♩ = 97

Audio

Şam - dan al - dım sa - kı - zı
Or - ma - na sür - düm ö - kü - zü
Ga - ran - fil - li ge - li - nin ko - ku - su
Yar yan - dım a - man, a - man.

N°282 (ANT-2.2)

Şam'dan aldım sakızı	A
Ormana sürdüm öküzü	Av
Garanfilli gelinin kokusu	A
Yar yandım aman, aman.	Av

Ünledim [ünledim] Gülsün diye	A
Arkama düşsün diye	Av
Ünledim, Fatma diye	A
Gaşları çatma diye.	Av

No 283

Audio

♩ = 96

Ka - ra don - lu dur - du, das - tar - ılı dur - du.

N°283 (ANT-2.6)

Kara donlu durdu

A

Dastarlı durdu...

B

No 284

♩ = 100

Audio

Dörd a - la gar - ga bir da - la gon - muş

Dal ye - re in - miş, dal da - la bin - miş.

N°284 (ANT-2.5)

Dörd ala garga	A
Bir dala gonmuş	A
Dal yere inmiş	A
Dal dala binmiş	A
Gel ala [elâ] gözlüm	A
Gaynanan ölmüş.	A

No 285

Audio

A - la - ca da gar - ga bir da - la gon - du.

N°285 (ANT-2.6)

Alaca *da* garga

A

Bir dala gondü.

B

No 286

♩ = 104

Audio

Yayla yol-la - rın-da yü-rü - yen ge- lin, a - man, a - man

Al- li şal-va - rı - nı sü-rü - yenge- lin, a - man, a - man

Ben var- mam i - nek - li ye

Yo - ğur - du si - nek - li - ye

Al - lah na - sib ey - le - sin

O - mu zu tü - fek - li ye.

N°286 (ANT-2.5)

Yayla yollarında yürüyen gelin, <i>aman, aman</i>	A
Allı şalvarını sürüyen gelin, <i>aman, aman</i>	B
R: Ben varmam inekliye	Ck
Yoğurdu sinekliye	C
Allah nası b [nasip] eylesin	Ck
Omuzu tüfekliye.	C

No 287

♩ = 116

Audio

Da - ban - ca - mı dol - dur - dum da at - mı - yor

Ya - rim çık - mış kar - şı - dan da bak - mı - yor.

N°287 (BUR-1.1)

Dabancamı doldurdum da atmıyor	A, A
Yarım çıkmış karşıdan da bakmıyor	B, B
İkimiz de bir boyluyuz bir denkte	A, A
Doyulur mu sarılıp da yatmaya.	B, B

No 288

♩ = 176

Audio

Ha-ti - cem, Ha - ti - cem ben - li Ha - ti - ce - yem.

N°288 (ADA-21.1)

Haticem, Haticem benli Haticem	A, A
Gelmez oldun bizim ele bu neden	A, A
Gelin sen de yaşlı yaşlı gelinsin	A, A
Şakıyıp ta [da] gülmez oldun bu neden.	A, A
Armutçuk gediği kavlım bozarım	A, A
Ak göğüsün üstünde kaldı nazarım	A, A
Ulu yol kıyına koyman [koymayın] mezerim [mezarım]	A, A
Yâr gelip geçtikçe dert olur bana.	A, A

No 289

♩ = 88

Audio

Va - rıp bir gız on ya - şı - na gi - rin - ce

A - çıl - ma - dık bir do - mur - cuk gül o - lur.

Nº289 (DEN-2.1)

Varıp bir gız on yaşına girince	A
Açılmadık bir domurcuk gül olur	B
Onbirinde mah yüzüne bakılır	A
Onikinde kızın kahrı çekilir.	B
Onüçünde nakıl olur açılır	A
Ondördünde her yerleri bal olur.	B

No 290

♩ = 128

Audio

Hay-di üç gün ol-du Ce-mi-lem ben bu der - de dü-şe - li

Hay - di üç gün ol - du Ce - mi - lem ben bu der - de dü - şe - li

Gay - dı - rı gup - pak Ce - mi - lem, na - sıl na - sıl e - de - lim biz bu i - Ői

Ni - kah - mı - zı giy - sin, ni - nen ge - lin Ho - ca Me - mi - Ői.

Nº290 (ANT-3.4)

<i>Haydi, üç gün oldu</i>	A
<i>Cemilem ben bu derde düşeli</i>	B
<i>Gaydırı guppak Cemilem,</i>	A
<i>Nasıl nasıl edelim biz bu işi</i>	B
<i>Nikahımızı giysin,</i>	A
<i>ninen gelin [gelsin] Hoca Memişi.</i>	B

No 291

♩ = 112

Audio

Ay - ŧe - de var bir gu - zu

Gıv - rım gıv - rım boy - nu - zu.

N°291 (IÇE-6.12)

Ayŧe'de var bir guzu
Gıvrım gıvrım boynuzu.

A
B

No 292

♩ = 68

Audio

Su ge - lir u - lam u - lam
İ - çin - de ka - ra yı - lan
Ne za - man be - nim o - la - cak
Ref. Gı - vır - cık saç - lı oğ - lan.
Güm - bür - de - sin e - vi - mi - zin gu - yu - su
Ya - rim gü - zel ay - rı - la - mam doğ - ru - su.

N°292 (DEN-1.1)

: Su gelir ulam ulam	A
İçinde kara yılan :	B
: Ne zaman benim olacak	A
Gıvırcık saçlı oğlan. :	B
R: : Gümürdesin evimizin guyusu	Av
Yarım güzel ayrılamam doğrusu. :	Bv

No 293

♩ = 92

Audio

Çam i - çin - de bos - ta - nım

Al ka - di - fe - den fis - ta - nım.

Nº293 (DEN-1.1)

: Çam içinde bostanım	Ak
Al kadifeden fistanım :	A
: Kötü kötü düş gördüm	Ak
Acip [acaba] yarım hasta mı. :	A
: Hey bostancı, bostancı	Ak
Bostan karanlık m'olur [mı olur]. :	A
: Koyver benim yarimi	Ak
Yorgan, döşek istemem. :	A

No 294

♩ = 98

Audio

Gül ge - li - nin ga - ze - li - ne

Gül ge - li - nin ga - ze - li.

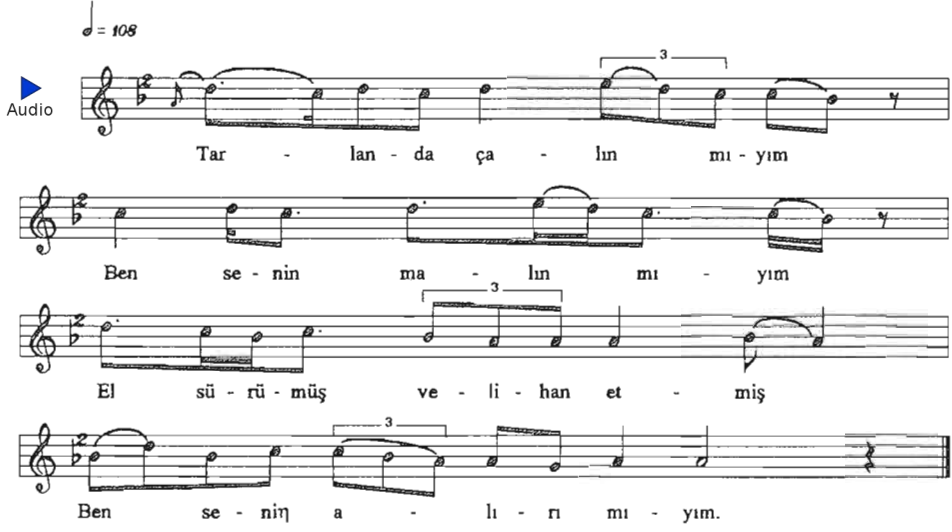
N°294 (ADA-10.2)

Gül gelinin gazeline	A
Gül gellinin gazeli	B
Neredeyidin ezeli <i>de</i>	A
Neredeyidin ezeli.	B
Nerede de olsa severler <i>de</i>	A
Nerede olsa severler	B
Senin gibi güzeli <i>de</i>	A
Senin gibi güzeli.	B

No 295

♩ = 108

Audio

Tar - lan - da ça - lın mı - yım

Ben se - nin ma - lın mı - yım

El sü - rü - müş ve - li - han et - miş

Ben se - niñ a - lı - rı mı - yım.

N°295 (ADA-14.1)

Tarlarda çalın mıyım	A
Ben senin malın mıyım	A
El sürmüş velihan [velham] etmiş	B
Ben seni alır mıyım.	C

No 296

$\text{♩} = 80$

Audio

Dam ba - şı - da su ta - şı
Cın - gır cın - gır ö - te - si
Be - ni sa - na ver - mez - ler
Ref. Hiç - kı - rı - ğı - la - rı du - ta - sı
A - man oğ - lan ne de - yon.

N°296 (ADA-14.1)

Dam başıda [başında] su tası	A
Cıngır cıngır ötesi	A
Beni sana vermezler	B
Hıçkırığıları [hıçkırıklar] dutası [tutsun seni]	C
R: Aman oğlan ne deyön [diyorsun].	Cv

No 297

♩ = 97

Audio

De - re ge - li - yor, de - re

Gu - mu - nu se - re se - re, gü - ze - lim

Al be - ni gö - tür de - re

Ya - ri - miñ ol - du - ğu ye - re, gü - ze - lim.

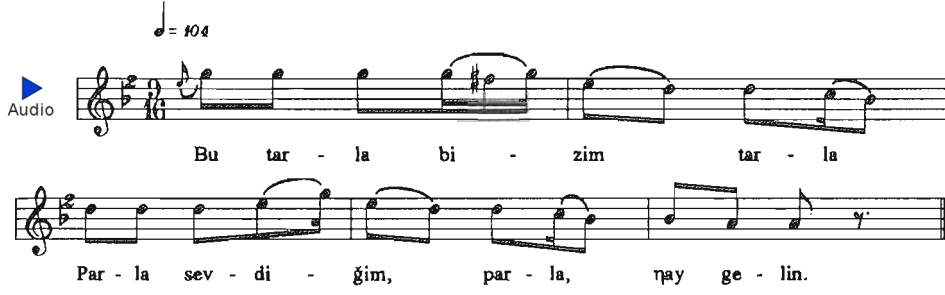
№297 (ANT-5.2)

Dere geliyor dere	A
Gumunu sere sere, <i>güzelim</i>	Av+
Al beni götür dere	A
Yarimin olduğu yere, <i>güzelim</i>	Av+
Al beni götür dere	A
Yarimin olduğu yere, <i>şekerim.</i>	Av+

No 298

♩ = 104

Audio

Bu tar - la bi - zim tar - la

Par - la sev - di - ğim, par - la, ay ge - lin.

N°298 (ANT-3.1)

- ||: Bu tarla bizim tarla A
Parla sevdiğim parla, *ay gelin* :|| Av+
- ||: Yanıma gelmezsen A
Uzaktan mendil salla, *ay gelin*. :|| Av+

No 299

♩ = 104

Audio

Doğ - ru - su doğ - ru - su doğ - ru - su yo doğ - ru - su

A - şa - ğı in - di ye - di ben - li ö - rü - sü

Al - tın ta - bak i - çi - ne

Ö - pem u - zat i - çi - ne, ay ge - lin.

N°299 (ANT-2.5)

Doğrusu, doğrusu, doğrusu	A
Aşağı indi yedi benli örsü	A
: Altın tabak içine [içinde]	B
Öpem [öpeyim] uzat içine [içinde], ay gelin. :	Bv+
: Öpem derken ısırırım	B
Affet benim suçumu, ay gelin :	Bv+
: Yılana bak, yılana	B
Gıvrım gıvrım dolana, ay gelin. :	Bv+

No 300

♩ = 92

Audio

Ör - dek gel - di ge - mi - ye

Ben u - tan - dım de - me - ye

Ab - lam be - ni kan - dır - dı

Bir ka - şık bu - la - ma - ya

Ab - lam be - ni kan - dır - dı

Bir ga - şık bu - la - ma - ya.

N°300 (BUR-1.2)

: Ördek geldi gemiye	A
Ben utandım demeye :	B
Ablam beni kandırdı	C
Bir kaşık bulamaya.	Dk
Ablam beni kandırdı	C
Bir gaşık bulamaya.	D

No 301

♩ = 100

Audio

Gız pı-nar ba - şın - da des - ti dol - du - rur

Gız pı-nar ba - şın - da des - ti dol - du - rur

Des - ti-niñ gul - pu - na gül - ler gon - du - rur

Şe - ker ıs - mar - la - dım, gay - mak ıs - mar - la - dım

O yar gel' cek di - ye ne - ler ıs - mar - la - dım

O yar gel' cek di - ye ne - ler ıs - mar - la - dım.

Nº301 (ANT-3.1)

Gız pınar başında desti doldurur	A, A
Destinin gulpuna güller gondurur	A
R: Şeker ısmarladım, gaymak ısmarladım	B
O yar gelecek [gelecek] diye neler ısmarladım.	A, A

No 302

♩ = 100

Audio

İ - li - ma - num su - lan - dı ey

Yi - ne mi - dem bu - lan - dı

Kı - rı - la - sı kol - la - rım hay ge - lin

O boy - nu - na do - lan - dı.

Nº302 (BUR-1.1)

: İlimanum [limonum] sulandı, ey	A
Yine midem bulandı :	B
: Kırılası [kırılasının] kollarım, hay gelin	C
O boynuna dolandı. :	D

No 303

Audio

Do-ğan a - yın on - be - şi - ne
Gelen a - yın on - be - şi - ne
Kız a - nam kı - nan gut - luğ ol - sun
Söy - le - dil - le - rin dat - lı ol - sun.

Nº303 (İÇE-6.10)

Çattılar ocak daşını	Av, Av
Vurdular düğün aşını	B
Doğan ayın onbeşine	A
Gelen ayın onbeşine	A
Kız anam kınan gutlu olsun	B
Söyledillerin [söylediklerin] datlı olsun.	B

No 304

♩ = 100

Audio

Me - nek - şe bul - dum de - re - de

Me - nek - şe bul - dum de - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de.

Nº304 (ANT-1.10)

Menekşe buldum derede	A, A
Sordum evleri nerede	B, B
Üç-beş güzel bir arada	A, A
Sen gel menekşelim, sen gel	B
Gittiğin yollardan dön, gel.	B, B

No 305

♩ = 110

Audio

Me - nek - şe bul - dum de - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de

N°305 (ANT-3.4)

Menekşe buldum derede	A, A
Sordum evleri nerede	B, B
Üç-beş güzel bir arada	A, A
Dön-gel, menekşelim, dön gel	B
Çıktığım yollardan dön, gel.	B

No 306

Audio

$\text{♩} = 108$

Me - nek - şe - si bo - yun eđ - miř

Yap - ra - cı - ğı su - ya deđ - miř.

N°306 (ANT-2.5)

Menekşesi boyun eğmiş	A, A
Yapracığı suya değmiş	B, B
Yar seni seven oğlan ölmüş	A, A
Sen gel, menekşelim, sen gel	B
Yayla yollarından dön, gel.	B

No 307

♩ = 97

Audio

Me - nev - şe - si bi - çim bi - çim

Me - nev - şe - si bi - çim bi - çim

Ben ağ - la - rım ya - rım i - çin

Ben ağ - la - rım ya - rım i - çin.

N°307 (DEN-1.7)

Meneşesi [menekşesi] biçim biçim	A, Ak
Ben ağlarım yarım için	B, B
: Sen gel meneşelim, sen gel	B
Aramıza gir gelin gel. :	B

No 308

♩ = 108

Audio

Me - nek - şe - si bo - yun eđ - miř
Yap - rak - la - rı su - ya deđ - miř.

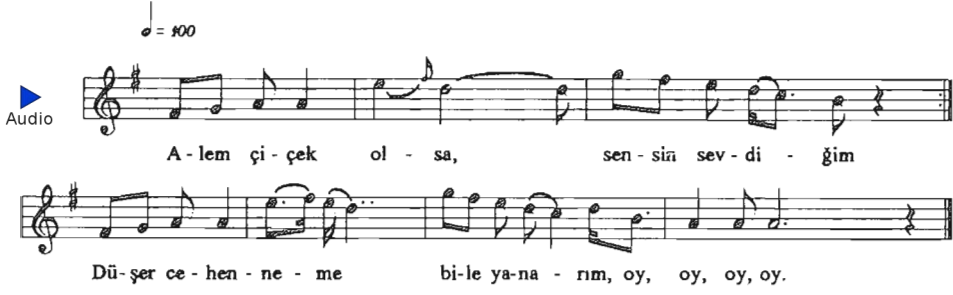
N°308 (DEN-1.3)

Menekşesi boyun eđmiş	A ⁵ , A ⁵
Yaprakları suya deđmiş	A, A
Gız seni saran ođlan ölmüş	A ⁵ , A ⁵
Sen gel menekşelim, sen gel	A
Aramıza girdeñ [girdi] engel.	A

No 309

♩ = 100

Audio

A - lem çi - çek ol - sa, sen - siñ sev - di - ğim
Dü - şer ce - hen - ne - me bi - le ya - na - rım, oy, oy, oy, oy.

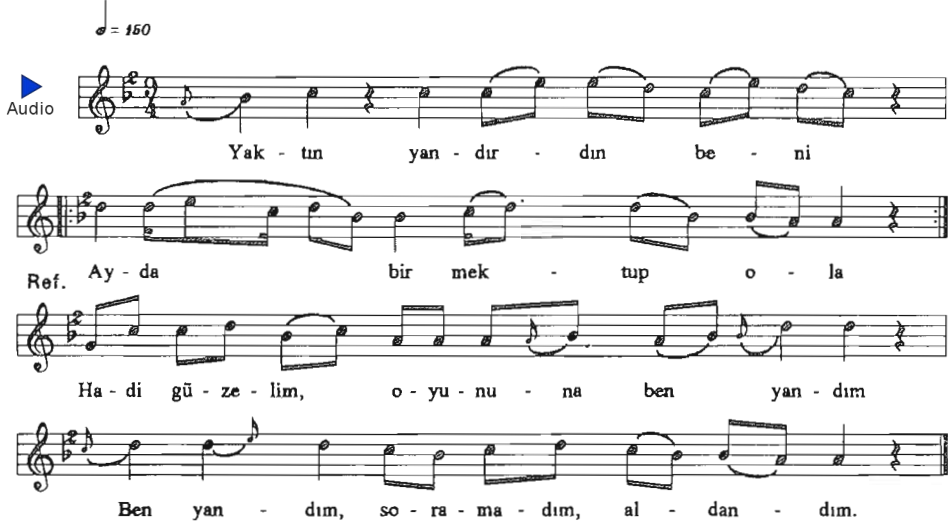
N°309 (ADA-3.1)

Gene [yine] dama çıktı boyun [boyunu] sevdiğim	A, A
Böyle geliş m'olur [mı olur] gullar [gurban] oldum	A+
Alem çiçek olsa sensin sevdiğim	A, A
Düşer cehenneme bile yanarım.	A+
Ardıcın dalına dayanmayasın	A, A
Gördüğün güzeli [güzeli] beğenmesin	A+
Eloğlu dediğin bir cahil uşak	A, A
Aldanıp sözüne inanmayasın.	A+

No 310

♩ = 150

Audio

Yak - tın yan - dır - dın be - ni

Ref. Ay - da bir mek - tup o - la

Ha - di gü - ze - lim, o - yu - nu - na ben yan - dım

Ben yan - dım, so - ra - ma - dım, al - dan - dım.

N°310 (DEN-1.6)

Yaktın yandırdın beni	A
Ayda bir mektup ola [yolla]	B
Ayda bir selâm ile [ile].	B
R: Hadi güzelim oyununa ben yandım	C
Ben yandım soramadım aldandım	Bv
Hadi güzelim oyununa maşallah	C
Maşallah nazar değmez inşallah.	Bv, Bv

No 311

♩ = 72

Audio

Bağ - la - ma be - ni ur - gan - la - ra
Ben va - rı - yo - rum oğ - lan - la - ra
A - ma - nın ka - sap, kör o - la - sı ka - sap
Gel bi - zim e - ve, gö - rü - şe - lim he - sap.

Nº311 (DEN-1.1)

Bağlama beni urganlara	A, A
Ben varıyorum oğlanlara	B, B
Amanın kasap kör olası kasap	C, C
Gel bizim eve görüşelim hesap.	B, B

Bağlama beni zincirlere	A, A
Ben varıyorum zenginlere	B, B
Amanın kasap, kör olası kasap	C, C
Gel bizim eve görüşelim hesap.	B, B

No 312

♩ = 80

Audio

Ga - ra ça - lı - niň yap - ra - ğı

Ga - ra ça - lı - niň yap - ra - ğı

Di - bin - den al - dım top - ra - ğı

Di - bin - den al - dım top - ra - ğı.

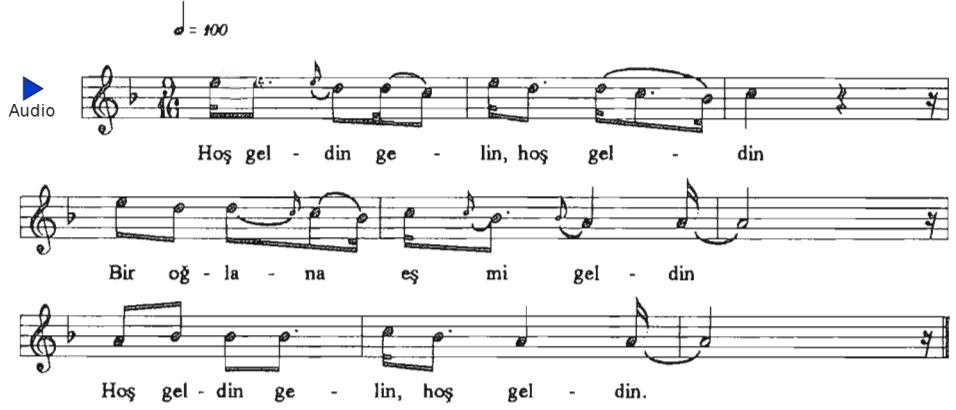
N°312 (ADA-2.2)

Gara calının [çalının] yaprağı	A, A
Dibinden aldım toprağı	B, B
Sen misin güzel [güzel] ablası	A, A
Dilber, dilber canım dilber	B
Elleri gınalı dilber	B
Gözleri sürmeli dilber.	B
Menevşesi [menekşesi] oymak oymak	A, A
Olur mu o yare doymak	B, B
Ağız şeker, dili gaymak	A, A
Böyle m'olur [mi olur] yare doymak	B, B
Dilber, dilber.	+

No 313

♩ = 100

Audio

Hoş gel - din ge - lin, hoş gel - din

Bir oğ - la - na eş mi gel - din

Hoş gel - din ge - lin, hoş gel - din.

N°313 (İÇE-6.4)

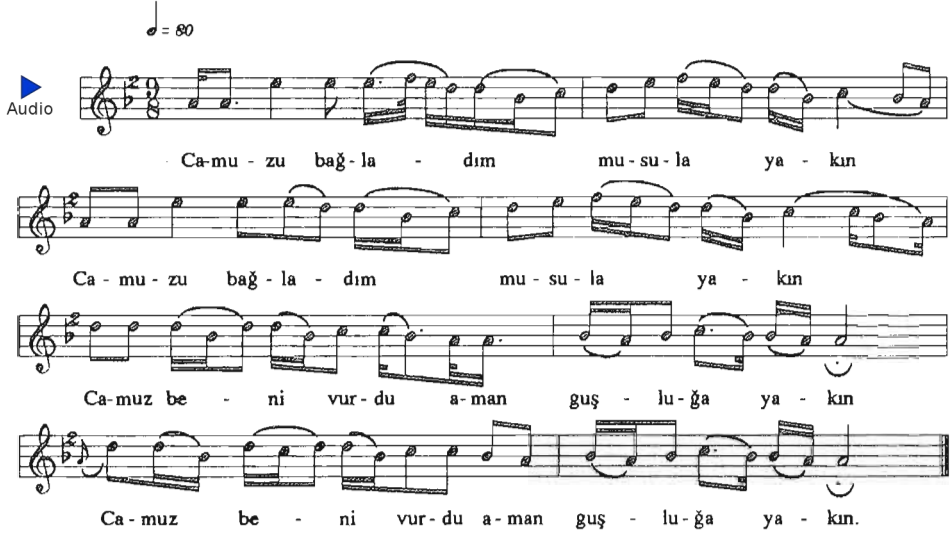
Gelin geldi kapımıza
Dürüsü var hepimize
Hoş geldin gelin, hoş geldin
Bir oğlana eş mi geldin
Hoş geldin gelin, hoş geldin.

A
B, Bv
A
B
Bv

No 314

♩ = 80

Audio

Ca - mu - zu bağ - la - dım mu - su - la ya - kın

Ca - mu - zu bağ - la - dım mu - su - la ya - kın

Ca - muz be - ni vur - du a - man guş - lu - ğa ya - kın

Ca - muz be - ni vur - du a - man guş - lu - ğa ya - kın.

Nº314 (ADA-1.1)

Camuzu [camızı] bağladım musula yakın	A, A
Camuz beni vurdu <i>aman</i> guşluğa yakın	B, B
Nişanım geliyor boyuna bakın	A, A
Gamlı genli [kinli] gara camuz öldürdün beni	B
Gülüm gonca iken soldurdun beni.	B
Böğünkü[bu gün]künlerden[günlerden] pazardır, pazar	A, A
Açmayacağım yorganımı yareler azar.	B

No 315

♩ = 64

Audio

Urum'dan oy yılmaz-ı sökün ey - le-di

Şun ka-bul Yu - su fun, Yusuf'un görme-ye gel-di.

N°315 (İÇE-6.7)

Urum'dan oy yılmaz sökün eyledi, <i>sökün eyledi</i>	A+
Şun kabul Yusuf'un Yusuf'un görmeye geldi	B
Seyretti ilinde doğduğu yeri, <i>doğduğu yeri</i>	A
Yüzünü tabanına sürmeye geldi.	B

No 316

  $\text{♩} = 80$

Ben var - mam i - nek - li - i - ye,
ge - lin a - man, a - man, g - lm a - man, a - man
Ay - ra - n si - nek - li - i - ye.
Ya - zar - sa Mev - lâm yağ - sn,
ge - lin a - man, a - man, g - lm a - man, a - man
Ref. Da - ln - da t - vek - li - i - ye.
Yay - la - c yay - l - n do - laş - tr
Ben  - l - yom as - lan ya - rim u - laş - tr.

N316 (ANT-1.2)

Ben varmam inekliye, <i>gelin aman, aman, glm aman, aman</i>	A+
Ayrn sinekliye	B
Yazarsa Mevlm yağsn [<i>yazsn</i>] <i>gelin aman, aman, glm aman, aman</i>	A+
Dalnda tvekliye.	B
R: Yaylac yayln [<i>yaygn</i>] dolaştır	C
Ben lyom [<i>lyorum</i>] aslan yarım ulaştır.	C

No 317

♩ = 90

Audio

Çek de - ve - ci de - ve - le - ri
in - gi - ne a - man
Şim - di rağ - bet gü - ze - li - nen
zen - gineñ a - man, a - man, a - man de - ve - li
Sordum as - lın ne - re - li Çok sal - la - ma gö - be - ği.

N°317 (ANT-1.2)

Çek deveci develeri ingine [engine] aman	A
Şimdi rağbet güzelinen [güzel ile] zengine aman.	B
R: Aman aman develi	C
Sordum aslın nereli	C
Çok sallanma göbeği	C
Düşürürsün bebeği.	C

No 318

♩ = 120

Audio

Çek de - ve - ci de - ve - le - ri
yo - ku - şa a - man, yo - ku - şa a - man
Ha - nım el - ler bir - bi - ri - ne
to - ku - şa a - man, to - ku - şa a - man,
Çek de - ve - ci de - ve - ne Çek de - ve - ci de - ve - ne.

N°318 (ADA-25.1)

- Çek deveci develeri yokuşa aman, *yokuşa aman* A
Hanım eller birbirine tokuşa aman, *tokuşa aman, tokuşa aman* B
R: Çek deveci devene [deveyi] C
Çek deveci devene [deveyi]. C

No 319

♩ = 132

Audio

Kar de - ve - ci de - ve - le - ri
yo - ku - şa a - man, yo - ku şa a - - man,
Kar me - me - ler bir - bi - ri - ne
to - ku - şa a - man, a - man, a - man
Ref. De - ve de - ve - li, se - ver - ler ay - lak
Sen ki - min ya - ri - sin her ya - nın oy - nak.

Nº319 (İÇE-4.1)

Çek deveci develeri yokuşa aman, yokuşa aman	A
Kar memeler bir birine tokuşa aman, aman, aman.	B
R: Deve develi	C
Severler aylak	C
Sen kimin yarısın	Ck
Her yanın oynak.	C

No 320

♩ = 126

Audio

Çek de - ve - ci, de - ve - le - ri
yo - ku - şa a - man, yo - ku - şa a - man
Kar me - me - ler bi - ri de bi - ri - ne
to - ku - şa a - man, a - man, de - ve - li.
De - ve - li day - lak Her yan - la - rın oy - nak.

N°320 (İÇE-3.1)

Çek deveci develeri yokuşa aman, yokuşa aman	A
Kar memeler biri de birine tokuşa aman, aman develi.	B
R: Develi daylak	C
Her yanların [yanın] oynak.	C
Develi giderse ben de giderim aman, giderim aman	A
Develi yoluna kanlar ederim aman, aman develi	B
R: Develi densiz	C
Gerdanları bensiz	C
Ben olurum ensiz [sensiz]	C
Sen o zaman bensiz.	C

No 321

♩ = 116

Audio

Çek de-ve-ci de-ve-le-ri yo-ku-şa a - man, yo-ku-şa a - man
A - kar da çay - lar bir - bi - ri - ne
to - ku-şur a man, a - man, a - man, a - man.
De - ve - li, de - ve - li Sor - dum ne - re - li
De - ve - si - ne yan - dım Se - ni be - nim san - dım.

N°321 (ANT-2.5)

Çek deveci develeri yokuşa aman, yokuşa aman	A
Akar da çaylar birbirine tokuşur aman, aman, aman.	B
R: Develi develi	C
Sordum nereli	C
Devesine yandım	Ck
Seni benim sandım.	C

No 322

♩ = 128

Audio

Çek de - ve - ci de - ve - le - ri U - ru - ma a - man
Yük vur - muş - lar al - tı ay - lı - cık
do - ru - ma a - man, do - ru - ma a - man.
De - ve - si day - lak Se - ver - ler ay - lak
Sen kim - lerin ya - ri - sin a ca - nım Her yan - la - rın oy - nak.

Nº322 (DEN-1.3)

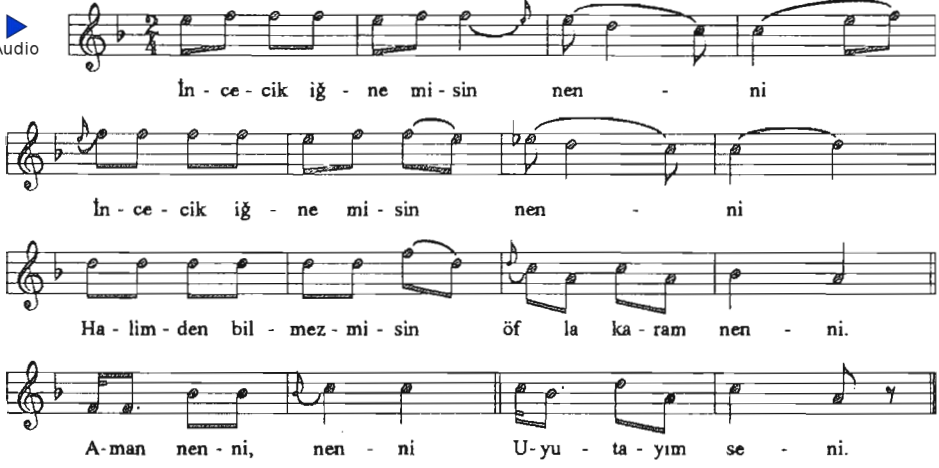
Çek deveci develeri Urum'a <i>aman</i>	A
Yük vurmüşlar altı aylık <i>aman, doruma aman.</i>	B
R: Devesi daylak	Ck
Severler aylak	C
Sen kimlerin yarisin, <i>a canım</i>	Ck+
Her yanların oynak	C

No 323

♩ = 182

Audio

İn - ce - cik iğ - ne mi - sin nen - ni

İn - ce - cik iğ - ne mi - sin nen - ni

Ha - lim - den bil - mez - mi - sin öf la ka - ram nen - ni.

A - man nen - ni, nen - ni U - yu - ta - yım se - ni.

N°323 (İÇE-4.1)

İncecik iğne misin nenni	Ak, A
Halimden bilmez misin <i>öf la karam</i> nenni	B
R: Aman nenni nenni	C
Uyutayım seni.	D

No 324

♩ = 88

Audio

Emm - oğ - luğ e - le ben - zer, emm - oğ - luğ

Emm - oğ - luğ e - le ben - zer, emm - oğ - lu

Bo - yu fi - da - na ben - zer, emm - oğ - lu

Bo - yu fi - da - na ben - zer, emm - oğ - lu.

N°324 (ADA-24.1)

Emmoğlu ele benzer, emmoğlu
Boyu fidana benzer, emmoğlu
Emmoğlu dedikleri, emmoğlu
Çayırdır yedikleri, emmoğlu.

A, Av
B, B
A, A
B

No 325

♩ = 112

Audio

Bağ - rı - ma ba - sa - rım daş - lar

A - kıt - tun gö - züm - den yaş - lar.

N°325 (ADA-24.1)

Bağırma basarım <i>daşlar</i>	A
Akıttun gözümünden yaşlar	B
: Yavrusu yetiren [yediren] guşlar	A
Sılasına döner gelir. :	B
Devleri hihe [hih] bilmez	A
Adamları sılam [selâm] almaz	B
Gavur Kürtler namaz kılmaz	A
Vermen [vermeyin] beni Develi'ye.	B

No 326

♩ = 80

Audio

Kek - liğ i - dim ga - ne - di - mi gur - dı - lar

Kek - liğ i - dim ga - ne - di - mi gur - dı - lar

Ben bu - ra - lı de - ği - lim de

Ba - 7a tu - zak kur - du - lar.

N°326 (ANT-1.2)

Kekliğ idim ganedimi [kanadımı] gırdılar

A, A

Ben buralı değilim, *de* bana tuzak kurdular.

B

No 327

♩ = 110

Audio

Ya - ğar yağ - mur ı - şı - la - şır say - la - rı

Gö - çü get - miş bo - zu - la - şır day - la - ğı

Ta - ze ge - lin koç yi - ği - din eğ - le - ği

Ge - lin - den u - san - mış kız is - ter gö - nül.

N°327 (İÇE-11.8)

Yağar yağmur ışılaşır sayları	A
Göçü [göçe] getmiş [gitmiş] bozulaşır daylağı	B
Taze gelin koç yiğidin eğleği	Bv
Gelinden usanmış, kız ister gönül.	Bv

No 328

♩ = 110

Audio

Ya - ğar yağ - mür her de - re - ler bu - la - nır
İ - ner gi - der der - ya - sı - nı do - la - nır
Bir gü - zel de de - gin a - ra - nır da bul - maz - sa
O gü - zel de se - be - bi - ne i - le - nır.

N°328 (İÇE-11.8)

Yağar yağmur her dereler bulanır	A
İner gider deryastını dolandır	B
Bir güzel de degin [dengini] aranır <i>da bulmazsa</i>	C
O güzel de sebebine ilenir.	Cv

No 329

♩ = 72

Audio

Siz bi - ze gel - men du - yar - lar

Siz bi - ze gel - men du - yar - lar

Sen ki - min ca - nı - sın, ca - nı

Sen gi - ne dol - dur fil - ca - nı.

N°329 (DEN-1.2)

Fılcını *daştan* oyarlar *banom* [balam]
İçini [içine] badem koyarlar
Siz bize gelmen [gelmeyin] duyarlar
Sen kimin canısın canı
Sen gine doldur fılcını [fıncanı].

A+, A+
B, B
A, A
Bk
B

No 330

♩ = 120

Audio

Öt - me pa - laz öt - me, se - ni av - lal - lar

Av - lal - lar da dar ka - fe - se ka - tar - lar.

Nº330 (İÇE-1.1)

Aşıp aşıp gider yaylanın yolu	A
Seyile [seyire] dayanmaz yaylanın garı	B
Yayla yollarında göç kater kater	A
Eşinden ayrılmış bir palaz öter.	B
Ötme palaz ötme, seni avlallar [avlarlar]	A
Avlallar [avlarlar] da dar kafese katarlar.	B

No 331

♩ = 96

Audio

Gey - di - gin çiz - me ge - li - nim,
gey - di - gin çiz - me
Ök - çe - si - ni büz - me ge - li - nim,
ök - çe - si - ni büz - me.

N°331 (ADA-4.1)

Geydigin [giydiğın] çizme gelinim, geydigin çizme	A+
Ökçesini büzme gelinim, ökçesin büzme	B+
Gomşuyu gezme gelinim, gomşuyu gezme	A+
Sen safa geldin gelinim, <i>gelmen güt'olsun [kutlu olsun].</i>	B+

No 332

♩ = 120

Audio

Bu - gün ya - nı - na gel - sem

Nin - no, Nin - no

Kar - yo - lan - da yer var mı

Nin - no, Nin - no yav - rum, Nin - no.

N°332 (İÇE-6.6)

Bahçanızda [bahçenizde] gül var mı, Ninno, Ninno	A+
Gül dibinde yer var mı, Ninno, Ninno yavrum	B+
Bugün yanına gelsem, Ninno, Ninno	A+
Karyolanda yer var mı, Ninno, Ninno yavrum, Ninno.	B+

No 333

♩ = 80

Audio

El - ma - lı - dan çık - tım ya - yan
be - bek oy, oy, oy
Da - yan hey diz - le - rim da - yan
ne - ne oy oy.

N°333 (ADA-1.1)

Elmalı'dan çıktım yaya, bebek, oy, oy, oy	A+
Dayan hey dizlerim, dayan, nene, oy, oy	B+
Emmin atlı dayın yaya, bebek, oy, oy, oy	A+
Bebek beni deleyledi, nenni, oy, oy.	B+

No 334

♩ = 96

Audio

Çat - tı - lar o - cak ta - şı - nı
ney, ney, ney, ey
Vur - du - lar dü - ğün a - şı - nı - ıy
ney, ney, a - man.

Nº334 (AFY-1.1)

Çattılar ocak taşını, *ney, ney, ney, ey* A+
Vurdular düğün aşını, *ney, ney, aman* B+
Yaktılar gızın başını, *ney, ney, ney, ey* A+
Kız anam, gızın gut'olsun [kutlu olsun], *ey, aman, ey* B+
Geçimin baldan *datl'olsun* [tatlı olsun], *ey aman ey.* B+

Ana hamama vardın mı, *ney, ney, ney, ey* A+
Yunduğum yeri gördün mü, *ney, ney, aman* B+
Yol gıymetini bildin mi, *ney, ney, ney, ey* A+
İşte ayrıldım, gidiyorum, *ey, aman, ey* B+
Sileyi [sılayı] terk ediyorum, *ey, aman, ey* B+

No 335

♩ = 126

Audio

Lam - ba da şi - şe - siz yan - maz mı

İ - çin - den o yar bu - lun - maz mı

Ço - çu - ğum ba - na yar bu - lun - maz mı.

Nº335 (İÇE-4.1)

Lamba da şişesiz yanmaz mı	A
İçinden o yar bulunmaz mı	B
Çocuğum [çocuğum] bana yar bulunmaz mı	B
Ben bu deritten ölürsem	A
Bana da yar bulunmaz mı.	B, B

No 336

$\text{♩} = 126$

Audio

Lam - ba da şi - şe - siz yan - maz mı

A - nam ba - na yar bu - lun - maz mı

Ci - cim ba - na yar bu - lun - maz mı.

N°336 (İÇE-3.1)

Lamba da şişesiz yanmaz mı	A
Anam bana yar bulunmaz mı	Bk
Cicim bana yar bulunmaz mı	B
Ben bu dertten ölürsem	A
İçime de acıyan olmaz mı.	B, B
R: Yayladan gel garagözlüm yayladan	Bv
Aman sözleğin beni almadan.	B

No 337

♩ = 192

Audio

Gel sa - rı - lıp ya - ta - lım

He - le te - nim i - laç - tır be - nim

He - le te - nim i - laç - tır be - nim.

Nº337 (İÇE-4.1)

Gel sarılıp yatalım

A

Hele tenim ilaçtır benim

Bk, B

Ayvalıdır bizim dağlar ayvalı

Bk

Nazlı yarı ıssızlarda sarmalı.

B

No 338

♩ = 182

Audio

Sa - rı çi - çe - ğim, sa - rı

Sa - rı - ya ko - nar a - rı

Sa - rı - ya ko - nar a - rı.

N°338 (İÇE-4.1)

Sarı çiçeğim sarı
Sarıya konar arı.

A
Bk, B

No 339

♩ = 112

Audio

Ti-ya - re-ler u-çu - yor
El - le - ri gı - na - lı
Ga - na - dı - nı a - çı - yor
Göz - le - ri sür - me - li.

Nº339 (YOZ-1.1)

Tiyareler [tayıareler] uçuyor, <i>elleri kınalı</i>	A, B
Ganadını açıyor, <i>gözleri sürmeli</i>	C, D
İsmet güver askeri [askere], <i>elleri kınalı</i>	A, B
Gelinler hep kaçıyor, <i>gözleri sürmeli.</i>	C, D
Bilerziğim [bileziğim] var benim, <i>elleri kınalı</i>	A, B
Kollarıma dar benim, <i>gözleri sürmeli</i>	C, D
Şu köylerin içinde, <i>elleri kınalı</i>	A, B
Kulaç kollu yar benim, <i>gözleri sürmeli.</i>	C, D
Masa üstünde bekmez, <i>elleri kınalı</i>	A, B
Bu bekmez bana yetmez, <i>gözleri sürmeli</i>	C, D
Yarın verdiği harçlık, <i>elleri kınalı</i>	A, B
Çaya, kefiye [kahveye] yetmez, <i>gözleri sürmeli.</i>	C, D

No 340

♩ = 98

Audio

Gi - di - yom u - zak - la - ra

Gi - di - yom u - zak - la - ra

Tu - tul - dum tu - zak - la - ra

Tu - tul - dum tu - zak - la - ra.

N°340 (İÇE-6.12)

Gidiyom [gidiyorum] uzaklara

A, A

Tutuldum tuzaklara.

Bk, B

Seni kimler doğurmuş

A

Seni kimler büyütmüş

A

Sıgımyon [sıgımyorsun] gucaklara.

Bk, B

No 341

♩ = 72

Audio

El â-le-min va-ta-nı var yur-du var, yur-du var

Gür-bet el-de ka-lı - şı - ma ne de - yim, a-man, aman

ne de - yim, a - man, a-man, du-man - lı dağ - lar.

Nº341 (ANT-1.5)

El âlemin vatani var yurdu var, yurdu var A
Gürbet [gurbet] elde kalışıma ne deyim aman,
ne deyim aman aman, dumanlı dağlar B+

No 342

♩ = 120

Audio

Gü - ver bos - ta - nım, gü - ver
Ök - süz - ler bo - yun e - ğer.

Nº342 (DEN-1.5)

Güver bostanım güver	A
Öksüzler boyun eğer	B
Öksüz oldum ben diye	A
Her gören onu döver.	B

Tarlada bostanım var, a yarım	A+
Terzide fistanım var	B
: Vur davulcu davulu, a yarım	A+
Karşıda düşmanım var. :	B

No 343

♩ = 120

Audio

A - ya bak, yıl - dı - za bak

A - ya bak, yıl - dı - za bak

Su - ya gi - den gi - za bak

Su - ya gi - den gi - za bak.

Nº343 (ANT-2.5)

Aya bak, yıldız bak
Suya giden gıza bak
Gız Allah'ı seversen
Yar Allah'ı seversen
Dön de bir yol bize bak.

A, Av
Bk, B
A
Av
Bk, B

No 344

♩ = 104

Audio

Ay - va da al - dım Ay - dın' dan

Ay - va da al - dım Ay - dın' dan

Kar - lı da - ğın ar - dın - dan

Kar - lı da ğ - ın ar - dın - dan.

N°344 (ANT-3.1)

Ayva *da* aldım Aydın'dan

A, A

Karlı dağın ardından

B, B

Ufacık çocuk ne bilir

A, A

Ak gerdanın *dad*ından.

Bk, B

No 345

♩ = 104

Audio

Şu Köy - ce - ğiz yol - la - rı
Kal - dır Ay - şem gol - la - rı
Bi - zim i - çin ya - pıl - mış
Şu Muğ - la' nın dam - la - rı.

№345 (MUG-1.1)

Şu Köyceğiz yolları	A
Kaldır Ayşem golları	B, B
: Bizim için yapılmış	C
Şu Muğla'nın damları. :	B

No 346

Audio $\text{♩} = 100$

Bur - du - r'un ev - le - ri

Şu Bur - du - r'un ev - le - ri

Ha - lı - dır ü - zer - le - ri

Ha - lı - dır ü - zer - le - ri.

N°346 (ANT-3.1)

Burdur'un evleri	A
Şu Burdur'un evleri	Ak
Halıdır üzerleri	B, B
Basma şalvar giyiyor	A, Ak
Köyden gelen güzelleri.	B, B

No 347

♩ = 100

Audio

Al de - ve - si mor kö - şek - li

Al de - ve - si mor kö - şek - li

Am - cam oğ - lu şal ku - şak - lı

Am - cam oğ - lu şal ku - şak - lı.

N°347 (ANT-2.5)

Al devesi, mor köşekli
Amcam oğlu şal kuşaklı
Yörük gider yaylasına
Kilim sarmış mayasına.

A, A
B, B
A, A
B, B

No 348

♩ = 110

Audio

Sü - rüp gi - der yay - la - sı - na

Sü - rüp gi - der yay - la - sı - na

Ki - lim sar - mış ma - ya - sı - na

Ki - lim sar - mış ma - ya - sı - na

Az ver - dim de çok yal - var - dım

Az ver - dim de çok yal - var - dım

Sev - di - ği - min a - na - sı - na

Sev - di - ği - min a - na - sı - na.

N°348 (ANT-2.2)

Sürüp gider yaylasına
Kilim sarmış mayasına
Az verdim de çok yalvardım
Sevdiğimin anasına.

A, A
B, B
A, A
B, B

No 349

♩ = 182

Audio

Şu Çav - dır' ın - dan çık - mı - yor

A-man şu ya - rın de - dik - le - ri

A - lı da verin fi - lin - te - mi oyma - dan

Ben vu - rul - dum geç - li - ği - mi doy - ma - dan.

N°349 (DEN-1.2)

Şu Çavdır'ından çıkmıyor	A
Aman, şu yarin dedikleri	Bk
Alı da verin filintemi [filintamı] oymadan	Bk
Ben vuruldum gençliğimi [gençliğime] doymadan.	Bk

No 350

♩ = 78

Audio

Bu Çal - gı-r'ın han - la - rı

A-man pa-rlı - dı-yor cam - la - rı

A - man pa-rlı - dı - yor cam - la - rı

Bi - zim i-çin ya-pıl - mış

Aman, şu Bur - du - r'un dam-la - rı

A-man, şu Bur - du - r'un dam-la - rı

Dol - dur, dol - dur Ga - ra - köy - lüm i-çe - lim

Bir yol ve-riş şu Bur - dur' dan ge-çe - lim.

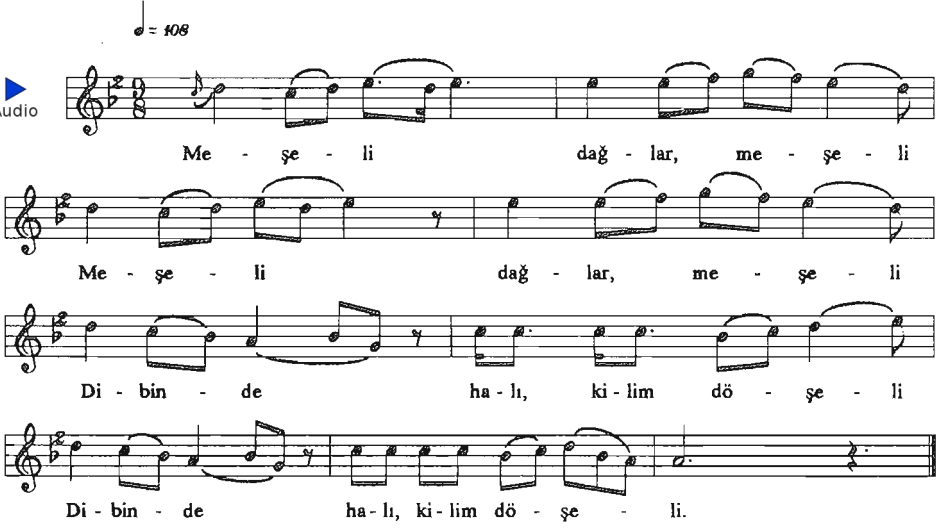
N°350 (ANT-2.3)

Bu Çalgır'ın hanları	A
Aman, parıldıyor camları	B, B
Bizim için yapılmış	Ak
Aman, şu Burdur'un damları.	Bk, B
R: Doldur, doldur Garaköylüm içelim	Bvk
Bir yol verin şu Burdur'dan geçelim.	B

No 351

♩ = 108

Audio

Me - şe - li dağ - lar, me - şe - li
Me - şe - li dağ - lar, me - şe - li
Di - bin - de ha - lı, ki - lim dö - şe - li
Di - bin - de ha - lı, ki - lim dö - şe - li.

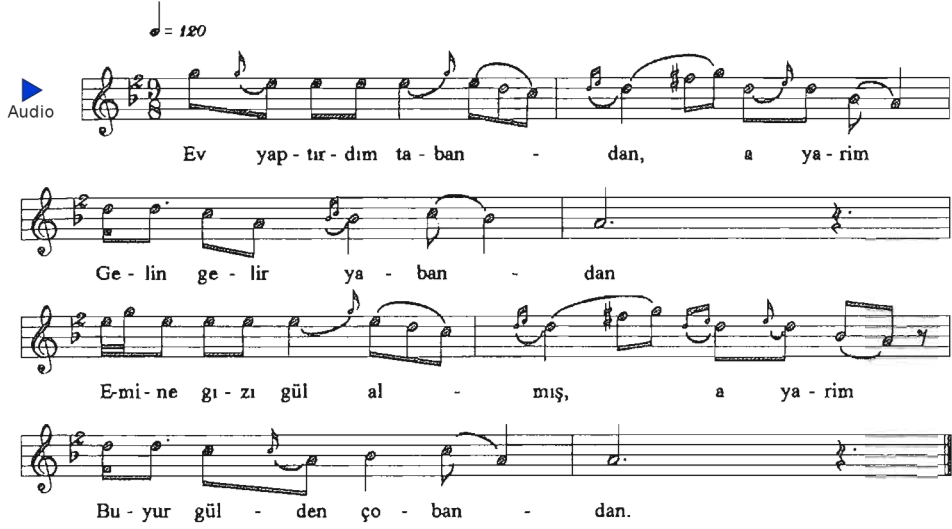
N°351 (ANT-3.4)

Meşeli dağlar meşeli	A, A
Dibinde halı, kilim döşeli.	Bk, B
Gün oldu, ben bu derde düşeli	A
Gün oldu ben bu aşka düşeli.	A
Al benim esmer güzeli	Bk
Yarimi [yarimin] yoluna gezeli.	B

No 352

♩ = 120

Audio

Ev yap - tır - dım ta - ban - dan, a ya - rim

Ge - lin ge - lir ya - ban - dan

E-mi-ne gı - zı gül al - mış, a ya - rim

Bu - yur gül - den ço - ban - dan.

N°352 (ANT-2.5)

Ev yaptırdım tabandan, <i>a yarım</i>	A+
Gelin gelir yabandan	B
Emine gız gül almış, <i>a yarım</i>	A+
Buyur gülden çobandan.	B
Buca pınar çeşmeli, <i>a yarım</i>	A+
Çeşmesinden içmeli	B
Emine gızın yoluna, <i>a yarım</i>	A+
Rakı, şarap içmeli.	B

No 353

♩ = 182

Audio

Ev yap - tır - dım ta - ban - dan, ay ge - lin

Ko - yun ge - lir ya - ban - dan.

Nº353 (ANT-1.1)

: Ev yaptırdım tabandan, <i>ay gelin</i>	A+
Koyun gelir yabandan :	B
: Eminem gebe m' olmuş [mi olmuş], <i>ay gelin</i>	A+
Koyun gider çobandan. :	B
Çekirgenin uçkunu, <i>ay gelin</i>	A+
Gelinlerin coşkunu.	B

No 354

♩ = 100

Audio

Sü - pür - ge - yi bo - ya - dım, a ca - nım

Gap' ar - dı - na da - ya - dım, a - ma - nım

Gap' ar - dı - na da - ya - dım.

N°354 (ANT-30.2)

Süpürgeyi boyadım, <i>a canım</i>	A+
Gap'ardına [kapı ardına] dayadım, <i>amanım</i>	B+
Gap'ardına dayadım.	B
Cemile gelecek diye, <i>a canım</i>	A+
Bıyıkları boyadın, <i>amanım</i>	B+
Bıyıkları boyadın.	B

No 355

♩ = 100

Audio

Dir - mil - li' - nin çal - gı - sı

Dağ - la - ra vur - du da yan - gı - sı

Şu ge - len - ler i - çin - de, a ca - nım

Be - nim de ya - rım de han - gi - si.

N°355 (ANT-3.1)

: Dirmilli'nin çalgısı	A
Dağlara vurdu da yangısı :	B
: Şu gelenler içinde, a canım	A+
Benim <i>de</i> yarım <i>de</i> hangisi. :	B
: Altın yüssüğüm [yüzüğüm] var benim	A
Parmağıma <i>da</i> dar benim :	B
: Şu gelenler içinde, <i>a canım</i>	A+
Orta <i>da</i> boylu <i>da</i> yar benim. :	B

No 356

♩ = 96

Audio

Şu Dir - mil'in çal - gı - sı, vay ge - lin

Dağ - la - ra vur - du yan - gı - sı.

N°356 (ANT-4.1)

: Şu Dirmil'in çalgısı, <i>vay gelin</i>	A+
Dağlara vurdu yangısı :	B
: Şu gelenler içinde, <i>vay canım</i>	A+
Benim yarım hangisi. :	B

No 357

♩ = 126

Audio

Şu Dir - mil' in çal - gı - sı, a ca - nım

Dağ - la - ra vur - du da yan - gı - sı.

N°357 (ANT-2.5)

Şu Dirmil'in çalgısı, *a canım*

A+

Dağlara vurdu *da* yangısı [yankısı]

B

Şu gelenler içinde, *a canım*

A+

Benim yarım *de* hangisi.

B

No 358

♩ = 170

Audio

Öy - le - dir yar öy - le - dir

Aşk a - da - mı söy - le - tir.

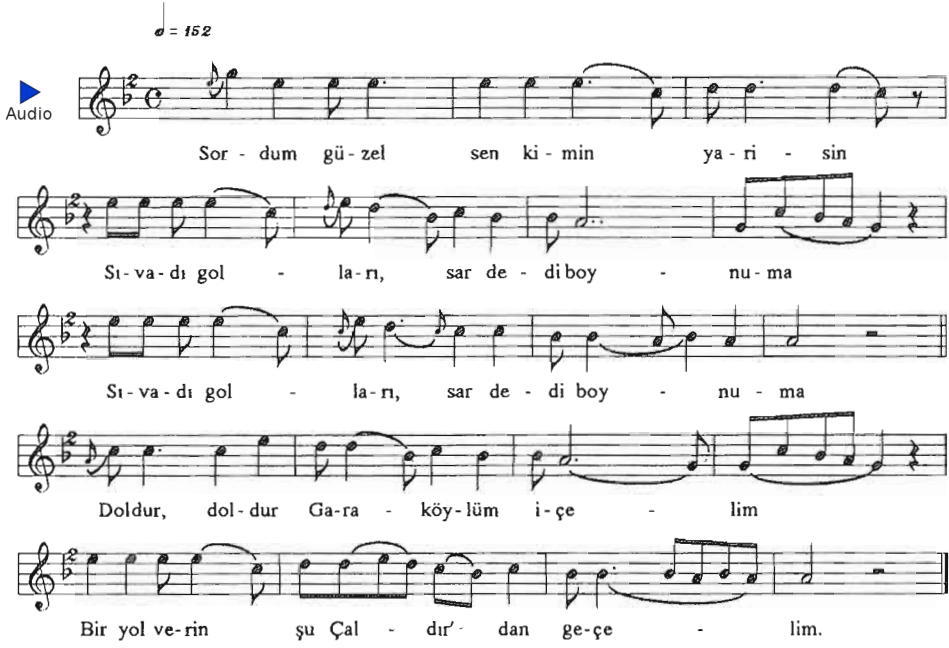
N°358 (İÇE-10.1)

: Kaya dibi saz olur	A
Gül açılır, yaz olur :	B
Ben yarime gül demem	A
Gülün ömrü az olur.	B
Öyledir yar öyledir	A
Aşk adamı söyletir	B
Almış yarı dizine	A
Bülbül gibi söyletir.	B

No 359

♩ = 152

Audio

Sor - dum gü - zel sen ki - min ya - ri - sin

Sı - va - dı gol - la - rı, sar de - di boy - nu - ma

Sı - va - dı gol - la - rı, sar de - di boy - nu - ma

Doldur, dol - dur Ga - ra - köy - lüm i - çe - lim

Bir yol ve - rin şu Çal - dır - dan ge - çe - lim.

N°359 (ANT-2.3)

Sordum güzel sen kimin yarisin

A

Sıvadı golları, sar dedi boynuma

Bk, B

Doldur doldur Garaköylüm içelim

Bk

Bir yol verin şu Çaldır'dan geçelim.

B

No 360

♩ = 120

Audio

Ke - si bağ - la - rın - da do - la - nı - yo - rum

Yitir - dim ya - ri - mi, a - man a - ra - nı - yo - rum

Yitir - dim ya - ri - mi, a - man a - ra - nı - yo - rum.

N°360 (İÇE-6.11)

Kesi bağlarında dolaniyorum	A
Yitirdim yarimi, <i>aman</i> araniyorum	B, B
Bir çift selâmına güveniyorum	A
Atma beni karlı dağın ardına	B
Annem yoktur kimler yanar derdime.	B

No 361

♩ = 116

Audio

Dav - ran a - tım, dav - ran gay - rat gü - nü - dür
A gel - dim an - la - rı der - ler, bu dü - ğün gü - nü - dür
Ar - ka - mız - dan ge - len duş - man ü - nü - dür
Kö - tü - tü tuş - man kas ye - ri - me ca - nı - ma
Kö - tü - tü tuş - man kas ye - ri - me ca - nı - ma.

Nº361 (DEN-1.6)

Bir çiçelin [geceleyin] bir çaktıma bakarım A
Gözlerimden kanlı *de* yaşlar dökerim B
Sen gidersin ben ayrılık çekerim A
Çikelim [çekerim] ayrılık güzel [güzel] ne gelir elden. B, B

Davran atım davran gayrat [gayret] günüdür A
A geldim anları derler, bu düğün günüdür B
Arkamızdan gelen duşman [düşman] ünüdür A
Kötütü [kötü idi] tuşman [düşman] kas yerime canıma. B, B

No 362

♩ = 97

Audio

Has - ta dö - şek - ler - de ya - tan ben o - lam
Or - ta boy - la - rı - na kur - ban - lar o - la - yım
Su koydum ten - çire - ye, yar gel - di pen - çire - ye
Pin-çi-re - den el ol - maz, gel ya - rim i - çeri - ye.
Hop - pa şın - gıl yar şın - gıl, şın - gıl yar şın - gıl
Hop - pa şın - gıl yar şın - gıl da ma - şal - lah.

N°362 (AFY-1.1)

Hasta döşeklerde yatan ben olam [olayım]	A
Orta boylarına kurbanlar olayım	B
Su koydum tençireye [tencereye] yar geldi pençireye [pencereye]	C
Pinçireden [pencereden] el olmaz, gel yarım içeriye.	C
R: Hoppa şıngıl yar şıngıl, şıngıl yar şıngıl	D
Hoppa şıngıl yar şıngıl, da maşallah,	E

No 363

♩ = 126

Audio

Sa-rı da zey - bek şu dağ - la - ra yas - la - nır

Yağ - mur ya - ğar, si - lah - la - rı ı s - la - nır

Yağ - mur ya - ğar, si - lah - la - rı ı s - la - nır

Beri gel a ya - rim, be - ri gel ben a - dam ye - mem

El - le - rin ya - ri - ne de ya - rim ol de - mem.

N°363 (ANT-2.5)

Sarı <i>da</i> zeybek şu dağlara yaslanır	A
Yağmur yağar, silahları ıslanır	B, B
R: Beri gel a yarım, <i>beri gel</i> , ben adam yemem	Bv
Ellerin yarine <i>de</i> yarım ol demem.	Bv

No 364

♩ = 128

Audio

Sa-rı da zey-bek i-ner ge - lir i-niş - ten, ben yan-dım

Her yan - la - rı gö-rün - mü - yor gü - müş - ten, ben yan-dım.

N°364 (ANT-2.3)

Sarı da zeybek iner gelir inişten, <i>ben yandım</i>	A+
Her yanları görünmüyor gümüşten, <i>ben yandım</i>	A+
: Şu dağları kara duman bürüdü, <i>ben yandım</i> :	A+
Üçyüz atlı, beşyüz yaya yürüdü, <i>ben yandım.</i>	A+

No 365

♩ = 116

Audio

Yük-sek yük-sek te-pe - le - re ev kur-ma-sın - lar

Aş- rı aş - rı mem - le - ke - te - kız ver-me - sin - ler.

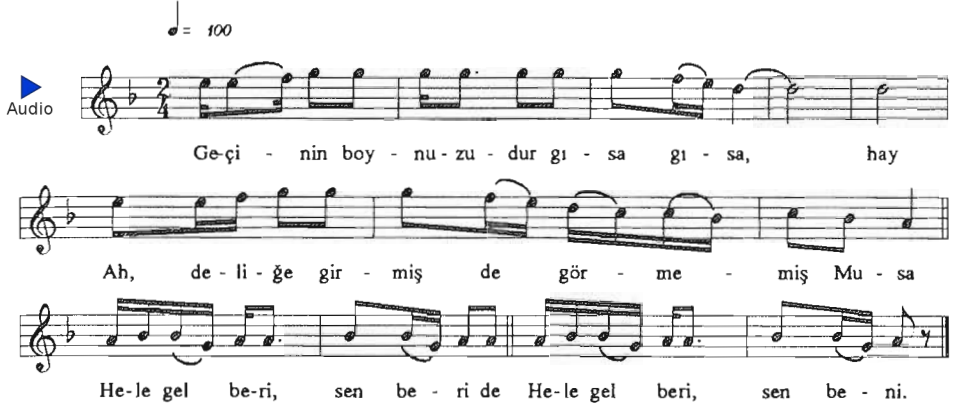
N°365 (ANT-3.4)

Yüksek <i>yüksek</i> tepelere ev kurmasınlar	A, A
Aşrı [aşırı] aşrı memlekete kız vermesinler	B, B
Annesinin bir tanesini hor görmesinler	A, A
Uçan <i>da</i> kuşlara malim [malûm] olsun, ben annemi özledim	B
Hem annemi hem babamı, ben köyümü özledim.	B

No 366

♩ = 100

Audio

Ge-çi - nin boy - nu - zu - dur gı - sa gı - sa, hay

Ah, de - li - ğe gir - miş de gör - me - miş Mu - sa

He-le gel be-ri, sen be - ri de He-le gel beri, sen be - ni.

N°366 (ADA-7.1)

Geçinin boynuzudur gısa gısa, hay	A
Ah, deliğe girmiş de görmemiş Musa.	B
R: Hele gel beri, sen beri de	C, C
Dola golların, sar beni.	C, C

No 367

♩ = 120

Audio

Aw - şa - ma doğ - ru ka - yın a - tam gel - di

Ser suf - ra - yı ge - lin ha - nım de - di

Ca - nım an - ne - ciğim gü - lüm - an - ne - ciğim

Çi - ğe ri ga - ra ke - di -- ler de ye - di.

N°367 (İÇE-6.3)

Awşama [akşam] oldu gayınbuba geldi A
Ser sofrayı [sofrayı] gelin hanım dedi B
Canım gayın bubacığım, gülüm bubacığım C
Çiğeri [ciğeri] gara kediler *de* yedi. B, B

Awşama doğru kayın atam geldi A
Ser sofrayı gelin hanım dedi B
Canım anneciğim, gülüm anneciğim C
Çiğeri [ciğeri] gara kediler *de* yedi. B, B

No 368

♩ = 96

Audio

Şu de - re de - rin de - re
Şu de - re de - rin de - re
Göl - ge - si se - rin de - re
Göl - ge - si se - rin de - re.

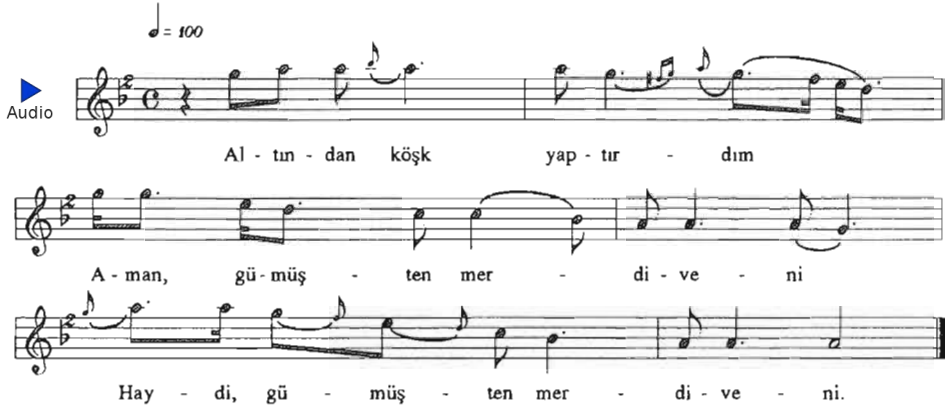
N°368 (ADA-4.1)

Şu dere derin dere	A, A
Gölgesi serin dere	B, C
Gızım sana tuzak gurdum	A
Gız sana dızah [tuzak] gurdum	A
Gorkarım gelin gele [geliyor].	B, C

No 369

♩ = 100

Audio

Al - tın - dan köşk yap - tır - dım

A - man, gü - müş - ten mer - di - ve - ni

Hay - di, gü - müş - ten mer - di - ve - ni.

N°369 (İÇE-3.2)

Altından köşk yaptırđım

A

Aman, gümüşten merdiveni

B

Haydi, gümüşten merdiveni.

B

No 370

♩ = 132

Audio

İn - ce ça - yır bi - çi - lir mi

Su - lar so - ğuk i - çi - lir mi, a - man

A - ğam ben yan - dım Pa - şam ben yan - dım

El - le - rin kö - yün - de, a - nam Eğ - len - dim kal - dım.

N°370 (İÇE-4.1)

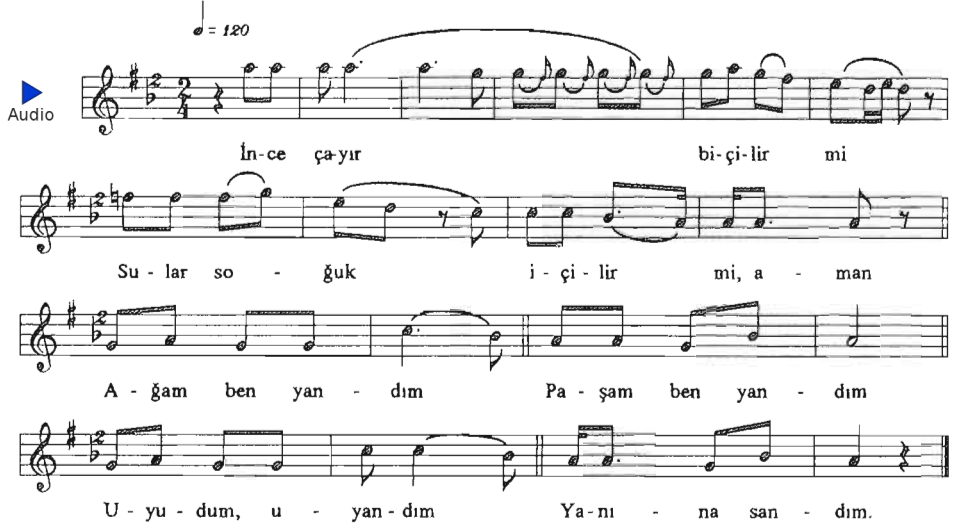
İnce çayır biçilir mi	A
Sular soğuk içilir mi, <i>aman</i> .	B
R: Ağam ben yandım	C
Paşam ben yandım	D
Ellerin köyünde, <i>anam</i>	C
Eğlendim kaldım.	D

No 371

Audio

$\text{♩} = 120$

İnce çayır bi-çi-lir mi
Su-lar so-ğuk i-çi-lir mi, a-man
A-ğam ben yan-dım Pa-şam ben yan-dım
U-yu-dum, u-yan-dım Ya-nı-na san-dım.

N^o371 (İÇE-11.4)

İnce çayır biçilir mi	A
Sular soğuk içilir mi, <i>aman</i>	B
Bana yarden giç [geç] diyorlar	A
Yar tatlıdır [vaz]geçilir mi, <i>aman</i>	B
R: Ağam ben yandım	C
Paşam ben yandım	D
Uyudum, uyandım	C
Yanına sandım.	D

No 372

♩ = 120

Audio

Şu de-re-nin u-su - lu, a - ma-nın a - man

Hay - di, gı-ra - ma - dım bu - zu - nu.

Nº372 (İÇE-1.1)

Şu derenin usulu, <i>amanın aman</i>	A+
<i>Haydi</i> , gıramadım buzunu	B
<i>Aman</i> , gıramadım buzunu	B
Aldım köylü kızını, <i>amanın aman</i>	A+
<i>Haydi</i> , çekemedim nazını	B
<i>Aman</i> , çekemedim nazını.	B

No 373

Audio $\text{♩} = 118$

Al yaz - ma-mı dü - re - yim
A - man, geç kar - şı - ma gö - re - yim.

N°373 (ANT-2.3)

Al yazmamı düreyim

A

Aman, geç karşıma göreyim

B

Uyan, *uyan* sar [sarı] boynuma

A

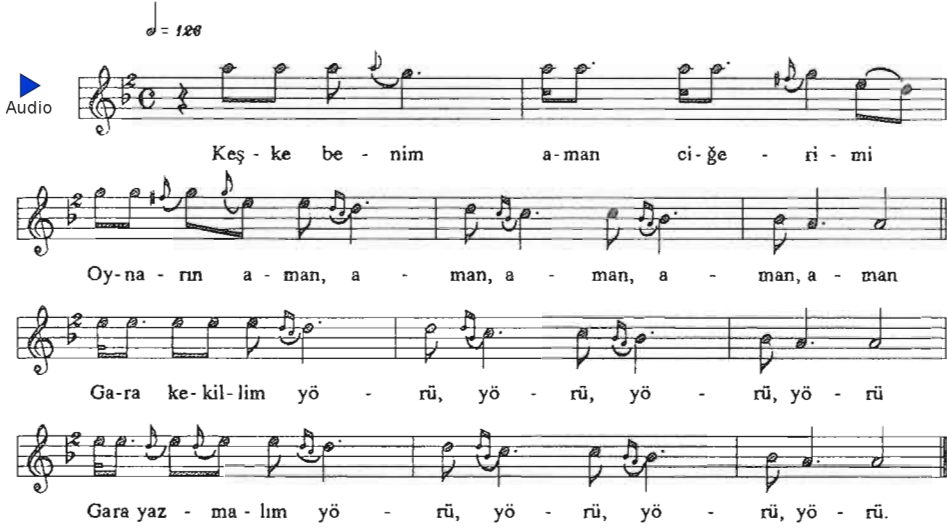
Aman, yar olduğu [olduğunu] bileyim.

B

No 374

♩ = 120

Audio

Keş - ke be - nim a - man ci - ğe - ri - mi

Oy - na - rın a - man, a - man, a - man, a - man, a - man

Ga - ra ke - kil - lim yö - rü, yö - rü, yö - rü, yö - rü

Gara yaz - ma - lım yö - rü, yö - rü, yö - rü, yö - rü.

N°374 (İÇE-3.1)

Fasulyenin <i>aman</i> ortasında	A
oyunlar <i>aman, aman, aman</i>	B
Keşke benim <i>aman</i> ciğerimi	A
oyunların [oyunların], <i>aman, aman, aman.</i>	B
R: Gara kekillim yöre, yöre, yöre, yöre	B
Gara yazmalıyım yöre, yöre, yöre, yöre.	B
Fasulyenin çelengileri de	A
Dondurman [dolmadı] <i>aman, aman, aman</i>	B
Şu Sille'den <i>aman</i> gece geçtim	A
Görmedim <i>aman, aman, aman.</i>	B

No 375

♩ = 80

Audio

Şerif hanım a - man su dol - du - rur
de-reden am - man, am - man, am-man, de-re - den am - man.
Kon-ya' nın da kız - la - rı, hay - di bar - mak - la - rı
gü - müş - ten am-man. am - man, am-man, a ca - nım am - man.

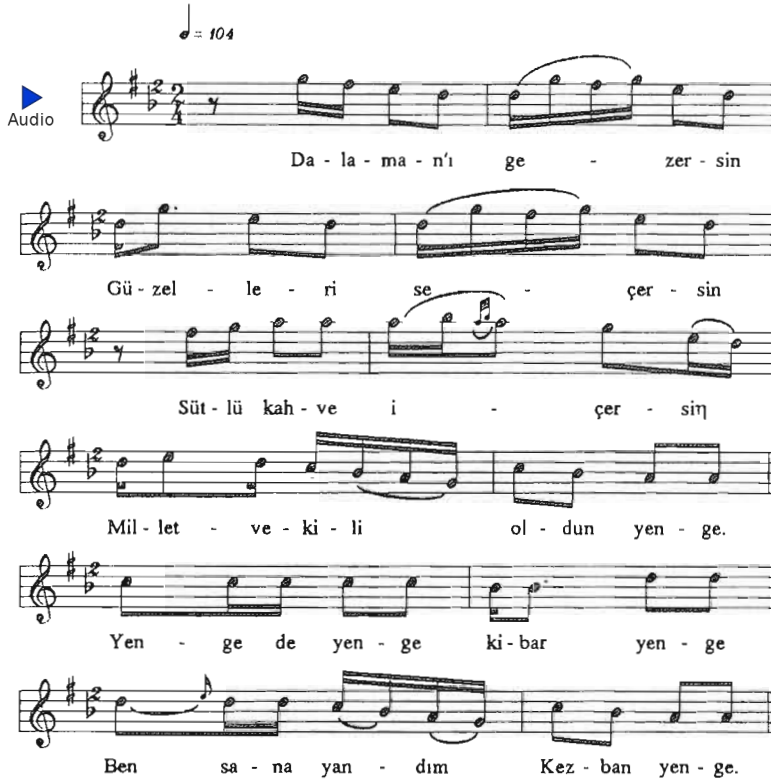
N°375 (İÇE-2.1)

Şerif [Şerife] hanım <i>aman</i> su doldurur	
dereden <i>aman, dereden aman</i>	A, B
İstürmüşlar <i>her yanları</i> [görükmüyor] gözükmiyor	
bereden <i>aman, amanın aman</i>	A, B
Konya'nın <i>da</i> kızları <i>haydi</i> barmakları	
gümüşten <i>aman, a canım aman</i>	A, B
Bu Sille'yi <i>aman</i> gece geçtim	
görmedim <i>aman, aman amanın aman.</i>	A, B

No 376

♩ = 104

Audio

Da - la - ma - n'ı ge - zer - sin

Gü - zel - le - ri se - çer - sin

Süt - lü kah - ve i - çer - sin

Mil - let - ve - ki - li ol - dun yen - ge.

Yen - ge de yen - ge ki - bar yen - ge

Ben sa - na yan - dım Kez - ban yen - ge.

N°376 (ANT-2.3)

Dalaman'ı gezersin	A
Güzelleri seçersin	A
Sütlü kahve içersin	B
Milletvekili oldun yenge.	C
R: Yenge de yenge kıbar yenge	D
Ben sana yandım Kezban yenge.	E

No 377

♩ = 90

Audio

E - rik da - lı gev - rek - tir

E - rik da - lı gev - rek - tir

A - man ez - me - ye gel - mez

Yav - rum ez - me - ye gel - mez.

Nº377 (BUR-1.2)

Erik dalı gevrektir	A, A
Aman ezmeye gelmez	B
Yavrum ezmeye gelmez.	B

No 378

♩ = 100

Audio

Hal - bur der - ler se-rin yay - la - yı

Ben ağ - la - rım kün - de böy - le, oy.

Nº378 (ADA-3.3)

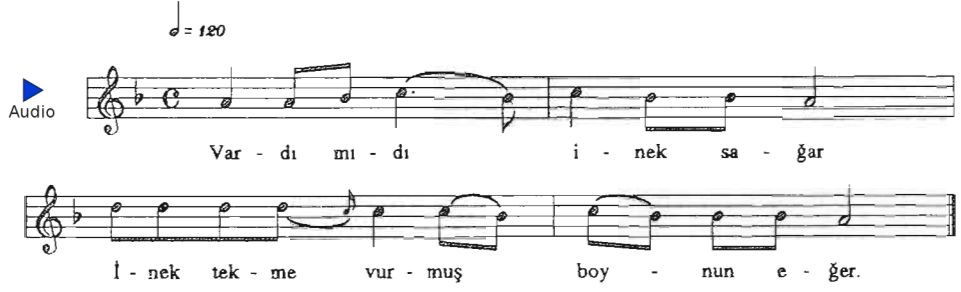
Halbur derler serin yaylayı	A
Ben ağlarım künde [günde] böyle, oy	B
Hatırın [hatırını] sormaya geldim	A
Yarım nerelerin [nerelerdesin] hey, oy.	B

No 379

♩ = 120

Audio

Var - dı mı - dı i - nek sa - ğar
İ - nek tek - me vur - muş boy - nun e - ğer.

Nº379 (İÇE-6.3)

Vardımıdı [vardığımda] inek saĝar	A
İnek tekme vurmuş boynun eĝer	B
Altın küpeciğın döver	A
Uyumuşum gadın anam, doymamışım	Bv
Sabhların olduĝunu bilememişim.	Bv

No 380

♩ = 72

Audio

E - vi - min gi - zı - yı - dın yav - rum, yav - rum

Be - ni goy - dun gi - di - yon yav - rum, yav - rum

Bü - yük e - yi - min su - cu - suy - dun yav - rum, yav - rum

Su - cu - lar ge - lir, su - yu boş bu - lur yav - rum, yav - rum.

N°380 (AMA-1.1)

Evimin gızıydın yavrum yavrum	A
Beni goydun gidiyon [gidiyorsun] yavrum, yavrum	A
Büyük eyimin [evimin] sucusuydun yavrum, yavrum	A
Sucular gelir, suyu boş bulur yavrum, yavrum.	A
Destiyi alırım, boş bulurum yavrum, yavrum	A
Yerlerin belli olur yavrum, yavrum	A
Senin yerini dutan olmaz yavrum, yavrum	A
Beni goyup gitme yavrum, yavrum.	A

No 381

♩ = 100

Audio

Ka - ra bo - cu ba ğ - lar be - nim Türk - me - nim

Ka - ra bo - cu ba ğ - lar be - nim Türk - me - nim

E - le - ne dek yar yo - lu - nu bek - le - rim.

N°381 (ADA-6.1)

Kara bocu [poşu] bağlar, benim Türkmenim	A, A
Elene [ölene] dek yar yolunu beklerim	B
Benim yarım bana gülme diyorsa	A, A
Yemin eder ben gölmene [gülmeyi] terklerim [terk ederim].	B
Geliyor, geliyor, Döndüm geliyor	A, A
Dili söylemeden yüzü gülüyor	B
Benim yarım bensiz murad m' alıyor [mı oluyor]	A, A
Kadir Mevlâm sebebine koymasın.	B

No 382

♩ = 70

Audio

Gız a - na - sı, gız a - na - sı

Ya-kıldi ge - lin gı - na - sı

Ge - di - yo - rum, ge - di - yo - rum

Ya - lı - nız gal - dıñ a - na - sı.

N°382 (ADA-4.1)

Gız anası, gız anası	A
Yakıldı gelin gınası	B
Gediyorum [gidiyorum], gedyorum	A
Yalnız galdı anası.	B
Ana <i>ben</i> seni bulmayınan [bulmayınca]	A
Eller besler yarmayınan [yarma ile]	B
Bir eloğlu[nun] sarmayınan [sarılmasıyla]	A
İşte goyup gedyorum [gidiyorum].	B

No 383

♩ = 70

Audio

De - de - min de dö - şün in - di

Nen - ni Poy - raz oğ - lum, nen - ni

Öl - dü - rür - ler gu - zu - la - rım

Eş - ki - ler ev - vel - den ken - li.

Nº383 (ADA-4.1)

Dedemin de döşü indi	A
Nenni Poyraz oğlum, nenni	B
Öldürürler guzularım	A
Eşkiler [eşkiyalar] evvelden kenli [kinli].	B
Evimizin önü ekin	A
Yekin kara dedem yekin	B
Ağlamaya naz ediyom [ediyorum]	A
Düşmanların evi yakın.	B

No 384

♩ = 192

Audio

Kek - lik gi - bi daş - tan da-şa se - ke - rek

Ger - dan a - çıp ge - li - şı - ni sev - di - ğim

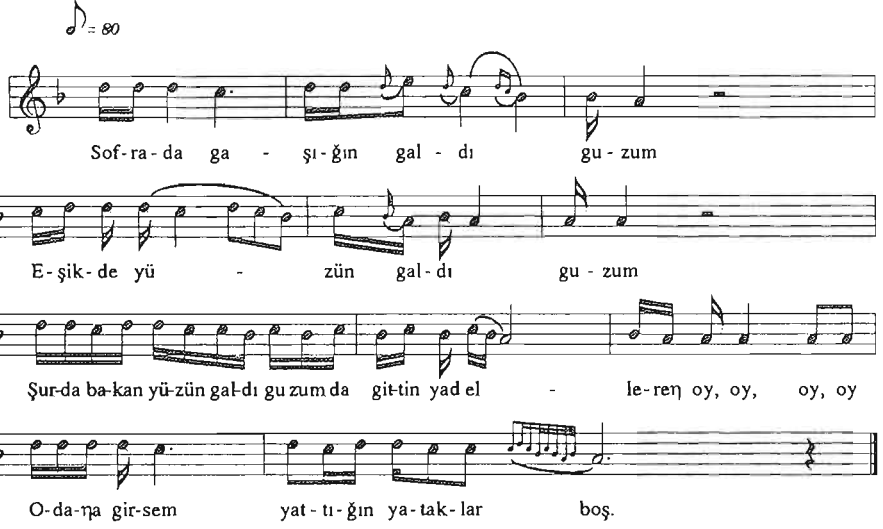
Sa - ğa so - la tak - sim et - miş ör - gü - sün

O - nar o - nar bö - lü - şü - nü sev - di - ğim.

N°384 (ADA-15.2)

Keklik gibi <i>daştan</i> <i>daşa</i> sekerek	A
Gerdan açıp gelişini sevdiğim	B
Sağa sola taksim etmiş örgüsün	A
Onar onar bölüşünü sevdiğim.	B

No 385

Audio

Sof-ra-da ga - şı-ğın gal - dı gu - zum
E-şik-de yü - zün gal - dı gu - zum
Şur-da ba-kan yü-zün gal-dı gu zum da gittin yad el - le-ren oy, oy, oy, oy
O-da-ña gir-sem yat - tı-ğın ya-tak-lar boş.

Nº385 (ESK-1.1)

Sofrada gışığın galdı guzum	A
Eşikte yüzün galdı guzum	A
Şurda bakan yüzün galdı guzum <i>da</i> gittin yad ellere, <i>oy</i> .	A+
Odana girsem yattığın yataklar boş	A
Yüreğime <i>de</i> sardım anam yavrum taş	A
Evin içinde bir yaz idin <i>da</i> ayrılık getirdi gış	A
Gayrı anam nasıl hasretine dayansın guzum.	A

No 386

♩ = 80

Audio

E - vi - i - zin  - nn - den sa - lım ge - er - se

A - tı - ver yaz - ma - nı sa - lım s - t - ne.

N386 (E-5.3)

Evinizin nnden salım geerse	A, A
Auver yazmanı salım stne	B, B
Ben de bildim benim olmadıını	A, A
Daha ilelerim dolmadıını.	B, B

No 387

♩ = 80

Audio

Ga-ra top-rak - lar al-dı da gö-tür-dü

Ağ-lar göz - ya - şıy - laş a - nam

Ev - la-dın a - cı - sı da yü-rek - le - ri ya - kar

Bu ay - rı-lık da dün-ya-mı ba - şı - ma yı - kar oy, oy.

N°387 (ESK-1.1)

Gara topraklar aldı <i>da</i> götürdü	A
Ağlar gözyaşıyla anam	A
Evladın acısı <i>da</i> yürekleri yakar	B
Bu ayrılık <i>da</i> dünyamı başıma yıkar, <i>oy</i>	Av
<i>Ah</i> , kara yerler <i>de</i> aldı <i>da</i> hasretin burnumda tüter	B
Gonca iken soldurdun gülümü.	A

No 388

♩ = 160

Audio

Nen-ne a-nam, nen-ni, nen - ni, nen-ni

U-yu-sun da bü-yü-sün nen - ni, nen-ni, a-nam nen-ni

Be-beğim nen-ni, nen-ni, nen-ni a-nam da nen-ni, nen-ni.

N°388 (İÇE-9.3)

Nenne anam nenni, nenni, nenni	A
Uyusun da büyüsün nenni, nenni, anam nenni	Av
Bebeğim nenni, nenni, nenni, anam da nenni, nenni.	Av

No 389

♩ = 84

Audio

Sul - ta-nın ev-le-ri de dağın i-çin - de - yi

Sul - tan gül top - la - yor bağ i - çin - de - ye.

N°389 (İÇE-6.11)

Sultanın evleri <i>de</i> dağın içinde	A
Sultan gül topluyor [toplıyor] bağ içinde	Av
Emsalın yağdı [yoktu] <i>da</i> köyün içinde	A
Kurban olam [olayım] doğru söyle Sultanım.	A

No 390

♩ = 100

Audio

Hevesik eyle-dim de yavru getir - dim, go-tir dim, ge-tir dim, ge tir dim

O da ha - yal ı - la - o dü-şmüş meğer, dü-şmüş meğerme - ğer, oy.

N°390 (İÇE-9.2)

Heveslik eyledim de yavru getirdim, <i>getirdim, getirdim, getirdim</i>	A
O da hayal ila [ile] düşmüş meğer, <i>düşmüş meğer</i>	Av
Ben yavrumu gözümde de ıramam derdim, <i>ıramam derdim, derdim</i>	A
Çektiğim emekler emekler de boşmuş meğer, <i>meğer oy.</i>	Av

No 391

♩ = 144

Audio

Ben de gettim de beri-den ö - te-yeñ, ö - te-yeñ, ö-teyeñ, ö-teye ö-teye

Ağ-zı-mız-dan çık-tı bi ke-re ma-ta, hata, hata.

Nº391 (İÇE-9.2)

Ben de gettim [gittim] de beriden öteye, öteye	A
Ağzımızdan çıktı bir kere mata [hata], hata, hata	Av
Ağaçsız palansız da husgünsüz ata, ata, ata	A
Behit çıkmayı [çıkmayınca] da gönül dosttan ayrılmaz, elden ayrılmaz.	Av

No 392

♩ = 92

Audio

Ki-lim do ku - duyum ör-nek, örnek, örnek,ör-ne - yek

Gel - di ba - şı - mı - za der - ne - yek.

Nº392 (İÇE-6.9)

Kilim dokudum örnek-örnek, <i>örnek-örnek</i>	A
Geldi başımıza dernek	B
Yedi yılda bir haber	A
Çok mu gördün gahpe felek.	B
Tek kaya kaya mı	A
Çaldırıyor mayaları	B
Bebeğimi götürmüş	A
Gara guşun soyları.	B

No 393

♩ = 70

Audio

On-do-ku-za çık-tı da ya u-nun bat-ma-nı

El-ler ye-dik sı-ra bi-ze kok-ma-nı.

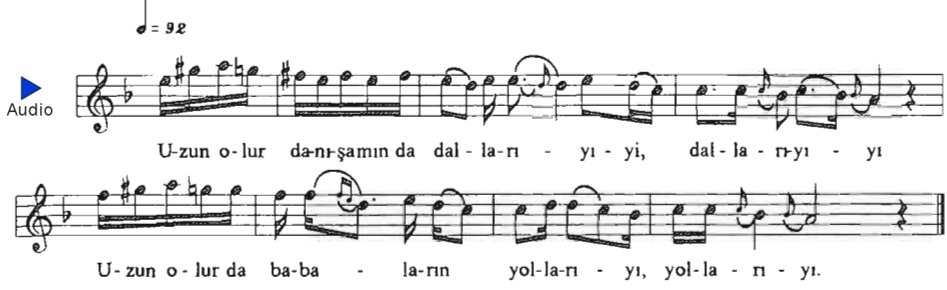
N°393 (İÇE-6.6)

Ondokuza çıktı <i>da ya</i> unun batmanı	A
Eller yedik sıra bize kokmanı	A
Kahpe felek <i>de</i> etticeyin [ettiklerin] yetmemi [yetmedi mi]	A
Dostumu ağlattın, düşman [düşmanı] göldürdün [göldürdün].	A

No 394

♩ = 92

Audio

U-zun o-lur da-nıřamın da dal-la-rı - yı - yi, dal-la - rı-yı - yı

U-zun o-lur da ba-ba - la-rın yol-la-rı - yı, yol-la - rı - yı.

N°394 (İÇE-6.2)

Uzun olur danışmanın [danışmanın] <i>da dalları, dalları</i>	A
Uzun olur <i>da</i> babaların yolları, <i>yolları</i>	A
Ne deyim ağlayım gader buyumuş, <i>buyumuş</i>	A
Sabahtan galktımda [kalktığımda] düřtüm izine, <i>izine, izine</i>	A
Yorganı bulařmış saçın yüzüne, <i>yüzüne.</i>	A

No 395

♩ = 70

Audio

Üç küşiydik gettik ge - yek yo - la - ya

Ge - yek çık - tı git - ti gen - di da - ğı - na

Töveler tövesi ge-yik get-mem de bi daha senin av-la - yı - ya - ya

Git-me gardaş git-me, gal-dım ga-ya - da, gal dım ga ya-da - ei.

Nº395 (İÇE-6.3)

Üç küşiydik [kişiydik] gettik [gittik] geyek [geyik] yolaya [yoluna]	A
Geyek çıktı gitti gendi dağına ya	A
Töveler tövesi [tövbeler tövbesi], geyik getmem [gitmem] <i>de bi</i> [bir] <i>daha</i> , senin avlayıya [avlamaya]	A
Gitme gardaş [kardeş] gitme, galdım gayada, <i>galdım gayada</i> .	A
Tüfeğim gayada asılı galdı	Ak
Esvabım sandıkta basılı galdı	A
Nişanlım el koynunda küsülü galdı	Ak
Gitme gardaş, gitme, galdım gayada.	A

No 396

♩ = 84

Audio

Ya - lan dün - ya - ya ben gel - dim ge - le - lei - yı

Ben de bu - la - ma - dım dün - ya a - la - lı

Ak el - le - ri bo - ğum bo - ğum kıl - na - lı - yı

Nece gız - lar var da - ı ka - ra yer sende - ye, ka - ra yer sen - de - yei.

N°396 (İÇE-6.9)

Yalan dünyaya ben geldim geleyi	A
Ben de bulamadım dünya alalı [alayı]	Av
Ak elleri boğum boğum kınalı	A
Nece [nice] kızlar var da kara yer sende, <i>kara yer sende.</i>	Av

No 397

♩ = 64

Audio

Ne a - ca-yıp söy-ler den el - le - rin di - li, di - li

Söy - le - şil-ler be - ni, dil - ler - de gal - dı - yım

M'bir a - şam ya - şır da hal - la - rı - mı so - rı

Ba - şı boz du - man-lı dağ - lar - da gal - dı - yım.

N°397 (İÇE-6.9)

Ne acayip söyler <i>de</i> ellerin dili, <i>dili</i>	A
Söyleşiller [söyleşirler] beni, dillerde galdım	B
Bir aşam [akşam] yaşır <i>da</i> hallarım sorı [sora]	B
Başı boz dumanlı dağlarda galdım.	B

No 398

♩ = 68

Audio

Dam başın-da ge-ziyon da ya - ya - yar a-man, o

İ-fa - de-mi ya-zı - yol-lar nen - ne, nen - ne

Ma-lım ol-sun Tu-fan be - ye - ye - ye yem

Oğ-lak gi-bi yü-zü - yol-lar ne - ne, ne - ne

Yı-ğıt a-ğam ne - ne, ne - ne, ne-ne, koç yı-ğı-tım ne - ne, ne - ne.

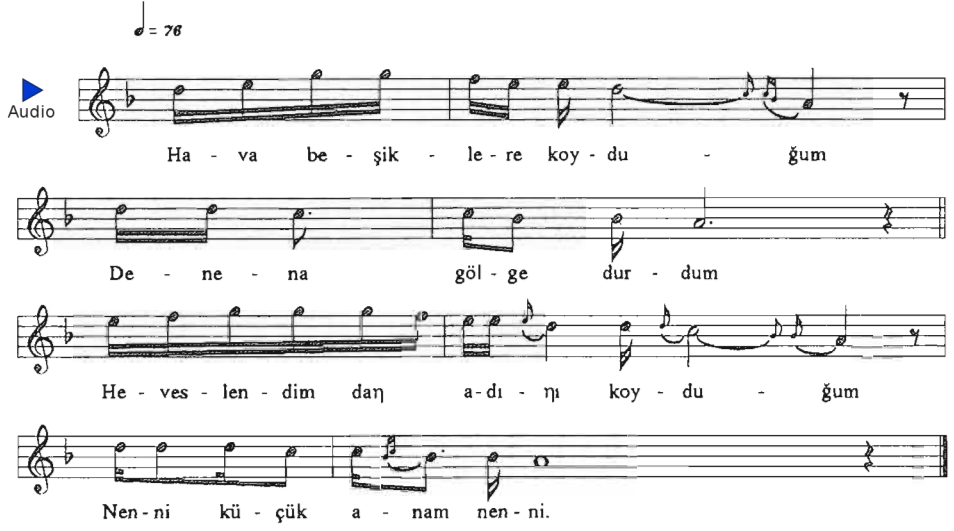
Nº398 (İÇE-6.6)

Dam başında geziyon [geziyor] <i>da yar, aman</i>	A
İfademi yazıyollar [yazıyorlar] <i>nene</i>	B
Malım [malum] olsun Tufan beye	A
Oğlak gibi yüzüyollar [yüzüyorlar] <i>nene, nene</i>	B
Yığıt ağam <i>nene, koç yığıtım nene, nene.</i>	B

No 399

♩ = 78

Audio

Ha - va be - şik - le - re koy - du - ğum

De - ne - na göl - ge dur - dum

He - ves - len - dim dañ a - dı - nı koy - du - ğum

Nen - ni kü - çük a - nam nen - ni.

Nº399 (İÇE-6.3)

Hava beşiklere koyduğum	A
Denen a gölge durdum	B
Heveslendim <i>da</i> adını koyduğum	A
Nenni küçük anam nenni.	B

No 400

♩ = 68

Audio

Ko - zan da - ğın da ga - ya - la - rı - yı - yı - yı

Çan - dı - rı - yor ma - ya - la - rı - yı

Yu - da - ma - dan pek mi der - di - yi - yi

Ka - ra gu - şun so - ya - la - rı - yı - yı.

N°400 (İÇE-6.1)

Kozan dağın <i>da</i> gayaları	A
Çandırıyor mayaları	B
Yudamadan pek mi derdi	A
Kara guşun soyları.	B
Kozan dağının otu, tezeği	A
Acı haber geldi bize	B
Nidan <i>da</i> gediıyor [gidiyor]	A
Ak edikte [etekte] toza toza.	B

No 401

♩ = 90

Audio

Gi-diñ bu - lut - lar gi - din

A-man ya - ri - mi se - lâm e - diñ

Yarim uy - ku - da i - se

Uy - ku - su - ðu ha - ram e - din.

N°401 (DEN-1.4)

Gidin bulutlar gidin	A
<i>Aman</i> yarimi selâm edin	B
Yarim uykuda ise	A
Uykusunu haram edin.	B

No 402

♩ = 60

Audio

A - ma - nın de du - ma - nın ben ne - ler ol - dum

İş - me - den ser - hoş mu ol - dum.

Nº402 (DEN-1.4)

Amanin *de* dumanın ben neler oldum A
İşmeden [içmeden] serhoş [sarhoş] mu oldum. B

No 403

♩ = 54

Audio

A-şıp a - şıp gi-der yay-la - nın yo - lu
Sa-hi-le da - yan - maz yay - la - nın gü - lü
Ga-yet gü - zel ol - sa yi - ği - din ya - ri
O da el - li bin bir i - ki naz i - le.

Nº403 (İÇE-11.7)

Aşıp aşıp gider yaylanın yolu A
Sahile dayanmaz yaylanın gülü B
Gayet güzel olsa yiğidin yarı A
O da elli bin bir iki naz ile. B

Yağar yağmur ışılaşır soyları A
Eli göçmüş bozulaşır taylağı B
Allı gelin kaç yiğidin eyleyi. A, B

No 404

♩ = 72

Audio

Ben gı - zı - mı ge - lin et - ti - yey

Ü - zen - gi - zi par - la - ya - ran oy, oy, oy, oy,

Nº404 (ADA-1)

Zeytin belli {.....}	A
Ben gızımı gelin ettim	B
Ben gızımı gelin ettim	A
Üzengizi parlayaran [parlayana].	B
Gızım gızların içinde	A
Yemen gınası saçında	B
Torlak [tarlak] mayalar gibi sallanır	A
Zeytin bellinin içinde.	B

No 405

♩ = 80

Audio

Ya-bandan gel kö-mürde göz-lü gelin, yab-an-dan aman, a-man

Aldım habe - ri-ni de fakir ço-ban-dan as - la-nım oy, oy.

Ref.

A man yö-rü, yö - rü Aslan yö-rü, yö - rü Hostak yö-rü, yö - rü.

N°405 (İÇE-10.1)

Yaban ellerinin <i>de karı karı</i> ben olsam, <i>aslanım hey, hey</i>	A
Şu giden yosmanın <i>da yarı yarı</i> ben olsam <i>aman, aman</i>	A
R: Ah, aman, aman	B
Kara gözlüm	B
Ah, aman, aman	B
Şirin sözlüm.	B
Yabandan gel kömür de gözlü gelin <i>yabandan, aman</i>	A
Aldım haberini de fakir çobandan <i>aslanım, oy.</i>	A
R: Aman yörü, yörü	B
Aslan yörü, yörü	B
Hostak yörü, yörü.	B

No 406

♩ = 88

Audio

A-lı da ve-rin be-nim ba-ru - du - mu, saç - ma - mı

Üç gün - de gal - dı ş u Muğ - la' dan aş - ma - mı.

Üç gün - de gal - dı ş u Muğ - la' dan aş - ma - mı.

N°406 (MUG-1.1)

Alı *da* verin *benim* barudumu saçmamı
Üç günde galdı ş u Muğla'dan aşmamı.

A
Bk, B

No 407

♩ = 90

Audio

Ay mı doğ - du, gün mü doğ - du ge - ce i - ken Şavkı
vur - du git - ti be - be - ğim ba - ca - dan, ey Ay - rı -
lıp ta ge - lin se - ni ko - ca - dan. Ha - ha - ha, ta - ri - ri - ri - ri
ri - ri - ri - ri ri - ri - ri ray, ta - ri - ri - ri - ri ti - ri - ri - ri ey.

N°407 (AFY-1.1)

Ay mı doğdu gün mü doğdu gece iken	A
Şavkı vurdu gitti bebeğim bacadan, ey	B
Ayrılıp ta gelin seni kocadan.	B

No 408

♩ = 120

Audio

Ni - ye em - mi de - din, o - tuz - dur ya - şım

Bir za - man be - le - den a - yıl - maz başım, oy

Se - nin bu di - yar - da bu - lun - maz e - şin

E - le göz - le - ri - ni süz - sem ol - maz mı.

N°408 (ADA-16.1)

Niye emmi dedin, otuzdur yaşım	A
Bir zaman beleden [belâdan] ayılmaz [ayrılmaz] başım, oy	B
: Senin bu diyarda bulunmaz eşin	A
Ele [elâ] gözlerini süzsem olmaz mı. :	B
Eşin var mı dananın düzünde	A
Bedel bedel benler gonmuş yüzünde	B
: Böyle geyme [giymen] olur şehir gızında	A
Al yeşil geyinip [giyinip] gezsene olmaz mı. :	B

No 409

♩ = 120

Audio

An - tep a - ha - li - si gel - di, de - ri - l - di

Ye - di yer - den ge - mik - le - rim gı - ri - l - di, oy

O - kun - du fer - ma - nın ga - rar ve - ri - l - di

N'o - lur Tah - sin Pa - şa'm, öl - dür - me be - ni, oy.

Nº409 (ADA-16.1)

Antep ahalisi geldi, derildi	A
Yedi yerden gemiklerim gırıldı	B
: Okundu fermanın garar verildi	A
N'olur [ne olur] Tahsin Paşa'm öldürme beni. :	B
Akşam kaçırım, sabahınan [sabahleyin] dutallar [tutarlar]	A
Cezası olanı hapsa ataları [atarlar]	B
: Öldürürsen nişanlımı satarlar	A
N'olur [ne olur] Tahsin Paşa'm öldürme beni. :	B

No 410

♩ = 120

Audio

Geş-ke se-ni gör-me - sey-dim dü-ğün-de

Ben gü-zel gör-me-dim se-nin ta-yun-da

Yay-lı-ya ta-şıl-ır ba-har a-yun-da

Ça-lıp oy-nat-ma-lı - yı sa-zı-ğan se-ni-iy.

Nº410 (ADA-16.1)

Geşke seni görmeseydim düğünde	A
Ben güzel görmedim senin tayında	A
: Yaylıya [yaylaya] taşılır bahar ayında	A
Çalıp oynatmalı sazınan [sazla] seni. :	B
Aşıklar söylerler güzelin hakkın [hakkını]	A
Ne olur sen seni engelden sakın	A
: Sağına soluna hamali [hamail] dakın	A
Hey bu millet çürüdü gözünen [gözü ile] seni, oy. :	B

No 411

♩ = 120

Audio

Dül - dül da - ğı du - ma - yın a - lır ba - şı - nı

Da - ya - nıl - maz bo - ra - nı - ña, gı - şı - na

Ba - kın kar - daş şu Mev - lâ - nın işi - ne

Yaz ge - lin - ce ga - rı - yı sü - zü - lür gi - der iy.

Nº411 (ADA-16.1)

Düldül dağı duman alır başını [başına]	A
Dayanılmaz boranına, gışına	A
: Bakın kardaş [kardeş] şu Mevlâ'nın işine	A
Yaz gelince garı süzülür gider. :	B
Çitli, çotlu Kuşçu köyü darılır	A
Bir tarafı ılıcıya [ılıcaya] 'alır [kahr]	A
: Elbeyli Garakuz bir key [köy] sayılır	A
Bülke [bu ülke] bayındırlı düzülür gider oy. :	B

No 412

♩ = 192

Audio

Çer-çi-oğ-lu kö-yün-de yi gör-düm bir gu-yuñ

Sır - rı gu - di - ret - ten e - ser se - zi - lir

Bü-tün can - lı mah - lûk sen-den su i - çer

Her da - şı - na bin bir se - vap ya - zı - lır.

N^o412 (ADA-16.1)

Çerçiöğlü köyünde gördüm bir guyu	A
Sırrı gudiretten [kudretten] eser sezilir	A
: Bütün canlı mahlûk senden su içer	A
Her daşına bin bir sevap yazılır. :	B
Sana möhteç [muhtaç] bu ovanın guşları	A
Yıkılmış teneke [tenekesine] düşmüş taşları	A
: Buna ağlama sil gözünden yaşları	A
Şu galbimde pılanlarım cızılı [çizili]. :	B

No 413

♩ = 116

Audio

Gel be-nim der-di-me de bir der-man ey-le

Gel be-nim der-di-me e bir der-man ey-le

A-lem-ler der-di-ne de der-man o-lan şah,

der-man o-lan şah.

Nº413 (İÇE-9.2)

Gel benim dirdime <i>de</i> bir derman eyle	A, A
Alemler dirdine <i>de</i> derman olan şah, <i>derman olan şah</i>	B+
Hükmüyün üstünde <i>de</i> bir ferman eyle	A, Av
Alemler dirdine derman olan şah, <i>derman olan şah</i> .	B+
Seyrangahım budur <i>da</i> tahtın yücesi	A, Av
Düldül atdır <i>da</i> Gamber hocası, <i>Gamber hocası</i> .	B+

No 414

Audio

$\text{♩} = 110$

Mu - sa - nın â - sa - sı - nı da ej - der - ha e - den

Mu - sa - nın â - sa - sı - nı ej - der - ha e - den

İ - sa gi - bi ö - lü - yü de hem di - ri gi - lan,

hem di - ri gi - lan, Ye - dir - mez ho - cam.

N°414 (İÇE-9.2)

Musanın âsasını *da* ejderha eden

A, A

İsa gibi ölüyü *de* hem diri gılan, *hem diri gılan* Yedirmez hocam.

B+

No 415

♩ = 72

Audio

Ak - şam o - lur ya - ta - ğı - ma ya - ta - rım
O gül gi - bi de ya - ta - ğı - ma di - ken o - lur ba - ta - rım, oy, oy
Ah, zalım sevdiğim gelme - di de yol - la - ra bakarım el - ler, el - ler, oy, oy, el - ler, oy, oy
Yık - tın o - ca - ğı - mı da za - lı - mın gı - zı, gâ - vı - rın gı - zı, oy, oy
Ah sev - di - ce - ğim gel - me - di de yol - la - ra ba - ka - rım oy, oy, oy, oy
Yık - tı o - ca - ğı - mı da bir za - lı - mın gı - zı, zalımın gı - zı, oy, oy, oy, oy.

Nº415 (ESK-1.1)

Akşam olur yatağıma yatarım	A
O gül gibi <i>de</i> yatağıma diken olur batarım, <i>oy</i>	B
Ah zalım sevdiğim <i>de</i> gelmedi <i>de</i> yollara bakarım <i>eller oy, eller, oy</i>	C
Yıktın ocağı mı <i>de</i> zalımın gızı <i>da</i> gâvırın [gâvurun] gızı, <i>oy</i>	D
Ah sevdiceğim [sevgilim] gelmedi <i>de</i> yollara bakarım, <i>oy</i>	Cv
Yıktı ocağı mı <i>da</i> bir zalımın gızı, zalımın gızı, <i>oy</i> .	D
Gecelerin ardı gelmez, oldu da gündüz gibi gidiyorum sevdiğim	A
Yad eller derdimi bilmez, garibim gidiyorum, sevgilim	A
Gurbet ellerinden ömür gözyaşımıdır sevdiğim	A
Yıktı ocağı mı <i>da bir</i> zalımın gızı, <i>zalımın gızı, zalımın gızı</i>	C
Gider dönmez geri gelmez sevdiğim.	D

No 416

♩ = 66

Audio

Bir gün yo - lu - nuz uğ - ra - dım

Hey, get - tim Fe - ke' ye, Fe - ke' ye

Ey, Fe - ke' de bir gü - zel gör - düm

A - dı Ze - ki - ye, Ze - ki - ye.

N°416 (ADA-16.1)

Bir gün yolunuz [yolunuza] uğradım	A
Hey gettim [gittim] Feke'ye, Feke'ye	B
: Ey Feke'de bir güzel gördüm	B
Adı Zekiye, Zekiye. :	C

No 417

♩ = 88

Audio

Gom - ŧu - la - rı gel - sin de - rim

Ge - li - nin gön - lü - nü gö - rü - yon

A - na - sın - dan i - zin a - lın

Biz gı - za gı - na ya - kı - cık.

Nº417 (ADA-16.1)

Gomŧuları gelsin derim	A
Gelinin gönlünü görüyön [görelim]	B
!t: Anasından izin alın	C
Biz gıza gına yakacıık [yakalım]. :	D
Halep'ten beyler hepi gelsin	A
Hayırlı düğünü görsüyün [görsünler]	B
!t: Babası da izin versin	C
Biz gıza gına yakacıık. :	D

No 418

♩ = 108

Audio

Ör - dek su - ya dal da gel

E - ğer ya - rim gel - mez - se

Ref. Yal - var, ya - kar al da gel.

A - man ör - dek, ye - şil ye - şil ör - dek

Ga - na - dı - nı de - şir me - şir ör - dek.

Nº418 (ANK-1.6)

Ördek suya dal da gel	A
Eğer yarım gelmezse	B
Yalvar yakar al da gel	Bv
R: Aman ördek, yeşil yeşil ördek	A
Ganadını deşir [devşir] meşir [mevşir] ördek. :	Bv

No 419

♩ = 80

Audio

Evvel yük-sek-ten ha - va-ya la - fı - nı sev-di - ğim

Hindi-den ge-len-le-re yeñ endik ömrü-müz, en-dik öm-rü-mü-yüz.

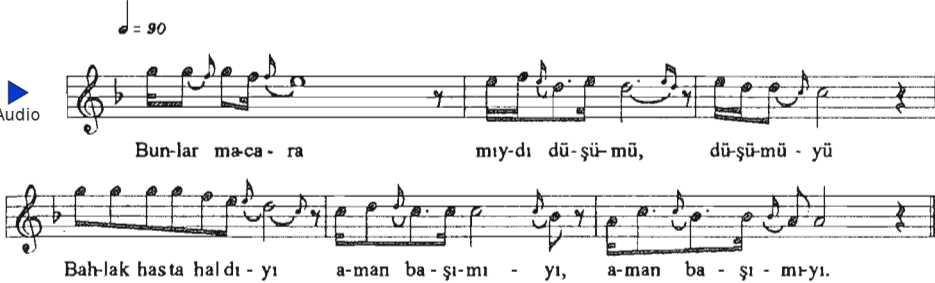
N°419 (İÇE-5.2)

Evvel yüksekte havaya lafını sevdiğim	A
Hindiden [şimdiden] gelenlere endik [indik] ömrümüz, <i>indik ömrümüz</i>	B
Dereden öteye demez geçerdik, <i>gezerdik</i>	A
Gara <i>da</i> mendillerden aldık ömrümüz, <i>garip ömrümüz</i> .	B

No 420

♩ = 90

Audio

Bun-lar ma-ca - ra mı-y-dı dü-şü-mü, dü-şü-mü - yü

Bah-lak hasta hal dı - yı a-man ba - şı-mı - yı, a-man ba - şı - mı-yı.

N°420 (İÇE-6.4)

Bunlar macara [macera] mıydı, düş mü, düş mü	A
Bahlak hasta haldı [halde] aman başım, aman başım	B
Elimden aldirdim da uslu guşumu, guşumu	A
O da hayalınan [hayal ile] düşmüş meğer, düşmüş meğer.	B
Dünyada yavrusuz da duramam derdim, derdim	A
Anayla baba da taş olamaz [olamaz] karagözlüm, taş olamaz	B
Havaslık [heveslik] eyledim de yavru getirdim, getirdim	A
O da hayal ıla [ile] düşmüş mü eğer	B
Yavrumu gözümden gıramam derdim	A
Çektiğim emekler boşmuş meğer.	B

No 421

♩ = 54

Audio

Heveslik ey-le-dim de-i yavrum ge-tir-dim, a man ge-tir-dim

O da ha-ya-lı-nan dü-şü-müş me-ğer, dü-şü-müş me-ğer.

N°421 (İÇE-7.1)

Heveslik eyledim <i>de</i> yavrum getirdim, <i>aman getirdim</i>	A
O da hayalınan [hayal ile] düşmüş meğer, <i>düşmüş meğer.</i>	B
Yavrum gözümde duramam derim [derim], <i>aman oy derdin</i>	A
Uçurttum yavrumu göremem galan [artık], göremem galan.	B

No 422

♩ = 120

Audio

Da-ran belânın de - i saldıyö-rü - dü, yörü - dü, yö-rü-dü

Yüreğim-de yağ ka - il - madı, e-ridi, a-nam e-ri-di.

N^o422 (İÇE-9.1)

Daran belânın de saldı yörüdü [yürüdü], <i>yörüdü, yörüdü</i>	A
Yüreğimde yağ kalmadı eridi, <i>anam eridi</i>	B
Obanın içinde yarım bir idi, <i>bir idi, bir idi</i>	A
Ne idi başımda dumanı [dumanın] senin, <i>dumanı senin.</i>	B

No 423

♩ = 128

Audio

Feridetahta-sı - na döşendim yat - tum, dö - şendim yat - tum

E-celge - lince kan te-re bat - tum, kan te - re bat - tum

An - ne ben bu ca - nı gur - be - te sat - tum

Söy - le dok - tor ben ö - lür - mü - yüm

Öl - me - den yav - ru - yı gö - rür - mü - yüm

Öl - me - den yav - ru - yu gö - rür - mü - yüm.

N°423 (İÇE-3.2)

Feride tahtasına döşendim yattım, <i>döşendim yattım</i>	A
Ecel gelince kan tere battım, <i>kan tere battım</i>	B
Anne ben bu canı gurbete sattım	C
Söyle doktor ben ölür müyüm	D
Ölmeden yavruyu [yavrumu] görür müyüm	Cv, D

No 424

♩ = 84

Audio

Ey, gel benim der-di-me de yei yei bir der-man ey-le yei, ey-le yei

A-lem-ler der - di-ne yei der-man o-lan şah, o-lan şah, o-lan şah, yei.

N^o424 (İÇE-6.1)

Gel benim derdime <i>de ey</i> bir derman eyle <i>ey, eyle</i>	A
Alemler derdine <i>ey</i> derman olan şah, <i>olan şah, olan şah</i>	B
Hükmüyün [hükümün] üstüne <i>de</i> bir ferman eyle, <i>eyle</i>	A
Alemler hükmüne ferman olan şah, <i>ferman olan şah.</i>	B

No 425

Audio

$\text{♩} = 160$

Meded Müğ-ret Şah İsmail de-dem sen ye-tiş, sen ye-tiş

Bo-zul-du şu â-lem dü-zül-mez ol-du, ol - du.

N°425 (İÇE-9.2)

Meded Müğret Şah İsmail dedem sen yetiş, <i>sen yetiş</i>	A
Bozuldu şu âlem düzülmez oldu, <i>oldu</i>	B
Kimisi ileri çeker <i>de</i> kimisi geri, <i>ileri</i>	A
Aramızdan adevet [adavet] kesilmez oldu, <i>oldu</i> .	B
İki ocakoğlu bir araya gelince, <i>gelince</i>	A
Darılırlar da günahlıyı sorunca, <i>sorunca</i>	B
Muhammet Ali'nin yolunu doğru sürünce, <i>sürünce</i>	A
Getti [gitti] bu dergahlardan görünmez oldu, <i>oldu</i> .	B

No 426

♩ = 100

Audio

Kur-ban o - lam seni doğu - ran an - neye a - man, an - ne - ye a - man

Ref. Süt ve - rir - ler se - nin gi - bi su - na - ya a - man.

A - man, a - man, a - man, a - man güze - lim a - man

Sen sal - lan da ben bo - yu - na ba - ka - yım a - man.

Nº426 (İÇE-6.11)

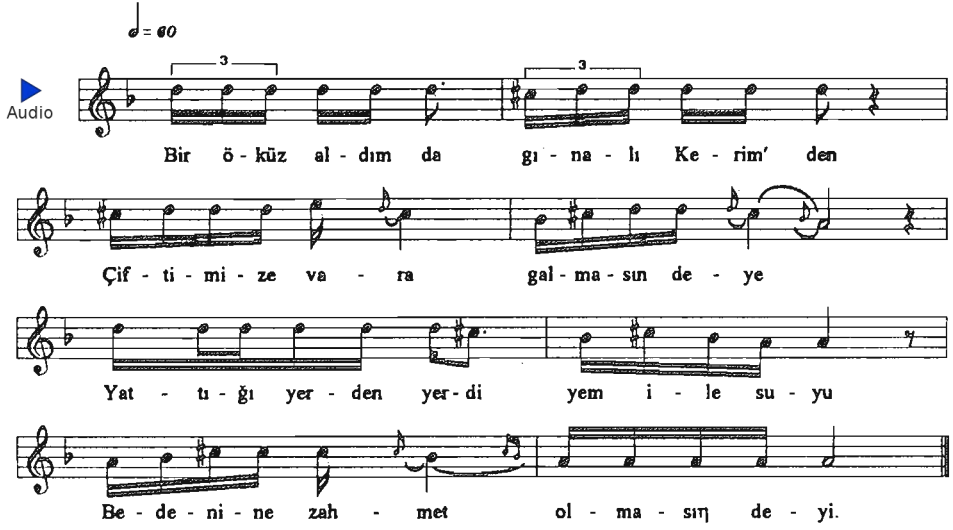
Kurban olam [olayım] seni doğuran anneye <i>aman</i> , anneye <i>aman</i>	A
Süt verirler senin gibi sunaya, <i>aman</i>	B
R: Aman aman aman aman güzelim, <i>aman</i>	C
Sen sallan <i>da</i> ben boyuna bakayım, <i>aman</i>	C
Ak gerdana beşbirlik takayım, <i>aman</i> .	C

No 427

♩ = 60

Audio

Bir öküz al - dım da gı - na - lı Ke - rim' den
Çif - ti - mi - ze va - ra gal - ma - sın de - ye
Yat - tı - ğı yer - den yer - di yem i - le su - yu
Be - de - ni - ne zah - met ol - ma - sın de - yi.

Nº427 (İÇE-6.11)

Bir öküz aldım da gınalı Kerim'den A
Çiftimize [çiftliğimize] vara galmasın deye [diye] B
Yattığı yerden yerdı yem ile suyu B
Bedenine zahmet olmasın deyi [diye], *al guzum.* C

Kaçma boz inek, kaçma önümden kaçma A
Atarım tüfeği *de* dutar kız saçma B
Öfkene uyup ta [da] gayadan uçma B
Boyunduruğu yerde [yere] koyma *boz inek, haydi yavrım.* C

No 428

♩ = 54

Audio

Me - za - rı - mın de - rin e - şin dar ol - sun

E - te - ra - fı mor süm - bül - lü bağ ol - sun.

Nº428 (ADA-1.1)

Mezarımı derin eşin, dar olsun	A
Eterafı [etrafı] mor sümbüllü bağ olsun	B
Ben ölürsem yar seni kimler [kim] sarsın	A
Gonma bülbül, gonma, daldan ayrıldım.	B

No 429

♩ = 78

Audio

Gel ha gö-zel gel ha - e met - he - dem se - ni

E - lin-de düz-gü-nü te - li - nen oy, oy, oy.

N°429 (ADA-8.1)

Gel ha gözel [güzel], methedem [methedeyim] seni	A
Elinde düzgünü teline [tel ile] oy	B
Dişlerin incidir dadak [dudak] gözü	A
Hiç bir ala [elâ] gözel [güzel] ilinen [ile] oyna.	B

No 430

♩ = 194

Audio

Mo-cu köy-den çık-tım, sa - at be - ş i - dey
Dor a - t ı - lan naz - l ı da ya - r ım ba - na dan eş - i - di.

Nº430 (ADA-1.1)

Mocu [Mucuk] köyden çıktım, saat beş idi	A
Dor [doru] atılan [at ile] nazlı da yarım bana eş idi	B
Silahım, bıçağım [bıçağım] oğlum guşandı	A
Haydi arkadaşlar ben arzum aldım	B
Gırlıdı gollarım ben yarsız galdım.	B
Bir gün olur da {bahar gider} gelirem [gelirim]	A
Düşmanlarım [düşmanlarım] kimdir arar bulurum	B
Devir döner intigamın alıram [alırım]	A
Vallahi goymuşum yollara datlı canım.	B

No 431

Audio $\text{♩} = 112$

Yü - ce dağ - dan in - di - ri - ler o - du - nu

Gü - çü - cek - ten öğ - re - dil - ler ga - dı - nı.

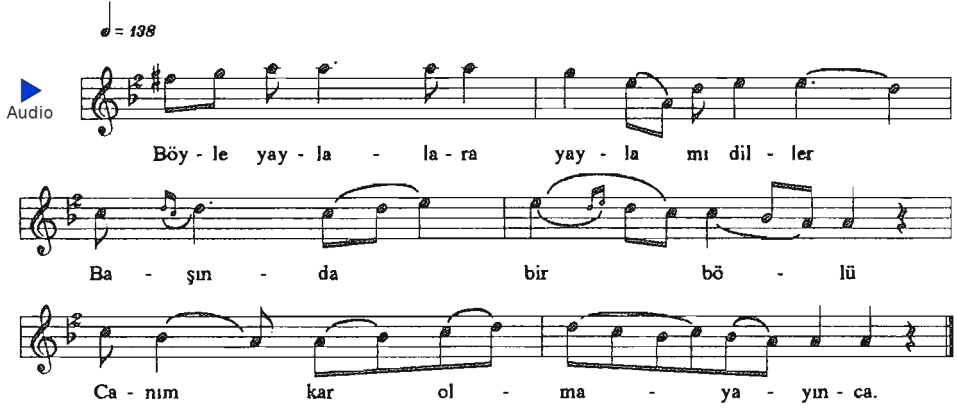
Nº431 (ADA-4.1)

Yüce dağdan indiriler [indirirler] odunu	A
Güçücekten [küçücükten] öğrediler [öğretirler] gadını	B
Bilemiyom [bilemiyorum] gelin gızın adını	A
Ah, gız seni almaya geldik, almaya	B
Görümcen olmaya geldik, olmaya.	Bv

No 432

♩ = 138

Audio

Böy - le yay - la - la - ra yay - la mı dil - ler

Ba - şın - da bir bö - lü

Ca - nım kar ol - ma - ya - yın - ca.

N^o432 (İÇE-3.2)

Böyle yaylalara yayla mı diller [derler]	A
Başında bir bölü [bölük], canım kar olmayınca	B, B
Böyle gözellere [güzellere] güzel mi diller	A
İçinde sevdiğim hemen yar olmayınca	B
Atma gelin atma uzak dağlar ardına.	B

No 433

♩ = 88

Audio

İn - ce e - lek - ten e - le - di - ğim De - gan - ne, ne - ne

Kum top - ra - ğa be - le - di - ğim yav - rum ne - ne, ne - ne.

N^o433 (ADA-4.1)

İnce elektenelediğim, Deganne [Degan'a], *nenne* A
Kum toprağa belediğim yavrum nenne [ninni], *nenne* B
Senin adını verdim Deganne, *nenne* A
Mevlâm sana bir can versin kuzum nenne, *nenne*. B

Sömelek edip eve geldiğim [geldim] Deganne, *nenne* A
Adını babam vurduğum yavrum nenne, *nenne* B
Mevlâm sana bir can versin kuzum nenne, *nenne*. Bv

No 434

Audio

$\text{♩} = 70$

On-i - ki-dir i-manım aman ka-ram şa - lın e-fem sel-vi - si

Bi-le-me - dim a - man be-nim dos - tum, yos-man da han - gi-si, ah.

Ref.

Hay - di, hay - di, gi - de - lim de, zey - bek o - la - lım

Kız - lar po-lis ol - muş e - fem, tes - lim o - la - lım.

Nº434 (İÇE-10.1)

Onikidir imanım <i>aman</i> karam [kurayım] şalın <i>efem</i> selvisi	A, A
Bilemedim <i>aman</i> benim dostum, yosmam <i>da</i> hangisi, <i>ah</i>	B, B
R: Haydi haydi gidelim <i>de</i> , zeybek olalım	C
Kızlar polis olmuş <i>efem</i> , teslim olalım.	D

No 435

Audio

♩ = 88

Öflen aman da çaktım çaktım yan - ma - dı

Cavır da gızına ne-ler de - dim gan - ma - dım.

N°435 (MUG-1.1)

Öflen aman *da* çaktım çaktım yanmadı

A

Cavır [gavur] *da* gızına neler dedim ganmadı [kandıramadım].

B

No 436

Audio

♩ = 64

Su - ya gi-den al-lı ge-lin

Gelin ki-min ge-çe - en ge-li - ni - sin ıy - ıy - ıy.

Nº436 (ADA-4.1)

Suya giden allı gelin	A
Gelin kimin gelinisin	B
Dilber bir su ver içeyim	A
Ölürüm, ganlım olursun.	B
Sen yaylaya göçmemisin [göçmezmisin]	A
Kızlar, soğuk sular içmemisin [içmezmisin]	B
Güzellerden geçmemisin [geçmezmisin]	A
Niçin bana yerinirsin.	B

No 437

♩ = 184

A - man bul - gu - ru gay - na - dır - lar

A - man bul - gu - ru gay - na - dır - lar

Yük - sek - te yay - la - dır - lar

A - man yük - sek - te yay - la - dır - lar.

Fi - day - da da An - ga - ra - lım, fi - day - da

Beş - yüz li - ra ye - dir - dim bir ay - da

Git - ti de gel - me - di ne fay - da

Ba - şı - nı da ye - sin a - nam bu sev - da.

N°437 (ANK-16)

<i>Aman</i> , bulguru gaynacırlar	A, A
Yüksekte yaylacırlar	B
<i>Aman</i> , yüksekte yaylacırlar.	Av2
R: Fidayda da Angaralım [Ankaralım], fidayda	Av1
Beşyüz lira yedirdim bir ayda	Av2
Gitti de gelmedi ne fayda	Av2k
Başını da yesin anam bu sevda.	Av2

No 438

♩ = 112

Audio

Ma - sa üs - tün - de so - ğan
Oğ - lum ol - ma - dı do - ğan
Ben oğ - lu - ma e - ve - rim
Dok - tor ol - du - ğu za - man.

N°438 (DEN-1.6)

Masa üstünde soğan	A
Oğlum olmadı doğan	B, C
Ben oğluma [oğlumu] everim	A
Doktor olduğu zaman.	B, C
Aman, aman ben yandım	A
Benim yar olur sandım	B
Cahilmişim aldandım	B
Eoğluna kendimi yar sandım.	C

No 439

♩ = 100

Audio

Bah - çe - ler - de mor gu - zu
Çen - gel men - gel boy - nu - zu
Sen go - yun ol, ben gu - zu da
Gan - dı - ra - lım şu gı - zı.

Nº439 (ADA-25.1)

: Bahçelerde mor guzu	A
Çengel mengel boynuzu :	B
: Sen koyun ol, ben guzu da	Bk
Gandıralım şu gızı. :	C
: Bahçede gezen oğlan	A
Okuyup yazan oğlan :	B
: Babam beni verecek de	Bk
Parayı kazan oğlan. :	C

No 440

♩ = 120

Audio

Yü - zü - ğüm var al taş - lı
Al bi ma - vi taş
Git - ti ya - rım, gel - me - di
Göz - le - rim on - dan yaş - lı
Ref.
Hay - di - ri ni - na ni - na ni - na
Kı - zı - mı ni - na, ni - na, ni - na.

N°440 (DEN-1.1)

: Yüzüğüm var al taşlı	A
Al bi [bir] mavi taş :	B
: Gitti yarım, gelmedi	Bk
Gözlerim ondan yaşlı. :	C

No 441

♩ = 108

Audio

Ben-ci - ri-den bak - tı - mı

Al - tın ve - rim yar se - ni

Al - tın i - la - zım de - ğil

Ref. Ya - rim i - la - zım be - ne.

Hay - di ya - rim ni - na, ni - na

Kızım ni - na, ni - na, ni - na.

Nº441 (DEN-1.6)

Eğil gavağım, eğil	A
Şu gavağım bizimdir	B
: Yar üstüme yar sevme	Bk
Serçi [serçe] parmağımdır. :	C
Benciriden [pencereden] baktım	A
Altın verim [vereyim] yar seni [sana]	B
: Altın lazım değil	Bk
Yarım lazım bene [bana]. :	C
R: Haydi yarım nina nina	
Kızım nina nina nina.	

No 442

♩ = 68

Audio

An - tal - ya' - nın mor ü - zü - mü
Se - ver - ler bo - yu u - zü - nu, a - ley - li
Ho - ca - nın güç - çük gı - zı - nı
Sar - sam ne za - man, ne za - man, ne za - ma - yen.

N°442 (İÇE-5.3)

Antalya'nın mor üzümü	A
Severler boyu uzun, <i>aleyli</i>	B+
Hocanın güççük [küçük] kızını	C
Sarsam ne zaman, ne zaman, <i>ne zaman</i> .	D+

No 443

♩ = 160

Audio

A - da na' - nın ya - zı - la - rı

Tav - şan av - lar ta - zı - la - rı oy, oy

Ye - tim goy - duğ Mul - la Ke - rim

Be - şig - de - ki gu - zu - la - rı.

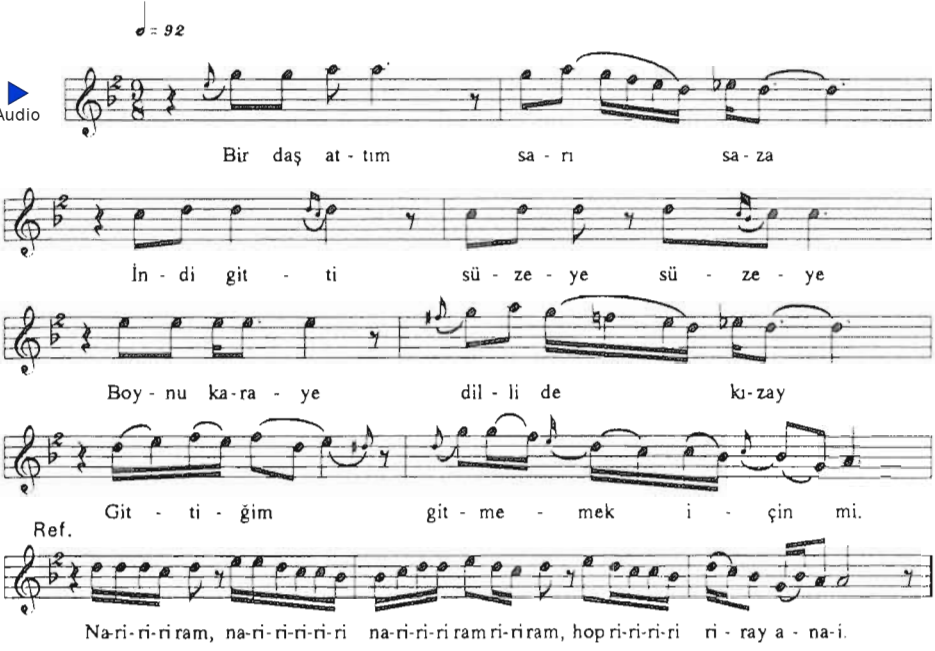
N°443 (ADA-20.1)

Dayımın yüksek yapısı	A
Gibleye bakar gapısı	B
: Mulla Kerim vurulunca	C
Döküldü Tarsus hepsi. :	D
Adana'nın yazıları	A
Tavşan avlar tazıları	B
: Yetim goydun Mulla Kerim	C
Beşikdeki guzuları. :	D

No 444

♩ = 92

Audio

Bir daş at - tim sa - rı sa - za
İn - di git - ti sü - ze - ye sü - ze - ye
Boy - nu ka - ra - ye dil - li de kı - zay
Git - ti - ğim git - me - mek i - çin mi.
Ref. Na - ri - ri - ri ram, na - ri - ri - ri - ri na - ri - ri - ri ram ri - ri ram, hop ri - ri - ri ri - ray a - na - i.

N°444 (AFY-1.1)

Bir *daş* attım sarı saza
İndi gitti süze süze
Boynu kara *ye* dilli *de* kıza
Gittiğim gitmenek için mi.

A
B
Av
C

R: Nari riri ram nariri...

No 445

♩ = 120

Audio

İn - san gı - sım gı - sım da, yer da - mar da - mar

Göz - le - ri sür - me - li de boy sel - vi ga - mer

Sev - di - ğim be - li - ne o - la - yım ke - mer

Ya - kı - şır in - ce bel üs - tü - ne de sar be - ni, be - ni, uy

beni, be - ni, severim se - ni, sen de sev be - ni.

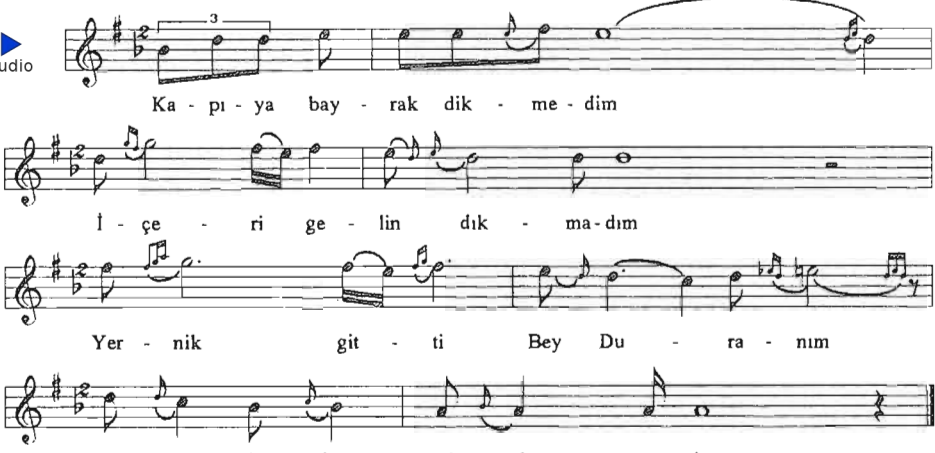
N°445 (İÇE-11.3)

İnsan gısım gısım <i>da</i> , yer damar damar	A
Gözleri sürmeli <i>de</i> boy selvi gamer	A
Sevdiğim beline olayım kemer	Ak
Yakışır ince bel üstüne <i>de</i> sar beni beni, uy, beni beni,	
severim seni, sen de sev beni.	Ak+

No 446

♩ = 88

Audio

Ka - pı - ya bay - rak dik - me - dim
İ - çe - ri ge - lin dik - ma - dım
Yer - nik git - ti Bey Du - ra - nım
Gı - na - lı bar - mak sık - ma - dı.

N°446 (ADA-4.1)

Kapıya bayrak dikmedim	A
İçeri gelin dikmedim	B
: Yernik gitti Bey Duranım	C
Gınalı barmak sıkmadı. :	D
Allı bayrağın açın	A
Çerkes atısını seçin	B
Ben oğlumu everiyom [everiyorum]	C
Pırusunu eyi [iyi] biçin.	D

No 447

♩ = 152

Audio

Oğ - lum oğ - lum oy - nun da
Yağ - lı çö - rek koy - nun - da
Ben oğ - lu - ma a - ra - rım
Oğ - lum ge - lin goy - nun - da.

Nº447 (DEN-1.5)

Oğlum, oğlum oynun da [oyunun]	A
Yağlı çörek koynunda	B
Ben oğluma [oğlumu] ararım	C
Oğlum gelin goynunda.	D

No 448

♩ = 100

Audio

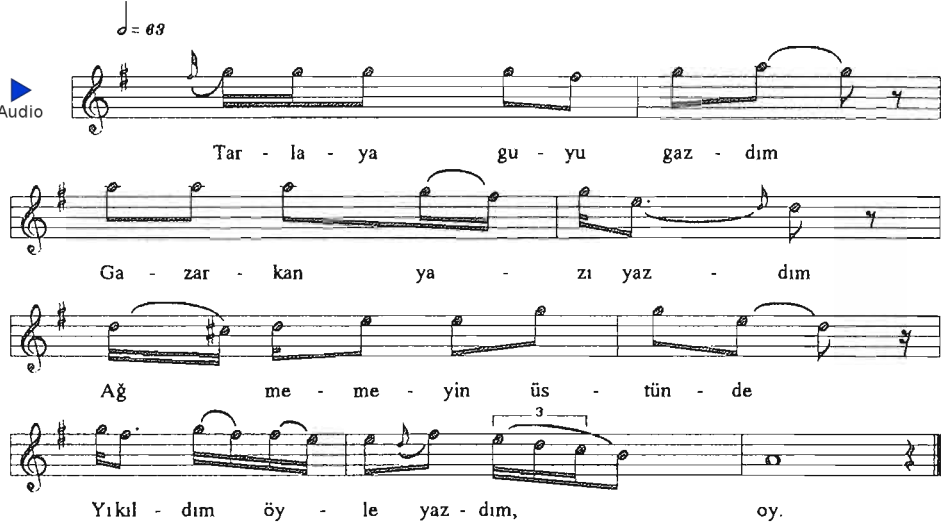
Bül - bü - lün gey - di - ği ye - şil
Kır - mı - zı gü - le do - la - şır
Sen ağ - la - ma, ben ağ - la - yım
Ağ - la - mak ba - na ya - kı - şır
Bül - bül, bül - bül, bül - bül, gü - zel bül - bül.

N°448 (ADA-18.2)

Bülbülün geydiği [giydiği] yeşil	A
Kırmızı güle dolaşır	B
Sen ağlama, ben ağlayım	A v
Ağlamak bana yakışır.	B
R: Bülbül, bülbül, bülbül, güzel bülbül.	+

No 449

Audio $\text{♩} = 69$

Tar - la - ya gu - yu gaz - dım

Ga - zar - kan ya - zı yaz - dım

Ağ me - me - yin üs - tün - de

Yıkıl - dım öy - le yaz - dım, oy.

N°449 (ADA-1.1)

Tarlaya guyu gazdım	A
Gazarkan [kazarken] yazı yazdım	B
Ağ [ak] memeyin üstünde [üstüne]	Bv
Yıkıldım öyle yazdım, oy.	C

No 450

♩ = 108

Audio

Fe - ke' - nin dağ - la - rı yü - ce

Ü - nü git - miş uç - tan u - ça

Se - nin öl - dü - ğü - nü duy - muş

Dü - ğün ça - lar gün - düz ge - ce.

N°450 (ADA-15.3)

Feke'nin dağları yüce	A
Ünü gitmiş uçtan uça	B
Senin öldüğünü duymuş	A
Düğün çalar gündüz gece	C
Öldüğünü Halep duymuş	A
Düğün çalar gündüz gece.	C

Ördeği koyverdim göle	A
Tüyünü yoldurdum ele	B
: Galk Osman Mersin'den gelmiş	A
Duran seni sora sora. :	C

No 451

♩ = 110

Audio

Ör - de - ği - mi sal - dım gö - le
Tü - yü - nü, yol - dur - dum e - le
Gad' Os - man Mer - sin' - den gel - miş
Du - ran se - ni so - ra so - ra.

№451 (ADA-12.1)

Ördeğimi soldım göle	A
Tüyünü yoldurdum ele	B
Gad' [kadi] Osman Mersin'den gelmiş	Bk
Duran seni sora sora.	C

Arkasını vermiş taş	A
Al kanların [kanın] akmış taş	B
Senin öldüğünü duymuş	Bk
Ankara'da Kemal Paşa.	C

No 452

♩ = 112

Audio

Yağ - mur ya - ğar to - lu di -  er

Git - ti - ği ye - ri ge - ri d  - ner

Őu yay - la - da a - la gey - lan

Be - nim dos - tum sa -  a ben - zer.

N 452 (ADA-18.4)

Güzellik Allah'ın emri	A
Tükendi �şıĝın �mr�	A
Adana'da �ten gumru	Ak
Benim dostum sana benzer.	B

Yağmur yağar, tolu diner	A
Gittiği yeri [yerden] geri döner	A
: Őu yaylada ala geylan [ceylan]	Ak
Benim dostum sana benzer. :	B

No 453

♩ = 112

Audio

Ya - a ka - ra as - la - nım, ya - a
Bu da ge - lir miy - di ba - a
Öl - dü - ğü - nü ye - ni doy - muş
Mus - ta - fa Ke - mâl Pa - a.

N°453 (ADA-11.2)

Yaş a kara aslanım, yaş a	A
Bu da gelir miydi baş a	A
Öldüğünü yeni doymuş [duymuş]	B
Mustafa Kemâl Paş a	C
Ankara'da yeni doymuş	B
Mustafa Kemâl Paş a.	C

No 454

♩ = 112

Audio

El - pe' - nin de da - ğı yü - ce

Düş - man - la - rı ge - zer ge - ce

Ha - leb öl - dü - ğün du - yun - ca

Dü - ğün et - miş on - beş ge - ce.

Ha - leb öl - dü - ğün du - yun - ca

Dü - ğün et - miş on - beş ge - ce.

Nº454 (ADA-11.2)

Elpe'nin [Alpu'nun] de dağı yüce	A ⁵
Düşmanlar gezer gece	A ⁵
Haleb öldüğün duyunca	Ak ⁵
Düğün etmiş on beş gece.	A
Haleb öldüğün duyunca	A ²
Düğün etmiş on beş gece.	A

No 455

♩ = 85

Audio

Gü - ver - ciñ u - çu - ver - di

Gana-dın a - çı - ver - di, yar yan-dım, am - man

El gı - zı de - ğil mi am - man

Sev - di de ga - çı - ver - di.

Da-ra-cık, da-ra-cık so-kak - lar Gız-lar mis-ket yuvar - lar

Gız - la-ra go - ca ver-mi-yor Üç o-tuz-luk ga - rı - lar.

Nº455 (ANK-1.6)

Güvercin uçverdi A
Ganadı açiverdi, yar yandım, aman B+
El gızı değil mi aman C
Sevdi de kaçiverdi. D

R: Daracık, daracık sokaklar E
Gızlar misket yuvarlar E
Gızlara goca vermiyor F
Üç otuzluk garılar. G

No 456

♩ = 90

Audio

Se - ren - ler se - ren - ler

Al - çak - ta yük - sek se - ren - ler

Biz gi - di - yo - ruz e - fe - ler de

Si - ze gal - sın ga - me - ra - lar.

Nº456 (ANT-2.3)

Serenler serenler	A
Alçakta yüksek serenler	B
Biz gidiyoruz efeler de	C
Size galsın gameralar [gameratlar].	A

No 457

♩ = 104

Audio

Yar - dan ay - rıl - ma - sı a - cı - dır, a - cı

Çe - ke - rim gur - bet - lik, bu - lun - maz u - cu

Dön - düm e - li - niz de bir gül a - ğa - cı

Ye - ni a - çıl - mış gü - lü de ol - sam

Dön - dü - mün, Dön - dü - ün, Dön - dü - mün, Dö - ne - nin

N°457 (ADA-3.2)

Yardan ayrılması acıdır, acı	A
Çekerim gurbetlik, bulunmaz ucu	B
: Döndüm elinizde bir gül ağacı	B
Yeni açılmış gülü de olsam <i>Döndümün, Döndümün, Dönenin.</i> :	C+

Yardan [yarden] ayrılması yamandır, yaman	A
Çekerim gurbetlik seni bir zaman	B
Döndüm elinizde bir güzel çimen	B
Gökberdili gölü <i>de</i> olsam <i>Döndümün, Döndümün, Dönenin.</i>	C+

No 458

Audio

Dost e-renler ben bir guşa uğ-ra-dım, uğ-ra-dım

O-nu gö-ren dün-ya - e - sı-nı terk-e-der

Sor-du, su-al et-ti ame-lin du-ra-ğın

Sö-y-le-dik-çe her ke-la - mın-dan nur ge-der, ge-der.

Nº458 (İÇE-6.1)

Dost erenler ben bir guşa uğradım, uğradım A
Onu gören dünyasını terk eder B
Sordu, suval [sual] etti amelin durağın C
Söyledikçe her kelimelerden nur gider [gider], gider. D

Dost, üçyüz ağız vardır, üçyüz de dili, dili A
Üçyüzü de bilir erkânı yolu B
Gendi güççü [küçük] ama kanadı ulu C
Mahsar [mahşer] vakti üstüm üze gölge eder, eder. D

No 459

♩ = 104

Audio

Kör-oğlu o - tur-muş kap-tan köş-kü - ne, kap tan köş kü - ne

Se-lâm ve-rir yar e - li-ne, dos-tu - na, hey ca-nım dos-tu - na

Be-yaz to-puk san-dal tü-men üs-tü - ne tü-men üs-tü - ne

A man bey-ler ben Kör - oğ-lu de-ği - lim, ca-nım de-ği - lim.

N°459 (İÇE-6.11)

Köroğlu oturmuş kaptan köşküne, <i>kaptan köşküne</i>	A+
Selâm verir yar eline, <i>dostuna, hey canım dostuna</i>	B+
Beyaz topuk sandal tümen üstüne, <i>tümen üstüne</i>	C+
Aman beyler ben Köroğlu değilim, <i>canım değilim.</i>	D+

Düşman geldi tabur, tabur dizildi, <i>anam dizildi</i>	A+
Ah, aklıma kara yazı yazıldı, <i>aman yazıldı</i>	B+
Tüfek icat oldu, metlik [mertlik] bozuldu, <i>metlik bozuldu</i>	C+
Aman beyler ben Köroğlu değilim, <i>aman değilim.</i>	D+

No 460

♩ = 80

Audio

Ga-ra-ça - lı çift-çi - le - rin me - se - si

Al - dı be - ni şu gü - zel - le - rin ta - sa - sı

Ye - di se - ne gan - lı gu - bur gu - sa - sı

Bi da - ha vir - mi - yom bu da az ge - lin.

N°460 (ADA-14.4)

Garaçalı çiftçilerin mesesi	A
Aldı beni şu güzellerin tasası	B
Yedi sene ganlı gubur gusası [kusması]	C
Bi [bir] daha virmiyom [vermiyorum], bu da az gelin.	D

No 461

Audio

An-kara'dan çık - tı bo-yu-na ya - zı, bo-yu-na ya - zı
As-ker i-leñ dol - du İz-mi-r'in dü - zü
Du-yar-sañ va - li - dem kör o - lur gö-zü
Zo-ru-muş yol - la - rı, ba-yır e - fen-dim.

Nº461 (ADA-15.2)

Ankara'dan çıktı boyuna yazı, <i>boyuna yazı</i>	A+
Asker ile doldu İzmir'in düzü	B
Duyarsa validem kör olur gözü	C
Zormuş yolları, bayır efendim.	D
Duyarsa validem gırılır dizi	C
Zormuş yolları, bayır efendim.	D
Bu emri duyunca yoruldu gafa, <i>yoruldu gafa</i>	A+
Yalan dünyaya geldim <i>oy</i> , sürmedim sefa	B
Söyleyin emriniz, edeyim ifa	C
Ne ise emriniz buyurun efendim.	D
Söyleyin fikriniz, edeyim ifa	C
Ne ise emriniz buyurun efendim.	D

No 462

♩ = 120

Audio

O - san - dım yok - luk ben sen - den gay - rı, a - ma - nın gay - rı

Gı - sı - rak - la - rım yay - ır - dın da vay gu - lun - lu tay - lı

Beş - yüz çif - tim dö - ner - din or - tak - tan ay - rı

Şim - di baş bi - de - rim baş - şak o - lup - tu.

N°462 (ADA-15.2)

Osandım [usandım] yokluk senin elinden, *vay senin elinden* A+
Düşüp ayağıma [ayağıma] *düşag* [tuzak] olursun B
On sekiz maya gitar çekerken C
Şimdi baş bineğim eşek oluptur. D

Osandım yokluk ben senden gayrı [ayrı], *amanım gayrı* A+
Gısraklarım yaylırdın [yaylırdın] *da vay gulunlu taylı* B
Beşyüz çiftim dönerdin ortaktan [otlaktan] ayrı C
Şimdi baş biderim başşak [başşak] oluptu. D

No 463

♩ = 87

Audio

A - la göz - le - ri - ni sev - di - ğim dil - ber

Se - nin i - le de bi - zim ey ga - vil yan gi - de - ye

Şu dün - ya - da gü - zel sev - me - yen yi - ğit

Dün - ye - si - ne hay - van gel - miş gi - de - ye.

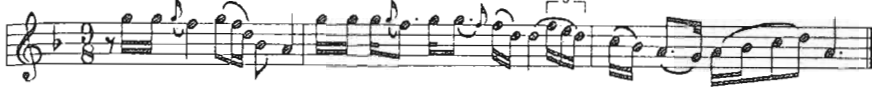
N°463 (ADA-4.1)

Ala [ela] gözlerini sevdiğim dilber	A
Senin ile bizim gavil [kavlimiz] yan gideye [gider]	B
Şu dünyada güzel sevmeyen yiğit	Bk
Dünyesine [dünyasına] hayvan gelmiş gideye [gider].	C

No 464

♩ = 80

Audio

Ce-viz a - ra - sında var-dır a man, a man da e - vi - miz yar, yar.

Nº464 (İÇE-1.1)

Ceviz arasında vardır *aman aman da* evünüz *yar, yar* A+
Gız seninilen [seninle] *aman* böyle miydi *a canım, da* gavlımız, *vay.* A+

No 465

♩ = 94

Audio

Yük-sek o-lur ka-ra da gu - şun o - yunu, a-man o- yunu vay, vay.

N^o465 (İÇE-1.1)

Yüksek olur kara *da* guşun oyunu, *aman* oyunu vay, vay
Kaçtı, gitti göremedim goyunu, *aman* goyunu vay, vay.

A+

A+

No 466

♩ = 104

Audio

A-man çı-ka - bil - sem, yav - rum çı - ka - bil - sem,
Ben o ya - rin köş - kü-ne vay, köş - kü-ne vay.

N°466 (İÇE-1.1)

Aman çıkabilsem, yavrum çıkabilsem,
ben o yarin köşküne vay, köşküne vay A +

Aman sen doldur da, yavrum sen doldur da,
ben içeyim aşkına vay, aşkına vay. A +

No 467

♩ = 120

Audio

İ - ki de cey - lan bir de - re - den
su - la - nır, ah a - man, a - man, su - la - nır vay, vay.

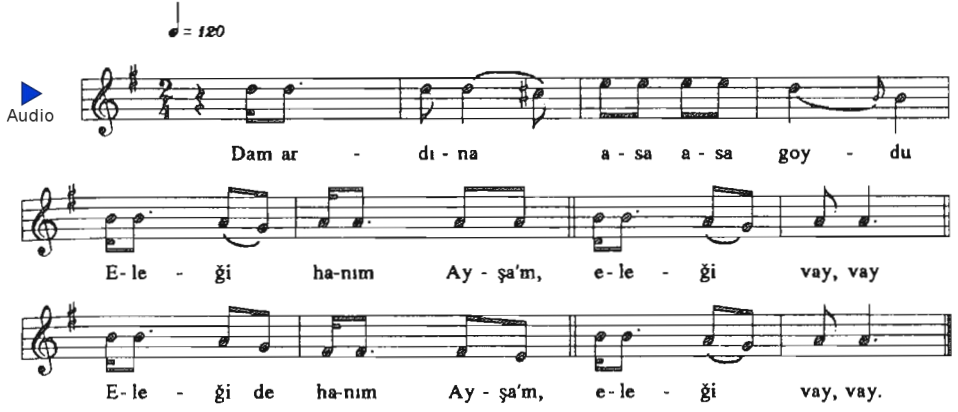
N^o467 (İÇE-1.1)

İki *de* ceylan bir dereden / sulanır, *ah aman, aman sulanır, vay* A/B
Sulanır *da* Sartabul'u / dolanır, *ah aman, aman, dolanır, vay* A/B
R: Aman fındık, fındık fındık *ne güzel fındık* Bv
Bir fındığın uğruna yandık kül olduk. B

No 468

♩ = 120

Audio

Dam ar - dt - na a - sa a - sa goy - du

E - le - ği ha - nım Ay - şa'm, e - le - ği vay, vay

E - le - ği de ha - nım Ay - şa'm, e - le - ği vay, vay.

N°468 (İÇE-1.1)

Dam ardına asa asa goydu	A
Eleği, hanım Aşam [Ayşe'm] eleği vay, vay	B
Eleği de hanım Aşam [Ayşe'm] eleği vay, vay.	B
Anastın kömür <i>de</i> gözlü	A
Meleği hanım Aşam [Ayşe'm], meleği vay, vay	B
Dağlara hanım Aşam [Ayşe'm], dağlara vay vay	B
Kalk gidelim candarmasız [jandarmasız] köylere vay, vay.	B

No 469

Audio

$\text{♩} = 88$

A - şa - ğı - dan ge - li - yor da hoza - lı ge - lin
Gur-ban, a - şa - ğı - dan ge - li - yor da hoza - lı ge - lin
Top - la ko - za - lar da ho - za - lı ge - lin
Ya, he - ye - ye - ye - ye - ye - ye - ye, na - na, a - na - na - a - a - yı.

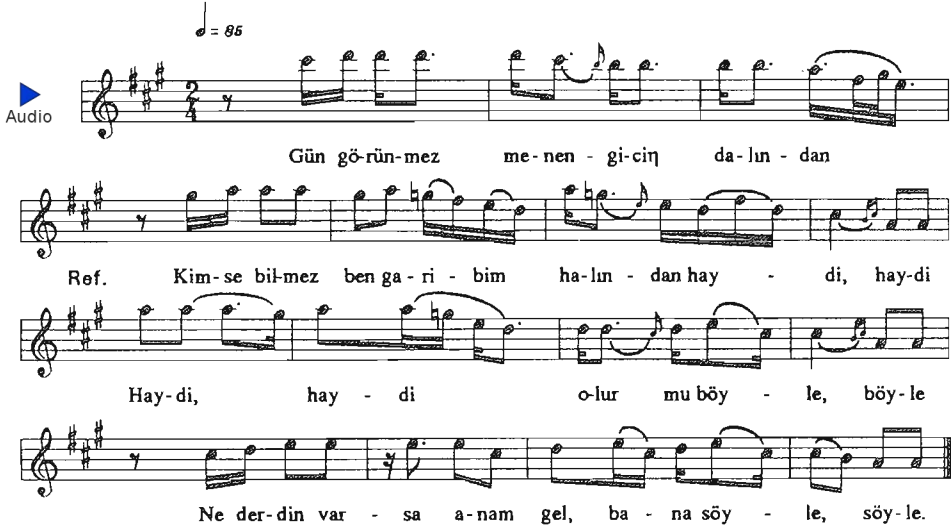
N°469 (ADA-1.1)

Aşağıdan geliyor <i>da</i> hozalı [kozalı] gelin	A
Gurban, aşağıdan geliyor <i>da</i> hozalı [kozalı] gelin	A
Topla kozalar [kozaları] <i>da</i> hozalı gelin, ya hey, anayı	B+
Burdan bugün ben de size gelsem söz olur gelin	A, A
Valla gurban bugün ben de bu gelini belalı gördüm.	B+

No 470

♩ = 96

Audio

Gün gö-rün-mez me-nen - gi-ciğ da-lun - dan

Ref. Kim-se bil-mez ben ga-ri - bim ha-lın - dan hay - di, hay-di

Hay-di, hay - di o-lur mu böy - le, böy - le

Ne der-din var - sa a-nam gel, ba - na söy - le, söy - le.

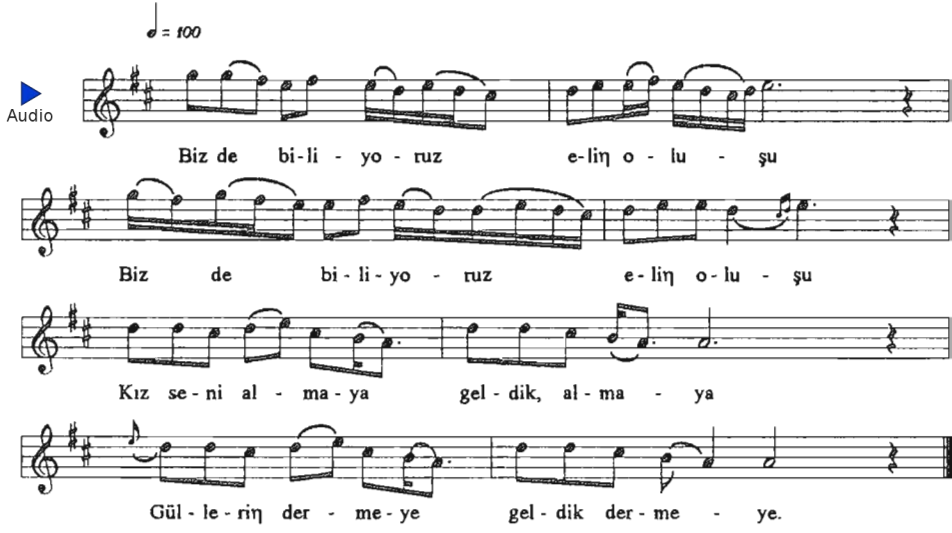
N°470 (İÇE-1.1)

Gün görünmez menengicin dalından	A
Kimse bilmez ben garibim halından [halimden] <i>haydi, haydi</i>	B
R: Haydi, haydi olur mu böyle böyle	C
Ne derdin varsa <i>anam</i> gel, bana söyle, söyle.	C
Bahçenize ak gül ekdim biterse	A
Benim vadem senden evvel geçerse <i>haydi, haydi</i>	B
Eviiz [evinizin] önünden salım geçerse [geçerse]	E
Atıver yazmanı salım üstüne <i>haydi, haydi</i> .	D

No 471

♩ = 100

Audio

Biz de bi-li - yo - ruz e-liņ o - lu - ŗu

Biz de bi-li-yo - ruz e-liņ o-lu - ŗu

Kız se-ni al - ma - ya gel - dik, al - ma - ya

Gül - le - riņ der - me - ye gel - dik der - me - ye.

N^o471 (ADA-3.3)

Aŗađıdan gelen gelin alıcı	A, A
Uđruna dutalar [tutarlal] yalın gılıcı	B, B
Biz de biliyoruz elin oluŗu [olacaksın]	A, A
Kız seni almaya geldig, almaya	B
Güllerin dermeye geldik, dermeye.	B

Aŗađıdan güröl güröl göç gelir	A, A
Gelir ama gürültüsü geç gelir	B, B
Kız anadan ayrılması güç gelir	A, A
Kız seni almaya geldik almaya	B
Alıpta [alıp da] dönmeye geldik, dönmeye.	B

No 472

♩ = 68

Audio

Me - nev - şe bul - dum de - re - de

Me - nev - şe bul - dum de - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de.

N°472 (ADA-4.1)

Menevşe [menekşe] buldum dere de	A, B
Sordum evleri nerede	Bv, Bv
Üç-beş güzel bir arada	A
Dilber, dilber, canım dilber	Bv
Canımın yaylası dilber	Bv
Günlümün [gönlümün] eğlesi [eğlencesi] dilber.	Bv

No 473

♩ = 90

Audio

Me - nev - şe bul - dum de - re - de

Me - nev - şe bul - dum de - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de.

N^o473 (ADA-16.2)

Menevşe [menekşe] buldum derede	A, A
Sordum evleri nerede	B, B
Üç-beş güzel bir arada	A, A
Dilber, dilber canım dilber	B
Canımın yaylası dilber.	B

Menevşesi tutam tutam	A, A
Arasına güller gatam [katayım]	B
Nicedir yalnız yatam	B
Dilber, dilber canım dilber	B
Canımın yaylası dilber.	B

No 474

♩ = 100

Audio

Me - nek - şe bul - dum de - re - de

Sor - dum ev - le - ri ne - re - de.

N°474 (AMA-1.1)

Menekşe buldum derede	A, A
Sordum evleri derede	B, B
Üç-beş güzel bir arada	A, A
Dilber dilber canım dilber	B
Canımın yaylası dilber	B
Gönlümün yaylası dilber.	B

Menekşesi tutam, tutam	A, A
Arasına güller katam [katayım].	B, B

No 475

♩ = 120

Audio

Ben se - niñ e - şir - ge - rim

Yer - de - ki ga - rın - ça - dan

Yer - de - ki ga - rın - ça - dan.

N°475 (İÇE-4.1)

Süpürgesi yoncadan

Gayet beli inceden

Ben seni eşirgerim [esirgerim]

Yerdeki garıncadan.

A

Bk, B

A

Bk, B

No 476

♩ = 98

Audio

Of, of

Man-da yuva yap-mış sö-ğüt da - lı - na

Yav-ru-su-nu si-nek al - dı gör - dün - mü, a - ma-nı-ğı yan-dım

A - ma - nı - ğı, a - ma - nı - ğı, a - ma - nı - ğı yan - dım

Be - da - va mı san - dın, pa - ra - vir - dim, al - dım

Ti - ri - di - ne, ti - ri - di - ne, ti - ri - di - ne ban - dım.

Nº476 (ANK-1.6)

- Of, of, Manda yuva yapmış söğüt dalına* A
Yavrusunu sinek aldı gördün mü, amanığı yandım B
R: *Amanığı yandım, amanığı yandım* C
Bedava mı sandın, para virdim [verdim] aldım Cv
Tiridine, tiridine, tiridine bandım. C

No 477

♩ = 110

Audio

Kı-zıl-cık-lar ol - du mu Se-le-le-re dol - du mu

Gön - der - di - ğim ço - rap - lar A - ya - ğı - na ol - du mu.

Ref.

Men - di - li e - li - ne Men - di - li ver - dim ge - li - ne

Ka - ra - kı - na yol - la - mış Yar be - nim el - le - ri - me.

N°477 (ANT-3.4)

Kızılıklar oldu mu	A
Selelere doldu mu	Ak
Gönderdiğim çoraplar	A
Ayağına oldu mu.	B
R: Mendili eline	C
Mendil verdim geline	C
Kara kına yollamış	D
Yar benim ellerime.	E

No 478

♩ = 100

Audio

Tü - ken - miş mi a - man, a - man
di - zi - ni - ğin gi - yi - si
Ya - nı - ma yan - ma es - me rüz - gâr,
yol - dan da yol - cum var be - nim ey.
Ref.
Öy - le - dir a - nam, öy - le - dir
Aşk a - da - mı söy - le - tir
Dert a - da - mı ağ - la - tır.

N°478 (İÇE-3.1)

Tükenmiş mi <i>aman, aman</i> diziniğin giyisi	A+
Yanıma yan'ma esme rüzgâr yoldan da yolcum var benim, <i>ey</i>	B+
Yatamadım kasavetten meraktan, <i>of</i>	A
Aşk ateşi <i>aman, aman, of</i> çıkmaz m'oldu [mı oldu] yürekten, <i>of</i> .	B+
R: Öyledir, anam öyledir	C
Aşk adamı söyletir	C
Dert adamı ağlatır.	C

No 479

♩ = 110

Audio

Ça - ya var - dım, Ref. çay bu - la - nık

Ça - ya var - dım, a - man çay bu - la - nık

E - şim a - man, a - man, Can yol - da - şım a - man,

Ge - ce gel - me gün - düz gel, Ko - nu - şa - lım a - man.

N°479 (İÇE-1.1)

Çaya vardım, çay bulanık	A
Çaya vardım <i>aman</i> çay bulanık	B
Eve vardım yar uyanık	B
Eve vardım <i>aman</i> yar uyanık	B
R: Eşim aman, aman	Ck
Can yoldaşım, aman	C
Gece gelme gündüz gel	Ck
Konuşalım, aman.	C
Çaya vardım, çay geçilmez	A
Çaya vardım, <i>aman</i> çay geçilmez	B
Nazlı yarden vazgeçilmez	A
Nazlı yarden <i>aman</i> vazgeçilmez.	B
R: Eşim aman, aman	Ck
Can yoldaşım, aman	C
Gece gelme gündüz gel	Ck
Konuşalım, aman.	C

No 480

♩ = 126

Audio

ne o-lur ge - lin, ge - lin, ge-lin vay

Şa - hin çöl - ler - de o - lur, a - man

Ref. Şa - hin çöl - ler - de o - lur, a - man.

Ho - ho le - ri b. ge - ri Ya - vaş ya - vaş gel be - ri

Kı - zım Pı - nar kal - be - ri kör Ka - dı - ға ver be - ni.

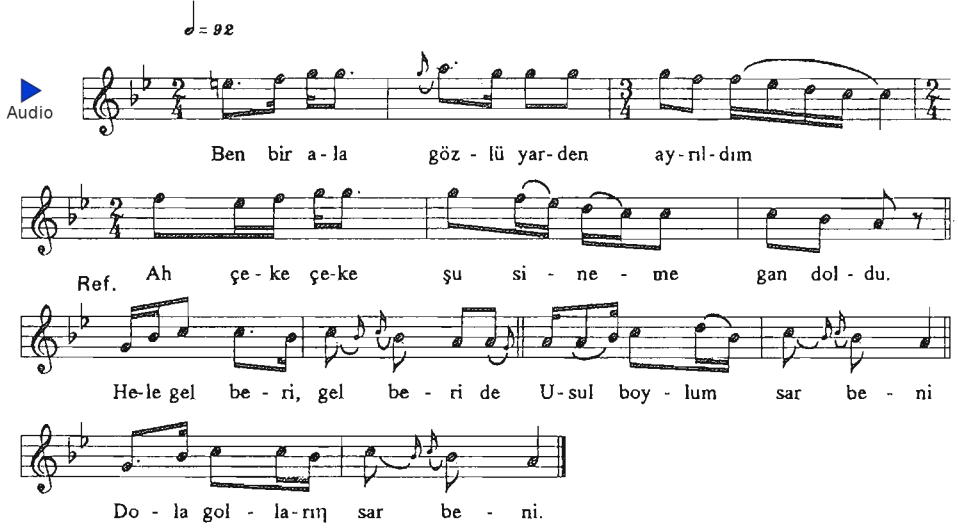
N^o480 (İÇE-4.2)

{.....} ne olur, <i>gelin, gelin, gelin, vay</i>	A
Şahin çöllerde olur, <i>aman.</i>	Bk, B
R: Ho{..} leri b{..} geri	C
Yavaş yavaş gel beri	D
Kızım Pınar kal beri	E
Kör kadığa [kadına] ver beni.	C

No 481

♩ = 92

Audio

Ben bir a-la göz - lü yar-den ay- rıl-dım

Ref. Ah çe- ke çe- ke şu si - ne - me gan dol - du.

He- le gel be - ri, gel be - ri de U- sul boy - lum sar be - ni

Do - la gol - la- rın sar be - ni.

N°481 (ADA-9.1)

Gayfe [kahve] oldum, tavalandım	A
Toz duman oldum, bel bel <i>de</i> galdım	B
R: Hele gel beri, gel beri de	Ck
Usul boylum sar beni	C
Dola golların sar beni.	C
Ben bir ala gözlü yarden ayrıldım	A
Ah çeke çeke şu sineme gan doldu.	B
R: Hele gel beri, gel beri de	Ck
Usul boylum sar beni	C
Dola golların sar beni.	C

No 482

♩ = 80

Audio

A-ğır da-ğın - dan aş - tım

Çayır çi-me - ne düş - tım

Çayır çi - me - ne düş - tım.

N°482 (ANT-5.1)

Ağır [Ağrı] dağından aşım
Çayır çimene düştüm
Ne belâlı başım var
Vefasız yare düştüm.

A
B, C
A
B, C

No 483

Audio

$\text{♩} = 95$

Han başında serçeler Ayağında nal çalar

Han başında serçeler Ayağında nal çalar

Gece gelme, gündüz gel Bizim köpek parçalar, yanar, yanar Yaşar.

Dil - li i - di, dil - ber i - di Ka - ra - kol - da şa - şar.

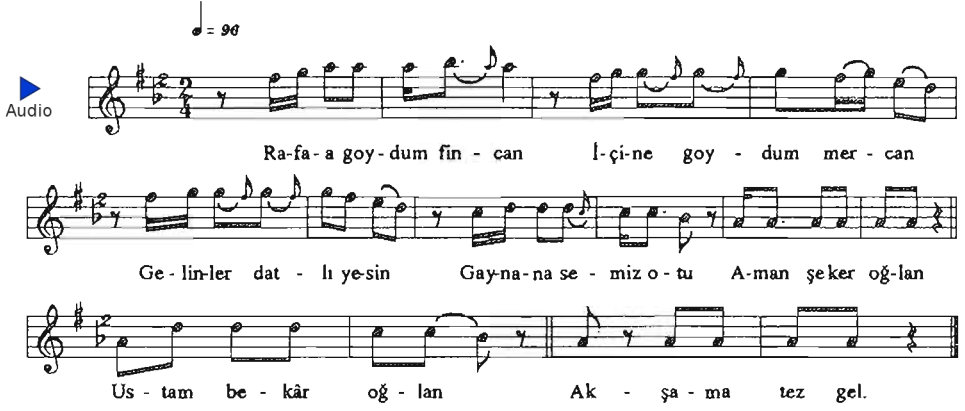
Nº483 (AFY-1.1)

Han başında serçeler	A
Ayağında nal çalar	Bk
Han [başında serçeler	A
Ayağında nal çalar	B
Gece gelme, gündüz gel	Bk
Bizim köpek parçalar	C
Yanar, yanar Yaşar.	D
R: Dilli idi, dilber idi	C
Karakolda şaşar. :	D

No 484

♩ = 90

Audio

Ra-fa-a goy-dum fin - can l-çi-ne goy - dum mer - can

Ge - lin-ler dat - lı ye-sin Gay-na-na se - miz o - tu A-man şeker oğ-lan

Us - tam be - kâr oğ - lan Ak - şa - ma tez gel.

N°484 (ANT-1.6)

: Gayadan bakan oğlan	A
Kahkülü sarkan oğlan :	B
Gece gelme gündüz gel	B
Horozdan gorkan oğlan.	Ck, C
R: Aman şeker oğlan	D
Ustam bekâr oğlan	C
Anasına kısmış [kızmış]	D
Damda yatan oğlan.	C
:Rafa goydum fincan	A
İçine goydum mercan :	B
Gelinler datlı yesin	B
Gaynana semizotu.	C
R: Aman şeker oğlan	D
Ustam bekâr oğlan	C
Akşama tez gel.	D

No 485

♩ = 92

Audio

Ej-den de-re - le-ri - ni Bil-mem ne-re - le - ri - ni

Gay-tan bı-yık - la - rı - nı Sür-sem ne-re - le - ri - ni.

Gay - tan bı-yık - la - rı - nı Sür - sem nere - le - ri - ni.

N°485 (ADA-9)

: Ejden derelerini	A
Bilmem nerelerini :	B
Gaytan bıyıklarını	C
Sürsem nerelerini.	D
Gaytan bıyıklarını	Dk
Sürsem nerelerini.	E

No 486

♩ = 116

Audio

A - man mor ko - yun me - ler ge - lir

A - man mor ko - yun me - ler ge - lir

Yav - rum dağ - la - rı de - ler ge - lir

A - man dağ - la - rı de - ler ge - lir.

Nº486 (ANT-5.1)

Aman, mor koyun meler gelir
Yavrum dağları deler gelir
Aman, mor koyun kuzusuna
Haydi, ben yandım birisine
Aman, ben yandım birisine.

A, A
B, B
A, A
B
B

No 487

♩ = 120

Audio

A - man ha - ki - kat - ılı yar i - sen

Yav - rum dađ - la - rı de - ler ge - lir.

Nº487 (ANT-1.1)

Aman, hakikathı yar isen

A, A

Aman, dađları deler gelir

B

Yavrum dađları deler gelir.

B

No 488

♩ = 70

Audio

De-riiz ke - na - rin - da yer - ler hur - ma - yı

Gı - la - vuz gön - der - dim tel - li dur - na - yı.

Nº488 (ADA-1.1)

Deniz kenarında yerler hurmayı	A
Gılavuz gönderdim telli durnayı	B
: Ağ [ak] göğsun [göğüsün] üstünde gümüş düğmeyi	A
Sallanı [sallanarak], sallanı çözüp geliyor. :	B
Deniz kenarında helali tavşan	A
Çoğolur [çoğalır] gözelin [güzelin] ardına düşen	B
Verirler kötüye olurlar pışman	A
Verip bir kötüye ağlatman [ağlatmayın] beni.	B

No 489

♩ = 84

Audio

Ağ - şa - yam e - zi - li - yor

Göz - le - rim sü - zü - lü - yor

A - man el - oğ - lu.

Nº489 (ADA-23.1)

Ağşayam [akşam] eziliyor	A
Gözlerim süzülüyor, <i>aman eloğlu</i>	B+
Aşıklık çeke, çeke	A
Bellerim üzülüyor [büzülüyor], <i>aman eloğlu</i> .	B+
Ağşayam [akşam] eziliyor	A
Gözlerim süzülüyor, <i>aman eloğlu</i>	B+
Eloğlunun elinden	A
Gözlerim üzülüyor, <i>aman eloğlu</i> .	B+
Ağşayam var darakta	A
Bir yar sevdim yıraktan [uzaktan], <i>aman eloğlu</i>	B+
Yırağ [uzak] olursa olsun	A
Sevdası var yürekte, <i>aman eloğlu</i> .	B+

No 490

♩ = 144

Audio

A - ra - ba - da a - mur Tek - ne - de ha - mur

Ver Al - la - hım su - lu su - lu yağ - mur.

Yer al - tın - da ka - rın - ca Ben de kö - ye va - rın - ca

Cep - he - de - ki yi - ğit - ler Sı - ra sı - ra sö - ğüt - ler

Ver Al - la - hım su - lu su - lu yağ - mur.

N°490 (ANT-1.3)

Arabada amur
Teknede hamur
Ver Allah'ım sulu sulu yağmır [yağmur].

Yer altında karınca
Ben de köye varınca
Cephedeki yiğitler sıra sıra söğütler
Ver Allah'ım sulu sulu yağmur.

No 491

♩ = 192

Audio

The musical score consists of five staves of music in treble clef. The tempo is marked as quarter note = 192. The first staff begins with a blue play button icon and the word "Audio". The music is written in a single melodic line. The first staff contains two measures, the second and third staves each contain two measures, and the fourth and fifth staves each contain two measures. The fourth staff features a four-measure phrase with a '4' above it, indicating a four-measure rest or a specific rhythmic pattern. The fifth staff concludes the piece with a double bar line.

(ADA - zuma)

No 492

Parlando

Audio

♩ = 152

♩ = 200

Parlando

♩ = 105

Parlando

tr

(DEN 2.1 - zurna)

No 493

Parlando

Audio

166

$\text{♩} = 176$

4

5

177

178

Parlando

188

(ADA 15.2 - kaval)

No 494

♩ = 100

Audio

♩ = 184

8x

Parlando

(ADA - kaval)

No 495

♩ = 180

Audio

The image shows two staves of musical notation. The first staff begins with a blue play button icon and the word "Audio". Above the first staff, a tempo marking indicates a quarter note equals 180 (♩ = 180). The music is written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/8 time signature. The melody consists of eighth and sixteenth notes, with a slur over the first two measures and a fermata over the final note of the first staff. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns and a final double bar line.

(ADA - zurna)

No 496

♩ = 92

Audio

The musical score consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. A tempo marking of ♩ = 92 is placed above the first staff. A blue play button icon and the word "Audio" are positioned to the left of the first staff. The music is written in a single melodic line with various rhythmic values and rests. The second and third staves continue the melodic line with similar rhythmic patterns. The fourth staff concludes the piece with a final cadence.

(ANT 5.3 - keman)

No 497

♩ = 92

Audio

The musical score consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/2 time signature. A tempo marking above the staff indicates a quarter note equals 92. The melody is written in eighth and sixteenth notes, with some slurs. The second staff continues the melody and includes a 3/2 time signature at the end. The third staff continues the melody with similar note values. The fourth staff concludes the piece with a double bar line.

(DEN 2.1 - zurna)

No 498

♩ = 144

Audio

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The tempo is marked as quarter note = 144. The melody begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4, each with a trill (tr) above it. The accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a more complex pattern in the left hand, including sixteenth-note runs and chords. The piece concludes with a final chord of G4, B4, and D5.

(ANT 1.6 - bağlama)